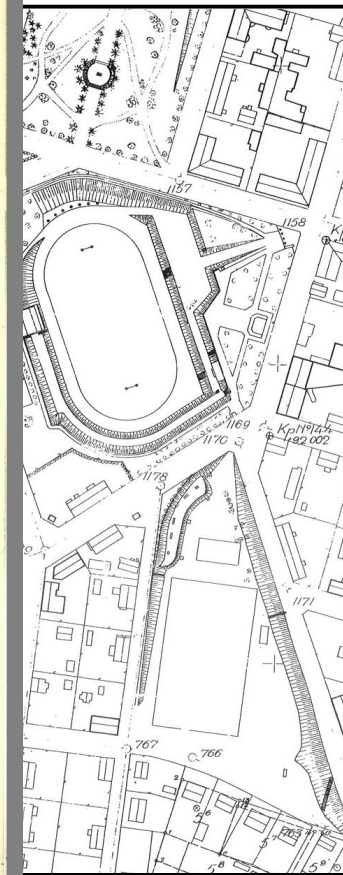
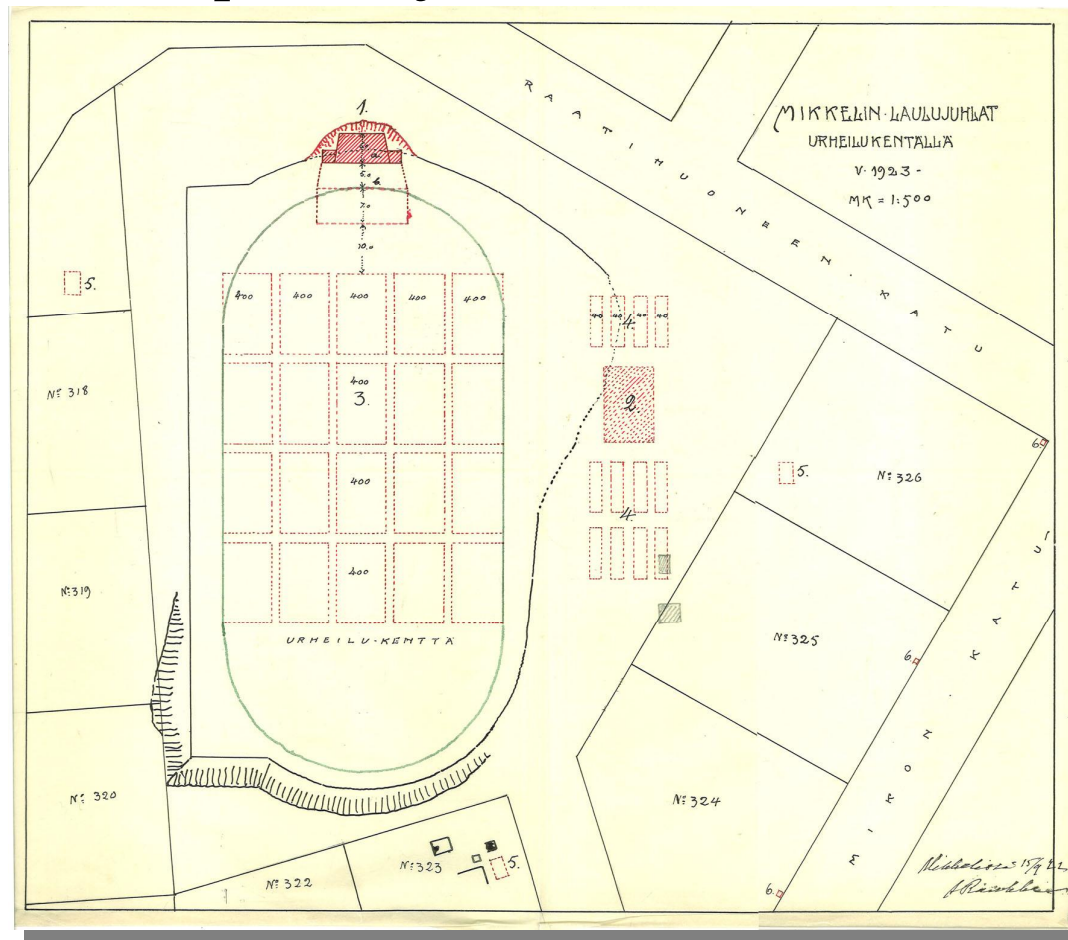

HÄNNINHAUTA

Urheilupuiston ja Hänninkentän rakentamisen vaiheita

Mikkelin kaupunki • Tekninen toimi • Petri Enqvist • 31.12.2007

	1
HÄNNINHAUDAN NIMI JA ALUE.....	3
HÄNNINHAUDAN TELOITUSPAIKKA	4
HÄNNINHAUDAN ALUE VARHAISISSA KAAVOISSA.....	5
VARHAISET KAUPPALA- JA KAUPUNKIASEMAKAAVAT.....	5
PLANTAASIT.....	6
VUODEN 1883 ASEMAKAAVA - MÜLLER.....	6
HÄNNINHAUDAN ALUE KAATOPAIKKANA	7
RATAINSINÖÖRI ORRMANIN ASEMAKAAVAT 1894 JA 1898	9
HÄNNINHAUTA PIPONIUKSEN KAAVASSA 1917.....	10
URHEILUKENTÄN RAKENTAMINEN HÄNNINHAUTAAN 1915-1916	13
MIKKELIN VARHAISET URHEILUKENTÄT – URHEILUPIUSTON EDELTAJÄT	13
URHEILUKENTÄN SUUNNITTELU HÄNNINHAUTAAN 1915.....	15
KENTÄN ENSIMMÄINEN RAKENTAMISVAIHE SYKSYLLÄ 1915 JA ”TAHKO” PIHKALAN LAUSUNTO.....	17
URHEILUKENTÄN RAKENTAMISEN LOPPUUN SAATTAMINEN 1916.....	20
”VALMIIN” URHEILUKENTÄN KUVAUS.....	20
URHEILUKENTÄN TÄYDENTÄVÄT RAKENNUSTYÖT 1917-1922	21
URHEILUKENTÄN ALUEEN AITAAMINEN 1922.....	22
URHEILUKENTTÄ KANSANVALISTUSSEURAN LAULUJUHLIEN NÄYTTÄMÖNÄ 1923	22
ALKUPERÄISEN URHEILUKENTÄN VIIMEISET VUODET 1923 - 1929	24
URHEILUPIUSTON ASEMAKAAVAMUUTOS 1930-1931	26
URHEILUKENTÄN LAAJENTAMINEN 1932-1933.....	29
VUONNA 1929 PERUSTETUN URHEILULAUTAKUNNAN TOIMENPITEET KENTÄN LAAJENTAMISEKSI.....	29
O-I. MEURMANIN SUUNNITELMA URHEILUKENTÄN LAAJENTAMISEKSI 1932	30
URHEILUKENTÄN LAAJENNUSTYÖN TOTEUTUS	31
URHEILUKENTÄN PÄÄPORTTI JA UUSI AITA	33
LAAJENNETUN URHEILUKENTÄN VIHKimINEN 25.5.1933.....	34
SUUNNITELMIA JA KUNNOSTUSTÖITÄ – URHEILUKENTTÄ 1934-1944.....	35
SOTIEN VUOKSI TOTEUTTAMATTA JÄÄNYT KENTÄN KORJAUSSUUNNITELMA – H. VALJAKKA 1939.....	36
SOTA-AIKA – VAPAAHERRA VON ÜNGERN-STERNBERGIN SUUNNITELMAT 1942	37

URHEILUKENTTÄ 1945-1957	40
YLLÄPITOJA JA PINTARAKENTEITA – ENSIMMÄINEN NURMIKENTTÄ JA TIILIMURSKARATA 1951.....	40
KATETTU KATSOMO JA JUOKSURADAN LAAJENNUS 1959	42
MARTTI RIIHELÄN KATSOMOSUUNNITELMAT	42
URHEILUKENTÄN LAAJENNUSSUUNNITELMAT 1958 JA 1959	42
KENTÄN JA KATSOMON RAKENNUSTYÖT 1959.....	43
URHEILUPUISTON VIHKimINEN JA KÄYTTÖÖNOTTO 5.-6.9.1959.....	44
URHEILUPUISTO 1960 -LUVULLA.....	45
URHEILUPUISTON UUSIMISTYÖT 1977-1978.....	46
URHEILUPUISTON KOLME VIIMEISINTÄ VUOSIKYMMENTÄ.....	47
KAIHONPUISTOSTA HÄNNIN KENTÄKSI	48
PIPONIUKSEN KAAVAN KAIHONPUISTO.....	48
LINNAHAUDAN ASEMAKAAVA 1933.....	49
VÄESTÖSUOJAN RAKENTAMINEN HÄNNINHautaAN 1940-1941.....	50
PALLOKENTÄN RAKENTAMINEN HÄNNINHautaAN 1947-1948	50
HÄNNINKENTÄN PUKUHUONERAKENNUKSET.....	52
LIITE 1.	53
LYSEON LIIKUNNAOPETTAJA ONNI PESOSEN LEHTIKIRJOITUS URHEILUKENTÄN SIOITTAMISESTA HÄNNINHautaAN. MIKKELIN SANOMAT 1. 6.1915:.....	53
LIITE 2.	55
LAURI ”TAHKO” PIHKALAN LAUSUNTO HÄNNINHautaAN SIOITETTAVASTA URHEILUKENTÄSTÄ. JULKAISTU VAPAUSS- LEHDESSÄ 19.11.1915.	55
HÄNNINHauta - URHEILUPUISTON JA HÄNNINKENTÄN KRONOLOGIA	58
LÄHTEET	65
PAINAMATTOMAT LÄHTEET	65
PAINETUT LÄHTEET	66
SANOMALEHDET.....	66
KIRJALLISUUS	66

Hänninhaudan nimi ja alue

Varhaisin kirjallinen kuvaus jääkauden muodostamasta Hänninhaudan alueesta lienee Mikkelin kaupungin ensimmäisen kronikoitsijan A. G. Koranerin vuonna 1848 julkaistussa kirjassa ”Kertoelma Suur-Sawosta eli Mikkelistä”. Koranter epäilee, ettei sen paremmin Linnanmäki kuin sen vieressä ollut Hänninhautakaan ollut luonnon muovaamia:

”...ja viimen Linnanmäki, toisella wirstalla Ristiinaan saatawan tien oikealla puolella. Tää korkea ja lawea kukkula on epäilemättä ihmis-woimalla ko’ottu, sillä jäännökset piirittävistä multawalliloista ja wieressä oleva aivan syvä, nelisnurkkainen Hännin-hauta todistaawat hänen ei olewan luonnon rakentaman. Tätä luuloa wahvistaa epä-uskosen rahwaan suussa kulkeva lause, joka kertoilee kirkko-kellon täällä näyttineensä, ja että wäki, tätä aarretta halatessaan, kaiwamalla pyysi toiwonsa täytetyksi, waan, kellon sywempään ja sywempään upottua, wiimen täytyi her’etä, koska wesi jo kohosi heitä wastustamaan. Kuinka laitansa lienee, mutta mainitut paikat sulkeewat pimeitä ja salaisia muinois tapauksia.

Koranerin mainitsemat multavallit saattoivat olla joko harjoituskäytössä tai Kustavinsodan (1788-1790) varusteluissa tehtyjä puolustuslaitteita. Sprengtportenin manööverikartta vuoden 1775 tienoilta ei sellaisia esitä, mutta rakenteet on voitu tehdä tämän jälkeen (kuvaliite 2.). Tarina kellojen etsimisestä voisi olla samaa alkujuurta kuin lukuisat tarinat Isonvihan aikaisista kirkonkellojen kätkemisistä.

Vanhoissa kartoissa 1700-luvulta alkaen Hänninhauta-alue on esitetty vaihtelevalla tarkkuudella, mutta ilman nimeä. Sen sijaan kartoissa nimetään haudan itäreunalla kulkeva Ristimäen harju (Ristimäki sand ås). Kaupungin virallisissa asiakirjoissa 1838 alkaen näyttää Ristimäen harjun alueella tarkoitettuna myös nykyisen Urheilupuiston ja Hänninhaudan aluetta. Vastaavasti vuonna 1945 julkaistussa tutkielmassa V. Okko esittää maaperäkartassaan hauta-alueen sisältyväksi harjualueeseen (kuvaliite 1.). 1880-luvulla lääninarkkitehti Loenbom ja insinööri Carstens käyttävät hauta-alueesta nimitystä ”Hänninhauta Ravin” (raviini = ”veden uurtama kapea ja syvä laakso”).

Hänninhauta-nimen käsittämästä alueestakaan ei ole ehdotonta varmuutta. Koranter puhui alueesta Linnanmäen vieressä, mutta teksti ei kerro mihin asti alue ulottui. Myöhempien kuvausten ja mainintojen mukaan nimeä Hänninhauta olisi käytetty vain sen pohjoisimmassa kärjessä olevasta jyrkkärinteisestä suopohjaiseen kuoppaan

päätyvästä osasta (suppa ?), joka lienee olleen luonnonkannaksella muusta hauta-alueesta erotettu. Kannaksen kohdalla oli jo ainakin vuonna 1870 tien paikka. Myöhemmin siihen rakennettiin nykyinen Nuijamiestenkatu. Soistuneen, kesälläkin vesilammikon peittämän kuopan pohjaa nimitettiin 1830-luvun isojakokartassa suolätäksi (kärr pöl). Vuoden 1870 plantaasikartassa nimitys oli ”dykärr” eli mutasuo (kuvaliite 4).

Mikkelin kaupungin ensimmäinen varsinainen urheilukenttä rakennettiin vuosina 1915-1916 nimenomaan yllä mainittuun suohautaan, josta tuolloin käytettiin nimeä Hänninhauta. Kenttä oli merkitty jo ns. Piponiuksen asemakaavaan, jota oli valmisteltu vuodesta 1909 lähtien. Samassa kaavassa joka vahvistettiin 6.12.1917 oli urheilukenttä ja sitä ympäröivät rinteet merkitty nimellä urheilupuisto. Samassa kaavassa Nuijamiestenkadun eteläpuolinen hauta-alue nimitettiin Kaihon puistoksi (käytetään myös nimeä Kaihun puisto). Tämän aikakauden kartoissa alue päättyy etelässä pappilan rajaan. Hauta-alue jatkui myös Pappilan maan puolelle. Pappilan puoleinen alue liitettiin vuonna 1930 kaupunkiin ja arkkitehti Otto-Iivari Meurman laati sille asemakaavan. Asemakaavassa paikkaa nimitettiin Linnanhaudaksi, joka nimitys on sittemmin jäänyt pois yleisestä käytöstä. Linnanhauta nimi tulee luonnollisesti viereisestä Linnanmäestä, mutta nimen käyttöön otosta ei ole tietoa. Mahdollisesti se otettiin käyttöön vasta 1930-luvun kaavoitusvaiheessa.

Kun urheilukentästä ryhdyttiin käyttämään nimeä Urheilupuisto (nimi virallistettiin 1959) siirtyi nimitys Hänninhauta koskemaan nykyisen hiekkakentän aluetta.. Hiekkakenttää suunniteltaessa ja rakennettaessa vuonna 1947-48 käytettiin paikasta vielä nimityksiä Kaihonpuisto, Hänninhauta ja Linnanhauta – kentän suunnitelmakartassa kaupungininsinööri Sajaniemi käytti nimitystä ”Pikku Hänninhauta”. Huhtikuussa 1956 kaupunginhallitus esitti valtuustolle hyväksyttäväksi nimen muutosta, jossa ”Hänninhaudan urheilukentän” nimi muutettaisiin nimeksi ”Hänninkenttä”. Valtuusto päätti asian kokouksessaan 26.4.1956.

Nykyään kartoissa käytettävät nimet ovat Urheilupuisto ja Hänninhauta. Molemmat alueet kuuluvat Nuijamiesten kaupunginosaan (V) kuten myös entinen Linnanhaudan alue, jota ei enää eroteta omalla nimellä.

Hänninhaudan teloituspaikka

Mikkelin kirkonkylän kartoissa vuosilta 1768 ja 1775 on merkitty Heinolantien viereen pyöreä alue, jonka kohdalle on merkitty nimi ”afrätte plats” eli mestauspaikka. Vuoden 1775 kartassa mestauspaikka on merkitty länsipuolellaan rajautuvaksi suoalueeseen, joka kiertyy myös mestauspaikan pohjoispuolelle. Ensimmäinen käyrillä esitetty korkokartta Mikkelin kaupungista on vuodelta 1908. Siinä näkyy Hänninhaudan pohjalla oleva suolätäkkö, jonka

itäpuolella on pyöreä kumpare (kuvaliite 3.). Kumpare sijoittuisi nykyisessä kaupunkirakenteessa Ristimäenkadun päätteeksi siten, että sen huippu sijaitsisi 50 m Raatihuoneenkadun eteläreunasta etelään päin. Mestauspaikkaan voisi luontevasti yhdistää tiedon, jonka mukaan Ristimäestä käytettiin aikoinaan myös nimitystä ”hirsipuunmäki”.

Edellä mainituissa kartoissa teloituspaiikka esitetään pyöreäksi muodoltaan. Kuvaus soveltuu sekä maastonmuotoon että teloitustapahtumaan kuuluneeseen ”piikkihihaan” (spetsgård). Kaarlo Wirilanderin mukaan ”*teloitustilaisuuksiin käskettiin kaikki pitäjän talolliset saapuville mukanaan kolmikyynäräiset piikkipäät seipäät, ja heistä muodostettiin sitten mestauspaikan ympärille vartijapiiri*”. Wirilander kirjoittaa tapauksesta, jossa ”*muaan veljensä murhaaja mestattiin ja sitten teloitettiin Mikkelin ’tavallisella teloituspaiikalla’ maaliskuun 14:nä 1768 ’sen jälkeen kun papisto ensin hänet autuaaseen kuolemaan huolellisesti valmistanut oli*”.

Vanha mestauspaikka hävisi urheilukentän rakentamisen yhteydessä 1915-16. Tuolloin todettiin, ettei kenttä mahtunut olemassa olleeseen suokuoppaan muutoin, kuin ”*ottamalla mukaan myös notkon keskellä olevan mäntymetsää kasvavan saarekkeen*”.

Hänninhaudan alue varhaisissa kaavoissa

Varhaiset kauppala- ja kaupunkiasemakaavat

Mikäli vuonna 1831 Mikkelin kauppala ja lääninresidenssiä varten suunniteltu asemakaava olisi toteutunut, olisi Ristimäen harju ja Hänninhauta lävistänyt suunnitellun korttelirakenteen. Kaavaa varten tehdyssä paalutuskartassa (1832) oli jo jätetty pois useita Hänninhaudan kohdalle osuneita tontteja. Kun perustettavaa Mikkelin kaupunkia varten laadittiin ensimmäiset asemakaavat oli jo käytettävissä laajempi alue. Näin kaavoitettu alue voitiin sijoittaa kokonaisuudessaan Hänninhaudan ja Ristimäen harjun itäpuolelle. Kaavakartoissa ei Hänninhautaa ole huomioitu millään tavalla. Vuoden 1869 asemakaavalaajennus koski lähinnä Likolammen aluetta ja kaavoitetun alueen laajentamista pohjoiseen. Hänninhautaan ei tämäkään kaava ottanut kantaa.

Plantaasit

Kaupungin kaava-alueen ulkopuolelle jääneet viljelyskelpoiset alueet oli jaettu vuokrattaviksi plantaaseiksi. Vuonna 1842 jaettiin kaava-alueen pohjoispuoliset alueet ja vuonna 1848 kaupungin maalla olleen puretun Kaukolan torpan maat Hänninhaudan länsipuolella (kuvaliite 5.). Vuonna 1870 jaettiin viimeksi mainitulla puolella uusia plantaaseja siten, että myös osasta nykyisen urheilupuiston aluetta rajattiin uusi plantaasi (n:o 76), joka tavoitti pieneltä osalta myös pohjalla olleeseen suoalueeseen (dykärr = mutasuo). Plantaasin n:o 76 vuokraajaksi mainitaan vuodesta 1871 alkaen Paavo Vahvaselkä ja vuodesta 1904 ajuri Pekka (Petter) Sattilainen.

Vuoden 1883 asemakaava - Müller

Vuonna 1880 ryhdyttiin suunnittelemaan kaupungin kaavoitetun alueen laajentamista. Siviili-insinööri Carstens, lääninarkkitehti Loenbom ja raatimies Ahlberg olivat saaneet tehtäväkseen pohtia asemakaavan laajentamiskysymystä, johon oleellisena asiana liittyi suunnitellun rautatien linjaus. Carstensin ja Loenbomin kahdestaan 23. huhtikuuta päiväämä ja allekirjoittama muistio käsitteli myös Hänninhaudan aluetta. Muistion mukaan rautatieviranomaisten vahvistamattomassa linjausehdotuksessa rata olisi kulkenut Hänninhaudan ja kaupungin lounaiskulman tonttien välissä ”pitkin sitä hiekkaharjua, joka erottaa nämä tontit Hänninhaudan raviinista; linja kulki aivan lääninvankilan ja tonttien 83, 21 (nyk. I-10-19) ja 30 (nyk. 4-1-208) tonttien lounaiskulman vieressä, leikkaisi maantien ja kaupunginpalvelija Leikkaan tontin Ristimäen takana”. Rautatieasema oli tässä ehdotuksessa sijoitettu tontin 21 (nyk. I-10-19) lounaiskulman tuntumaan. Carstens ja Loenbom esittivät radan siirrettäväksi toiselle puolelle Hänninhautaa, jossa rautatieaseman paikka olisi voinut olla sotaväen entisen ruutihuoneen* paikkeilla ”lääninhallituksen korttelin koillis- ja lounaiskulmien kautta piirretyn diagonaalien jatkeella”(Kuvaliite 8.). Rautatieaseman eteen olisi muodostettu kolmikulmainen, noin puolet hallitustorin pinta-alasta oleva tori, josta piti vetää katu Hänninhaudan raviinin yli rakennettua siltaa pitkin. Katu olisi päättynyt residenssikorttelin puutarhan (Kuvernöörin puisto) lounaiskulmaan, jossa kadun päätteeksi kulmasta leikatun puiston paikalle kruunun tai kaupungin laskuun komea talo – vaikka kaupungin

* Kun Mikkeliin sijoitetulle tarkk’ ampujapataljoonalle rakennettiin kasarmeja 1879-1881 (nykyisiä Jalkaväkimuseon rakennuksia), oli yhtenä tehtävänä ruutikellarin rakentaminen. Aluksi päädyttiin käyttämään kaupungin vanhaa ruutikellaria. Ei ole varmuutta siitä, oliko kauppias Petter Kiurun, vanhan sudenkuoppansa paikalle 1840-luvulla rakentama ruutikellari Ristimäen harjun länsipuolella sama kuin tekstissä mainittu. Urheilupuiston nykyisten tenniskenttien kohdalla oli vielä vuonna 1928 vanha makasiini, joka kauppias Muinosen tuolloin piti poistaa ”verkkopallokentän paikalta”.

raatihuone. Kun vielä rautatien torin ympärille muodostetuille tonteille olisi ”määrätty rakentamaan kivitaloja tai muuten arkkitehtonisesti erityisen kauniita rakennuksia, olisi rautatiellä matkustavaisten tulo kaupunkiin saatu melkoisen viihtyisäksi.”

Carstensin ja Loenbomin muistion mukaan varsinainen Hänninhaudan raviini olisi rakennettu puistoksi istuttamalla korkeille reunoille puita ja pensaita. Raviinin syvin kohta olisi voitu kuivata puistoalueeseen liittyväksi rakentamalla joko ”suurempi kaivo tai pienempi pato.

Carstensin ja Loenbomin muistio herätti keskustelua. Kauppias Aatu Pylkkänen ei ollut sillan rakentamisen kannalla vaan esitti koko Hänninhaudan täyttämistä ja tasoittamista: ”... jos Hänninhauta tulee aikonaan täytettäväksi, niin on se täytettävä soralla, jota yltäkyllin on saatavana sen ympärillä olevissa mäkilöissä; josta seuraa suuri etu kaupungille että mäet tulevat samalla tasoitetuksi ja niinmuotoin sillan rakennus Hänninhaudan yli on vallan tarpeetonta.”

Lopullisen asemakaavan laatijaksi valittiin maanmittari C. A. Müller (Kuvaliitteet 6. ja 7.). Vuonna 1883 vahvistetussa kaavassa rautatie linjattiin periaatteessa Carstensin ja Loenbomin esittämällä tavalla. Rautatieasema ja -tori sijoittuivat kuitenkin eri kohtaan, joten Hänninhaudan yli ei tarvittu siltaa (Kuvaliite 9.). Kaavassa sijoitettiin kolme tonttia Hänninhaudan luoteiskulman tuntumaan Raatihuoneenkadun jatkeen ja rautatietorin varteen. Nykytilanteeseen sijoitettuna nämä tontit osuisivat Urheilupuiston tenniskentistä lähtien puiston luoteiskulman männikkötasanteen kautta, juoksuradan etusuoran lähtöpaikan kautta niin, että viimeinen tonteista osuisi Otavankadun ja Otto Mannisenkadun risteyksen alueelle. Tonttien Hänninhaudan puoleiselle reunalle merkittiin istutettava puurivi, joka jatkui Raatihuoneenkadun kautta Mikonkadun varrelle.

Hänninhaudan alue kaatopaikkana

Ei ole varmuutta missä vaiheessa Hänninhaudan aluetta ryhdyttiin käyttämään kaatopaikkana. Vuonna 1894 asiaan puututtiin kaupungin terveydenhoitolautakunnan toimesta. 11. toukokuuta valtuusmiesten kokouksessa esillä ”täkäläisen Terveyshoitolautekunnan” lähettämä pöytäkirjaote:

”Koska kaupungin etelälaidassa oleva Hänninhauta niminen syvennys, nähden siihen, että sinne alinomaan vedetään kaupungista kaikenlaista roskaa, on terveydellisessä suhteessa kaupungille hyvin epäedullinen, päätettiin Kaupungin Waltuustolta anoa, että Hänninhautaan jo kuljetetut likaisuudet peitettäisiin hiekalla ja soralla sekä että koska likaisuuksien sinne kuljettaminen vastaisuudessa tuskin muulla tavalla voi tulla ehkäistyksi, se varustettaisiin jonkunlaisella aidalla, jonka pano kustannettaisiin kaupungin kaunistamiseksi määrättyistä varoista, joita

Rahatoimikamari siihen saisi käyttää.” Valtuusmiehet päättivät asiasta keskusteltuaan ”ei ainoastaan kääntyä maistraatin puoleen pyynnöllä että maistraatti määräisi sopivan uhkasakon likaisien aineitten vedolle Hänninhautaan sekä muihin sopimattomiin paikkoihin esim. Kirkkokadun länteiseen päähän, vaan myöskin pyytää Rahatoimikamaria että se laatisi ehdotuksen Hänninhaudan aitaamisesta sekä pitäisi huolta siitä ettei hiekkaa vedettämällä raiskata ja rumenneta metsää Petroffin mäestä kaupungin laidalla”.

Valtuuston päätöksessä viitataan hiekan ottoon kaupungin alueilla. En ole löytänyt kommentteja, joissa mainittaisiin Hänninhaudan alue erityiseksi hiekanotto paikaksi. Vuonna 1882 antoi Rahatoimikamari maistraatille vastauksen kysymykseen, mistä kaupunkilaiset voivat saada hiekkaa, soraa, multaa ja savea: ”1. Maanteille ja kaduille kelpaavaa hiekka ja soraa kauppias Mannisen ja Kallioisen talojen länsipuolella olevasta ristinmäen mäestä, kuitenkin niin ettei kaiveta sellaisia syviä kuoppia, että ne tarvitsevat sittemmin täyttää. 2. Saa sitä myöskin ottaa vanginvartija Saikkosen talon luona olevasta harjusta. 3. Muuraushiekkaa Liko- ja Pyykkilammin välillä olevan harjun eteläpäästä. 4. Savea ja mutaa niin katsotusta Finskin suosta, mutta mutaa ainoastaan suolla olevista mätäistä joita ei saa kaivaa alemmaksi suon yleistä pintaa.” Kauppias Mannisen ja Kallioisen talon kohdalla oleva harju tarkoittaa Mikonkatu 5 kohdalla ollutta Ristimäen harjun osaa. Mikonkadun eteläpää oli avaamatta aina 1900-luvun alkuun saakka. Hiekanotolla edesautettiin samalla tulevaa katurakentamista. Samoin oli laita Saikkosen tontin kohdalla. Vielä Piponiuksen vuoden 1908-09 mittauskartoissa työntyy Ristimäen harju tontin puolelle. Tontin rakennuksetkin oli sijoitettu itäreunaan ja Vilhonkadun varteen. Finskin suo sijaitsi Siekkilässä nykyisen raviradan ja Siekkilänjoen pohjoisimman osan välisellä alueella.

Hänninhaudan Nuijamiestenkadun eteläpuoleista osaa käytettiin kaatopaikkana vielä senkin jälkeen, kun urheilukenttä oli vuonna 1916 valmistunut. Vielä vuonna 1926 todetaan, että ”Hänninhaudan ja Myrkkylammen kaato-alueille on havaittu täyteaineiden ohella viedyn myös mätäneviä aineksia, niin päätettiin pyytää rahatoimikamarin toimenpidettä, että lopetettaisiin käyttämästä Hänninhautaa muun kuin lumen kaatopaikkana ja että kielletäisiin Myrkkylammellekin kuljettamasta mätänevien aineiden vienti sekä että kummastakin kaatopaikasta lumen mukana kulkeutuvat paperit ja muut rikka-ainekset keväisin tulisivat poistetuiksi tai hiekalla peitetyiksi.

Lumenkaatopaikka oli ilmeisesti ensin Päiviönkadun rinteessä tonttien Päiviönkatu 13 ja 15 tienoilla. vuonna 1928 kaatopaikka siirrettiin 50 metriä alemmas, tuolloin vielä rakentamattomien vankilan tonttien 43 ja 45 kohdalle (Päiviönkatu 9).

Ratainsinööri Orrmanin asemakaavat 1894 ja 1898

Müllerin vuoden 1883 asemakaavan jälkeen seuraava asemakaava laadittiin ratainsinööri Orrmanin toimesta vuonna 1894 (Kuvaliitteet 10. ja 11.). Rautatie oli valmistunut vuonna 1889 ja linjattu Rantakadun (Mannerheimintie) suuntaisena sataman kautta. Tarpeettomat rautatieasema ja –tori poistettiin Müllerin kaavassa esitetyiltä paikoiltaan. Hänninhaudan alue säilyi Müllerin kaavan mukaisena.

Neljä vuotta myöhemmin (1898) vahvistettiin toinen Orrmanin laatima asemakaava, jossa kaupungin kaava-aluetta ensimmäisen kerran laajennettiin Hänninhaudan länsipuolelle nykyisen Nuijamiehen kaupunginosan alueelle (kuvaliitteet). Nykyisen Anni Swaninkadun ja Kasarmikadun paikalla kulkeneen kasarmeille johtavan tien kohdalle muodostettiin Dunckerinkatu, jonka varteen sijoitettiin kolme tonttia Hänninhaudan puoleiselle reunalle. Nämä tontit liittyivät Müllerin kaavassa olleisiin Hänninhaudan luoteispuolen tontteihin muodostaen yhtenäisen taitteisen korttelin. Heinolan maantien, nykyisen Snellmaninkadun, kasarmialueen ja Hänninhaudan välinen alue jaettiin suurin piirtein vanhojen plantaasikujien mukaisesti rakennuskortteleiksi. Alueelle muodostettiin kymmenen uutta korttelia, joissa oli yhteensä 39 tonttia.

Orrmanin kaava sai osakseen arvostelua jo heti tuoreeltaan. Rahatoimikamari (kaupunginhallituksen edeltäjä) oli havainnut siinä jo vuonna 1900 useita virheellisyyksiä. Vuonna 1903 oli asetettu valiokunta korjaamaan näitä virheellisyyksiä. Jostain syystä ei valiokunta ollut ryhtynyt toimeen ja vuonna 1905 asetettiin tehtävään uusi valiokunta, joka totesi lausunnossaan valtuustolle, että Orrmanin kaavan virheellisyyksiä ei voitaisi korjata tekemättä ensin koko kaupunkia koskevaa uudelleen mittausta ja kartoittamista. Uusien valiokuntien asettamisten ja asiantuntijoiden kuulemisen jälkeen voitiin tehdä päätös mittauksesta. Mittaukseen sai tehtäväkseen insinööri (myöh. professori) Piponius, jonka ruutupaperivihkoille tekemät ”Mikkelin kaupungin mittauksen käsipiirroukset” on aloitettu lokakuussa 1908. Viimeiset mittaukset ovat syksyltä 1909. Samassa yhteydessä tuli esille asemakaavakilpailun järjestäminen. Kilpailijoita varten tarvittiin pohjakartta, johon olisi merkitty korkeuskäyrät. Kaupunginrakennusmestari August Oikarainen suoritti ”punnituksen”, jonka jälkeen rautatieinsinööri Adolf Backberg piirsi ”kurvat” kartalle (Kuvaliitteet 12. ja 13.).

Orrmanin kaavan mukaan ei ennätetty rakentaa kuin kaksi tonttia. Vuonna 1904 oli päätetty rakentaa kaupunkiin venäläinen kansakoulu. Koululle luovutettiin eri vaihtoehtojen tutkailun jälkeen kaksi vierekkäistä tonttia Heinolan maantien ja Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) kulmuksesta. Koulurakennus muutettiin vuonna 1918 kaupunginsairaalaksi. Nykyisin sen paikalla on ammattikoulun juhlasalirakennus. Samaan aikaan kansakoulun kanssa

etsittiin tonttia venäläisen varuskunnan kirkkoa varten. Kuvernööri, venäläinen kenraali Vatazi esitti kirkon paikaksi Hallitustoria mutta toivomus hylättiin vetoamalla asemakaavaan, jonka mukaan tori oli määrätty rakentamattomaksi paikaksi. Vaihtoehdoksi tarjottiin kahta paikkaa uudelta alueelta Hänninhaudan länsipuolelta. Toinen oli nykyisen Nuijamiestenkadun ja Anni Swaninkadun kulmaus, johon 1920-luvulla rakennettiin kaupungin viranhaltijoiden talo (nyk. Liikuntatoimisto). Toinen tarjottu paikka oli nykyisen Urheilupuiston koulun paikka. Kirkko rakennettiin lopulta kirkkoherran pappilan maalle Linnamäen huipulle.

Hänninhauta Piponiuksen kaavassa 1917

Ensimmäisenä itsenäisyyspäivänä 6. joulukuuta 1917 vahvistetusta asemakaavasta käytetään nimitystä Piponiuksen asemakaava (kuvaliite). Nimitys on jossain mielessä harhaanjohtava. Insinööri Piponius teki luonnollisesti suuren työn ensin mitatessaan vuosina 1908-1909 silloisen kaupungin rakennetun alueen ja tulevan laajennuksen ja myöhemmin työstäessään lopullista asemakaavaa. Aikalaislehti ylistää kaavaa ja kaavoittajaa poikkeuksellisen vuolaasti: ”*Kaiken kaikkiaan: Tämän asemakaavan mukaisesti on Mikkelin kaupungin kasvaminen turvattu vuosisadoiksi eteenpäin. Ja professori E.A. Piponius on uuden asemakaavan laatijana piirtänyt ikuisiksi ajoiksi nimensä kaupunkimme historiaan.*” Käytännössä kaavan sisältöön vaikutti suuresti vuonna 1909 ratkaistu asemakaavakilpailu, jonka neljän palkitun ehdotuksen pohjalta rakennusvaliokunta laati oman ehdotuksensa. Rakennusvaliokunta oli nimetty jo marraskuussa vuonna 1907 – aluksi nimenomaan asemakaavan järjestelyä varten. Sen jäsenet olivat varikonhoitaja Edv. Alléen, insinööri J. Fennander, kauppias D. Pulkkinen, ratamestari A. Rytkönen sekä lääninarkkitehti W. A. Tötterström varamiehenään v.t. lääninarkkitehti.

Asemakaavakilpailun kilpailuohjelmassa ei Hänninhaudan aluetta mainita erityisenä suunnittelukohteena. Urheilukentästä todetaan, samoin kuin kilpa-ajoradasta ja eläinmarkkinakentästä, että sellaiselle on järjesteltävältä alueelta varattava paikka. Suur-Savon aukio on esitetty ohjelmassa säilytettäväksi torina.

Asemakaavakilpailussa (Kuvaliitteet 14. ja 15.)) vain yksi palkituista ehdotuksista oli esittänyt koko Hänninhaudan alueen käyttämistä rakennusalueena. Muissa kolmessa ehdotuksessa haudan syvimmat alueet olivat enemmän tai vähemmän puistoalueiksi ajateltuja. Kahdessa ehdotuksessa oli sijoitettu nykyisen Urheilupuiston paikalle puistoalueella ympäröity urheilukenttä. Nykyisen Hänninkentän alue merkittiin puistoalueeksi. Yhdessä palkitussa ehdotuksessa oli päinvastoin urheilukenttä sijoitettu nykyisen Hänninkentän tienoille ja vastaavasti Urheilupuiston paikka oli esitetty tavalliseksi puistoksi.

Rakennusvaliokunta laati palkittujen ehdotusten pohjalta uuden asemakaavaehdotuksen, joka sittemmin työstettiin Piponiuksen toimesta lopulliseksi asemakaavaksi (Kuvaliitteet 16.-19.). Hänninhaudan alueen käsittely noudatti pitkälti kilpailussa toisen palkinnon saanutta ehdotusta (Jung & Bomansson - ensimmäistä palkintoa ei jaettu). Urheilukenttä ja -puisto sijoitettiin ylempään ”hautaan”. Alueen kolmelle reunalle muodostettiin rakennustontteja ja pohjoiselta reunaltaan puistoalue rajattiin Raatihuoneen- ja Otavankatuun. Kentälle johtava pääkulkuväylä sijoitettiin kaavassa lähtemään Nuijamiestenkadulta Päiviönkadun jatkeeksi. Myös Raatihuoneenkadulta ja Otavankadulta merkittiin kentälle yhteys puistokäytävien kautta. Hauta-alueen jakava Nuijamiestenkatu sijoitettiin vanhan kasarmialueelle johtavan Mikonkadun ja Vilhonkadun kulmauksesta alkavan tien paikalle. Haudan länsipuolella vanha tie kääntyi etelään kasarmeille ja pohjoiseen vanhalle Heinolan tielle. Tämän pohjois-etelä-suuntaisen tien paikkeille sijoitettiin kaavassa Dunckerinkatu (nyk. Kasarminkatu ja Anni Swaninkatu). Dunckerinkadun kohdalta Nuijamiestenkatu jatkui vanhan plantaasikujan linjassa länteen (Kuvaliitteet 12. ja 13.).

Nuijamiestenkadun eteläpuolelle jäävä ”hauta-alue” muodostettiin puistoksi, mutta pienemmäksi kuin oli ollut edellä mainitussa kilpailuehdotuksessa, jossa puisto lännessä oli ulotettu Dunckerinkadulle (nyk. Kasarminkatu) saakka. Lopullisessa kaavassa muodostettiin Dunckerinkadun itäpuolelle uusi korttelialue, jota rajasi Hänninhaudan suuntaan uusi Brahenkatu. Vastaavasti Hänninhaudan itäreunalle muodostettiin uusi Päiviönkatu, jonka kadun ja kaupungin vanhan korttelirakenteen väliin saatiin muodostettua joukko uusia tontteja.

Uudesta asemakaavasta teetettiin 1020 kappaleen väripainos, jota päätettiin myydä yleisölle (Kuvaliitteet 17. ja 19.).

Uuden kaavan toteuttaminen käynnistyi urheilupuiston ja Hänninhaudan alueella käytännössä 1920-luvun alusta lähtien – urheilukenttä rakennettiin jo ennen kuin kaava oli vahvistettu (ks. seuraava luku). Hänninhaudan länsipuolella oli vanhastaan muutamia taloryhmiä, jotka olivat rakennetut vanhojen plantaasitonttien tienoille. Sittemmin poistetun tontin n:o 323 kohdalla Nuijamiestenkadun varrella oli ajuri Pekka (Petter) Sattilaisen rakennusryhmä, joka kuului Sattilaisen vuonna 1904 vuokraamaan plantaasiin n:o 76. Rakennukset, jotka mainittiin vielä vuoden 1926 henkikirjassa Sattilaisen omistukseen, purettiin vuoteen 1928 mennessä. Sekä Dunckerinkadun että Nuijamiestenkadun kohdalla oli vanhoja kaavoitetulle katualueelle ulottuvia rakennuksia, joita purettiin katutöiden edetessä vuosikymmenen loppuun mennessä (Kuvaliite 18.).

Kaavan mukaisia uusia tontteja alettiin myydä 1920-luvun alusta. Ensimmäinen uusi tontti oli nykyisten Suur-Savonkadun ja Anni Swaninkadun kulmatontti n:o 316, jonka osti vuonna 1920 työmies Juho Valjakka. Kaupunginrakennusmestari August Oikarainen teki tontille rakennuspiirustukset. Nykyään tontti on osa Ammattikoulun tonttia. Valjakan tontin vieressä Otavankadun ja Anni Swaninkadun kulmauksessa oli jo edellisessä

luvussa käsitelty entinen venäläinen kansakoulu. Vuonna 1925 oli sekä Nuijamiestenkadun että Dunckerinkadun varrella 8 rakennettua /myytyä tonttia.

Kaavan mukainen katurakentaminen käynnistyi myös 1920-luvun alussa. Tuolloin oli nykyisen Nuijamiehen alueella vain kolme varsinaista tietä, joista yksi kulki kasarmialueelle nykyisen Anni Swaninkadun ja Kasarminkadun paikalla. Tiehen liittyi maaston muotoja seuraava mutkitteleva väylä, joka kulki Vilhonkadun ja Mikonkadun kulmasta alkaen nykyisen Nuijamiestenkadun alkuosan paikalla. Toinen kasarmeille johtava tie oli nykyisen Snellmaninkadun paikalla kulkenut vanha plantaasitie. Näitä molempia teitä käytti lähinnä armeija ja ne olivat sen johdosta olleet armeijan ylläpitämiä niin tarkk'ampujapataljoonan aikana 1881-1901 kuin myös venäläisen sotaväen aikana 1901-1917. Snellmaninkadun kohdalla ollutta tietä kuljettiin maaseurakunnan kirkon tapulin vierestä Pankajoki ylittäen nykyisen Raviradantien länsipuolella olleelle ampumaradalle. Maan itsenäistymisen jälkeen alueelle tullut suomalainen joukko-osasto ei näyttänyt olleen selvillä teiden ylläpidon perinteestä. Vuonna 1920 oli kaupungininsinööri Taneli Pessa käynyt sopimassa ”garnisoonin” komentajan jääkärikapteeni Palojärven kanssa vanhojen teiden ylläpidosta. Tehdyn sopimuksen mukaan edellä mainitut kaksi tietä jäivät ”sotalaitoksen yksin kunnossapidettäväksi”. Sen sijaan Heinolan maantieltä Pitkäjärvelle vievä tie sovittiin armeijan ylläpitämäksi vain siltä osalta, joka kulki armeijan alueella.

Vuonna 1922 aloitettiin katurakentaminen Nuijamiestenkadun kaupungin puoleisessa päässä tekemällä tasauksia ja leikkauksia. Seuraavan vuoden puolella laskettiin Nuijamiestenkadun ja Dunckerinkadun (nyk. Annin Swaninkatu ja Kasarminkatu) risteysaluetta 0,8 metriä ja tasattiin Nuijamiestenkattua tontin n:o 321 kohdalla. Vuonna 1925 oli vuorossa Dunckerinkadun saattaminen kaavan mukaiseen kuntoon. Tällöin havahduttiin maaherran ja armeijan puolelta huomaamaan, että vanhan tien varrella olevat koivurivit olivat vaarassa (Kuvaliite 21.). Ensin asiasta lähestyi valtuustoa maaherra tammikuussa 1926:

”Kun tietooni on tullut, että Mikkelin kaupungin voimassa oleva asemakaava on siten laadittu, että sen johdosta kaupungista kasarmille ja sieltä Heinolan maantielle Mikkelin maaseurakunnan kirkolle johtavien teiden varrelle vuosikymmeniä sitten istutetut koivut ennen pitkää tulevat kaadettaviksi, ja siten nämä kaupunkia aivan erikoisesti kaunistavat puistokadut turmelluiksi, saan täten kunnioittaen esittää kaupungin valtuuston harkittavaksi ja päätettäväksi, eikä ole syytä ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi kaupungin asemakaavaan, että mainitut kujanteet tuholta säilyisivät.”

Silloinen ”garnisoonin” päällikkö (3.divisioonankomentaja) eversti Hugo Österman (myöh. kenraaliluutnantti ja sotaväen päällikkö) lähetti myös tammikuussa 1926 valtuustolle kirjeen, jossa esitettiin ”koivukujanteiden” säilyttämistä:

”Mitä kauneimpia koristuksia ovat juuri puheenalaiset koivukujanteet. Tässä asiassa en puhu ainoastaan upseeriston, kaikkien kasarmissa asuvien ja omasta puolestani, vaan epäilemättä kaikkien

luonnonystävien puolesta, joita kaikkia se käänne, minkä asia sai Valtuutettujen mainitussa kokouksessa, on surettanut.”

Rahatoimikamari yritti perustella koivujen kaatamista sillä, että ne oli istutettu niin lähekkäin (vain 7,5 m), että oksat muodostivat tiheän katoksen, jonka vuoksi tietä oli ”sadeaikana hyvin vaikea pitää ajokelpoisena”. Samoin rahatoimikamari epäili etteivät puut tule kestäväksi kadulla, joka raskaan kuormituksen vuoksi oli lähiaikoina kivettävä. Lopulta valtuusto päätyi antamaan rahatoimikamarille määräyksen ”valmistaa esityksen ja kustannusarvion Dunckerinkadun ja Nuijamiestenkadun kaunistamisesta vastaisuudessa puuistutuksilla, sellaisina kuin ne kadut nyt ovat kaupungin asemakaavassa, sekä harkita voitaisiinko ja miten Dunckerinkadun koivukujia säilyttää asemakaavaa muuttamatta”. Snellmaninkadun kohdalla päädyttiin tekemään asemakaavamuutos, jossa katu jätettiin entisen plantaasikujan mukaiseksi.

Urheilukentän rakentaminen Hänninhautaan 1915-1916

Mikkelin varhaiset urheilukentät – Urheilupuiston edeltäjät

Suomen ensimmäinen kiertävällä juoksuradalla varustettu urheilukenttä rakennettiin Helsinkiin vuonna 1906 (Eläintarhan kenttä). Mikkelissä juostiin ja pelattiin luonnonkentillä, puistoissa, toreilla ja aukioilla vielä kymmenen vuotta pitempään (Kuvaliite 23.). Vain pari vuotta ennen Mikkelin urheilukentän valmistumista saatiin valmiiksi Hevosjalostusliiton kilparata, jossa suoritettiin vuoden 1914 urheilupromootioiden pidemmät juoksumatkat ja heittolajeja. Pirttiniemen puistolla oli pitkät perinteet Mikkelin urheiluesitysten tapahtumapaikkana. Eräästä varhaisesta juoksunäytöksestä on säilynyt kuvaus Mikkelissä ilmestyneessä ”Pellervo” sanomalehdessä 24.7.1884:

”Viime sunnuntaina saimme nähdä kuuluisan pikajuoksijan herra Aleksanteri Tegnerin nopiia juoksua Pirttiniemellä. Mainittu herra lupasi 27 minuutissa juosta 7 virstaa, mutta raskas ilma ja ruohoinen ynnä pehmiä kenttä uuvuttivat juoksijan niin ettei hän jaksanut juosta sanottuna aikana täyttää viittäkään virstaa.”*

* Erkki Vettenniemi kertoo kirjassaan ”Joutavanjuoksun jäljillä. Kestävyysjuoksun varhaisvaiheet Suomessa” (s. 95-96) samaisesta herrasta hieman toisella nimellä. Samana kesänä 1884 venäläinen ”taitojuoksija Alexander Tetzner” antoi vastaavanlaisia juoksunäytöksiä eri puolilla Suomea.

Ei ole tarkkaa tietoa miten edellä mainitun juoksijan käyttämä rata puistossa kulki. Se kuitenkin tiedetään, että sisuuntunut Tegner onnistui seuraavana päivänä ”sotilaspiirissä” paremmin. ”Sotilaspiiri” voisi tarkoittaa konkreettisesti Tarkk’ampujapataljoonan äksiisikentälle merkittyä rataa.

Pirttiniemen puiston ja ”Kuvernöörin torin” lisäksi urheilutarkoituksiin käytettiin Lyseon kenttää, Yhteiskoulun toria ja ”Mykkäkoulun kenttää” (nykyinen Suur-Savon aukio). Ei ole aivan täsmällistä tietoa milloin ja kenen toimesta Hänninhauta oivallettiin kentän sijoituspaikaksi. Vuonna 1909 käydyn asemakaavakilpailun kilpailuohjelmassa ei urheilukentälle ollut muuta vaatimusta kuin, että kentälle piti kaavassa määritellä paikka. Säilyneistä palkituista ehdotuksista kolmessa neljästä oli urheilukenttä esitetty Hänninhaudan alueelle.

Huhtikuussa vuonna 1910 SVUL:n Mikkelin piiri esitti kaupungille toivomuksen väliaikaisen urheilukentän rakentamiseksi. Toukokuussa samana vuonna täsmentyivät toiveet saada kenttä hallitustorille. Rakennusvaliokunta ja erityisesti sen ”urheilua lähellä olevat jäsenet” esittivät mielipiteensä tarkoitukseen kaavailuista paikoista. Uusi kilpa-ajorata kasarmialueen länsipuolella Kirjalassa oli liian kaukana, Pirttiniemen puistossa ja Mykkäkoulun kentällä oli ongelmana kaltevuus ja tarvittavat suuret tasoitustyöt. Hänninhauta ”katsottiin sekä asemansa että luontonsa puolesta erittäin sopivaksi paikaksi urheilukentälle” mutta sen väliaikaiseen kuntoon laittaminen kävi ”kustannuksiinsa nähden mahdottomaksi”. Valiokunta katsoi lopulta ainoaksi soveltuvaksi väliaikaisen kentän paikaksi Kuvernöörin torin eli Hallitustorin. Sen etelälaidalta esitettiin rajattavaksi 50 metriä leveä kaista, jonka ympärille piti turvallisuussyistä rakentaa tiivis aita. Torilla kulki tuohon aikaan diagonaaliset kulkuväylät, joiden kohdalle oli aitaan tehtävä portit. Lisäksi tarvittiin urheiluvälineitä varten varastosuoja, joka todettiin voitavan rakentaa tuolloin vielä tyhjälle kaupungintalon tontille.

Valtuusmiehet eivät hyväksyneet valiokunnan ehdotusta vaan päättivät ”*väliaikaiseksi urheilukentäksi myöntää 50x120 neliömetrin suuruisen alan niistä rakentamattomista alueista kaupungin pohjoisella rajalla, joita rajoittavat Aleksanterin-, Länsiesplanaanin- ja pohjoiskoulukadut*”. Samalla valtuusmiehet jättivät rakennusvaliokunnan toimeksi ryhtyä suunnittelemaan vakinaista urheilukenttää Hänninhautaan. Urheiluväki piti valtuuston esittämää aluetta soveltumattomana ja esitti puolestaan Pirttiniemestä rajattavaksi tarpeellisen alueen kentäksi. Valtuusmiehet eivät kuitenkaan saaneet pyytämäänsä täsmennyksiä Pirttiniemeen tehtävästä kentästä.

Vuonna 1912 ilmestyneessä kirjassaan ”Murtotietoja Mikkelistä”, piti ratamestari Aleksanteri Rytönen varsin selvänä urheilukentän tekemistä Hänninhautaan: ”*Tarkastellessamme puheenaolevata kaupungin asemakarttaa , kiintyy heti huomiomme Ristinmäen puiston eli kaupungin kirkkotarhan eteläpuolella ajokaduilla eristettyyn ja ellipsin muotoisella keskustalla merkittyyn alueeseen. Se on kaupungin tuleva urheilukenttä ja urheilupuisto, joka luonnon muodostumisensa sekä samalla asemansa suhteen kaupungissa tuskin löytää vertojansa toisten kaupunkien alueilla.*

Amfiteatterin tapaisesti kohoavat siinä kentän joka puolella tarpeeksi jyrkät rinteet, etenkin itäpuolella, tuuhean havumetsän varjostamina.”

Rytkösen mainitsema asemakartta oli valmistumaisillaan oleva Piponiuksen asemakaava, joka lähetettiin vuonna 1914 vahvistettavaksi. Ensimmäisen maailmansodan vuoksi vahvistus saatiin vasta 6. joulukuuta 1917. Tuolloin kenttä oli jo rakennettu Hänninhautaan.

Urheilukentän suunnittelu Hänninhautaan 1915

Kuten edellä todettiin oli valtuusto jo vuonna 1910 määrännyt rakennusvaliokunnan suunnittelemaan urheilukentän rakentamista Hänninhautaan. Viisi vuotta ennätti kulua ennen kuin asia lopullisesti lähti etenemään. Väliin mahtui myös suunnitelma, joka toteutuessaan olisi siirtänyt urheilukentän jonnekkin muualle. Vuonna 1914 lähetti Mikkelin Talonomistajain yhdistys valtuustolle esityksen, jossa Pankalampeen tulevat vedet olisi johdettu kanavalla Hänninhautaan ja siitä Saimaaseen. Näin saatuun 12,28 metriä korkeaan putoukseen olisi voitu rakentaa kaupungille edullisempi sähkölaitos (kuvaliitesivu 20.). Kaupungininsinööri von Fieandt osoitti laskelmillaan, ettei hanke, johon liittyi myös suunnitelmia yläpuolisten vesistöjen laskemisista ja kanavan rakentamisesta Verijärvestä Haukilampeen, ollut taloudellisesti perusteltu.

Helmikuussa 1915 valtuusto uudisti rakennusvaliokunnalle toimeksiantonsa ryhtyä ”suunnittelemaan urheilukentän laittamista n.k. Hänninhautaan.” Huhtikuussa asiasta keskusteltiin valiokunnassa ja pohdittiin mahtuisiko sinne ”nykyajan vaatimusten mukaisesti suuri (173 m) urheilukenttä.” Kaupungininsinööri sai tehtäväkseen pyykitä paikan päälle kuinka suuren kentän hautaan saisi häiritsemättä puistoa. Lisäksi tuli insinöörin laatia kustannusarvio ”pohjan täyttämisestä ja kuivaamisjohdon laittamisesta.” Viikkoa myöhemmin käytiin katsomassa tilannetta Hänninhaudassa ja ”katsottiin tarpeelliseksi, että siellä oleva mäntymetsää kasvava saareke on myös kenttää varten käytettävä ja jätettiin uudelleen kaupungininsinöörin tehtäväksi laatia sen mukainen suunnitelma ja kustannusarvio urheilukenttää varten.” (Kuvaliite 22.)

Urheilukentän ensimmäistä suunnitelmaa ei ole arkistoista löytynyt. Suunnitelmasta on säilynyt kirjallinen kuvaus esityksessä, jonka valiokunta antoi valtuustolle 31. toukokuuta 1915. Sen mukaan ”valiokunta katsoo Hänninhaudan sopivaksi urheilukentän paikaksi; kuivaus- ja tasoitustöiden kautta tulisi siellä oleva vesilammikko täytetyksi, joka rumuutensa vuoksi olisi muutenkin täytettävä. Paikalle ei kuitenkaan muuten saisi tarpeellisen suurta urheilukenttää, kuin ottamalla mukaan myös notkon keskellä olevan mäntymetsää kasvavan saarekkeen, kuten piirustus osottaa, jossa kenttä on suunniteltu mahdollisimman suureksi. Kentän pituus olisi 120 m., leveys joka kohdaltaan 60 m. ja sen lisäksi

tulisi varsinkin pohjoispäälle lisää leveyttä käyttämällä siihen edellä mainittua metsäsaarekettä. Kentän koko pinta-ala olisi siten 8375 neliometriä, ja tämän suuruuden on myös valiokunnan neuvotteleva jäsen voimistelunlehtori Onni Pesonen katsonut riittäväksi nykyaikaisille urheiluille. –Täytettävä olisi maata 7600 kuutiometriä ja leikattava 7100 kuutiometriä, joten täytemaata olisi muualta tuotava 500 kuutiometriä. Näiden y.m. kentän kuivaus- ja tasoitustöiden erikoiskustannukset selviävät mukaan liitetystä kustannusarviosta, joka päättyy 9500 markkaan.”

Edellisissä lainauksissa mainittu mäntyä kasvava saareke oli vanha Mikkelin pitäjän aikainen teloituspaikka (s. 4 ja Kuvaliite 3.). Valiokunta kiirehti uuden kentän laittamista, koska ”*Kuvernöörin kentällä on kielletty urheilemasta ja kun Mykkäkoulun kenttää on alettu tasoittaa, jommoisena se ei ilman kovettamista sovi urheiluihin, näinollen kaupunki voi jäädä kokonaan ilman urheilukenttää”*. Työt voitiin valiokunnan mielestä aloittaa jo syksyllä hätäaputöinä.

Urheilukentän rakentaminen oli esillä valtuustossa jo kesäkuussa. Kokousta edeltävänä päivänä (1.6.1915) julkaisi valiokunnan jäsen voimistelunopettaja Pesonen lehtikirjoituksen, jossa hän vielä toi esille Hänninhaudan edut urheilukentän paikkana (Pesosen artikkeli kokonaisuudessaan Liite 1.). ”*Hänninseudalla on edelleen monta muuta etua muitten urheilukentäksi ehkä ajateltujen paikkojen rinnalla. Se on rauhallinen ja tuulilta suojattu, sen viettäville rinteille saadaan katsojille mitä ihanteellisimmat paikat, ikään kuin entisajan amfiteattereissa, talvella siihen vähillä kustannuksilla tulee mainio luistinrata sekä lapsille kelkkamäki ja, ennen kaikkea, se on lähellä kaupungin keskustaa ja useita kouluja, joitten oppilaille täten tulisi tilaisuus voimistelutunneillakin harjoittaa monipuolista urheilua ja leikkejä”*. Pesonen ei tiennyt kuka oli keksinyt ajatuksen sijoittaa kenttä Hänninseudaan mutta oli sitä mieltä, että kaavoittaja, joka oli paikan asemakarttaan piirtänyt ei ollut tietoinen ajanmukaisen urheilukentän todellisesta tilan tarpeesta. Karttaan piirretty alue soveltui Pesosen mielestä vain lasten leikkipaikaksi ei urheilukäyttöön. Kaupungininsinöörin suunnitelman mukainen kenttä oli Pesosen mielestä riittävä 400 metriä pitkän juoksuradan tekemiseksi, jonka sisäpuolelle mahtuisi 100x50 metrin kokoinen jalkapallokenttä. ”*Urheilukentän täytyy tietysti olla niin tilava, että sillä voi harjoittaa useampia eri urheilumuotoja yhtäaikaan. Sellainen ala, joka yksistään tarvitaan potkupalloharjoituksiin, ei ole siis riittävä, samoin kuin sellainen, joka on liian pieni potkupallopeleihin, ei ole ajanmukainen.”*

Pesonen pohti tekstissään myös kentän kustannuksia ja ennakoiki myös tulevan kentän aitaamistarpeen, joka vielä tänä päivänäkin herättää keskustelua: ”*Edelleen on otettava huomioon, että kentästä on ainakin raatihuoneenkadun puoleinen sivu varustettava korkealla aidalla, sillä muuten juhlista ja kilpailuista on sangen huono rahallinen tulos, koska mainittu katu on sangen hyvä katsomo, josta ei yleisöä voi karkoittaa.”* Kustannuksista puhuessaan Pesonen pohtii vielä muita kentän sijoitusvaihtoehtoja todeten ne kuitenkin Hänninseudaan nähden toisarvoisiksi: ”*Pirttiniemen puistosta tarvittaisiin koko aitauksen sisäpuolinen ala, vaikka tosin sekään ei ole tarpeeksi suuri, kun puistoa joka*

puolella rajoittavat kadut ja muutenkin kenttä siinä tulisi näyttämään sangen hullunkuriselta, kun Nikolainkadun puoleista sivua pitäisi laskea ja alemmaa puolta nostaa useamman metrin. kauniit koivut joutuisivat silloin kaadettaviksi ja eiköhän niitä olisi enemmän sääli kuin Hänninhaudan saarekkeen mäntyjä. Pienimmillä uhrauksilla saisi Kuuromykkäinkoulun vierekselle, toriksi suunnitellulle kolmiolle jonkunmoisen kentän, mutta kun siitäkin katu viepi leveään alueen, jää itäpää kapeaksi suikaleeksi. Paikka on muuten ikävä ja ainakin huvipaikaksi sopimaton. kaupungin ulkopuolella olisi tietysti paljonkin sopivia paikkoja, mutta kilometrien päähän rakennettu kenttä ei koskaan tulisi yleiseen käytäntöön.”

Loppukaneettina Hänninhautaa puolustaessaan Pesonen toteaa:

”Jos siis tahdotaan kaupunkiin saada kunnollinen urheilu- ja juhkakenttä, on se perustettava rakennusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti Hänninhautaan. Sitä puolustaa sekin että kaupungin on joka tapauksessa piakkoin ryhdyttävä saattamaan tuota nykyisin siivottoman näköistä hautaa siistimpään asuun ja täytettävä syvin kohta. haudan ympärille suunniteltujen rakennustonttien arvo tulisi varmaan suuresti nousemaan, kun kenttä reunustoitteen valmistuu. Enemmän kuin toivottavaa on, että tuumaa jo ensi talvena ruvetaan toteuttamaan, sillä nykyisin ei urheilijoillamme ole kunnollista kenttää käytettävänä, kun kuvernöörintorin käyttö urheilukenttänä loppuu tähän kevääseen.”

Valtuuston kokouksessa 2. kesäkuuta 1915 oli esillä rakennusvaliokunnan suunnitelma ja kustannusarvio. Valtuusto pyysi vielä hankkeesta Rahatoimikamarin lausunnon ja teki lopullisen päätöksen kokouksessaan 30. syyskuuta 1915. Ilmeisesti maailmansodan aiheuttama lama ja työttömyys vaativat ryhtymään toimenpiteisiin ennen asemakaavan vahvistamisen saamista. Ehdotetut maaleikkaus- ja tasoitustyöt päätettiin aloittaa heti syksyllä hätäaputyönä.

Kentän ensimmäinen rakentamisvaihe syksyllä 1915 ja ”Tahko” Pihkalan lausunto

Ensimmäisen rakentamissyöksen aikana toteutettiin ilmeisesti vain karkea pohjarakennustyö kuivauksineen, täyttöineen ja leikkauksineen. Mikkelin Sanomat kertoi tehdyistä töistä 20. marraskuuta 1915:

”Entinen tuuheitten mäntyjen verhoama Hänninhauta kaupungin lounaisessa laidassa on parin viime viikon ajalla kokonaan muuttanut muotoaan. Puut on kaadettu haudan keskellä olevalta saarelta, jota parhaillaan tasoitetaan. Valtaista viemäriä kaivetaan kasarmeille johtavan tien poikitse ja siten kuivataan haudan pohja, joka keväisin ja syksyisin on pienenä lampena ja kuivimman kesänkin aikana vetelänä hetteikkönä.”

Samassa lehtijutussa haastateltiin SVUL:n urheiluneuvoja maisteri Lauri ”Tahko” Pihkalaa, joka oli kutsuttu asiantuntijaksi neuvomaan kentän lopullisesta mitoituksesta ja rakentamisesta. Pihkalan laatima lausunto julkaistiin Vapaus-lehdessä (lausunto kokonaisuudessaan liite 2.). Pihkala kehuu, ettei ollut ”missään Suomen kaupungissa löytänyt urheilupaikkaa, joka asemansa puolesta sanottavastikaan veisi tästä voiton. Kuopion Väinöläniemellä on runollinen ja mainehikas ympäristönsä sekä uimavesi, mutta monessa suhteessa sekin jää jäljelle.” Paikan etuina oli muun muassa sijainti asutuskeskusten lähellä mutta kuitenkin eritäytyminen häiritseviltä vaikutuksilta. Se oli tuulilta suojattu mutta tarpeeksi aurinkoinen. Leikkialueeksi sopivin osa lähimpänä asutuskeskusta ”niin ettei pienten lasten leikkimään mennessä tarvitse kulkea aikuisille urheilijoille varatun alueen läpi ja jäädä sinne töllistelemään toisten jalkoihin”. Katsojapaikat oli helppo järjestää kentän ympärille. Maaperä oli huokoista ja helposti kuivuvaa ja lisäksi vesijohtovesi oli lähellä. Kielteisiä asioita Pihkala löysi vain kaksi. Kenttää ei voinut aivan mielin määrin laajentaa ja uimavesi oli kaukana. Jälkimmäinen seikka oli kuitenkin helposti ratkaistavissa tekemällä 25x165 metrin suuruinen sementtinen uima-allas.

Alueen laajuuskaan ei ollut suuri haitta, koska ”nykyiselle alueelle voidaan rakentaa täysin riittävän kokoinen urheilukenttä, joka tulee täyttämään tarkoituksensa sen puolesta kymmeniksi vuosiksi ja ehkä pitemmällekin eteenpäin.” Pihkala esitti rakennettavaksi 300 metrin ratakierröksellä olevan kentän, jossa oli ”käänteistä kalteva savi- ja hiekkaseoksinen juoksurata”, jonka etusuora (läntinen suora) ja pohjoiskaarre olisi tehtävä 7,5 m leveänä. Näin 100 metrin ja 200 metrin juoksut voitiin suorittaa kuudella rinnakkaisella radalla. Eteläkaarteessa riitti kapeampi rata. Kentän keskukseen mahtuisi ”mitoiltaan laillinen 91,4 x 45,7 m. jälkapallokenttä”. Mielenkiintoinen yksityiskohta tuonaikaisessa urheilukenttäsuunnittelussa on, että Pihkalan mielestä kentän keskukseen voitiin pohjoispäähän sijoittaa verkkopallokenttä (tenniskenttä) ja eteläpäähän sementtirakenteinen uima-allas. Näillä varusteilla ja ”amfiteatterimaisten katsojapaikkojen ympäröimänä pitäisi kentästä tulla parempi kilpailujen pitämipaikka kuin ainoastakaan tähän saakka rakennetusta urheilukentästä maassamme”.

Myös lasten leikkipaikka kuului Pihkalan mielestä urheilukentän läheisyyteen. Sopiva paikka oli urheilukenttäalueen itäinen eli Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun välinen kulmaus. Alue tuli kuitenkin erottaa pensasaidalla muusta kenttäalueesta. Tarvittavia elementtejä leikkikentällä olivat ”hiekkarinne päivän paistattamista ja rakentelemista varten, sementtipohjainen, noin 6x6 m. kahluu- ja rypemisallas, pieni avonainen alue juoksuleikkejä varten. puiden varjoon kiipeämätankoja, kiikkurenkaita, tikapuita, rekki, nojapuut y.m. voimistelutelineitä”.

Pihkala otti kantaa myös kentällä tarvittaviin huoltorakennuksiin. ”Pukeutumissuoja suihkuineen” ehdotettiin tehtäväksi kentän pohjoispäähän leikkikentän ja urheilukentän rajamaille ja ”ravintolasuoja” kaakkoiskulmaukseen. Erittäin tärkeitä Pihkalan mielestä oli kenttäalueen aitaaminen niin, ”että pääsy sille voidaan rajoittaa yhteen tai kahteen paikkaan”.

Kentän ympärivuotista käyttöä varten voitiin jalkapallokenttä jäädyttää luistinradaksi ja ”järjestää kentän itäisille ja läntisille rinteille kelkkaradat, niin etteivät ne pääse luistinrataa rajoittamaan”.

Edellä mainituista kohteista voitiin Pihkalan mielestä siirtää tulevaisuudessa tehtäviksi iso uima-allas, tenniskenttä, kiikut, ja jalkapallokentän ”ruohokansi”. Sen sijaan kahluuallas kuului hyvin varustetun kentän välttämättömyksiin.

Pihkalan tarkastuskäynnin aikana Piponiuksen kaava odotti vahvistamistaan. Kaavassa oli kenttäalueen kolmelle sivulle merkitty rakennustontteja. Pihkala toikin esille mielenkiintoisen näkemyksen ympäröivien tonttien osalta. Hän totesi, että olisi vähitellen ”pyrittävä kokoamaan nuorten kuntalaisten vapaat sivistys- ja virkistysharrastukset samaan keskukseen ja siten rakennettava vapaa kansalaiskasvatuksen koulu. Urheilukenttä ja leikkipaikka ovat kaksi sen osastoa. Mutta niihin on liitettävä muita toimintamuotoja, joista huomattavimmat ovat 1) koulupuutarhat, 2) käsityökoulut ja 3) kirjastot”. Pihkala totesi uskaltavansa ”mitä hartaimmin suositella urheilukenttäalueen itäpuolella olevia rakennustontteja säilytettäväksi jälkimmäisiä tarkoituksia varten. Niille voitaisiin tulevaisuudessa rakentaa rakennus, jossa käsityöluokkien ja kirjaston ohella saisivat suojaa esim. työväenopisto y.m. iltakurssit, lastentarha, museo y.m. sellaiset laitokset, joilla pitäisi olla yhteiset käyttäjät leikki- ja urheilukentän kanssa. Ja ennenkaikkea olisi tuollaiseen rakennukseen sijoitettava kunnallinen voimistelusalii. Tällainen yhdistelmä hillitsisi liiallisia yksipuolisuuden virtauksia kasvatuksessa.”

Lausuntonsa lopussa Pihkala käsitteli kentän ylläpitoon ja kustannuksiin liittyviä kysymyksiä, kuten kentän vahtimestarin tarvetta, rakennuskonttorin merkitystä kentän kunnossapitäjänä ja lasten leikkikentän ohjausta – ”Leikkiosastolle tarvittaisiin toinen, ehkä vieläkin pätevämpi, erityisesti leikkiin perehtynyt johtaja mieluummin nainen, joka osaa paremmin kuin yleensä miehet käsitellä pikkulapsia”.

Loppuarviona urheilukentän yleisestä kannattavuudesta ja merkityksestä oli seuraava ennuste: ”Luonnollisesti tällainen ulkoilmalaitos kuitenkin muodostuisi välitöntä rahallista tuloa silmällä pitäen kannattamattomaksi. Mutta välillisesti saattavat siihen sijoitetut rahat tuottaa, jopa melkein varmasti tuottavatkin erinomaisen korkean koron pitämällä aisoissa kunnan terveydenhoito- ja vaivaismenoja. ja ken laskee oikein johdetun leikin ja urheilun tuloksina koituvan terveyden, päättäväisyyden, toimintatarmon, sitkeyden ja, ennen muuta, elämänilon rahallista arvoa?”

Urheilukentän rakentamisen loppuun saattaminen 1916

Pihkalan lausunnon pohjalta teetettiin kaupungininsinöörillä uusi suunnitelma, ja arvio kentän laajentamisesta aiheutuvista lisäkustannuksista. Rahatoimikamari kokoontui 18. tammikuuta 1916 vahvistettuna paikalle kutsutuilla rakennusvaliokunnan jäsenillä. Kokous teki yksimielisen päätöksen että kenttä pitäisi rakentaa Pihkalan esittämässä laajuudessa, kuitenkin niin, ettei vielä rakennettaisi erityistä juoksurataa, vaan kenttä aluksi ”ainoastaan valmistettaisiin”. Pihkalan kenttäalueen itäreunan tontteja koskeva arvio otettiin onkeen. Tontit katsottiin tarpeelliseksi varata kaupungin omiin tarkoituksiin. Samoin päätettiin poistaa kaavasta tonttien ja urheilukentän välille esitetty katulinja. Valtuusto hyväksyi rahatoimikamarin ehdotuksen kokouksessaan 5. helmikuuta 1916.

Uuden suunnitelman mukainen kentän rakennustyö pääsi käyntiin vasta talven jälkeen toukokuussa 1916. Kentän laajentamiseksi päätettiin käyttää osa alueen eteläreunassa olevasta ajuri Sattilaisen vuokrapellosta, joka korvattaisiin vuokran huojennuksena. Työt etenivät niin, että kenttä saatiin syksyllä valmiiksi ”lukuun ottamatta pienempiä pintatöitä, (jyräämistä y.m.s.)”, jotka jäivät seuraavaan kevääseen.

”Valmiin” urheilukentän kuvaus

Hänninhaudan urheilukentän kaksi ensimmäistä suunnitelmapiirustusta ovat kadonneet. Ensimmäinen säilynyt piirustus on v.t. kaupungininsinööri A. Baekströmin joulukuussa 1918 päiväämä suunnitelma kelkkaradan sijoittamisesta kentän reunalle (Kuvaliite 24.). Siinä on esitetty urheilukentän ulkoreunaviiva. Itse kenttä on kuitenkin vahingossa peilikuvana. Piirustukseen ei ole piirretty juoksuradan sisäreunaa näkyviin. Tältä osin tarkempi piirustus on kaupungininsinööri Taneli Pessan marraskuussa 1919 päiväämä kentän tasoitustöihin liittyvä suunnitelma (Kuvaliite 24.). Pessan piirustuksen mukaan kentän länsireunalla oleva etusuora on Pihkalan esittämässä laajuudessa (n. 7,5 x 120 metriä). Samoin on pohjoiskaarre 200 metrin lähtöpaikalle asti 7,5 metrin eli kuuden radan levyinen. Pohjoiskaarre on piirretty leveydeltään 3, 5 metrin eli kolmen radan levyiseksi.

Alkuvuosina rajat kentän alueella olivat luultavasi epämääräiset. Ei ole varmuutta miten pitkään varsinainen juoksurata oli rakentamatta ja täsmällisesti rajaamatta. Edellä mainitussa Baekströmin piirustuksessa on yhtenäisellä viivalla esitetyn kentän ulkoreunan viivan lisäksi katkoviivalla piirretty viiva, joka antaisi ymmärtää, ettei kentän etelä- ja länsireunaa olisi vielä loppuun asti muotoiltu. Kuten sanottu Pessan vuoden 1919 suunnitelmassa on esitetty radan molemmat reunat. Pessan vuodelta 1924 olevassa pukuhuonerakennussuunnitelmassa rata-alue näyttäisi levittäytyvän

200 metrin lähtöpaikan tuntumassa epämääräisesti. Samassa suunnitelmassa keskikentän ja radan reunaan on esitetty tehtäväksi betoninen reunus (Kuvaliite 36.).

Kentän ympäristö säilyi vuosikausia ”luonnontilassa”. Alueen luoteis- ja itäkulmissa kasvoi tiheähkö mäntymetsä. Lounais- ja länsireunassa oli vanha plantaasipelto, joka oli vuokralla ajuri Pekka Sattilaisella. Sattilaisen rakennusryhmä oli pellon reunassa kentän eteläpuolella. Muita rakennuksia oli nykyisen pohjoisen tenniskentän kohdalta vuonna 1928 purettu vanha ruutikellari ja Heinolantien ja kasarmille johtavan tien (nyk. Anni Swaninkatu) kulmauksessa ollut venäläinen kansakoulu. Etelässä kentän alue rajautui vanhaan mutkittelevaan tiehen (nyk. Nuijamiestenkadun alkupää), joka Mikonkadun ja Vilhonkadun kulmauksesta johti kasarmille vievälle tielle (nyk. Kasarminkatu).

Urheilukentän täydentävät rakennustyöt 1917-1922

Kuten edellä viitattiin, tehtiin urheilukentällä ensimmäisten viiden vuoden aikana täydentäviä tasaus- ja korjaustöitä. Vuonna 1917 vedettiin kentälle vesijohto ja rakennettiin vesiposti viemäreineen. Kaupunki kuitenkin jätti ottamatta huomioon urheilijoiden toivoman ”ryöpylaitoksen” laittamisen (Kuvaliite 25.). Vuoden 1919 lopulla lyseon liikunnanopettaja Pesonen esitti kentän tasoittamista ja laajentamista itäpuolella. Kaupungininsinööri Taneli Pessa laati suunnitelman (29.11.1919), johon liittyvän selostusosan mukaan kenttä oli ensimmäisten vuosien aikana painunut noin 23 aarin laajuudelta 5-30 senttiä (Kuvaliite 24.). Täytemaata oli tarkoitus ottaa ”keskikentän läntisestä niemekkeen tapaisesta luiskasta”. Pessan suunnitelmassa esitettiin myös toivottu laajennus itäreunalla olevaa luiskaa leikaten.

Urheilukentällä oli viimeistään talvella 1918 kelkkamäki, jonka käyttö oli keskeytynyt sodan vuoksi ennen aikojaan, aiheuttaen ”hommaajilleen” tappiota. Saman vuoden joulukuulta on aikaisemmin mainittu v.t. kaupungininsinööri Baekströmin suunnitelma, jossa kelkkamäkeä varten esitettiin rajattavaksi Sattilaisen vuokrapelloilta 25 metriä leveä maakaista, joka ulottui nykyisten Nuijamiiehenkadun ja Anni Swaninkadun kulmauksesta pohjoiseen suuntautuen kentän etusuoran reunaan (Kuvaliite 24.). Jää epäselväksi saatiinko talveksi 1919 tilapäistä kelkkamäkeä aikaiseksi. Vasta joulukuussa 1919 teki valtuusto päätöksen luovuttaa vuokratta alue kelkkamäelle – tosin vain 12 metriä leveänä. Ehtona oli, että kelkkamäen puuhamiehet suorittavat pellon vuokraajalle ”tydyttävän korvauksen hänelle tämän luovutuksen tähden koituvasta vahingosta ja haitasta”. Samoin piti varautua luovuttamaan alue ”täysin puhdistettuna siihen rakennettavista laitteista”, mikäli pellolle kaavoitetut tontit tulevat myyntiin tai kaupunki ne tarvitsee omaan käyttöönsä. Tarve tuli vuonna 1922, kun kaupunki ryhtyi suunnittelemaan kaupungin viranhaltijoiden asuintaloo (nyk. liikuntatoimiston talo Nuijamiestenk.1) tontille n:o 321, kelkkamäen alkupäähän (Kuvaliitteet 26.-28.). Toukokuussa 1922 määrättiin kelkkamäki hajotettavaksi ja ”siitä saadut tarpeet käytettävä kentällä tehtäviin korjauksiin”.

Kelkkamäen ja luistinradan käyttöön aikaisemmin luovutetut kojut ja käymälät tuli siirtää ”sopivammalle paikalle kentän itäisessä laidassa olevaan metsikköön”. Käymälät lienevät ne ”väliaikaiset” käymälät, jotka kaupungininsinööriä toimitettiin laitattamaan helmikuussa 1919.

Edellä mainittiin urheilukenttää käytetyn myös luisteluun. Ainakin jo vuonna 1919 oli Mikkelin Ikämiesten voimisteluseuralle annettu lupa laittaa urheilukentälle luistinrata. Samalla myönnettiin luistinradan ja kelkkamäen valaisemista varten vapaa sähkövalo ja tarvittava vesi ”erinäisillä ehdoilla”.

Urheilukentän alueen aitaaminen 1922

1890-luvulla Hänninhauta rajattiin aitaamalla, jotta voitiin estää alueen käyttö kaatopaikkana. Urheilukentän suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä tuli useissa yhteyksissä esille kysymys kenttäalueen rajaamisesta aitaamalla. Ensin tyydyttiin perinteiseen riukuaitaan, mutta vuonna 1922 ryhdyttiin varsinaisen rajaavan ja liputtomien katsojien näkökentän peittävän aidan suunnitteluun. Toukokuussa 1922 Rahatoimikamari puolsi urheilukenttötoimikunnan ehdotusta urheilukentällä tehtävistä korjaus- ja parannustöistä, joiden yhtenä kohtana oli Raatimiehenkadun puoleisen reunan aitaaminen noin 2 metriä korkealla lauta-aidalla. Muu osa todettiin voitavan vielä toistaiseksi ympäröidä piikkilanka-aidalla. Valtuusto palautti asian takasin lautakunnalle edellyttäen siltä suunnitelmaa ja kustannusarviota. Aitasuunnitelman teki kaupungininsinööri Taneli Pessa (Kuvaliite 29.). Valtuusto hyväksyi suunnitelman, jossa oli kiinteä 1,25 metriä korkea keltaiseksi maalattu pystylauta-aita, jonka päälle nostettiin tarvittaessa 0,75 m korkeat vaakalaudoitetut irto-osat. Vuoden 1922 aikana rakennettiin uutta aitaa 200 metriä Raatihuoneenkadun varteen. Aitaa jatkettiin seuraavana vuonna laulujuhla- ja valmiste-alueen yhteydessä. Saman vuoden 1923 syksyllä annettiin kaupunginpuutarhurille määräys istuttaa koivuja ”urheilukentän ympärille ympärysaidan viereen säännöllisten välimatkojen päähän”.

Urheilukenttä Kansanvalistusseuran laulujuhlien näyttämönä 1923

Mikkelin Lyseon voimistelunopettaja Onni Pesonen oli Hänninhautaan sijoitettavaa urheilukenttää perustelevassa lehtikirjoituksessaan jo vuonna 1915 ennakoanut tulevaisuutta toteamalla: ”*Kansanjuhlien pitämiseen se myöskin olisi mitä sopivin ja mistäpä parempi paikka saataisiin suuria laulujuhlia varten.*” Mikkelissä järjestettiin Kansanvalistusseuran XVIII yleiset laulujuhlat 15.-17. kesäkuuta 1923. Syksyllä 1922 lähestyi laulujuh latoimikunta kaupunkia ehdottaen juhlapaikaksi urheilukenttää, jossa kuitenkin toivottiin tehtäväksi määrättyjä maaleikkauksia. Samoin toivottiin jatkettavan Raatihuoneenkadun varteen tehtyä aitaa myös Mikonkadun varteen aina suunnitellulle

juhlaportille saakka.* Peltojen puoleisille sivuille riitti piikkilanka-aita. Toimikunta oli itse rakennuttamassa laululavan, ravintolakatoksen, istuimet, pöydät, mukavuuslaitteet ja juhlaportin. Kaupunki suostui toimikunnan ehdotuksiin tietyillä ehdoilla. Muun muassa kaikki alueelle rakennettavat ”kiinteät ja irtonaiset laitteet” oli jätettävä korvauksetta kaupungin haltuun. Rakennustyöt eivät saaneet haitata urheiluharrastuksia. Laululava oli sijoitettava kentän läntiselle sivustalle – ensimmäisessä suunnitelmassa lava oli sijoitettu keskelle pohjoiskaarretta.

Suunnitelmat juhlakentän rakennuksista ja niiden sijoittamisesta urheilukentän alueelle laati silloinen lääninarkkitehti Armas Rankka aikakauden klassistiseen tyyliin (Kuvaliitteet 30.-34.).

Mikkelin Sanomat esitteli juhlakenttää artikkelissaan 6.6.1923 seuraavasti:

”Käynti juhlakentällä. Wiikon kuluttua wietetään Mikkelissä Kansanwalistuseuran kahdeksattatoista yleistä laulu- ja soittojuhlaa. Suurenmoisia walmistelujakin näitten juhlien onnistumiseksi on tehty pitkin kewättä, ja nyt ollaan niin pitkällä, että kaikki rakennustyöt juhlakentältä on saatu loppuun suoritetuksi.

Juhlakenttä sijaitsee kaupungin eteläpuolella, n.s. Hänninhaudassa, jota voidaan pitää erittäin ihanteellisena juhlapaikkana nyt kun siellä on rakennustoimikunnan aloitteesta tehty suurenmoisia korjaus- ja tasoitustöitä. Lyhyt käynti juhlakentällä lienee siis paikallaan.

Kun on astuttu Mikon ja Raatihuoneenkatujen kulmauksessa sijaitsewasta juhlaportista kentälle, on vasemmalla kädellä kaksi rakennusta, jotka owat rawintolatoimikunnan käytettäwinä juhlawieraitten syöttämistä ja juottamista warten. Toisessa rakennuksessa, joka on 8-kulmion muotoinen pohjapiirustukseltaan, tulee sijaitsemaan warsinainen tarjoilu, toisessa katoksessa pöydät ja penkit, joitten ääressä ja joilla istuen antimet hywin maistuwat. Warsinainen päärawintola sijaitsee juhlakentältä noin kiwenheiton päässä olewassa Kuuromykkäkoulussa, ja tarjoillaan siellä paistista alkaen kaikkea pelkkään weteenkin asti, jos niin halutaan.

Juhlaportilta johtaa leweä tie juhlakentälle, joka on hieman alempana kuin kadunpinta kentän ulkopuolella. Suurenmoisen ihanana näyttäytyy silmillemme warsinainen juhlawalawa aiwan kentän länsireunan keski-osassa. Ruohoinen leikkaus lähtee juhlawalawan molemmin puolin ylös mäkeä, ja taustassa valkorunkoiset koiwut wehreydellään kohottawat melkein walkoiseksi maalatun juhlawalawan kauneutta.

* Lääninarkkitehti Armas Rankan ensimmäisessä suunnitelmassa juhlaportin paikaksi oli ilmeisesti ajateltu Mikonkadun ja Vilhonkadun ja vielä tuolloin rakentamattomien Päiviönkadun ja Nuijamiestenkadun risteystä. Kulku kentälle oli Piponiuksen asemakaavassa ajateltu tapahtuvan tuosta risteyksestä Päiviönkadun jatkeena ollutta vanhaa kulkutietä pitkin.

Suurenmoisia owat ne tasotus- ja raiwaustyöt, joita kentän reunoilla on tehty. Hiekkaa ja multaa on sadoin kuormin siirretty joko paikasta toiseen tai tuotu ulommalta suuria kuoppia täyttämään – ja seurauksena on ollut mitä erinomaisin ja tasaisin kenttä siinä, missä ennen oli pelkkiä kuoppia ja suuria kiwiä.

Rakennustöitten yliwalvojana on ollut arkkitehti Armas Rankka, jonka piirustusten mukaan myös eri rakennukset kentälle on tehty.

Toiwoa sopii, että wäkeä läheltä ja kaukaa rientää näihin laulujuhliin, joitten ohjelman suoritukseenkin on ilmoittautunut osanottajia n. 3000. Ei kadu kauppojaan se, joka kolmena päivänä saa näillä juhlilla nauttia soiton ja laulun tenhoawasta woimasta.”

Laulujuhlia varten tehdyt rakennukset jäivät sopimuksen mukaisesti kaupungin omaisuudeksi. Laululava oli paikoillaan aina vuoteen 1959, jolloin se uusien katsomorakenteiden tieltä purettiin. Urheilukentän laajennuksen yhteydessä 1932-33, laululavaa jouduttiin siirtämään rinteeseen päin sen verran syvälle, että oli rakennettava betoninen suojamuuri. Muuri on olemassa vielä tänäkin päivänä ja sen kohdalle on rakennettu avokatsomo. Juhlaportti purettiin uuden, vuonna 1934 valmistuneen portin tieltä. Ravintolapaviljonki Mikonkadun varrella oli jo alunperin päätetty rakentaa ”pysyväisemmäksi”. Juhlien jälkeen todettiin, ettei paviljonki ”nykyisessä kunnossaan täysin vastaa tarkoitustaan”. Muutosten jälkeen (seinien laudoitus ym.) paviljonki säilyi paikallaan vuoteen 1963 saakka, tosin vuodesta 1952 lähtien varastoksi muutettuna.

Alkuperäisen Urheilukentän viimeiset vuodet 1923 - 1929

Laulujuhlia varten tehdyt käymälärakennukset purettiin heti juhlien jälkeen. Kaupungininsinööri sai tehtäväkseen laatia *suunnitelma kentän itäsivulle rakennettavaa kahdella astialla ja vedenheittopaikoilla varustettavaa käymälää varten*”. Samaan toimeksiantoon sisällytettiin myös laulujuhlapenkkin säilyttämistä varten tarvittavan vajarakennuksen ja laulujuhlien ravintolapaviljongin korjaustyön suunnittelu. Taneli Pessan suunnitelma on päivätty 29. syyskuuta 1923 (kuvaliite 35.). Käymälärakennus ja varastovaja sijoitettiin kentän Nuijamiestenkadun puoleiselle reunalle siten, että hieman erilleen sijoitettujen rakennusten takaseinän muodosti laulujuhlia varten jatkettu lauta-aita. Vajarakennus oli 17 metriä pitkä ja 5 metriä leveä matala (kentän puoleisen etuseinän korkeus vain 2 metriä) ja pulpettikattoinen. Vajan toinen päätyseinä muodostui aidasta, joka oli ajuri Sattilaisen rakennuksia vasten.

Urheilukentän alueen rakentaminen jatkui myös vuonna 1924. Tuolloin oli vuorossa varsinaisen pukuhuonerakennuksen rakentaminen. Suunnitelman ”urheilijain huoneeksi urheilukentän kaakkoisosaan” laati jälleen kaupungininsinööri Pessa (Kuvaliitteet 36. ja 37.). Suunniteltu rakennus oli kooltaan 13,2 x 5,5 metriä. Runkorakenteinen pystylautaverhottu aumakattoinen rakennus oli tyyliältään ajanmukaisesti klassistinen peiterimaverhouksineen, nurkkapilastereineen ja sulkapaneeliovineen. Tyyllillisen poikkeaman muodosti julkisivun keskelle tehdyn kattokolmion ylijuoksevat koristeparrut. Kattokolmion harjasta kohosi lisäksi lipputanko. Rakennuksen pohjaratkaisu oli symmetrinen. Keskellä rakennusta oli poikittain kaksi suihkullista pesuhuonetta ja rakennuksen molemmissa päissä keskenään samanlaiset pukuhuoneet seinänvieriä kiertävine penkkeineen. Suihkuihin tuli vesijohdosta vain kylmä vesi. Urheilulautakunta esitti vuonna 1930 seuraavan vuoden talousarvioon määrärahaa ”suihkuveden lämpiämässäilön laittamista varten”. Vuonna 1931 *”laitettiin vesisäiliö, jossa vesi lämpiää ulkoilman lämpöiseksi”*.

Pukuhuonerakennus sijoitettiin kentän kaakkoiskulmaan ajuri Sattilaisen rakennusten läheisyyteen. Pessan asemapiirustuksen mukaan rakennuksen paikalta siirrettiin kaksi pientä rakennusta ylemmäs rinteeseen. Samaa piirustukseen on merkitty myös tehtäväksi juoksuradan sisäreunus – ”ehdotettu betooni”.

Vuoden 1925 aikana kentän juoksurataa piti tasata ja ”uudelleen saveta”. Juoksuradan rakenne oli tuolloin vielä saven ja hiekan sekoitusta. Samana vuonna ryhdyttiin toteuttamaan Tahko Pihkalan aikanaan edellyttämää lasten leikkikenttää urheilukentän itäkulmaan. Kaupungininsinööri Pessa laati suunnitelman (huhtikuu 1925), jonka mukaan leikkikenttäalueeksi ehdotettiin Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun kulmasta laulujuhlaportilta tultaessa kentälle johtavan tien molemmin puolin olevaa kentän aitoihin ja ravintolapaviljonkiin rajoittuvaa aluetta (kuvaliite 38.). Pessan selostuksen mukaan oli tarkoitus tien ja paviljongin välinen osa alueesta tasata ja pitää sellaisenaan kuluvan kesän ajan. Syksyllä oli tarkoitus tuoda tasatulle alueelle multakerros, joka istutettaisiin nurmikentäksi seuraavana kesänä. Tien ja Raatihuoneenkadun välinen osa oli tarkoitus vain tasata. Syyskuussa valtuusto hylkäsi suunnitelman pitäen paikkaa sopimattomana ja ehdottaen kentän laittamista ”yhteiskoulun torille tai johonkin muuhun sopivaan paikkaan”.

Marraskuussa 1928 lähestyivät Mikkelin verkkopalloa, ”tätä reipasta ja kehittävää urheilua”, harrastavat henkilöt varatuomari Alvar R. Roosin johdolla valtuustoa saadakseen kaupungin rakentamaan verkkopallokentän (tenniskentän) urheilukentän yhteyteen. Kentän paikaksi ehdotettiin ”kaupungin virkamiesten talon ja kentän pukusuojan” välistä tasoitettua aluetta tai aluetta laululavan takana. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen ja päätti rakentaa kaupungininsinöörin tarkemmin määrittelemään paikkaan laululavan taakse. Samalla määrättiin kauppias Muinosta siirtämään urheilukenttäalueella olevan makasiininsa (vanha ruutikellari) verkkopallokentän tieltä. Rakentaminen aloitettiin jo samana syksynä ja kenttä valmistui heinäkuussa 1929 (Kuvaliite 68.).

Vuoden 1929 puolella jatkettiin kenttäalueen aidan viereisten puuistutusten tekoa. Syksyllä 1929 päätettiin ravintolapaviljongin ja kentän aidan väliin tehty aitaus ja sen sisällä oleva keittopaikka purkaa. Alue piti nurmettaa ja istuttaa sille koivuja, jatkaen puuistutusta aina talolle 321 (kaup. viranhaltijoiden talo Nuijamiestk. 1) saakka.

Vuonna 1929 aloitti toimintansa urheilulautakunta, joka ryhtyi heti suunnittelemaan urheilukentän perusteellisempaa korjaus- ja laajennustyötä.

Urheilupuiston asemakaavamuutos 1930-1931

Piponiuksen vuonna 1917 vahvistetussa asemakaavassa urheilukentän länsi-, etelä- ja itäisivuile oli muodostettu rakennustontteja, joista ainoastaan yksi oli 1930-luvulle tultaessa rakennettu. Tontille n:o 321 Nuijamiestenkadun ja nykyisen Anni Swaninkadun kulmaukseen oli valmistunut vuonna 1923 osin kaksikerroksinen asuinrakennus ”kaupungin virkailijoille”. Kaupungininsinööri Taneli Pessan suunnitelmasta toteutettiin niukin vaihtoehto, jossa rakennus toteutettiin vain Nuijamiestenkadun puolelle. Laajemmat versiot olisivat ulottuneet Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) puolelle (Kuvaliitteet 26.-28.).

Tahko Pihkala oli aikanaan urheilukentän rakentamisvaiheessa antamassaan lausunnossa (1915) todennut, että kentän itäisivuilla (Mikonkadun varrella) olevat rakennustontit varattaisiin ”kentän kanssa sopusoinnussa olevia tarkoituksia varten”. Tonteille voitiin Pihkalan mielestä tehdä rakennuksia, ” *jossa käsityöluokkien ja kirjaston ohella saisivat suojaa esim. työväenopisto y.m. iltakurssit, lastentarha, museo y.m. sellaiset laitokset, joilla pitäisi olla yhteiset käyttäjät leikki- ja urheilukentän kanssa*”. Tärkeintä kuitenkin oli sijoittaa rakennukseen kunnallinen voimistelusalii.

Vuoden 1923 laulujuhlien järjestelyissä oli näiden kentän itäisten tonttien kohdalle sijoitettu toimintoja. Pääsisäänkäynti ja tie kentälle oli sijoitettu kaavassa olleen rakennustontin 326 kautta. Silloin voimassa olleen Piponiuksen kaavan mukainen kulku kentälle olisi pitänyt tapahtua Nuijamiestenkadun ja Mikonkadun kulmasta Päiviönkadun jatkeena. Vastaavasti laulujuhlien ravintolapaviljonki, joka oli kunnostettu ”pysyväiseksi”, sijaitsi kaavan mukaisella rakennustontilla 325.

Mikonkadun varren tonttien kohtalo tuli kysymykseen, kun suojeluskunta jätti valtuustolle 21. huhtikuuta 1930 päivätyn kirjeen, jossa anottiin kaupunkia lahjoittamaan suojeluskunnan toimitaloa varten tontit 324 ja 325. Edellisenä vuonna perustettu kaupungin urheilulautakunta ei hanketta vastustanut, olihan rakennukseen tarkoitus sijoittaa myös

liikuntatiloja: ”... oltiin sitä mieltä, että sikäli kun taloon tehtäisiin kunnollinen voimistelusalvi, paini- ja nyrkkeilyhuone, sauna ja suihkuhuone tarpeellisine pukeutumishuoneineen sekä mahdollisesti pieni uima-allas, ei urheilulautakunnalla olisi mitään tonttien myöntämistä vastaan.”

Sen sijaan kaupunginhallitus esitti anomuksen hylkäämistä seuraavin perustein:

”Mitä tulee urheilukentän itäisivulla olevan alueen vastaiseen käyttöön, on tonttia N:o 326 mahdoton ajatella käytettäväksi rakennustarkoituksiin, koska kentälle sen läpi kulkevaa pääkäytävää lienee verrattain vaikeaa sijoittaa muualle. Mikonkadun ja varsinaisen urheilukentän välillä oleva alue tonttien 324 ja 325 on taas siksi kapea, ettei näitä tontteja voi mitenkään erottaa urheilukenttäalueesta, koska silloin jäisi vain noin 10-20 metriä leveä kaistale kentälle päin viettävää rinnettä varsinaisen kentän ja tonttien väliin. Tähän ei olisi edes kaupungin toimesta mitään suurempia rakennuksia sijoitettava, vaan olisi alue, jota urheilukentällä tapahtuvia kilpailuja ja harjoituksia seuraava yleisö on nykyisin käyttänyt viihtyisänä oleskelu- ja virkistyspaikkanaan, edelleen sellaisena säilytettävä. Näin menetellen ei myöskään tulisi olemaan esteitä, jos kenttää olisi vastaisuudessa laajennettava tai joitakin erikoisurheilulajien harjoittamista tarkoittavia lisälaitteita urheilukenttäalueelle rakennettava. Tämän vuoksi olisikin tontit 324-326 asemakaavasta poistettava ja alue määrättävä kuuluvaksi puistoalueena urheilukenttäalueeseen. Koska kuitenkin tällä muissakin suhteissa vahvistetusta asemakaavasta poikkeavasti järjestetyllä alueella olisi tehtävä eräitä muitakin muutoksia, ei kaupunginhallitus ole tässä yhteydessä tahtonut ehdottaa asemakaavamuutosta tehtäväksi, vaan tulee myöhemmin palaamaan asiaan koko alueen asemakaavajärjestelyn yhteydessä.”

Asiaan palattiin hyvinkin pian. Syyskuussa 1930 laadittiin rakennuskonttorissa suunnitelma urheilukenttäalueen asemakaavan muuttamiseksi. Jostakin syystä ei varsinainen asemakaavakartta ole säilynyt. Kaavan sisältöön päästään kuitenkin käsiksi kaupungininsinööri Erkki Tammiston laatimasta kaavaselostuksesta ja vuonna 1931 painetusta kaupungin uudesta kaavakartasta (Kuvaliite 40.). Kaavamuutoksen keskeisenä osana oli kenttäaluetta ympäröivien rakennustonttien 317-320 ja 322-326 poistaminen. Alueelle jäivät vain jo rakennettu tonttia 321 ja sen viereen Nuijamiestenkadun varteen muodostettu numeroimaton uusi tontti, joka varattiin ”Urheilutaloo” varten.

Tammisto perusteli tonttien poistamista seuraavasti:

”...sen vuoksi, että varsinainen urheilukenttä, joka sijaitsee verraten syvässä notkossa tulisi, siinä tapauksessa, että sitä ympäröiville tonteille rakennettaisiin, vaikuttamaan aivan liian ahtaalta ja todennäköisesti valottomaltakin. Lisäksi olisi tässä tapauksessa kentän vastaisuudessa mahdollisesti suoritettava laajentaminen joka suhteessa mahdoton. Ja ennen kaikkea turmeltuisi kaunis ja sopusuhtainen kaupunkikuva tällä seudulla kokonaan, jos kaupungin ehkä kauneimpaan ja tärkeimpään puistoon ryhdyttäisiin rakentamaan.”

Kaavamuutosalueeseen kuuluivat urheilukentän viereinen Suur-Savon tori (ent. Mykkäkoulun kenttä nyk. Suur-Savon aukio) ja urheilukenttäalueen läheisyydessä olevat kadut. Suur-Savon torin länsireunaan palautettiin Pioniuksen kaavan kehittelyvaiheessa mukana ollut mutta lopullisesta kaavasta pois jätetty rakennustontti. Tammiston selostuksen mukaan rakennuspaikka ”olisi asemansa puolesta hyvin sopiva esim. autojen huoltoasemaksi”. Hanke toteutui 1953, jolloin Suomen Petroli Oy:lle myönnettiin rakennuslupa huoltoaseman rakentamista varten.

Otavankatu esitettiin tehtäväksi ”18 metriä leveäksi ja aivan suoraksi Raatihuoneenkadulta Kiiskimäelle saakka”. Jotta saatiin tonttiraja yhdensuuntaiseksi Otavankadun linjan kanssa, siirrettiin tonttien 311, 313 ja 314 (nykyinen ammattikoulun tontin Otavankadun puoli) rajaa ”sisäänpäin”. Päiviönkatu ja Brahenkatu, jotka olivat Pioniuksen kaavassa esitetty 16 metriä leveiksi esitettiin kavennettaviksi 11 ja 8 metriä leveiksi. Perusteluiksi esitettiin vähäinen liikenne ja maaston jyrkkyys.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavamuutosesityksen kokouksessaan 9. lokakuuta 1930. Yleisten rakennusten ylihallitus esitti kaavamuutosehdotukseen tehtäväksi muutoksen, joka koski Otavankadun ja Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) risteysalueen järjestelyä. Kaavamuutosehdotuksessa oli Dunckerinkatu merkitty noudattamaan vanhaa urheilupuistoon päin kääntyvää tielinjausta, jolloin olisi jäänyt puistokaistale kaupunginsairaalan ja kadun väliin. Ylihallitus toivoi kadun vetämistä sairaalan kohdalla suorana Otavankatuun saakka. Sen sijaan voitiin lohkaista poistettavan tontin 317 kulmasta ”*kaistale Otavan- ja Dunckerinkatujen urheilupuiston puoleisien kulmauksen pyöristämiseen*”. Kaupunki toivoi vastauksessaan alkuperäisen ehdotuksen hyväksymistä, mutta ei vastustanut ylihallituksen ehdotustakaan.

Valtioneuvosto vahvisti urheilupuiston asemakaavamuutoksen 20. tammikuuta 1931. Vahvistetun kaavan mukaiset muutokset esitettiin kaupungin uudessa painetussa asemakartassa vuonna 1931.

Urheilukentän laajentaminen 1932-1933

Vuonna 1929 perustetun urheilulautakunnan toimenpiteet kentän laajentamiseksi

Vuonna 1929 perustettiin kaupunkiin urheilulautakunta.* Toukokuun 2. päivänä ensimmäisen kokouksensa pitänyt lautakunta suoritti toukokuun lopulla tarkastuskäynnin urheilukentälle ja totesi kentän kunnossa olevan parantamisen varaa: ”*Kenttä olisi punnittava ja tasoitettava sekä oikaistava kauttaaltaan. Juoksuradan sementtireunus olisi laskettava samalla maanpinnan tasalle ja sadan metrin rataa levennettävä.*” ”Eräiden valtuutettujen” taholta oli tullut esitys kentän laajentamiseksi niin, että juoksurata tulisi 400 metrin pituiseksi ja päällystettäväksi hiilimurskalla. Urheilulautakunta kokouksessaan 11.9.1929 piti hanketta liian suurisuuntaisena, mutta päätti silti pyytää maisteri Lauri Pihkalalta asiantuntijalausuntoa. Pihkalan lausuntoa en ole löytänyt – luultavasti sitä ei koskaan saatu. Kuukautta myöhemmin päätettiin kaupunginhallitukselle esittää kentän tasoitustöihin ryhtymistä. Kentän keskellä oleva korkea alue leikattaisiin ja maa siirrettäisiin ”alavampiin kohtiin painumaan talven aikana”. Seuraavana kesänä suoritettaisiin kentän pintakerroksen uusiminen ja juoksuratojen leventäminen tarpeellisissa kohdin. Mainitut tasoitustyöt toteutettiin vasta vuonna 1931

Syyskuun 24. päivänä 1931 pidetyssä kokouksessaan kaupunginhallitus antoi kaupungininsinöörille tehtäväksi ”*kääntyä jonkun asiaatuntevan asemakaava-arkkitehdin puoleen suunnitelman laatimiseksi kentän ympäristöjen järjestelystä, jolloin myös vielä oli otettava harkittavaksi, voitaisiinko juoksurata sopivasti laittaa 400 metrin pituiseksi. Samassa yhteydessä oli myös laadittava ehdotus urheilupuiston ympärille rakennettavasta uudesta aidasta sekä puistoon johtavasta pääkäytävästä.*” Kaupunginhallitus pyysi urheilulautakunnalta lausuntoa ”*urheilukentän juoksuratojen lukumäärään, leveyteen y.m. seikkoihin nähden tarkoituksella, että mahdolliset toivomukset voitaisiin ottaa huomioon kentän ympäristöjen suunnittelussa...*”. Lautakunta teki 11. lokakuuta katselmuksen kentällä ja päätti antaa kaupunginhallitukselle vastaukseksi seuraavan lausunnon:

”Urheilukentän ympäristöjä suunniteltaessa on ehdottomasti lähdeävä siltä pohjalta, että kentän juoksuradan sisäreunan pituus tulee olemaan 350 metriä. Tähän päästään siten, että kentän eteläpäässä olevaa aluetta leikataan 17-18 metriä kentän pituussuuntaan ja itäpuolella olevaa 10-12 metriä leveyssuuntaan. Tällöin samalla itä sivu olisi muodostettava niin, että siihen voisi sijoittaa kiintonaiset

* Ensimmäisessä urheilulautakunnan kokouksessa 2.5.1929 oli koolla koko lautakunta: puheenjohtajaksi valittu toimitusjohtaja J. A. Hari, kirjaltaja Hj. Järveläinen, taloudenhoitaja A. Manninen, opettaja Tyyni Värilä ja konttoristi M. Hämäläinen.

penkkirivit ja nämä suojata katolla siksi, kunnes aikoinaan osittain niiden päälle osittain taakse rakennetaan ravintolapaviljonki pukeutumis-, suihku- y.m. huoneineen. Entinen pukeutumishuonerakennus tulisi siirrettäväksi taaemmaksi tai ehkä mieluummin itäisivun pohjoispäässä nyt olevaan syvennykseen. Laajennustyöt, joilla ei urheilukentän nykyistä käyttöä ja paikkakunnan tarvetta silmällä pitäen ole erittäin kiire mutta jotka voitaisiin varatöinä aloittaa hetikin, olisi järjestettävä ja ohjattava niin, ettei niistä olisi haittaa urheilukentän käytölle kesällä eikä luistinratatoiminnalle talvella.”

Mielenkiintoinen yksityiskohta on se, että urheilulautakunta tavoitteli vain 350 metriä pitkää juoksurataa.

O-I. Meurmanin suunnitelma urheilukentän laajentamiseksi 1932

Kentän laajentamisen suunnittelijaksi valittiin viipurilainen arkkitehti Otto-Iivari Meurman, joka oli samoihin aikoihin aloittamassa monivuotista urakkaa Mikkelin kaupungin asemakaavojen laatijana – ensimmäisenä työnään Linnanhaudan asemakaava vuonna 1931 (Kuvaliitteet 70. ja 71.). Joulukuussa 1931 kaupunginhallitus päätti urheilukentän uudistamissuunnitelmasta ” *sillä pohjalla, että ravintolapaviljonki siihen yhdistettävine katsojakatoksineen ja urheilijain pukuhuoneineen olisi rakennettava kentän itäpuolelle suunnilleen keskelle.*”

Meurmanin laatima luonnos hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 16.joulukuuta 1931. Hänet oikeutettiin ”laatimaan sen mukaiset lopulliset piirustukset, kuitenkin ilman rakennuspiirustuksia”. Lopulliset suunnitelmat hyväksyttiin 29. helmikuuta vuonna 1932. Luonnospiirustuksia en ole löytänyt ja lopullisesta suunnitelmastakin on ilmeisesti säilynyt vain kentän asemapiirustus, joka tosin on päivätty reilua viikkoa myöhemmin kuin lopulliset suunnitelmat oli vahvistettu! Lisäksi on tuon aikaisissa lehdissä ja eräissä julkaisuissa esitetty valokuva kentän suunnitelmaan liittyvästä pienoismallista (Kuvaliite 41.). Suunnitelman lähtökohdana oli suurentaa entinen 300 metrin juoksurata 350 metriä pitkäksi. Tähän päästiin laajentamalla vanhaa kenttää etelään, länteen ja itään (Kuvaliite 42.). Samalla tehtiin suuri muutos kääntämällä kenttä siten, että etusuora siirtyi länsisivulta itäisivulle. Näin voitiin 400 hengelle suunniteltu katsomo- ja ravintolarakennus sijoittaa etusuoran varteen samalle puolelle, josta käynti kentälle kaupungin keskustasta johti. Käytännössä katetun katsomorakennuksen, johon olisi sijoittunut myös ravintola, rakentamisesta luovuttiin ilmeisesti siitä syystä, ettei anottuja veikkausvoittovaroja saatu hanketta varten.. Katsomorakennus näkyy edellä mainitussa pienoismallissa mutta maaliskuussa 1932 päivätysssä asemapiirustuksessa sitä ei ole enää esitetty.

Erona vanhan kentän ympäristöön oli kenttää ympäröivien rinteiden käsittely. Vanhastaan kentän reunapenkeret olivat epämääräisesti muotoillut. Meurmanin suunnitelmassa oli pohjoisrinnettä lukuun ottamatta muotoiltu

reunapenkereille geometrisen säännölliset maaluisikat joiden välille jäi noin viiden metrin levyinen tasainen lähes koko kentän ympäri kiertävä kulkutie (Kuvaliitteet 43. ja 44.). Kentän koilliskulmauksessa kulkutie levisi suuremmaksi tasaiseksi alueeksi, kohdassa johon katsomorakennus oli ajateltu. Alueelle johti Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun kulmauksesta tie, joka pienoismallissa suuntautuu katsomorakennuksen eteläpuolelta keskelle etusuoraa. Edellä mainitussa asemapiirroksessa näkyy jo myöhempi versio, jossa kulkee säännöllinen valeperspektiivisesti kentälle päin levenevä tie, jota reunustivat säännölliset luiskat. Tien linja jatkui edellä mainitun laajemman taseisen alueen keskeltä portaina, jotka alemman luiskan kohdalla johtivat juoksuradalle. Tielinjaus suunnattiin niin, että vanha laululava, jota jouduttiin siirtämään länteen päin laajennetun juoksuradan tieltä, muodosti näkymälle päätepisteen. Näiden tielinjausvaihtoehtojen välillä käytiin pohdintaa vielä rakennustöiden ollessa täydessä käynnissä. Lopullinen valinta kohdistui jälkimmäiseen vaihtoehtoon.

Mikonkadun varrella oleva tasaisempi alue, jolla sijaitsi vanha laulujuhlien aikainen ravintolapaviljonki, muotoiltiin käytävin ja istutusaluein puistoksi. Kenttäalueen kaakkoiskulmauksessa ylemmän luiskan kohdalle sijoitettiin puku- ja pesuhuonerakennus. Rakennuksesta johti alemman luiskan kohdalle sijoitettu porras etusuoran 100 metrin lähtöpaikan kohdalle. Koko kenttäalueen ympärille merkittiin suunnitelmaan aita – myös tontin 321 ja kenttäalueen välille.

Kentän länsipuolella laululavan takana oleva tenniskenttää laajennettiin niin, että saatiin muodostettua alueelle kaksi pelikenttää. Laululavan ja tenniskenttien välille suunniteltiin tasanne, jolle juoksuradalta johti laululavan eteläreunaan sijoitettu porras. Tasanteelta oli myös kulkutie pengertä myöten urheilukentän pohjoiskaarteeseen ratojen ja pohjoisen reunapenkereen väliselle alueelle, jolle johti luiskattu kulkutie myös kentän itäpuolelta.

Meurmanin suunnitelmaa käsiteltiin Mikkelin Sanomat –lehdessä 9. huhtikuuta 1932. Lehtijutussa mainitaan, että juoksuradan suunnittelussa oli ollut asiantuntijana ”tunnettu urheilumies” Hugo Lahtinen. Mikkelin kentän sanottiin olevan 350 metrin pituisen juoksuradan rakentamisen jälkeen yhtä suuri kuin Tukholman stadionin rata. Lehtijutun lopussa todetaan, että ”*tulee Mikkeli saamaan kerrassaan suurenmoisen ja tarkoitustaan vastaavan urheilukentän, joka tulee varmasti suuresti elvyttämään Mikkelin jo nykyisinkin vilkasta urheiluelämää*”.

Urheilukentän laajennustyön toteutus

Meurmanin laajennussuunnitelmaa lähdettiin toteuttamaan jo talvella 1932. Kaupungin kunnalliskertomus vuodelta 1932 toteaa, että ”*Urheilukenttä suurennettiin kaupungin toimesta kuluneen talven ja kesän aikana niin suureksi, että juoksurata tuli 350 metriä pitkäksi ja niin leveäksi, että siihen ympäriinsä mahtuu kuusi 122 sm. levyistä eli*

kansainväliset mitat täyttävää rataa rinnakkain. Urheilukenttää ympäröivät rinteet saivat samalla lopullisen muotonsa.”

Toisaalla kunnalliskertomuksessa kuvaillaan tarkemmin kentän rakennustöitä:

”Kuluneen vuoden aikana suoritettiin urheilukentän laajennustyö arkkitehti Meurmanin laatiman suunnitelman mukaisesti. Juoksuradan pituus , joka ennen oli 300 m. tuli nyt olemaan 350 m. Suunnitelman toteuttamiseksi oli urheilupuistoalueelta siirrettävä 17 000 m³ maata, joka kuljetettiin Brahen- ja Kyllikinkadun penkereisiin ja niiden vieressä olevaan Kaihun puistoon, jonka pohjaa korotettiin paikoitellen jopa 3 m. Täytemättä kuljetus tapahtui pääasiassa rullavaunuilla, mutta osittain myös hevosilla. Kuljetus suoritettiin suureksi osaksi Nuijamiestenkadun alitse rakennetun tunnelin kautta. Senjälkeen kun leikkaustyöt oli suoritettu, turvehdittiin n. 2000 m² pengerluiskaa. Jotta entinen laululava voitiin siirtää tulevalle paikalleen, oli sen takaosaan rakennettava noin 5 m. korkea betoninen tukimuuri, jota vasten laululava työnnettiin.

Urheilukenttäalueelle rakennettiin lisäksi toinen tenniskenttä, jota urheilulautakunta piti tarpeen vaatimana. laajennustyön yhteydessä rakennettiin tontin N:o 321 ympärille uusi lauta-aita ja asetettiin Dunckerinkadun urheilupuiston puoleiseen jalkakäytävään reunakivet. Lopuksi uusittiin urheilukentän juoksuradan pintakerros ja juoksuradan sisäreunaan asetettiin nupukivikehä.”

Edellä kuvatut suuret maansiirtotyöt olivat Mikkelissä arkipäivää 1930-luvun alkuvuosina. Pula-ajan synnyttämää työttömyyttä pyrittiin helpottamaan suurilla hätäaputyömailla. Urheilukentän maansiirtotöiden lisäksi oli käynnissä Porrassalmenkadun eteläpään ja Ristiinaan menevän maantien uusi linjaus. Entinen rautatien tasokäytävä korvattiin rautatiesillalla, jonka alta johdettiin maantie Ristiinan suuntaan. Samassa yhteydessä oikaistiin Ristiinantietä Linnamäen kansakoulun (nyk. Hongkong- tavaratalon paikka) tienoilla.

Nuijamiestenkadun alittaneen työmaa-aikaisen tunnelin paikasta ja koosta ei ole tarkempaa tietoa. Tekstissä mainittu laululavan betoninen tukimuuri on vielä tänäkin päivänä olemassa vaikka laululava purettiin jo lähes 50 vuotta sitten. Sen varaan on rakennettu avokatsomo. Tekstissä ei mainita juoksuradan pintakerroksen rakennetta . Todennäköisesti oli kyseessä saven ja hiekan sekoitus. Edelleen vuoden 1932 kunnalliskertomuksesta löytyy maininta juoksuradan kunnosta. Koska laajennettu rata siirtyi kokonaan entiseltä kohdaltaan, oli radan kestävyys ensimmäisenä kesäkautena heikko ”huolimatta säännöllisestä kunnossapidosta” (urheilijat olivat päässeet kentälle vasta myöhään kesällä).

Kentän kaakkoiskulman uuteen maaluiskaan oli Meurmanin suunnitelmassa merkitty paikka pukuhuonerakennukselle. Todennäköisesti tuolloin vain kahdeksan vuotta vanha pukuhuonerakennus purettiin ja pystytettiin uuteen paikkaan

uudelle perustukselle. Joka tapauksessa rakennusten pohjan mitoitus täsmää samoin ikkunoiden paikat ja muodot. Uudessa paikassaan pukuhuonerakennuksen aumakaton räystäällä ollut poikkipäätykolmio, josta kaupungininsinööri Pessa oli aikoinaan käyttänyt nimitystä ”rontti”(fronton),purettiin todennäköisesti rakennuksen kattamistyön yhteydessä vuonna 1938. Mahdollisesti samassa yhteydessä tehtiin pesuhuoneiden kohdalle katon harjan päälle ilmanvaihtotorvi. Pukuhuonerakennus purettiin urheilukentän vuonna 1959 toteutetun laajennuksen yhteydessä. Tuolloin rakennettuun uuteen katsomorakennukseen tehtiin pukuhuone- ja pesutilat.

Urheilukentän pääportti ja uusi aita

Urheilukentän pääportti ja kenttää ympäröivä aita kuuluivat vuoden 1932 rakennusohjelmaan. Kaupungin rakennuskonttorissa oli tehty lukuisia aita ja porttisuunnitelmia (Kuvaliite 45.). Eräästä aitaehdotuksesta oli jo tehty kentälle malli, jota ei kuitenkaan voitu hyväksyä. Aita- ja porttihanke siirrettiin toteutettavaksi heti vuoden 1933 keväällä. puolelle. Aitaamista ei kuitenkaan ennätetty tehdä ennen kentän vihkiäiskilpailuja, jotka pidettiin Helatorstaina 25.5.1933.

Arkkitehti Martti Välikankaan funktionalistinen porttirakennussuunnitelma jossa näkyy myös lopullinen versio kentän aidasta päivättiin vasta 17. lokakuuta 1933 (Kuvaliitteet 46.-48.). Vielä loppuvuodesta ennätettiin rakentaa aitaa Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun varrelle. Vuonna 1934 aitaa jatkettiin Nuijamiestenkadun puolelle ja samalla maalattiin koko aita keltaisella öljymaalilla. Uutta aitaa oli kaikkiaan 510 metriä. Jostakin syystä oli aitaan suunniteltu saranoitava korotusosa jätetty tekemättä, ”joten aita itse pääasiassa ei vastaa tarkoitustaan”, todettiin vuoden 1934 kunnalliskertomuksessa.

Urheilulautakunta esitti vuonna 1935 suunnittelukilpailua aidan korotusasian tiimoilta. Kilpailu myös järjestettiin ja määrääjassa saatiin yksi kilpailuehdotus. Tekniikan ylioppilas Viljo Saijonmaan ehdotusta ”Pois pommarit”, joka perustui rautalangoin pingotetun kankaan käyttöön, ei katsottu toteuttamiskelpoiseksi. Palkinto kilpailijalle kuitenkin annettiin. Syksyllä 1935 oli tehty aidan erääseen pylväsväliin malli saranoilla olevasta nostettavasta korokkeesta. Seuraavan vuoden toukokuussa urheilulautakunta totesi korkokemallin käyttökelpoiseksi ja esitti kaupunginhallitukselle aidan varustamista sellaisilla korokkeilla. Korotuslaudat saatiin paikalleen vasta vuonna 1937.

Laajennetun urheilukentän vihkiminen 25.5.1933

Mikkelin Kilpa-Veikot oli saanut luvan järjestää kansalliset yleisurheilukilpailut laajennetulla urheilukentällä Helatorstaina 1933. Urheiluseura anoi samalla lupaa voida jonkun kaupungin viranomaisen myötävaikutuksella toimeenpanna uusitun kentän vihkimisen. Kaupunginjohtajan mielestä ei kuitenkaan vihkimistä voinut järjestää yksityinen seura, vaan tehtävä oli kaupungin toimitettava.

Länsi-Savo –lehti julkaisi vihkiäisjuhlasta ja kilpailuista laajan jutun, josta siteerataan ohessa otteita:

”Helatorstaina elettiin Mikkelissä kaupungin urheiluelämän historian juhlapäivän merkeissä. Sää oli aamupuolella päivää koleahko ja hiukan sateinen, mutta juhlien ajaksi taivas seestyi ja ilma parani, lopulta aurinkoiseksi ja lämpimäksi. Uudistettu ja nykyajan vaatimuksia vastaavaksi laitettu urheilupuistomme oli juhla-asussa. Sen rakennuksien katoille kiinnitetyissä ja kentän pohjoispäähän pystytetyissä tangoissa hulmusivat siniristiliput ja keväinen luonto oli jo osittain saanut viivakauniit rinteet ja kentät hieman vihertämään.” ...

Otteita kaupunginjohtaja Haapasalon puheesta: *”Työ ei tosin vieläkään ole aivan valmis, m.m. puuttuu katsojaparveke ynnä eräät muut rakennukset sekä tänä kesänä rakennettavaksi aiottu uusi ympärysaita kentälle johtavine pääportteineen, ja tuskin juoksuratakaan vielä on saanut lopullista päällystystään.” ...* *”Sillä kun maailmansodan alkuvuosina työttömyystilanne tässäkin kaupungissa kävi niin huolestuttavaksi, että katsottiin välttämättömäksi joittenkin yleisten töiden järjestämisellä sitä helpottaa, otettiin kysymys urheilukentän rakentamisesta uudelleen esille.” ...* *”Tämä paikka, johon nyt olemme kokoontuneet juhlaa viettämään, ei ole aina ollut yhtä silmää hivelevän kaunis ja yhtä jaloille harrastuksille omistettu kuin se nyt on. Vielä pari vuosikymmentä sitten se oli aivan hoitamaton, villissä luonnontilassa oleva rotko, jonka keskellä kohosi pienehkö kumpu ja jossa eräällä kohtaa oli epäterveellinen, pohjattomalta näyttävä suosilmäke. Osaksi tätä aluetta käytettiin kaikenlaisten jätteiden kaatopaikkana, osaksi sen kätköissä varsinkin kesäisin harjoitettiin juopottelua ja vietettiin kaikenlaista muutakin pahantapaista elämää. Se ei silloin ollut suinkaan mikään kaunistus kaupungille.”*

Laajennetulla urheilukentällä pidettiin onnistuneet kilpailut vihkiäisjuhlan yhteydessä. Odotetuin laji oli miesten keihäänheitto:

”Mikkelin Kilpa-Veikkojen 30-vuotiskilpailuissa helatorstaina keskittyi päähuomio luonnollisesti maailmanmestari Matti Järviseen. Hän suorittikin osansa sellaisella loisteliaisuudella, että maailmassa ei koskaan aikaisemmin ole nähty moista heittojen sarjaa. Kilpailujen, jotka järjestelynsä ja joustavan kulkunsa puolesta olivat parhaat mitä Mikkelissä on pidetty, kuuluttaja piti yleisöä hyvin aikansa tasalla ja tarpeellisessa jännityksessä. Kun keihäänheittokilpailu alkoi kaikuivat kovaäänisten vahvistamina yli kentän kuuluttajan sanat: ’maailmanmestari Matti Järvinen valmistautuu ensimmäiseen heittoonsa’. Yleisö hiljentyi niin täydellisesti, ettei kentällä kuulunut hiiskahdustakaan. Kaikkien katseet olivat suunnatut Matti Järviseen, joka rauhallisena riisuutui, otti käteensä hiukan santaa, ettei keihäs luiskahtaisi, asettui heittovalmiiksi, otti vauhdin ja kiidätti keihään, joka kauniissa kaaressa, kolmentuhannen silmäparin sitä kiinteästi seuratessa, lensi yli maailmanennätysrajan. Hänen tuloksensa oli 74,28.”

Suunnitelmia ja kunnostustöitä – Urheilukenttä 1934-1944

Urheilukentän laajennustyön yhteydessä ei voitu toteuttaa suunniteltua katsomorakennusta. Urheilulautakunta totesi kokouksessaan 1. helmikuuta 1934, että kentällä olleet vanhat penkit olivat ”osittain myydyt, osittain rikkoutuneet tai muuten kadonneet kentän korjauksen aikana...” Koska pidettiin todennäköisenä, ettei suunnitellun suuruisen katsomorakennuksen rakentamiseen ollut lähivuosina mahdollisuuksia, päätettiin ehdottaa kaupunginhallitukselle, että kaupunki tekisi noin 400 hengelle ”käytännöllisiä ja lujia” penkkejä, ”mieluummin sellaisia, että ne voitaisiin kiinnittää ja sopivasti sijoittaa porrasmaisesti kohoavaksi katsomoksi”. Samassa kokouksessa pohdittiin myös ongelmaa, joka aiheutui siitä, ettei uuteen aitaan oltu tehty vaadittuja korokkeita – ”... yritykset palkatuin poliisivoimin pitää aidan viereen kerääntynyt varkainkatselijajoukko loitolla ja liikkeellä ovat osoittautuneet, jo näin lyhyenä aikana, yhtä tehottomiksi kuin epämiellyttäviksikin...”.

Urheilukentän juoksurata oli laajennustyön jälkeen edelleen hiekkapintainen. Lokakuussa 1934, jo kentän laajennustyön yhteydessä asiantuntijana käytetty Hugo Lahtinen antoi lausunnon kentän radan päällystämistä: ”Kenttänne ulkoasuun nähden, jossa vihreyttä on joka puolella, pidän selviönä, että teetätte juoksuradan tiilimurskasta. Käytännössä on tiilimurskarata osoittautunut hyvin kivihiiliradan veroiseksi.” Samassa lausunnossa Lahtinen suosittelee keskikentälle nurmikkoa hiekkakentän sijasta. Urheilulautakunta jätti päällystyskysymyksen ”edelleen pöydälle kehitettäväksi ja kypsymään”.

1930-luvun loppuvuosina kenttää ylläpidettiin normaalin käytännön mukaan. Vuonna 1937 ravintolapaviljonki maalattiin ulkopuolelta ja seuraavana vuonna katettiin pukuhuonerakennus huovalla ja laululavan katto tervattiin. Lisäksi mainitaan vuonna 1938 kentän raja-aitaa uusitun 125 juoksumetriä. Vuonna 1939 maalattiin pukuhuonerakennus ja käymälä ulkopuolelta.

Sotien vuoksi toteuttamatta jäänyt kentän korjaussuunnitelma – H. Valjakka 1939

Käytännön ylläpitotöiden rinnalla käytiin koko 30-luvun lopun ajan pohdintaa kentän juoksuradan kunnostamisesta ja päällystämisestä. Myös katsomon rakentaminen oli esillä, tosin ei niin tärkeänä ja kiireellisenä. Edellä mainitun Hugo Lahtisen lausunnon lisäksi saatiin lausunto ”Helsingin stadionin rakentajalta” diplomi-insinööri Heikki Valjakalta. Lisäksi oli keskusteltu ”eräiden suurjuoksijain kanssa”. Vuoden 1938 syksyllä saatiin myös lausunto, jossa juoksuradan päällysteen muuttamista vastustettiin. Lausunnon antaja oli ”valtakunnan urheiluvalmentaja” Armas Valste, joka totesi kentän katselmuksen yhteydessä ettei pitäisi ryhtyä laittamaan hiili- tai tiilimurskapinnoitetta, *”koska se vaatii erittäin huolellista ja kustannuksia vaativaa hoitoa eikä käytettäessä useinkaan ole parempi kuin hiekan, saven ja mullan sekoituksesta tehty pintakerros”*.

Kaupunginvaltuusto oli myöntänyt vuodelle 1939 määrärahan urheilukentän ja sen juoksuratojen korjaussuunnitelman laatimista varten. Suunnitelman laatijaksi saatiin edellä mainittu diplomi-insinööri Valjakka. Vuoden 1939 lokakuun 5. päivän kokouksessaan urheilulautakunta tutustui Valjakan suunnitelmaan ja oli yksimielinen kunnostussuunnitelman toteuttamisesta. Hankkeen toteuttamisen ja rahoittamisen todettiin vaativan harkintaa ja sen vuoksi asiaa päätettiin pohtia vielä seuraavassa kokouksessa 10.lokakuuta 1939. Valjakka totesi suunnitelman mukana seuranneessa saatteessa, että:

”Mikkelin kaupungin Keskusurheilukenttää pidetään ainutlaatuisen asemansa puolesta yhtenä maamme parhaimpana juhla- ja kilpailukenttänä. Sen ympäristön kunnostamiseen onkin kiinnitetty sekä huolta että varoja, mutta itse urheilukenttä juoksuratoineen ja suorituspaikkoineen on jäänyt viimeistelyä vaille eikä se nykyisessä kunnossaan vastaa niitä vaatimuksia, joita urheilukentille asetetaan. Nykyisessä kunnossaan onkin kenttää pidettävä vain harjoittelukenttänä ja sellaisena se onkin ollut käytännöllinen ja paljon käytetty. Sen hoitoon ei ole tarvinnut kiinnittää erikoista huomiota ja jalkapallokenttäaluetta on voitu säälimättä käyttää. Lopulliseen kuntoon saatettuna tulee se samalla olemaan kilpailu- ja juhlakenttänä. Tällaisenaankaan ei sen käyttöä tarvitsisi paljoakaan rajoittaa, sillä kunnollisesti hoitaen pysyisi kenttä ratoineen ja suorituspaikkoineen hyvässä kunnossa. vertauksen vuoksi mainittakoon, että stadionimme nurmikentällä on tänä kesänä pelattu 40 jalkapallo-ottelua ja on kenttä pysynyt

moitteettomassa kunnossa. Nurmikentän kunnossapysymiselle olisi tietysti edullista ja pelaajille välttämätöntäkin rakentaa erikoinen harjoittelukenttä esimerkiksi n.s. Yhteiskoulun torille. Tätä kenttää voisivat myös koululaiset käyttää pelikenttänään voimistelutunneilla. Sopivasti sijoittaen mahtuisi torille 45x90 m jalkapallokenttä ja pohjoispäähän jäisi vielä tilaa kuulantyohtoon, korkeushyppyyn pituushyppyyn ja kolmiloikkaan. Koulujen lähellä sijaiten olisi se omansa koululaisten urheilukentäksi ja samalla sopiva harjoittelukenttä.

Keskusurheilukentän kunnostaminen olisi suoritettava myötäliitettyjen piirustusten ja työselitysten mukaisesti.”

Valjakan suunnitelma-asiakirjoja en ole löytänyt mutta saatekirjeen liitteenä olevasta kustannusarviosta voidaan todeta, mitä oli tarkoitus tehdä. Kentälle oli tarkoitus tehdä salaojitus viemäreineen ja kaivoineen. Juoksurata piti pohjata ja tasoittaa ja päällystää tiilimurskalla. Pohjan ja pintakerroksen väliin oli tarkoitus tehdä sahajauhokerros ja sen päälle savihiekkakerros. Myös suorituspaikat on merkitty uusittavaksi mutta pintakerroksen laatua ei kustannusarviossa ole mainittu. Kentän keskukseen oli tarkoitus tehdä 5800 m² nurmikenttää.

Urheilulautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että Valjakan suunnitelman mukainen kunnostustyö aloitettaisiin syksyllä 1940 ja suoritettaisiin kahdessa osassa – ensin juoksuradat ja sitten nurmikenttä. Kuten todettiin oli mainittu kokous 10. lokakuuta 1939. Seuraavana päivänä alkoi yleisten harjoitusten nimellä liikekannallepano.

Sota-aika – vapaaherra von Ungern-Sternbergin suunnitelmat 1942

Päätyneen talvisodan jälkeen yritti urheilulautakunta turhaan saada kentän korjausta käynnistettyä. ”Poikkeuksellisten olojen vuoksi ei luonnollisestikaan ole voitu edellisinä vuosina vireille pantua urheilukentän kunnostussuunnitelmaa toteuttaa”. Rakennuskonttori huolehti kentän normaalista ylläpidosta. Vielä toukokuussa 1941 urheilulautakunta esitti rakennustoimistolle, että kentän juoksuradalle tehtäisiin erilaisilla ”maasekoituksilla” kokeiluja päällystämistä silmälläpitäen. Ei ole tietoa ennätettiinkö kokeiluja tehdä ennen jatkosodan syttymistä. Vuoden 1941 toimintakertomuksessaan urheilulautakunta toteaa, että ”urheilukentän kunnostaminen on edelleen toteuttamatta ja jäänee siksi kunnes sota loppuu”. Samana vuonna Valtion Voimistelu- ja Urheilulautakunta myönsi kaupungille 50 000mk ”O.Y.Tippaustoimisto A.B:n” voittovaroista urheilukentän kunnostamista varten. Sodan jatkuessa valtion myöntämää määrärahaa anottiin siirrettäväksi vuosi vuodelta.

Sodan edelleen 1942 jatkuessa oli urheilutoiminta lamassa. Suunnitelmia voitiin kuitenkin laatia. Vuoden 1942 lopulla annettiin ”arkkitehti luutnantti E. Ungern- Sternbergin” laadittavaksi piirustukset ja rakennussuunnitelma urheilukentän katsomo- ja pukuhuonerakennukseksi sekä urheilupuistoon sijoitettavaksi aiottua kunnallista urheilutaloa varten.¹ von Ungern –Sternberg teki Mikkeliin myös suunnitelman Kalevankankaalle sijoitettavaa linja-autoasemaa ja sairaalaa varten (150 v juhlanäyttelyplanssit, MKA). Kumpaakaan urheilurakennussuunnitelmaa ei ole löytynyt. Jotakin selvyyttä suunnitelmien sisällöstä antaa voimistelunopettaja Kalle Karvosen lausunto 21. lokakuuta 1942, joka ansaitsee tulla kokonaan siteeratuksi, sillä siinä ennakoidaan jo myöhempiä 1950-luvun lopulla mietintään tulevia asiota:

”Mikkelin kaupunginhallituksen pyydettyä allekirjoittanutta antamaan lausunnon arkkitehti E. Ungern-Sternbergin laatimista alustavista ehdotuksista Mikkelin urheilukentän järjestely ja katsomon rakennetta koskevista piirustuksista saanen lausua seuraavaa:

- 1. Pääkatsomon sijoittaminen tenniskenttien puolelle ei liene paras mahdollinen, sillä pääportin nykyinen sijoitus on hyvä, joten sitä ei kannattane muuttaa. ja jos pääkatsomo taasen tulee vastakkaiselle puolelle pääporttia, niin se tuottaa hankaluutta yleisölle sen sijoituessa paikoilleen. Lisäksi katsomon ollessa kentän itäpuolella on lämpösuhde edullisempi kuin päinvastaisessa tapauksessa.*
- 2. Mitä pääkatsomon rakennussuunnitelmiin tulee ei liene syytä eikä tarpeellistakaan laittaa sitä niin monikerroksiseksi ja valtavaksi. Riittäisi katoksellinen katsomo, jonka yhteyteen olisi rakennettava riittävät pukusuojat, suihkut ja välinetilat. Jos halutaan erikoisrakennusta, niin siihen olisi sijoitettava tilava voimistelusalii paini ja nyrkkeilyharjoitushuoneineen sekä paikallisille urheiluseuroille oma huoneensa sekä muut tarpeelliset huoneet.*

Lisäksi yleisölle olisi varattava istuma- tai seisomakatsomopaikkoja pääkatsomon vastakkaiselle puolelle.

Piirustuksissa pääkatsomon vieressä olevan musiikkilavan sijoitus tulisi olla sellainen, että soitto kuuluisi yleisölle ja näin ollen se olisi sijoitettava pääkatsomoa vastapäätä.

¹ Arkkitehti, luutnantti, vapaaherra Erich von Ungern-Sternberg (17.2.1910, Tallinna – 9.7.1989, Helsinki) oli vuosina 1937-1939 ollut Petsamon Nikkeli Oy:n palveluksessa. Oli sodan jälkeen Uudenmaan ja Hämeen maanviljelysseuran arkkitehtina 1945-46, jonka jälkeen perusti oman arkkitehtitoimiston (vuoteen 1977). Urheilukentän katsomon ja urheilutalon toteuttamattomien suunnitelmien lisäksi von Ungern-Sternberg teki Mikkeliissä ollessaan myös suunnitelman linja-autoaseman ja sairaalan sijoittamiseksi nykyisen Raviradantien alueelle (ks. 150 v juhlanäyttelyplanssit). von Ungern-Sternbergin piirustuskokoelma on Suomen Rakennustaiteen museossa – en ole tarkistanut, onko kokoelmassa Mikkeliin tehtyjä suunnitelmia

Jos kuitenkin rakennuksesta tehtäisiin piirustusten kaltainen, niin taloudellisia näkökohtia silmälläpitäen olisi syytä sijoittaa rakennukseen joitakin liikehuoneistoja ja silloin olisi rakennuksen sijoittaminen Mikonkadun puolelle ainoa mahdollinen.

3. *Piirustuksissa ilmenevien kentällä olevien harjoitus- ja kilpailupaikkojen sijoitus ja lukumäärä ei vastaa niille asetettavia vaatimuksia. Ensinnäkin keihäänheittopaikkoja tulisi olla vähintään kaksi, mieluummin neljä . jotta olisi mahdollisuus heittää kentän kummastakin päästä. Samoin muita heittopaikkoja tulisi olla kentän kummassakin päässä. Tällöin voitaisiin varat toiset heittopaikat yksinomaan kilpailuja varten, jos se katsotaan välttämättömäksi. harjoituspaikoista puuttuu vielä kolmiloikan suorituspaikka ja pituushyppy- ja seiväshyppypaikkojen sijoittelu päällekkäin menevien vauhdinottoratojen vuoksi ei ole edullista. harjoituspaikkojen sijoittelussa olisi syytä lähinnä noudattaa Helsingin stadionin tai Suomen Urheiluopiston kentän harjoituspaikkojen sijoittelua, joskin kentän eri koko tuottaa jonkun verran hankaluutta.*

Jos kentän korjaukseen ja uudistuksiin näin suuressa mittakaavassa ruvetaan, niin silloin olisi myös paikallaan suurentaa kentän rata normaalikokoiseksi, mikä lienee suhteellisen helppo asia.

4. *Vielä mainitakseni verkkopallokentän puolesta jokunen sana olisi verkkopallokentälle (ainakin toisen kentän laitaan) rakennettava katsojia varten istumapaikat, jos niillä kentillä aiotaan pitää kesäaikana verkkopallokilpailuja.*

Karvosen lausunnon perusteella selviää , että katsomorakennus poikkesi monessa suhteessa Meurmanin vuoden 1932 suunnitelmassa esitettyihin ajatuksiin. von Ungern-Sternbergin katsomorakennus oli ilmeisesti huomattavan suurikokoinen ja tilat oli sijoitettu useampaan kerrokseen. Rakennuksen suuri koko voisi selittyä sillä, että mainittu urheilutalo olisi suunniteltu samaan kokonaisuuteen katsomorakennuksen kanssa. Myös sijainti poikkesi oleellisesti Meurmanin suunnitelmasta. Lausunnosta ei kuitenkaan selviä oliko tarkoitus myös kääntää kentän etusuora takaisin kentän länsisivulle katsomorakennuksen kohdalle. Maininnat kentän suorituspaikkojen määriin ovat sikäli mielenkiintoiset, että 1950-luvun suunnitelmissa, joiden mukaan kenttä sittemmin rakennettiin, oli muun muassa useita keihäänheittopaikkoja, aivan kuten Karvonen lausunnossaan esitti.

Sodan jatkuminen esti von Ungern-Sternbergin suunnitelmien toteutumisen. Kun katsomorakennus ja urheilutalo aikoinaan 1950-luvun lopulla saatiin rakennettua, oli suunnittelijana molemmissa kohteissa silloinen kaupunginarkkitehti Martti Riihelä. Urheilutaloa ei myöskään sijoitettu urheilupuiston yhteyteen eikä sitä alun perin rakennettu kunnallisena hankkeena vaan urheiluseurojen toimesta.

Urheilukenttä 1945-1957

Ylläpitoa ja pintarakenteita – ensimmäinen nurmikenttä ja tiilimurskarata 1951

Urheilulautakunnan vuosikertomusten mukaan olivat sotien jälkeiset vuodet urheilutoiminnan osalta vilkkaita, mutta urheilukenttään kohdistuvia toimenpiteitä näyttää olleen suhteellisen vähän. Kunnalliskertomuksien mukaan esimerkiksi vuonna 1945 kenttään kohdistuvista toimenpiteistä ei puhuta mitään. Sen sijaan kenttää ympäröivä puistoalue (Urheilupuisto) oli toimenpiteiden kohteena. Mainittuna vuonna 1945 istutettiin puistoon n. 30 kpl hopeapajuja sekä avattiin ja kunnostettiin kaikki jalkakäytävät. Vuonna 1949 mainitaan urheilupuistossa aloitetun nurmikenttätyöt. Todennäköisesti kysymyksessä olivat nimenomaan puistoalueiden nurmikentät.

Kesällä 1945 uudisti urheilulautakunta jatkosodan syttymisen estämisen suunnitelman tehdä kentän juoksuradalle koealueita erilaisista pintamateriaaleista. Vuoden 1947 talousarvioon lautakunta esitti määrärahaa sodan jalkoihin jääneen peruskorjauksen toteuttamista varten. Vuonna 1950 heinäkuussa hanke saatiin vihdoin ja viimein käyntiin. ”Keskusurheilukentän perusparannustyöt” toteutettiin insinööri Valjakan suunnitelmien mukaan, kuitenkin niin ettei juoksurataa laajennettu vielä tässä vaiheessa 400 metrin pituiseksi (kuvaliite 49.). Toteutus jaettiin kahdelle vuodelle siten, että ensimmäisen vuoden aikana tehtiin salaojitus-, viemäroimis-, vesijohto- ja tasoitustyöt sekä keskikentän nurmettavalle alueelle ajettiin ruokamulta. Juoksuradan reuna uusittiin betonista (entinen nupukivireunus vuodelta 1932 purettiin) ja tehtiin juoksuradan ja suorituspaikkojen pohjaus ja pohjakerroksen (sahajauho) levitys. Vuonna 1951 jatkettiin tasoittamalla edellisenä vuonna tehty juoksuradan ja suorituspaikkojen pohjakerros, jonka päälle levitettiin välikerros seulotusta hiekasta ja savesta. Pintarakenne sekoitettiin betonisekoittimella seulotusta tiilimurskasta, ruskomullasta ja savesta – materiaali, jota jo kaksi vuosikymmentä aikaisemmin Hugo Lahtinen oli suositellut.

Perusparannustyön kuluessa rakennettiin uusi käymälärakennus Mikonkadun varteen (kuvaliite 51.). Käymälä oli suunniteltu niin, että sitä voitiin käyttää sekä kentän että Mikonkadun puolelta. Vuoden 1954 kunnalliskertomuksessa puututtiin käymälärakennuksen käyttömaksuun: *”Pahin haitta urheilijoille on mukavuuslaitosten puuttuminen. Tunnnettua on, että urheilupuiston alueella sijaitsevaa mukavuuslaitosta urheilijoilla ei ole tilaisuus käyttää ilman maksua, ja kun heillä tavallisesti ei ole mukana rahaa johtuu tästä heille ikävähkö olotila.”*

Edellä mainitun nurmikentän rakentamista perusteltiin muun muassa mahdollisuudella saada Mikkeliin Helsingin olympialaisten jalkapallopelien alkusarjaotteluita. Olympiavuoden 1952 urheilulautakunnan toimintakertomuksessa ei karsintapeleistä puhuta mitään, mutta toukokuussa järjestettiin olympiakeräykseen liittyvä Kultamitalimiehet ry:n tempaus. Tapahtumassa oli ohjelmassa puheita, musiikkiesityksiä (Mikkelin Mieslaulajat, J.R.7:n sotilassoittokunta ja Tapio Rautavaara) ja kaupungin edustajien ja kultamitalimiesten välisiä kilpailuja. 3000 metrin viestijuoksun lisäksi oli keihäänheittokilpailu - Tapio Rautavaara vastaan kaksi kaupunginvaltuutettua.

Uusi tiilimurskapinta ennätti vanhentua vain pari vuotta kun jo ryhdyttiin ajamaan kentän laajentamista. Lokakuussa 1953 kaupunginhallitus pyysi urheilulautakuntaa laatimaan kokonaissuunnitelman urheilukenttien ja -laitosten kunnostamiseksi sekä uusien kenttien ja laitosten sijoituspaikoista. Urheilulautakunta, joka oli käyttänyt kaupunginarkkitehti Riihelän asiantuntija-apua kokonaissuunnitelman laatimisessa totesi urheilukentästä seuraavasti:

” Keskus eli keskeisimpänä urheilukenttänä on pidettävä Urheilupuiston urheilukenttää, joka sijaintinsa puolesta on siihen mitä sopivin. Jotta se voisi paremmin tulla oikeuksiin kauniin sijaintinsa puolesta on keskuskentälle mahdollisimman pian saatava riittävä tilava katsomo, tarpeellisine varasto-, pukeutumis-, ja peseytymistiloineen sekä mukavuuslaitos. Katsomo, jonka yhteyteen tulisi edellämainitut, olisi rakennettava urheilupuiston länsipuolelle nykyisestä soittolavasta etelään. Katsomon tilaksi urheilulautakunta rohkenee ehdottaa niin suureksi, että katsomoon mahtuu yht’aikaa 800-1000 henkeä. Kun tällöin joudutaan suorittamaan maanleikkaus, on tämän yhteydessä suoritettava maanleikkausta niin paljon, että maalla saadaan kentästä 400 metrin juoksurata ja sen mukana normaalikokoinen pelikenttä. Näiden molempien saaminen Mikkeliin on aivan välttämätöntä, jotta mikkeliiläiset urheiluseurat saisivat liitoiltaan oikeuden järjestää täällä Suomen mestaruuskilpailuja. Kun katsomon yhteyteen tällöin saadaan mukavuuslaitokset, poistuu urheilupuistosta se epäkohta, mikä nykyään on, ettei urheilijalla ole, jolla ei satu olemaan rahaa mukanaan, ole tilaisuutta eikä mahdollisuutta käyttää urheilupuistossa olevaa maksullista käymälää vaan on hänen turvaututtava kentällä olevien puiden luomaan varjoon taikka sitten käytettävä nykyisessä lahossa pukeutumishuoneessa olevaa pesuallasta.”

Seuraavina vuosina katsomohanketta pidettiin urheilulautakunnan toimesta koko ajan esillä. Vuoden 1957 puolella päästiin jo konkreettisen suunnittelun asteelle.

Katettu katsomo ja juoksuradan laajennus 1959

Martti Riihelän katsomosuunnitelmat

Mikkelin kaupunginarkkitehti Martti Riihelä oli tehnyt ensimmäiset suunnitelmat katsomorakennusta varten edellä mainittuun urheilulautakunnalta pyydettyyn kokonaissuunnitelmaan liittyen jo vuonna 1953. Seuraavat suunnitelmat on päivätty 21.12.1957 ja lopulliset suunnitelmat valmistuivat 14.11. 1958 (kuvaliitteet 52.-54.). Tärkeänä vaikuttajana katsomohankkeelle oli Kuopion Väinölänniemen urheilukenttä, jonka ”urheilupaikkoihin” ja erityisesti kentän katsomorakennukseen Mikkelin urheilulautakunta kaupunginarkkitehti Martti Riihelän johdolla kävi tutustumassa. Erityinen seikka, joka kiinnitti kävijöiden huomiota oli katsomorakennuksen alle sijoitettu maapohjahalli. Yllämainitussa Riihelän vuoden 1957 suunnitelmassa katsomorakennuksen pohjakerroksen rinteeseen puoleiselle sivulle oli esitetty koko rakennuksen pituinen osin 3,3 metriä ja kapeimmilta osiltaan 2,3 metriä leveä maapohjahalli (”Varasto / Sisäratahalli”). Hallin lattia olisi ollut 70 cm alempana kuin kentän puoleiset puku- ja pesuhuonetilat sähkösaunoineen. Jyrkästi nousevan katsomon ansiosta maapohjahallin päälle mahtui välikerros, johon sijoitettiin varastotiloja ja rakennuksen molempiin päihin wc-tilat.

Maapohjahallin rakentaminen esitetyllä tavalla todettiin ”tarkoitustaan vastaamattomaksi”. Riihelän 14.11.1958 päivätyissä suunnitelmissa maapohjahalli korvattiin samassa tasossa pesu- ja pukuhuoneiden kanssa olevilla varastotiloilla. Välikerroksen ja varsinaisen katsomokerroksen osalta suunnitelmat eivät juurikaan muuttuneet. Katsomorakennuksen sijaintipaikaksi valittiin kentän länsireunan rinne laululavan eteläpuolella.

Urheilukentän laajennussuunnitelmat 1958 ja 1959

Jo 1920-luvun lopulla oli mietitty urheilukentän juoksuradan laajentamista 400 m mittaiseksi. Vuonna 1932 kenttä laajennettiin kuitenkin vain 350 metrin mittaiseksi. Kenttä oli salaojitettu ja uudelleen pinnoitettu vuosina 1950 ja 1951. Ilmeisesti taloudellisista syistä kenttää ei tuossa yhteydessä laajennettu, mutta keskustelu laajentamisesta alkoi pian kentän pintatöiden valmistuttua. 400 metrin juoksurata oli edellytys Suomen mestaruuskilpailujen järjestämiselle.

Katsomorakennuksen suunnittelun käynnistyessä aloitettiin myös kentän laajentamiseen tähtäävä suunnittelu. Laajentamisen lähtökohtana oli insinööri Heikki Valjakan jo vuonna 1949 tekemä suunnitelma, jossa on esitetty ainoastaan juoksuradan mitoitus (Kuvaliite 49.). Kaupunginarkkitehti Riihelä teki Valjakan vuodelta 1958 olevan

suunnitelman pohjalta laajennusversion, joka on päivätty 29.11.1958 (Kuvaliite 56.). Siinä käytetään kentän mitoituksessa vielä vuoden 1949 suunnitelmaa. Kentän lopullisen suunnitelman on Martti Riihelä päivännyt 21. toukokuuta 1959 (Kuvaliite 57.). Nämä kaksi Riihelän suunnitelmaa poikkeavat lähinnä suorituspaikkojen osalta mutta myös juoksuradan kaarteiden geometria on erilainen. Molemmissa kuitenkin estejuoksun vesihauta rata-alueineen sijoitettiin pohjoiskaarten ulkoreunaan. Kaikissa kolmessa suunnitelmassa juoksurata on tehty symmetriseksi siten, että molemmilla suorilla oli mahdollisuus 100 metrin juoksuun. Käytännössä pääsuoraksi tuli suunnitellun katsomorakennuksen sijoituksen myötä läntinen suora. Suorituspaikkojen osalta merkittävin muutos suunnitelmien välillä oli seiväshyppypaikan poistaminen takasuoran ja jalkapallokentän väliltä. Seiväshyppyn ja korkeushyppyn suorituspaikat yhdistettiin eteläkaarteeseen siten, että niiden yhdistettyä rata-aluetta voitiin käyttää myös kahtena keihäänheiton varapaikkana. Varsinaiset keihäänheittopaikat olivat pohjoiskaarteessa ja sielläkin kaksi rinnakkaista vauhdinottorataa.

Jälkimmäisessä Riihelän suunnitelmassa on esitetty takasuoran kohdalle luiskaan sijoitettu avokatsomo.

Kentän ja katsomon rakennustyöt 1959

Kaupunginhallitus päätti 2. tammikuuta 1959 urheilukentän katsomon ja kentän laajennustyön aloittamisesta. Helmikuussa annettiin katsomorakennuksen pääurakka rakennusliike Mehtälä&Seppälälle. Huhtikuussa rakennuskonttori sai tehtäväksi suunnitella avokatsomotiloja sijoitettavaksi uuden katsomorakennuksen pohjoispuolelle. Tähän liittyen päätettiin aiemmin säilytettäväksi aiottu vanha laululava purkaa ja sijoittaa avokatsomon paikalle. Kunnalliskertomus toteaa purkuperusteiksi, että laululava ”on huonossa kunnossa ja kentän uuden katsomon näkösektorissa”. Lava purettiin mutta katsomoa ei heti toteutettu. Sen sijaan vanhan lavan tukimuuria vahvistettiin ja muurin eteen jääneelle ”aukiolle” suunnitteli Martti Riihelä lipputankoryhmän. Aikaisemmin pohjoiskaarteessa ollut lipputankorivi jäi rata-alueen laajentamisen alle. Vanhan tukimuurin ja uuden katsomon väliin jäävään kohtaan rakennettiin luonnonkiviverhottu tukimuri portaineen. Kentän takasuoran varteen rakennettiin uusi avokatsomo 700 hengelle.

Kentän laajennustyöt annettiin Kenttä ja Vesi Oy- nimiselle yhtiölle. Suorituspaikkojen ja juoksuradan rakenteiden suunnittelu annettiin Paavo Karikon tehtäväksi. Kentän laajentamisesta aiheutui noin 15000 m³ :n kaivutyöt. Tuolla maamäärällä saatiin rakennetuksi tiepenger Raatihuoneenkadun jatkoksi Kenkäveronniemeen saakka. Juoksurata-alue laajeni siten, että etusuora (läntinen) säilyi jokseenkin paikallaan. Sen sijaan takasuora (itäinen) siirtyi noin 10 metriä itään päin syöden tieltään entisen alemman nurmiluiskan ja osan vanhaa tasannetta. Pohjoiskaarre siirtyi viitisen metriä pohjoiseen ja eteläkaarre paikoitellen viidestä kahteen kymmeneen metriin etelään päin.

Juoksuratojen pintamateriaaliksi vaihdettiin hiilimurska. Entisen rata-alueen tiilimurska (vuodelta 1951!) käytettiin suorituspaikkojen pinnoitteeksi. Samoin päällystettiin runkorakenteeltaan uusitut tenniskentät tiilimurskalla.

Urheilukentän laajennustyön valmistumisen kynnyksellä virallistettiin kentälle nimeksi ”Urheilupuisto”. Piponiuksen kaavakartan painatusversiossa (1919) kentän kohdalla oli yhdistelmänimi ”Urheilupuisto ja –kenttä”. 1950-luvulla oltiin kentästä ryhdytty käyttämään nimeä ”Keskusurheilukenttä” erotukseksi Hänninhautaan tehdystä Hänninkentästä, Lähemäen kentästä ja Suur-Savon aukiosta.

Urheilupuiston vihkiminen ja käyttöönotto 5.-6.9.1959

Katsomorakennuksen lopputarkastus pidettiin syyskuun 1. päivänä 1959. Kentälle oli urheilijat päästetty jo viikkoa aikaisemmin. Lauantain 5. syyskuuta pidettiin urheilupuiston juhlalliset vihkiäiset ja seuraavana päivänä kansalliset yleisurheilukilpailut. Aikalaiskuvaus kilpailuista kertoo kentän korjauksen onnistumisesta seuraavasti:

”Mikkeliläisten lauantainen juhلاميeli kääntyi tänään paikallisen yleisurheiluväen suureksi iloksi, sillä koskaan ennen ei täällä ole pidetty niin onnistuneita yleisurheilukilpailuja kuin pidettiin tuona syyskuun ensimmäisenä sunnuntaina upouudessa ja jo eilen ylistetyssä urheilupuistossa. Seitsemässä lajissa saavutettiin ennennäkemättömät tulokset, ja mikä rohkaisevinta, samalla syntyi tämän kesän Suomen yleisurheilun yleisöennätys sellaisissa kilpailuissa, joissa ei ollut yhtään kuuluisaa maileria tai pitkän matkan juoksijaa. Noin 5000 katsojaa seurasi Mikkelin Kilpa-Veikkojen kisojen mielenkiintoisia tapahtumia. Tuona päivänä sai useamman kilpailijan suusta kuulla ”täysosumakenttä”. kaikki kiittivät kilvan juoksurataa ja kentän eri suorituspaikkoja. Ja eräs kilpailija seurannut oli kaikkia muita tyytyväisempi ja se mies oli Paavo Karikko, juoksuradan ja suorituspaikkojen kokoomuksen keksijä. Karikon ennustus kuului: ’Ensi kesänä Mikkelillä on tämän maan paras juoksurata’.

Länsi-Savo –lehdessä (6.9.1959) kirjoitti nimimerkki ”Reipas” keskittyen puretun laululavan kohtaan uuden katsomon pohjoispuolella:

”Pääkatsomon vieressä oleva aukio on nyt varattu lipputangoille ja ne tekevätkin siinä mahtavan vaikutuksen. On kuitenkin syytä tuumia tulevaisuutta varten, jäävätkö salot paikoilleen ja miten tuo istumapenkeille erinomainen tila tullaan käyttämään yleisön palvelukseen – joka mielestämme on tässä tärkeintä. Lisäksi juolahtaa mieleen, että jos tuon paikan takana oleva sementtiseinä maalataan ja siihen

kirjoitetaan vaikkapa jokin asiallisen naseva iskulause, niin sekin saattaisi antaa oman sävöyksensä pääkatsomon rinteeseen – ehkäpä se poistaisi jonkin verran sitä 'kolkkoutta', joka paikalle jää katsomon ollessa niin laidassa. Sopisikohan tuota tuumiskella? Joka 5tapauksessa takaseinä kaipaa jotakin – mutta mitä se olisi? Ja joku sanoi, että lippusalkojen edessä olevalle alueelle tehtäköön 'karsina', johon johdatetaan nuoriso omaan soppeensa metelöimään asiallisen sopivaan tyyliin. Silloin eivät naskalit olisi tuppautumassa sinne tänne ja häiritsemässä yleistä järjestystä. Pohdittava pykälä tuokin pulma. Käytäntö opettaa.”

Urheilupuisto 1960 -luvulla

Vuoden 1959 laajennustöiden jälkeen Mikkelin Urheilupuisto oli kelvollinen järjestämään myös Suomen mestaruuskilpailut. Ensimmäinen hakemus vuodelle 1960 ei onnistunut – kisat menivät Hämeenlinnaan . Sen sijaan vuoden 1961 Kalevan Kisat käytiin Mikkeliissä. Näiden kilpailujen myötä toteutettiin avokatsomon rakentaminen puretun laululavan paikalle. Katsomon paikalta siirrettiin lipputangot kentän takasuoran varteen Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun kulmauksesta johtavan kulkutien päätteeksi. Kisojen jäljiltä joutui järjestävä seura Mikkelin Kilpa-Veikot kustantamaan ”mullikolle” tallattujen nurmirinteiden kunnostamisen.

Uuteen katsomorakennukseen oli saatu runsaasti varastotiloja. Siitä huolimatta oli lisätila edelleen tarpeen. Mikonkadun varrella puistoalueella sijainnut vuoden 1923 laulujuhlien aikainen ravintolapaviljonki oli muutettu vuonna 1952 varastoksi. 1960-luvun alussa siellä säilytettiin penkkejä (140 kpl), jääpallomaaleja, jääpallotelkkaa ja jääpallomaaleja. Varaston todettiin olevan huonokuntoinen ja uuden rakentaminen oli tarpeen. Tosin kaupunginarkkitehti Riihelän mielestä varasto oli ”siinä määrin puiden siimeksessä, että se voisi olla paikoillaan edelleenkin, jos se asianmukaisesti maalataan” Joka tapauksessa tarvittiin varasto säilytettäviä maa-aineksia (hiilimurska, tiilimurska ja savi) varten. Erilaisten suunnitelmien jälkeen päädyttiin ratkaisuun, jossa kentän koilliskulmassa olevaan vielä 1930-luvun kentästä jäljellä olevaan luiskaan upotettiin maanalainen varastotila (Kuvaliite 59.). Vanha paviljonkivarasto purettiin 1963 ja uusi varasto valmistui 1965.

Vuonna 1965 saatiin Urheilupuistoon ”upeat nykyvaatimuksia vastaavat valaistuslaitteet”. Seuraavan vuonna tehtiin maaperätutkimus, josta toivottiin apua kentän kunnossapitoon.

Urheilupuiston uusimistyöt 1977-1978

Vuonna 1974 laadittiin yleissuunnitelma Urheilupuiston uusimiseksi. Tavoitteena oli saada Mikkeliin vuoden 1977 Kalevan Kisat. Yhtenä edellytyksenä oli saada kentälle sään kestävä pinnoite. Mikkelin katsottiin kuuluvan ns. maakunnallisten keskusratojen joukkoon.

Opetusministeriö myönsi Mikkelin kaupungille 2. kesäkuuta 1977 halpakorkoisen lainan ”urheilu- ja liikuntakasvatustaloksen rakentamiseen”. Kaupunki oli suunnitellut urheilupuiston kentälle tehtäviä muutoksia ja lisäyksiä jo 1970-luvun alusta sakka. Oululainen insinööritoimisto Valvi ky oli tehnyt ensimmäiset luonnokset kenttää varten vuonna 1974 (Kuvaliite 61.). Lopulliset suunnitelmat päivättiin maaliskuussa 1975 (Kuvaliite 62.).

Suunnitelman mukaan rakennushankkeeseen sisältyivät:

- Kestopäällystetyn urheilukentän rakennustyöt
- Tukimuurien ja takasuoran katsomoiden rakentamisen
- Uusien sisääntuloteiden rakentamisen lipunmyyntikojuineen ja ympärysaidan muutostöineen
- Alueen istutus- ja viimeistelytyöt.

Suunnitelman mukaan koko nurmikenttä, rata ja suorituspaikat uusittiin (Kuvaliitteet 61.-64.). Vanhat pintamateriaalit poistettiin siten, että nurmikentältä poistettiin koko humuskerros jota pyrittiin käyttämään myöhemmin luiskaverhouksiin. Päällystettävien alueiden kohdalta leikattu maa-aines esitettiin käytettäväksi keskikenttäalueen pohjarakenteiksi. ”Rubtan”-kumipäällysteellä korvattu murskepinta otettiin talteen muualla käytettäväksi.

Rata-alueeseen tehtiin uuden kestopäällysteen ja joustavan pintamateriaalin rakentamisen yhteydessä myös joitakin muutoksia. Suurin muutos oli kentän laajentaminen kuusirataisesta kansainväliset mitat täyttäväksi kahdeksanrataiseksi juoksuradaksi. Estejuoksun vesihauta, joka oli ollut takakaarten ulkoreunalla, siirrettiin radan sisäpuolelle. Pituus- ja kolmiloikan hyppypaikat siirrettiin takasuoralle rata-alueen ulkopuolelle.

Etu- ja takakaarten kohdalla aikaisemmin radan reunaan asti ulottuneet nurmiluiskat leikattiin ja tuettiin näkyvältä osaltaan 1,5 metriä korkeilla betonisilla tukimuureilla. Takasuoran vanhat katsomorakenteet purettiin ja rakennettiin uudet käyttäen porrastettuja betonielementtejä, joista alimpiin riveihin tehtiin lankuista istumapaikat. Osaan katsomoa jäi aluksi pelkälle betonille seisomapaikoiksi. Niihin lisättiin istuinpenkit vuoden 1993 Kalevan kisoihin mennessä. Katsomo jaettiin betoniporilla osiin.

Kentän kaakkoiskulmaan eteläkaarten ja takasuoran kohdalla olleelle levikkeeltä tehtiin leveä betoniporras radan tasosta käymälärakennuksen eteläpuolelle.

Urheilulautakunnan toimintakertomus vuodelta 1978 kertoo kunnostustyöstä seuraavasti:

”Kertomusvuoden tärkein tapahtuma oli se, että Urheilupuisto saatiin kunnostettua sille kuuluvaan arvoonsa. Entisestä kentästä jäi muistuttamaan lähinnä valopylväät ja pääkatsomo. 6-rataista hiilimurskapäällysteistä kenttää nostettiin noin 50 cm:llä, laitettiin päihin tukimuurit, pituushyppypaikka siirrettiin takasuoran avokatsomon eteen, ympärikiertävien ratojen määrää lisättiin 6:sta 8:aan, juoksuradat ja suorituspaikat päällystettiin ns. kumipäällysteellä, rubtanilla, keskikentän salaojitus uusittiin ja laitettiin huippuluokan siirtonurmikko, johon saatiin 103x68 m suuruinen jalkapallokenttä, nurmen kastelua varten saatiin automaattinen sadetusjärjestelmä sekä kaiken em. lisäksi uusittiin takasuoran avokatsomo siten, että sinne mahtuu istumapaikoille 760 ja seisomapaikoille 2055 katsojaa.”

Urheilupuiston kolme viimeisintä vuosikymmentä

Vuosien 1977 ja 1978 laajennus ja muutostyötä täydennettiin seuraavina vuosina. Takuukorjauksena jouduttiin ratojen alustastaan irronnutta rubtan-pintaa uusimaan 800 m². Nurmikenttä, joka oli talvella 1978-79 jäädytetty, oli tuhoutunut lähes kokonaan ja kenttä jouduttiin kylvämään uudelleen. Seuraavana talvena jäädytettiin ainoastaan juoksuradan ja suorituspaikkojen alueet.

Kaupungin puistotoimistossa laadittiin suunnitelma (24.1.1978), jonka mukaan kentän pohjois- ja eteläpenkereet istutettiin täyteen Spiraea Bumalda Froebeliä pensaita. Luiskien yläreunoihin istutettiin rivit Rosa rugosa- pensaita. Tässä suunnitelmassa olivat koillisnurkan 1930-luvulta jäljelle jääneet luiskat vielä nurmipintaiset – vain luiskan yläreunaan istutettiin Rosa rugosa pensasrivi. Nykyään myös luiskat molemmin puolin maanalaisen varaston ovea ovat täynnä pensasistutusta (Kuvaliite 66.).

Kentän ympärysaita, joka oli viimeksi 1950-luvulla perusteellisemmin uusittu, rakennettiin ilmeisesti suureksi osaksi uudelleen kaupungin kaavoitus- ja talonsuunnitteluosastolla tehdyn suunnitelman (28.3.1980) mukaan. Samassa yhteydessä muutettiin Mikonkadun kohdalla aita verkkoaidaksi. Raatihuoneenkadun varrella Mikonkadulle tultaessa aitaa siirrettiin neljä metriä kentälle päin. Kentän luoteiskulmassa siirrettiin aitaa kentälle päin uusien lipunmyyntikoppien rakentamisen yhteydessä (Kuvaliite 67.).

Urheilupuiston koilliskulmaan pystytettiin muistopatsas Eero Lehtoselle (kaksinkertainen olympiavoittaja, 5-ottelu 1920 ja 1924). Patsaan paljastustilaisuus oli 14.6.1984 (Kuvaliite 66.).

Mikkelin Kilpa-Veikot olivat hakeneet useaan otteeseen 1970-luvulta lähtien Kalevan kisojen järjestämistä. Vuonna 1993 kisaisännöys myönnettiin Mikkeliin. Kisoja varten kentälle tehtiin ”hyvissä ajoin” uusi pinnoite. Murenevaksi osoittautunut ”Rubtan” korvattiin uudella ”Novotan” –pinnoitteella. Kisoja varten lisättiin katsomotiloja rakentamalla kentän länsisivulle vanhan avokatsomon jatkoksi uutta avokatsomoa Hannu Ringbomin suunnitelman mukaan.

Viimeisimpiä täydennyksiä Urheilupuistossa ovat Mikonkadun puolen puistoalueen leikkikentän laitteet, kuntoiluvälineet ja kiipeilyseinä.

Kaihonpuistosta Hännin kentäksi

Piponiuksen kaavan Kaihonpuisto

Niin kuin urheilukentän vaiheiden kohdalla jo kerrottiin, oli Hänninhauta-alueen eteläinen osa nykyisen Nuijamiestenkadun eteläpuolella Piponiuksen asemakaavassa suunniteltu puistoksi. Kaavoituksen pohjaksi järjestetyssä asemakaavakilpailussa neljästä palkitusta ehdotuksesta kahdessa paikkaan oli sijoitettu puisto. Yhdessä ehdotuksessa paikkaan oli suunniteltu urheilukenttä ja nykyisen Päiviönkadun ja Mikonkadun kulmaukseen haudan rinteeseen sijoitettu koulurakennus. Yhdessä ehdotuksessa alue oli suunniteltu kokonaan rakennustonteiksi.

Piponiuksen kaavassa puisto oli nimeltään Kaihonpuisto. Ei ole varmuutta siitä oliko tarkoituksena nimenomaan tämä romanttinen nimi vai oliko Piponius erehtynyt kuulemissaan paikannimissä. Puistosta käytetään myös nimeä Kaihunpuisto, jolla voidaan viitata Kaihunharjun läheisyyteen. Joissakin kartoissa on edelleen käytössä nimi Hänninhauta.

Piponiuksen asemakaavaan merkittyä puistoa rajasi Brahenkatu lännessä ja Päiviönkatu idässä. Pohjoisessa rajana oli Nuijamiestenkatu ja etelässä puistoalue päättyi kaupungin ja Pappilan väliseen rajaan. Puistoalue oli jaettu suunnitelmassa pohjois- eteläsuuntaisella leveällä väylällä, joka keskellä puistoa levisi pyöreäksi aukioksi. Aukion lävisti itä-länsisuunnassa kapeampi puistokuja Brahenkadulta Päiviönkadulle. Muodostuneet neljä puistopalstaa olivat puurivien reunustamat. Pyöreä aukio sijoitettiin haudan pohjalla olleen kumpareen tienoille (Kuvaliite 19.). Kumpareella oli 1850-luvulta lähtien riihi ja muita talousrakennuksia.

Puiston rakentamiseksi ei toimittu kovinkaan aktiivisesti. Vielä 1920-luvulla alueen heinänteko annettiin heinämaitten vuokraamisten yhteydessä huutokaupalla. Samoin vielä 1920-luvun lopulla Päiviönkadun puoleista jyrkkä rinnettä käytettiin kaatopaikkana, tosin määräyksen mukaan vain puhtaan lumen kaatopaikkana. Kun Päiviönkadun varteen ryhdyttiin rakentamaan, siirrettiin lumenkaatopaikka etelään päin vankilan rakentamattomien tonttien kohdalle.

Kaupungin uudessa painetussa asemakartassa vuodelta 1931 puisto oli edelleen paikallaan, mutta jostakin syystä molemmat käytävät ja aukiot oli poistettu tai jätetty vain merkitsemättä (Kuvaliite 40.).

Linnahaudan asemakaava 1933

Suuren esikaupunkiliitoksen yhteydessä kaupungin alueeseen liitettiin myös osa Pappilan maista. Hänninhauta-alueen eteläisin osa Linnanmäen juuressa oli pappilan maata, jolta oli vuokrattu asuintontteja. Kaupunki teetti tälle ns. Linnanhaudan alueelle asemakaavan, jonka laati viipurilainen arkkitehti Otto-Iivari Meurman (Kuvaliitteet 70. ja 71.). Kaava-alueen rajauksen sisäpuolelle otettiin myös osa Kaihonpuistoa. Kaavaselostuksessaan (KK 1933 s. 13-21) Meurman kuvaa suunniteltava aluetta näin:

”Asemakaava käsittää Linnanhauta-nimisen Mikkelin kaupunkiin hiljattain liitetyn alueen, joka sijaitsee I-kaupunginosan etelä- ja V-kaupunginosan itäpuolella ja rajoittuu idässä Mikkelistä etelään menevään rautatiehen ja etelässä valtion omistamaan kasarmialueeseen. Alueen maasto on varsin epäsuotuisa, se näet muodostaa pituussuunnassa luoteesta kaakkoon ulottuvan n. 10-15 m. ympäristöä alempana sijaitsevan kuopan, jonka jokseenkin vaakasuora pohjapinta on n. 300 m. pituinen. Kuopan reunat ovat jyrkkärinteisiä; varsinkin sen koillissivu, joka on suorastaan äkkijyrkkä, n. 10-13 m. korkuinen. Kuopan eteläpuolella asemakaavoitetun alueen ulkopuolella kohoaa maasto kasarmialueella korkeaksi mäeksi, jonka huipulla venäläisten rakentama kasarmialueen kirkko sijaitsee. laakson kapean kaakkoon ulottuvan jatkon katkaisee korkea rautatiepengeri. Alue on siis yksi niistä, monasti laskua vailla olevista jyrkistä syvänteistä, joita Mikkelin kaupunkialueilla on varsin runsaasti.”

Meurman toteaa selostuksessaan, että vaikea alue olisi ollut mieluummin jätettävä kokonaan puisto- tai viljelyalueeksi. Alueen pappilan puoleinen osa oli kuitenkin jo ennätetty rakentaa jokseenkin täyteen. Kaavoitukseen sisältyi myös Ristiinan johtavan maantien, jonka Meurman totesi kaupungin tärkeimmäksi liikenneväyläksi, uudelleen linjaaminen. Vanhastaan Porrassalmenkadulta tuleva tie kulki rautatien yli tasokäytävänä. Tie linjattiin nyt kulkemaan tunnelissa rautatien alitse. Tunnelin kohdalta radan pohjoispuolella lähti neljä katua. Suorat jatkeet Päiviönkadulle ja

Porrassalmenkadulle sekä hieman kaartuvat linjat Annikinkatu ja Lemmikinkatu. Uuden Annikinkadun avulla saatiin Meurmanin mukaan tärkeä yhteys Kasarmialueelta Ristiinantielle. Tuulikinkatu sijoitettiin entisen ”esikaupunkikujan” paikalle ja Dunckerinkadulta (nykyinen Kasarminkatu) suorana alkava Kyllikinkatu linjattiin kaartumaan vanhojen tonttien suuntaisesti. Kyllikinkatu tuli samalla olemaan rajana Kaihonpuistoon, joka Meurmanin kaavassa oli taas muotoiltu Piponiuksen kaavan tapaan. Nykyään Porraskadun pohjoispäässä nouseva porras oli hiukan eri suuntaisena esitetty jo Meurmanin kaavassa.

Väestösuojan rakentaminen Hänninhautaan 1940-1941

Talvisodan kuluessa päätettiin helmikuussa 1940 rakentaa toinen yleinen pommisuoja. Kaupungin eteläistä osaa varten ajateltu suoja päätettiin sijoittaa ”Kaihonpuistoon ” (Kuvaliitteet 72. ja 73.). Kuudelle sadalle hengelle mitoitettu suoja ei ennättänyt valmistua talvisodan aikana. Seuraava maininta suojan rakentamiseen liittyen on vasta jatkosodan alusta. Tuolloin 16.heinäkuuta 1941 todettiin:

”Sen johdosta, että kaupungissa on osumankestäviä suojia 7700 hengelle eli siis koko sodanaikaiselle asukasmäärälle ja venäläisten ilmahyökkäykset ovat nyttemmin ilmeisesti heikentyneet, kaupunginhallitus päätti lopettaa Kaihunpuiston väestönsuojan työt siten, että kaupungin kuorma-autot heti siirretään halkojen ajoon tai muuhun yhtä kiireelliseen työhön, hevostyövoima vapautetaan palveluksesta sikäli kun sitä muualla tarvitaan ja työmiehet siirretään toisiin tehtäviin tai vapautetaan palveluksesta heti kun suojan kate on tasattu sille korkeudelle, missä se nyt on”

Maaliskuussa 1944 kaupunginhallituksessa käsiteltiin valitusta, jonka mukaan Hänninhaudan väestönsuojan lattia pölysi. Kaupunginhallitus jätti kaupungininsinöörin tehtäväksi teettää suojaan puulattian. Sodan jälkeen Hänninhaudan väestönsuoja päätettiin vuokrata perunakellareiksi, ”*ehdolla, että vuokraaja itse kunnostaa suojan sopivaksi perunoiden säilyttämistä varten*”. Kaupungin velvollisuudeksi jäi rakentaa kellareiden väliseinät

Pallokentän rakentaminen Hänninhautaan 1947-1948

Urheilukentän laajennustyön yhteydessä vuonna 1932 siirrettiin kaivumassat (17 000 m³) tilapäistunnelia pitkin Nuijamiestenkadun alitse Hänninhaudan puolelle. Osa kaivumassoista käytettiin Brahenkadun ja Kyllikinkadun penkereisiin ja osalla täytettiin Hänninhaudan pohjaa paikoitelle jopa kolme metriä. Vuonna 1935 todettiin

kunnalliskertomuksessa, että ”*Hänninhautaa on ehdotettu tasoitettavaksi, ja aluksi on jo tasoitettukin, tarpeeksi suuri alue pesäpallokentäksi*” (Kuvaliite 77.).

Lokakuussa 1947 päätti urheilulautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että ”*se velvoittaisi rakennustoimiston suorittamaan Hänninhaudan mittauksen ja punnituksen ja suunnittelemaan, minkä kokoisen pallokentän Hänninhautaan voisi sijoittaa*”. Lautakunnan perusteluna oli, että jalkapalloilijoille tarvittiin harjoitus- ja pelipaikka siksi aikaa ”*kun urheilukenttä nyt lähitulevaisuudessa joutuu työn alle*”. Urheilukentälle suunnitellun ruohokentän valmistuttua tarvittaisiin Hänninhaudan kenttää välttämättömänä harjoituskenttänä. Kaupungininsinööri Seppo Sajaniemi teki toivotut mittaukset ja suunnitelmat. Suunnitelma ”Pallokentästä Pikku-Hänninhautaan” on päivätty 10. marraskuuta 1947 (Kuvaliite 74.).

Varatuomari Raevaara esitti kaupunginvaltuuston kokouksessa 29.1.1948 toivomuksen ”*n.s. pienen Hänninhaudan kunnostamiseksi pallokentäksi*”. Kaupunginhallitus halusi kuitenkin liittää kysymyksen Hänninhaudan kentästä urheilukentän suunnittelun yhteyteen. Sen mielestä olisi urheilulautakunnan hankittava asiantuntijalausuntoja ”*siitä, minkälainen kokonaissuunnitelma nykyisen urheilukentän ja pienen Hänninhaudan pallokentän kunnostamistöitä ajatellen olisi otettava asiaa käsiteltäessä huomioon*”. Samalla kaupunginhallitus ilmoitti, että ”*kuten urheilulautakunnallekin lieneen tuttua, on esitetty, että nykyisestä urheilukentästä ja pienestä Hänninhaudasta on ajateltu muodostettavaksi yhtenäinen urheilukeskus yhteisine pukeutumis- y.m. huoneineen ja laitteineen. Tällöin on m.m. esitetty mahdollisuus yhdistää molemmat kentät Nuijamiestenkadun alitse kulkevalla tunnelilla toisiinsa.*”

Urheilulautakunta ei pitänyt tarpeellisena hankkia ”*asian pitkästyttäviä asiantuntijalausuntoja, koska urheilulautakunta katsoo, että kaupungingeodeetti, joka on laatinut tarkoitusta varten luonnokset on pätevä asemakaavan puitteissa suunnittelemaan k.o. kentän*”. Lautakunta kiirehti kaupunginhallitusta rakentamaan kentän ensi tilassa harjoituskentäksi ja ”*ainoastaan ja yksinomaan palloiluun käytettäväksi kentäksi*”.

Kaupunginhallitus kääntyi valtion urheilu- ja voimistelulautakunnan puoleen ja sai ehdotukset tarvittavista asiantuntijoista - ”*urheilukenttäasioissa insinööri Heikki Valjakka, suksimäkiasioissa työnjohtaja Paavo Nuotio ja erik. ruohokenttien asiantuntija insinööri Hugo Relander*”. Hänninkentän asia kuitenkin eteni vauhdikkasti. Jo kesäkuun 1948 valtuustokokouksessa myönnettiin määräraha ”*Kaihunpuiston kunnostamiseen urheilukentäksi*”. Sajaniemen suunnitelman mukainen työ käynnistyi syyskuussa ja vuoden 1948 loppuun mennessä saatiin salaojitus- ja tasoitustyöt tehtyä. Maata leikattiin ja siirrettiin täyteen 3100 m³. Kentän pintakäsittelyn teko jäi kevääseen 1949. Lopullisen kenttäalueen suuruudeksi muodostui 66 x 108 metriä, josta kentän suuruus oli 58 x 100 metriä. Kentän pohjoispuolelle jäävään kolmioon oli jo vuonna 1945 sijoitettu koripallotelineet.

Hänninkentän pukuhuonerakennukset

Hänninkenttä joutui olemaan ilman kunnollisia pukuhuonetiloja aina vuoteen 1956 saakka. Jonkinlaiset ”suojat” oli, joista todettiin vuoden 1954 kunnalliskertomuksessa: ”kentällä olevista kopeista ei saada edes suojaa vesisateella...” Samana vuonna kokosi urheilulautakunta kaupunginhallituksen pyynnöstä eri urheiluseurojen kanssa kokonaissuunnitelman kaupungin urheilupaikkojen vaatimista toimenpiteistä. Siinä toistettiin muutaman vuoden takainen ajatus yhdistää urheilupuisto ja Hänninkenttä tunnelilla, jolloin voitaisiin hyödyntää suunniteltuun katsomorakennukseen tehtäväksi tulevat tilat - ”*Tämän kautta saataisiin järjestymään yhteisten pukeutumishuoneitten käyttömahdollisuus.*” Kuitenkin ehdotettiin tunnelinaukon Hänninkentän puolelle tehtäväksi ”pienet lämmitettävät pukeutumistilat”. Näin välttyttäisiin ”röttelörakennuksista Hänninseudassa.” Samassa kokonaissuunnitelmassa toivottiin Hänninkentälle tehtäväksi 250 metrin juoksurata ja heitto- ja hyppylajien suorituspaikat. Nämä sillä perusteella, että ”urheilupuiston kentälle on enempiä luokkia tulossa kuin on mahdollisuus ottaa vastaan...”

Kaupunginarkkitehti Martti Riihelä oli laatinut Hänninkentän pukuhuonerakennuksia varten suunnitelman, joka oli päivätty 7. lokakuuta 1954 (Kuvaliite 75.). Rakennusta ei vielä tuossa vaiheessa voitu toteuttaa vaan hanke siirtyi kahdella vuodella. Vuoden 1956 kunnalliskertomus kertoo pukuhuoneen rakentamisesta: *Hänninkenttä sai kuluneen vuoden aikana uudet pukusuojat... vuoden lopulla poistettiin Hänninkenttää rumentaneet vanhat pukusuojat, joten Hänninkenttä antaa itsestään entistä edustavamman kuvan. Kentällä oleva jalkapallopelialue sekä lentopallokenttä on ollut ahkerasti käytössä koko kesänä.* Lainauksessa mainittu lentopallokenttä oli rakennettu alueen pohjoispäähän vuonna 1954 (Kuvaliite 77.).

Nykyinen pukuhuonerakennus korvasi entisen vuonna 1986.

Liite 1.

Lyseon liikunnaopettaja Onni Pesosen lehtikirjoitus urheilukentän sijoittamisesta Hänninhautaan. Mikkelin Sanomat 1. 6.1915:

”Urheilukenttäkysymyksestämme. Kun huomenna keskiviikkona pidettävässä valtuuston kokouksessa tulee sille kysymys urheilukentän laittamisesta kaupunkiin ja asiassa mahdollisesti tehdään ratkaiseva päätös, lienee paikallaan hiukan edeltäpäin tätä mutkikasta asiaa julkisuudessa selvittää.

Kaupungin uudessa asemakaavassa on n.s. Hänninhauta suunniteltu urheilupuistoksi. Minkä verran urheilua ymmärtävät ja suosivat aikoinaan ovat vaikuttaneet siihen, että kartantekijä juuri tämän on katsonut tähän tarkoitukseen sopivaksi, ei ole tiedossamme, mutta todennäköisesti asiaa kuitenkin on pohdittu, ottaen huomioon muutkin kaupungin piirissä olevat soveliaat paikat. Näyttää siis siltä, että urheilukentän paikka periaatteessa jo olisi ratkaistu, vaikkakin se soikionmuotoinen ala, joka tämän urheilupuiston keskelle kartan mukaan tulisi varsinaiseksi kentäksi, on aivan liian pieni, sopiva ainoastaan lasten leikkipaikaksi. kartan laatijoilla ei tunnu olleen tietoa siitä, kuinka suuren alueen ajanmukainen urheilukenttä vaatii, mutta asia on kuitenkin helposti autettavissa, kuten edempänä tulemme näyttämään.

Viime talvena antoi valtuusto rakennusvaliokunnan toimeksi laatia ehdotuksen Hänninhaudan muodostamisesta urheilukentäksi ja tämä ehdotus tulee valtuuston ensi kokouksessa esille. kaupungininsinöörin toimittamien mittausten mukaan on mahdollista saada hautaan n. 8500 m². suuruinen kenttä, jonka suurin pituus on 120 m. ja leveys kapeammasta päästä 60 metriä. Pinta-ala on siis tuntuvasti suurempi kuin puolet n.k. kuvernöörin torista. Tällaiselle alueelle sopii kaikkia tarkoituksia vastaava urheilukenttä. Siihen mahtuu 100x50 metrin suuruinen potkupallokenttä, n. 400 m. pitkä kiertävä juoksurata, pika- ja aitajuoksuradat, hyppy- ja heittopaikat sekä lisäksi verkkopallokenttiä. Urheilukentän täytyy tietysti olla niin tilava, että sillä voi harjoittaa useampia eri urheilumuotoja yhtäaikaan. Sellainen ala, joka yksistään tarvitaan potkupalloharjoituksiin, ei ole siis riittävä, samoin kuin sellainen, joka on liian pieni potkupallopeleihin, ei ole ajanmukainen. Hänninhaudalla on edelleen monta muuta etua muitten urheilukentäksi ehkä ajateltujen paikkojen rinnalla. Se on rauhallinen ja tuulilta suojattu, sen viettävälle rinteille saadaan katsojille mitä ihanteellisimmat paikat, ikään kuin entisajan amfiteattereissa, talvella siihen vähillä kustannuksilla tulee mainio luistinrata sekä lapsille kelkkamäki ja, ennen kaikkea, se on lähellä kaupungin keskustaa ja useita kouluja, joitten oppilaille täten tulisi

tilaisuus voimistelutunneillakin harjoittaa monipuolista urheilua ja leikkejä. kansanjuhlien pitämiseen se myöskin olisi mitä sopivin ja mistäpä parempi paikka saataisiin suuria laulujuhlia varten!

Tehtyjen laskelmien mukaan tulisivat kentän perustamiskustannukset nousemaan n. 9500 markkaan. Jonkunverran varoja tarvitaan myöskin kentän järjestelyyn, istumapaikkojen ja pukeutumissuojan rakentamiseen, vesijohtoon y.m. Edelleen on otettava huomioon, että kentästä on ainakin raatihuoneenkadun puoleinen sivu varustettava korkealla aidalla, sillä muuten juhlista ja kilpailuista on sangen huono rahallinen tulos, koska mainittu katu on sangen hyvä katsomo, josta ei yleisöä voi karkoittaa. Alussa tietysti voidaan tulla toimeen tilapäisellä kangasaitauksella juhlien aikana, niin että aitauskysymys sinänsä ei saa olla haitaksi kentän perustamiselle, mutta hyvähän on edeltäpäin ottaa kaikki asiat varteen ja ennen varsinaisiin toimiin ryhtymistä laatia täydellinen kustannusarvio.

Kun tämä kenttäpuuha näyttää tulevan niin kalliiksi, ajattelee ehkä monikin, eikö muualle voisi pienemmällä kustannuksella kenttää saada. On tosin ajateltu muitakin paikkoja, kuten esim. Pirttiniemen puistoa, Kuuromykkäinkoulun kenttää ja sähkölaitoksen viereistä lammikkoa, jonka eteläpäähän yli Vuorikatua jatketaan. Sopivin näistä on viime mainittu, mutta kentän perustaminen siihen tulisi epäilemättä paljon kalliimmaksi kuin Hänninhautaan ja sitä paitsi alaa pienentää eräs asemakartalle piirretty, viistoon kulkeva katu. Pirttiniemen puistosta tarvittaisiin koko aitauksen sisäpuolinen ala, vaikka tosin sekään ei ole tarpeeksi suuri, kun puistoa joka puolella rajoittavat kadut ja muutenkin kenttä siinä tulisi näyttämään sangen hullunkuriselta, kun Nikolainkadun puoleista sivua pitäisi laskea ja alemmaa puolta nostaa useamman metrin. kauniit koivut joutuisivat silloin kaadettaviksi ja eiköhän niitä olisi enemmän sääli kuin Hänninhaudan saarekkeen mäntyjä. Pienimmillä uhrauksilla saisi Kuuromykkäinkoulun vierekselle, toriksi suunnitellulle kolmiolle jonkunmoisen kentän, mutta kun siitäkin katu viepi leveän alueen, jää itäpää kapeaksi suikaleeksi. Paikka on muuten ikävä ja ainakin huvipaikaksi sopimaton. kaupungin ulkopuolella olisi tietysti paljonkin sopivia paikkoja, mutta kilometrien päähän rakennettu kenttä ei koskaan tulisi yleiseen käytäntöön.

Jos siis tahdotaan kaupunkiin saada kunnollinen urheilu- ja juhla kenttä, on se perustettava rakennusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti Hänninhautaan. Sitä puolustaa sekin että kaupungin on joka tapauksessa piakkoin ryhdyttävä saattamaan tuota nykyisin siivottoman näköistä hautaa siistimpään asuun ja täytettävä syvin kohta. haudan ympärille suunniteltujen rakennustonttien arvo tulisi varmaan suuresti nousemaan, kun kenttä reunustoitteen valmistuu. Enemmän kuin toivottavaa on, että tuumaa jo ensi talvena ruvetaan toteuttamaan, sillä nykyisin ei urheilijoillamme ole kunnollista kenttää käytettävänä, kun kuvernöörintorin käyttö urheilukenttänä loppuu tähän kevääseen.”

Liite 2.

Lauri ”Tahko” Pihkalan lausunto Hänninhautaan sijoitettavasta urheilukentästä. Julkaistu Vapaus-lehdessä 19.11.1915.

”Mikkelin kaupungin rahatoimikamarin pyynnöstä olen käynyt tarkastamassa urheilukentän paikaksi aiottua n.s. Hänninhautaa, ja voin sen nojalla nataa sen soveliaisuudesta mainittuun tarkoitukseen seuraavan lausunnon:

Paikalla on seuraavat edut:

- 1. Se sijaitsee suhteellisesti lähellä kaupungin asutuskeskuksia ja siten luonnostaan houkuttelee käyttäjiä.*
- 2. On samalla oivallisesti eristetty häiritseviltä vaikutuksilta vapaana säilyäkseen.*
- 3. Sijaitsee tarpeeksi kaukana laivarannasta ja asemalta ja siten houkuttelee lapsia pois niiden vaaroista.*
- 4. On tuulilta suojattu, mutta samalla*
- 5. tarpeeksi aurinkoinen.*
- 6. Sen leikkialueeksi sopivin osa on lähimpänä asutuskeskuksia, niin ettei pienten lasten leikkimään mennessä tarvitse kulkea aikuisille urheilijoille varatun alueen läpi ja jäädä sinne töllistelemään toisten jalkoihin.*
- 7. Katsojapaikkojen järjestäminen kentän ympärille erinomaisen mukavaa.*
- 8. Maaperä huokoista ja helposti kuivuvaa.*
- 9. Vesijohtovesi lähellä.*

Ainoina haittoina voidaan luetella:

- 1. Kenttäaluetta ei voida mielinmäärin laajentaa.*
- 2. Uimavesi kaukana*

Mitä jälkimmäiseen haittaan tulee, on se helposti autettavissa rakentamalla tulevaisuudessa kentän toiseen päähän 25x15 m. sementtiallas, joka täysin riittää kaikkiin uimatarkoituksiin.

Alueen rajoitettu laajuus taas on hyvin vähäinen haitta, sillä a) toimintaa voidaan laajentaa ja kehittää miltei rajattomasti tarvitsematta enempää tasaista aluetta, kunhan vain tulevaisuutta varten varataan kentän itäpuolella sijaitsevat rakennustontit kentän kanssa sopuoinnussa olevia tarkoituksia varten, kuten tuonnempana ositan; b) nykyiselle alueelle voidaan rakentaa täysin riittävän kokoinen

urheilukenttä, joka tulee täyttämään tarkoituksensa sen puolesta kymmeniksi vuosiksi ja ehkä pitemmällekin eteenpäin.

Ylipäänsä en ole missään Suomen kaupungissa löytänyt urheilupaikkaa, joka asemansa puolesta sanottavastikaan veisi tästä voiton. Kuopion Väinölänniemellä on runollinen ja mainehikas ympäristönsä sekä uimavesi, mutta monessa suhteessa sekin jää jäljelle.

Alueelle mahtuu täysimittainen urheilukenttä, jota ympäröi 300 m. kierrosmittainen käännteistä kalteva savi- ja hiekkaseksinen juoksurata, jonka läntinen suora pitennettäisiin 120 m. pituiseksi ja josta mainittu suora ynnä pohjoinen käänne tehtäisiin yhteensä 200 m. pituudelta 7,5 m. leveäksi. Kentän keskukseen mahtuu mitoiltaan laillinen 91,4 x 45,7 m. jalkapallokenttä, pohjoispäähän verkkopallokenttä, eteläpäähän tulevaisuudessa rakennettava sementtinen uima-allas, itäiselle sivulle alastulopaikka hyppyjä varten sekä lounaiseen kulmaan heittopaikat. Näine varustimineen ja amfiteatterimaisten katsojapaikkojen ympäröimänä pitäisi kentästä tulla parempi kilpailujen pitämisaikana kuin ainoastakaan tähän saakka rakennetusta urheilukentästä maassamme.

Itäiseen urheilukenttäalueen kulmaukseen jää riittävästi tilaa leikkipaikaksi varhaisemmassa kasvuiässä oleville lapsille. se olisi pensasaidalla erotettava muusta alueesta hieman erilleen. sen sisustuksesta voimme luetella:

- 1. Hiekkarinne päivän paistattamista ja rakentelemista varten.*
- 2. Sementtipohjainen, noin 6x6 m. kahluu- ja rypemisallas.*
- 3. Pieni avonainen alue juoksuleikkejä varten.*
- 4. Puiden varjoon kiipeämätankoja, kiikkurenkaita, tikapuita, rekki, nojapuut y.m. voimistelutelineitä.*

Leikkipaikan ja urheilukentän rajamaille kentän pohjoispäähän pukeutumissuojana suihkuhuoneineen.

Kaakkoiseen kulmaan ajotien läheisyyteen ravintolasuojana.

Ja ehkä tärkeinnä kaikesta on koko alueen ympäri saatava aita, niin että' pääsy sille voidaan rajoittaa yhteen tai kahteen paikkaan.

Talvella voidaan luultavasti jäädyttää jalkapallokenttä luistinradaksi ja järjestää kentän itäisille ja läntisille rinteille kelkkaradat, niin etteivät ne pääse luistinrataa rajoittamaan.

Jos näistä tehtävistä täytyisi jotakin lykätä tulevaisuuteen, luettelisin sellaisina paitsi isoa uima-allasta tenniskentän, kiikut ja jalkapallokentän ruohokannen. kahluuallas sitä vastoin kuuluu hyvinvarustetun kentän välttämättömyksiin.

Tällaista laitosta suunniteltaessa on aina pidettävä silmällä kaikkia toiminnan laajenemismahdollisuuksia. On vähitellen pyrittävä kokoamaan nuorten kuntalaisten vapaat sivistys- ja virkistysharrastukset samaan keskukseen ja siten rakennettava vapaa kansalaiskasvatuksen koulu. Urheilukenttä ja leikkipaikka ovat kaksi sen osastoa. Mutta niihin on liitettävä muita toimintamuotoja, joista huomattavimmat ovat 1) koulupuutarhat, 2) käsityökoulut ja 3) kirjastot.

Maan saantimahdollisuuksia paljon alaa vaativille koulupuutarhoille en osaa arvostella. Mutta sitä vastoin uskaltaisin mitä hartaimmin suositella urheilukenttäalueen itäpuolella olevia rakennustontteja säilytettäväksi jälkimäisiä tarkoituksia varten. Niille voitaisiin tulevaisuudessa rakentaa rakennus, jossa käsityöluokkien ja kirjaston ohella saisivat suojaa esim. työväenopisto y.m. iltakurssit, lastentarha, museo y.m. sellaiset laitokset, joilla pitäisi olla yhteiset käyttäjät leikki- ja urheilukentän kanssa. Ja ennenkaikkea olisi tuollaiseen rakennukseen sijoitettava kunnallinen voimistelusalit. Tällainen yhdistelmä hillitsisi liiallisia yksipuolisuuden virtauksia kasvatuksessa.

Kenttäalue vaatisi kaiken aikaa erityisen hoitaja-vahtimestarin huolenpitoa. sellaiseksi olisi valittava mieluummin joku urheiluun perehtynyt ja innostunut henkilö, joka voisi pitää huolta poikien urheiluohjauksesta ja jolle siitä maksettaisiin runsaampi palkka kuin muuten. Hänen osoituksestaan rakennuskonttori pitäisi huolta alueitten varsinaisesta kunnossapidosta. Leikkiosastolle tarvittaisiin toinen, ehkä vieläkin pätevämpi, erityisesti leikkiin perehtynyt johtaja mieluummin nainen, joka osaa paremmin kuin yleensä miehet käsitellä pikkulapsia.

En tahdo puuttua hoidon ja kannattavuuden järjestelyyn. Nykyään pidetään periaatteena, että kunnallisen urheilukentän arkipäiväkäytön tulee olla maksutonta. mahdollisesti voitaisiin kuitenkin liiallisen tungoksen välttämiseksi kantaa maksua tenniskenttien käytöstä. sitä vastoin on aivan kohtuullista, että juhlatilaisuuksien pääsymaksuista määrätty prosentti, esim. 15-20%, veroitettaisiin kentän hoitokassaan.

Luonnollisesti tällainen ulkoilmalaitos kuitenkin muodostuisi välitöntä rahallista tuloa silmällä pitäen kannattamattomaksi. Mutta välillisesti saattavat siihen sijoitetut rahat tuottaa, jopa melkein varmasti tuottavatkin erinomaisen korkean koron pitämällä aisoissa kunnan terveydenhoito- ja vaivaismenoja. Ja

ken laskee oikein johdetun leikin ja urheilun tuloksina koituvan terveyden, päättäväisyyden, toimintatarmon, sitkeyden ja , ennen muuta, elämänilon rahallista arvoa?

Mikkelissä marrask. 19 p. 1915.

*Lauri Pihkala,
Suomen Woimistelu- ja Urheiluliiton urheiluneuvoja.*

Hänninhauta - Urheilupuiston ja Hänninkentän kronologia

- 1775 Nykyisen urheilukentän 200 metrin lähtöpaikan tienoilla Mikkelin pitäjän teloituspaiikka
- 1880** Insinööri Carstensin ja lääninarkkitehti Loenbomin esitys kaupungin asemakaavoitetun alueen laajentamisesta: Hänninhauta puistoksi, jonka yli silta rautatieasemalta kaupunkiin. Kauppias Aatu Pylkkäsen mukaan Hänninhauta on ”*täytettävä soralla, jota yltäkyllin on saatavana sen ympärillä olevissa mäkilöissä*”
- 1894 Hänninhaudan käyttöä kaatopaikkana yritetään estää aitaamalla.
- 1899 Lääninarkkitehti John Lybeckin lausunnossa yhtenä kauppahallin paikkaehdotuksena Hänninhaudan reuna Mikonkadun länsireunalla.
- 1905 Heinolan maantien varteen rakennetaan kansakoulu venäläisiä lapsia varten.(Ammattikoulun MAST juhlasalin paikka).
- 1909 Asemakaavakilpailu kaupungin laajentamiseksi länteen ja pohjoiseen. Kolmessa neljästä palkituista ehdotuksista urheilukenttä sijoitettuna Hänninhautaan.
- 1909 Vasta perustettu SVUL:n Mikkelin piiri ryhtyi ajamaan kenttäasiaa.
- 1910 Ensimmäinen jalkapallo-ottelu Mikkelissä – Hallitustorilla !
- 1910** Valtuusmiehet jättivät rakennusvaliokunnan toimeksi ryhtyä suunnittelemaan vakinaista urheilukenttää n.k. Hänninhautaan.

- 1914 11. huhtikuuta Mikkelin kaupungin talonmistajayhdistyksen (allekirjoittajat Ernst E. Rosenqvist ja A. Rytönen) esitys kaupungin länsipuolisten vesistöjen johtamisesta kanavalla Hänninhautaan, jonka kohdalle syntyvään putoukseen (12,28 m) rakennettaisiin voimalaitos.
- 1915 **Kaupunginvaltuusto antoi rakennusvaliokunnan tehtäväksi ”suunnitella urheilukentän laittamista n.k. Hänninhautaan”.****
19. toukokuuta rakennusvk:n kokous: ”*Kun oli käyty Hänninseudassa tarkastamassa kaupungininsinöörin paaluttamaa osaa urheilukenttää varten, niin katsottiin tarpeelliseksi, että siellä oleva mäntymetsää kasvava saareke on myös kenttää varten käytettävä ja jätettiin uudelleen kaupungininsinöörin tehtäväksi laatia sen mukainen suunnitelma ja kustannusarvio urheilukenttää varten.*”
2. kesäkuuta ”...saapui pyydetty lausunto. Siinä ehdotettiin, että Hänninhautaan laitetaan urheilukenttä, jonka pituus tulisi 120m, pienin leveys olisi 60 m, mutta pohjoispäästä se olisi leveämpi, jotta kentän pinta-ala tulisi 8375 neliometriä. Täytettävää maata tulisi 7600 ja leikattavaa 7100 kuutiometriä, joten täytemaata olisi muualta tuotava 500 kuutiometriä. Ehdotusta seurasivat piirustukset ja kustannusarvio, joka päättyi 9500 markkaan.”
- Rahatoimikamari korotti kustannusarviota 11000 markkaan ja esitti kentän rakentamisen aloittamista jo syksyllä .
30. syyskuuta ”...päätivät valtuusmiehet urheilukentän laitettavaksi”. Kentän lopullisesta ”valmistamisesta tarkotustaan vastaavaksi päätettiin pyytää asiantuntijan lausuntoa”.
- 1915** 19. marraskuuta ”Suomen Woimistelu- ja Urheiluliiton urheiluneuvoja” Lauri ”Tahko” Pihkalan ”Lausunto ja suunnitelmia Mikkelin urheilukenttäasiassa
- Rakentaminen alkoi jo vuoden 1915 puolella ”häätäaputyönä, kun sodan tähden paikkakunnalla loppuvuonna vallitsi tuntuva työnpuute”.**
- ”Uuden urheilukentän rakentamistyöt aloitettiin. Kentän itäreunalle laitettiin syöksykaivo sekä siitä viemärijohto Lääninvankilan luona olevaan syvänteeseen. kentän tasoittaminen aloitettiin ja jäi työn valmistuminen seuraavaan vuoteen.”
- 1916** 27. tammikuuta valtuustonkokoukseen ”lähetti rahatoimikamari ehdotuksen, että urheilukenttää suurennettaisiin, jotta sen ympäri tulisi 300 metrin kierrosmittainen juoksurata, josta olisi lisäkustannuksia 4200 mk, että kentän itäosalla olevat tontit varattaisiin kaupungin omiin tarkoituksiin ja että poistetaan uudesta asemakaavasta niiden ja kentän välinen Päiviön katu kasarmitiehen saakka.” –
- ”Edellisenä vuonna (1915) aloitettua urheilukentän rakennustyötä jatkettiin siten, että syksyllä saatiin kenttä valmiiksi lukuunottamatta pienempiä pintatöitä, (jyräämistä y.m.s.) jotka täytyi jättää seuraavaan kevääseen.”

- 1917** **Hänninhaudan urheilukenttä valmistuu (300 m kenttä)**
”Kokouksessaan 21/5 –1917 valtuusmiehet päättivät, että Hänninhaudan urheilukentälle rakennetaan vesijohto ja vesiposti, jonka kustannukset ovat 8070 mk., mutta jättivät huomioonottamatta urheilijain anomuksen ryöpylaitoksen laittamisesta sen yhteyteen.”
- 1918 27. huhtikuuta Rahatoimikamarin pk: ”...että urheilukentälle viimetalvena laitettujen kelkkamäkien perustamiskustannuksiin kerta kaikkiaan myönnettäisiin kaupunginvaroista 1000 mk:n avustus.
- 1919 Kaupungininsinöörin toimeksi annettiin laatia suunnitelma ja kustannusarvio käymälälaitoksen laittamiseksi urheilukentälle, sekä nyt aluksi laitattaa sinne väliaikainen käymälä, jos se vähillä kustannuksilla on toteutettavissa.”
- 1919 Onni Pesosen esitys, ”että urheilukenttä tasoitettaisiin ja samalla laajennettaisiin sen itälaidan puolella”.
- 1919 Valtuusto oli luovuttanut urheilukentän länsireunalta tonteista 319-321 vuokratta 12 metrin levyisen alan kelkkamäkeä varten. Mikkelin Ikämiesten voimisteluseura sai luvan ”laittaa Hänninhaudan urheilukentälle luistinradan sekä sen ja kelkkamäen valaisemista varten vapaan sähkövalon ja tarvittavamn veden erinäisillä ehdoilla”.
- 1922** **Kaupungininsinööri Taneli Pessa suunnitteli urheilukentän ympärille lauta-aidan,** jota rakennettiin Raatihuoneenkadun varteen noin 200 metriä. Muun alueen ympärille tehtiin piikkilanka-aita.
- 1923** **Kansanvalistusseuran XVIII yleiset laulujuhlat Mikkelissä 15.-17.kesäkuuta – päätapahtumat urheilupuistossa.** Kenttä aidattiin ja **rakennettiin pääportti, ravintolapaviljonki ja laululava (Armas Rankka).** Myöhemmin syksyllä rakennettiin uusi käymälärakennus ja ravintolapaviljonki korjattiin ”pysyväisemmäksi”. Kaupunginpuutarhurille päätettiin antaa määräys ”tämän syksyn kuluessa istuttaa urheilukentän ympärille ympärysaidan viereen säännöllisten välimatkojen päähän koivut”.
- 1923 28. joulukuuta valtuusto siirsi urheilukentän hoidon urheilukenttätöimikunnalta rahatoimikamarille. (urheilukenttätöimikunta oli asetettu urheilukentän kuntoon laittamista varten)
- 1924** **Kaupungininsinööri Taneli Pessan suunnitelmien mukainen pukuhuonerakennus rakennetaan urheilukentän etelälaitaan.**
- 1925 23. syyskuuta valtuusto katsoi ”lasten leikkikentän laittamisen kaupungin urheilukentän yhteyteen paikan puolesta sopimattomaksi”.
- 1928 Varatuomari Alvar R. Roosin aloite verkkopallokentän rakentamiseksi.
- 1928-29** **”Verkkopallokentän” rakentaminen urheilukentän länsipuolelle.**

- 1929** **Kaupungin urheilulautakunta perustetaan** - urheilulautakunta ryhtyi ensi töikseen suunnittelemaan urheilukentän kunnostamista ja laajentamista. Asiantuntijaksi pyydettiin Hugo Lahtinen.
- 1930 Hylättiin Suojeluskunnan anomus, jossa pyydettiin kaupunkia lahjoittamaan suojeluskunnalle tontit 324 ja 325 urheilukentän Mikonkadun puoleisella reunalla toimitalon rakentamista varten.
- 1930** **Esitys urheilukenttäalueen asemakaavan muuttamisesta: tonttien 317-320, 322-326 poistaminen. Rakennustoimisto / Erkki Tammisto – Valtuusto hyväksyi kaavamuutoksen 9.10.1930.**
- 1931** **20. tammikuuta vahvistettiin Urheilupuiston asemakaavamuutos.**
- 1931** *”Kaupungininsinöörin tehtäväksi jätettiin kääntyä jonkun asiaatuntevan asemakaava-arkkitehdin puoleen suunnitelman laatimiseksi kentän ympäristöjen järjestelystä, jolloin myös vielä oli otettava harkittavaksi, voitaisiinko juoksurata sopivasti laittaa 400 metrin pituiseksi. Samassa yhteydessä oli myös laadittava ehdotus urheilupuiston ympärille rakennettavasta uudesta aidasta sekä puistoon johtavasta pääkäytävästä.”*
- 1931 KH pyysi ltk:lta lausuntoa kentän juoksuratojen leveydestä, lukumäärästä ym. – voitaisiin ottaa huomioon kentän ympäristöjen suunnittelussa, *”joka tulee annettavaksi jonkun asiaatuntevan asemakaava-arkkitehdin suorittavaksi.”* Ltk päätti käydä paikan päällä ja tutkia *”olisiko mahdollista kentän eteläpäässä olevaa aluetta leikata niin pitkältä, että kentän suuntaa muuttamatta ja vain itäänpäin kenttäaluetta leventämällä voisi kentän suurentaa niin, että juoksurata tulisi 350 metrin pituiseksi.”*
- 1931 1. joulukuuta KH 363 §: *”Urheilukentän uudistamissuunnitelma päätettiin laadittavaksi sillä pohjalla, että ravintolapaviljonki siihen yhdistettävine katsojakatoksineen ja urheilijain pukuhuoneineen olisi rakennettava kentän itäpuolelle suunnilleen keskelle.”*
- 1932** *”Esiteltiin arkkitehti Meurmanin lähettämä lopullinen ehdotus urheilukenttäalueen järjestelyä varten. Kaupunginhallitus päätti hyväksyä suunnitelman.*
- 1932 9. toukokuuta KH § 148: *”Otetttiin käsiteltäväksi arkkitehti Meurmanin rakennuskonttorin pyynnöstä vaihtoehtoisesti laatima suunnitelma urheilukentälle johtavan pääkäytävän sijoittamisesta kohtisuoraan kentälle rakennettavaksi suunniteltuja laululavaa ja katsojaparveketta varten.*
- 1932 *”Kuluneen vuoden aikana suoritettiin urheilukentän laajennustyö arkkitehti Meurmanin laatiman suunnitelman mukaisesti. Juoksuradan pituus, joka ennen oli 300 m. tuli nyt olemaan 350 m. Urheilukenttäalueelle rakennettiin lisäksi toinen tenniskenttä, jota urheilulautakunta piti tarpeen vaatimana.*
- 1933** **Helmikuussa valmistui Otto-Iivari Meurmanin ehdotus Linnahaudan asemakaavaksi.**
- 1933** **25. toukokuuta uusitun urheilukentän vihkiminen – Kilpa-Veikkojen 30-vuotisjuhlakilpailujen yhteydessä.**

- 1933** **17. lokakuuta Martti Välikankaan suunnitelma Urheilupuiston porttia ja lipunmyyntirakennusta varten (nykyinen aita näkyy piirustuksissa)**
- 1933 Ultk pk 2. marraskuuta § 6: ”Urheilukentän juuri valmisteilla olevan pääsisäänkäytävän porttien viereen sijoitettavaksi päätettiin ehdottaa kaksi pääsylippujenmyyntikoppia, joista ainakin toinen olisi siten sijoitettu ja varustettu, että sitä voitaisiin tarkoituksenmukaisesti käyttää talvellakin, lähinnä luistinradan käyttöä silmällä pitäen.”
- 1934 ”Urheilupuiston ympärysaidan uusimista, mitä edellisenä vuotena jo oli suoritettu Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun varrella, jatkettiin Nuijamiestenkadun puoleisella sivustalla. samalla suoritettiin koko uuden aidan ja porttirakenteen maalaus. Aita, jonka tiivis alaosa on höyläämättömistä ja ylempi ristikko-osa höylätyistä laudoista, maalattiin öljyväriellä kahteen kertaan. uuden aidan pituus on kaikkiaan 510 m.”
- 1934** **Välikankaan porttirakennus ja aita valmistuivat. Aita oli jätetty ilman korotusmahdollisuutta, ”joten aita itse pääasiassa ei vastaa tarkoitustaan” !**
- 1934 ”Katsottiin jo olevan ajan ryhtyä vakavasti harkitsemaan urheilukentän ja sen juoksuradan lopulliseen kuntoon saattamista ja tässä tarkoituksessa päätettiin tiedustella ja pyytää ohjeita Suomen Palloliitolta nurmikenttien rakenteesta sekä SVUL:n urheilukenttäspesialistilta H.Lahtiselta juoksuradan päällystämiseksi ja pohjustamiseksi.”
- 1935** **”Hänninhautaan on ehdotettu tasoitettavaksi, ja aluksi on jo tasoitettukin, tarpeeksi suuri alue pesäpallokentäksi.”**
- 1937 ”Urheilupuiston aita varustettiin sarantaluukuilla, eli korjattiin siten, kuin urheilulautakunta jo keväällä 1934 esitti.
- 1938 KK s. 145: ”Urheilupuiston pukuhuone katettiin huovalla ja soittolavan katto tervattiin.” Talvella luistinrata.
- 1939** **Insinööri Valjakan urheilukentän korjaussuunnitelmat hyväksytään 10.10.1939. Seuraavan päivänä alkoi YH. Syttynyt sota esti suunnitelmien toteuttamisen.**
- 1940-41** **”Kaihonpuiston” väestösuojan (600 hengelle) rakentaminen.**
- 1941 16. heinäkuuta KH § 455: ”Sen johdosta, että kaupungissa on osumankestäviä suojia 7700 hengelle eli siis koko sodanaikaiselle asukasmäärälle ja venäläisten ilmahyökkäykset ovat nyttemmin ilmeisesti heikentyneet, kaupunginhallitus päätti lopettaa Kaihunpuiston väestösuojan työt siten, että kaupungin kuorma-autot heti siirretään halkojen ajoon tai muuhun yhtä kiireelliseen työhön, hevostyövoima vapautetaan palveluksesta sikäli kun sitä muualla tarvitaan ja työmiehet siirretään toisiin tehtäviin tai vapautetaan palveluksesta heti kun suojan kate on tasattu sille korkeudelle, missä se nyt on.”
- 1942** **Arkkitehti Erich von Ungern-Sternbergin suunnitelmat ”urheilukentän katsomo ja pukusuojarakennuksesta”. Suunnitelmaan sisältyi ehdotus juoksuradan laajentamiseksi 400 metrin mittaiseksi.**

- 1945 Koripallotelineet Hänninhautaan
- 1947 10. marraskuuta Seppo Sajaniemen suunnitelma ”Pallokentästä Pikku-Hänninhautaan”.**
- 1948-49 Hiekkapintaisen harjoitusjalkapallokentän rakentaminen ”Pikku-Hänninhautaan”.**
- 1949-50 Kaihunpuistossa (Hänninhauta) samanaikaisesti pallokentän rakentamisen puistoalueiden rakentamista, et, suoritettiin pohjantasoitusta ja siirrettiin kompostimultavarastot muualle. Nurmialueelle ajettiin multaa ja suoritettiin tasoitus- ja muokkaustyöt. Istutukset ja nurmikot seuraavaan kesään.
- 1950 Suunnitelma urheilukentän reunalle rakennettavaa yleisökäymälää varten.**
- 1950-51 Heinäkuussa 1950 aloitettiin keskusurheilukentän perusparannustyöt. Keskikentälle nurmetettu jalkapallokenttä. Juoksuradalle tiilimurskapinnoite.**
- 1952 30. huhtikuuta päätti kaupunginhallitus vuoden 1923 laulujuhlia varten rakennetun ravintolapaviljongin käytöstä: ”*siitä osa saadaan käyttää urheiluvälinevarastona osan jäädessä rakennustoimiston käyttöön lähinnä penkkien varastointia varten*”.
- 1953 30. huhtikuuta Suomen Petrol Oy:n huoltoasemasuunnitelma Suur-Savon aukiolle (V. Kudrāvzev). Rakennuslupa 6.6.1953.
- 1954 KK II s. 238. Hänninhaudan kentän pohjoispäähän tehtiin lentopallokenttä.
- 1956 26. huhtikuuta valtuuston täytäntöönpanopäätös §130: Hänninhaudan urheilukentän nimi muutettiin nimeksi ”Hänninkenttä”.**
- 1956 24. toukokuuta rakennuslupa Hänninhaudan harjoituskentän pukuhuonerakennusta varten – ensimmäiset suunnitelmat jo 1954.
- 1957 Martti Riihelän suunnitelmat Urheilupuiston katsomorakennusta varten (ensimmäiset luonnokset oli tehty jo vuonna 1953). Suunnitelmissa mukana myös pohjakerroksessa takana rinteessä ”maapohjahalli”, joka sitten jää pois lopullisista suunnitelmista.**
- 1958 Martti Riihelän lopulliset suunnitelmat katettua katsomoa varten. Lupa myönnetty 19.3.1959.**
- 1959 Urheilupuiston suuri laajennus ja uudistustyö. Juoksurata 400 metrin mittaiseksi. Hiilimurskapintaiset juoksuradat. Katettu 840 istumapaikkainen katsomorakennus, jonka yhteyteen puku- ja pesuhuonetilat ja varastoja. Työn suoritus helmikuusta syyskuun 1. päivään 1959. 840 katsojapaikkaa.**

- 1961 Kalevan Kisat Urheilupuistossa
- 1963 Maanalainen varastorakennus suunnitellaan rakennettavaksi kentän koilliskulman luiskaan (rakennuslupa 1965). Samalla puretaan vuoden 1923 laulujuhlien ravintolapaviljonki, joka oli muutettu varastoksi 1952.
- 1970 Olli Kivisen keskustan asemakaavaluonnoksessa luovuttiin ajatuksesta siirtää urheilukenttä muualle.
- 1974 Valvi ky:n ensimmäiset suunnitelmat urheilupuiston kentän laajentamiseksi.**
- 1975 Valvi ky:n lopulliset suunnitelmat urheilupuiston kentän laajentamiseksi.**
- 1977-78 Urheilupuiston laajennus ja uusiminen Valvi kY:n suunnitelmien mukaan. Juoksurata kahdeksanrataiseksi.**
- 1978 Puistotoimiston suunnitelma urheilupuiston saneeraustöiden viheralueiden osuudesta. KH vahvisti 20.3.1978. Luiskiin Spiraea Bumalda Froebelii 60x60cm, yläreunoihin 1.rivi Rosa rugosa.
- 1992 29. heinäkuuta Hannu Ringbomin suunnitelma luoteissivun katsomon laajentamisesta.
Hyvissä ajoin ennen 1993 Kalevan kisoja ruhtan pinnoite vaihdettiin novotan alustaksi
- 1997 7. heinäkuuta Pauli Lehden suunnitelma Urheilupuiston konesuojaksi tontille 321.

Lähteet

Painamattomat lähteet

Mikkelin kaupunginarkisto MKA

 Kaupunginvaltuusto KV

 Pöytäkirjat

 Rahatoimikamari

 Pöytäkirjat -1928

 Saapuneet kirjeet -1928

 Kaupunginhallitus

 Pöytäkirjat 1929-

 Kirjeistö 1943-

 Kaupunginhallituksen piirustukset

 Lehtileikkeet

 Rakennusvaliokunta

 Pöytäkirjat 1907-1916 Ca 1

 Kirjeistö 1908-1916 Fa 1

 Urheilulautakunta / Liikuntalautakunta

 Pöytäkirjat 1929-1949 Ca 1

 Toimintakertomukset Db 1, 1929-1983

 Piirustukset

 Maistraatti

 Rakennuslupapiirustukset

 Rakennusvalvontaosaston arkisto

 Rakennuslupapiirustukset

 Mittaosaston arkisto

Mikkelin maakunta-arkisto MMA

Mikkelin kaupunki:

Järjestysoikeuden pöytäkirjat

St Michels jord 1832-1865. Eb:1

Maistraatin pöytäkirjat

Maistraatin rakennuspiirustukset

Mikkeli- valokuvakokoelma

Painetut lähteet

Mikkelin kaupungin kunnalliskertomukset 1910-. MKA

Sanomalehdet

Länsi-Savo

Mikkelin Sanomat

Pellervo

Vapaus

Kirjallisuus

Häyrynen, Risto ja Penttinen, Juhani toimittajat: Kerran Kilpa-Veikko Aina Kilpa-Veikko. 100 vuotta Mikkelin Kilpa-Veikot. Mikkelä 2002

Koranter, A. G.: ”Kertoelma Suur-Sawosta eli Mikkelistä”

Kuujo, Erkki: Entisajan Mikkelä. Mikkelin kaupungin vaiheita 1838-1917. Mikkelä 1971.

Kuujo, Väänänen, Lakio, Hassinen: Muuttuvaa Mikkelä. Mikkelin kaupungin historia II 1918-1986. Pieksämäki 1988.

Lakio, Matti: Mikkelin kaupunginvaltuusto 1875-1975. Mikkelä 1975.

Lähde, Hannu: Urheileva Mikkelä – mikkeliiläisen urheiluelämän vaiheita 1800-luvulta 1940-luvulle. Mikkelä 1992.

Okko, V.: Untersuchungen über den Mikkelä-Os. Fennia N:o 69,1. Helsinki 1945.

Opetusministeriö, Liikuntapaikkajulkaisu 82. Urheilukenttien suunnittelu- ja rakentamisopas. Tampere 2002.

Vettenniemi, Erkki: Joutavan juoksun jäljillä. Kestävyysjuoksun varhaisvaiheet Suomessa. SKS. Tampere 2006.

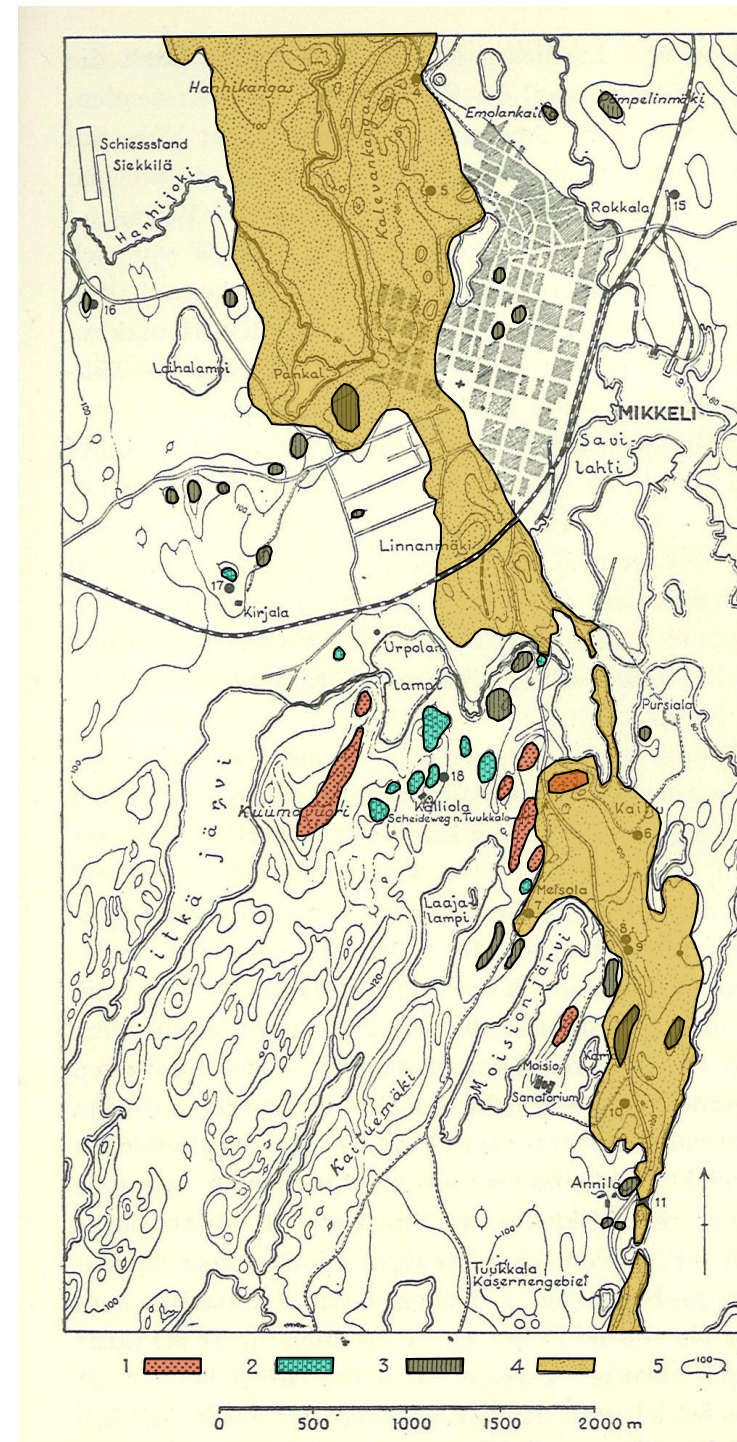
Wirilander, Kaarlo: Savon historia III 1721-1870. Kuopio 1960.

Mikkelin ympäristön maaperäkarta– V. Okko 1945

V. Okon saksankielinen tutkimus Mikkelin harjualueista (Untersuchungen über den Mikkeli-Os) näyttää, että Hänninhaudan alue kuuluu osana Ristimäenharjua siihen laajaan hiekkaharjukokonaisuuteen, joka kartan osalla alkaa etelässä Porrassalmelta jatkuen kaupungin läpi Kalevankankaalle ja siitä kartan ulkopuolella vielä pohjoiseen.

1. Punagraniittikallio (Rote Granitfelsen)
2. Kallio, jossa sekä punaista graniittia että harmaata gneissää (Felsen, die sowohl roten Granit als auch grauen Gneis enthalten)
3. Harmaa gneissikallio (graue Gneisfelsen)
4. Harjumateriaalia (Osmaterial)

Untersuchungen über den Mikkeli-Os. Kartta n:o 3 sivu 10. Alkuperäiset mustavalkoiset rasteritehosteet täydennetty väreillä (P.E.2007)

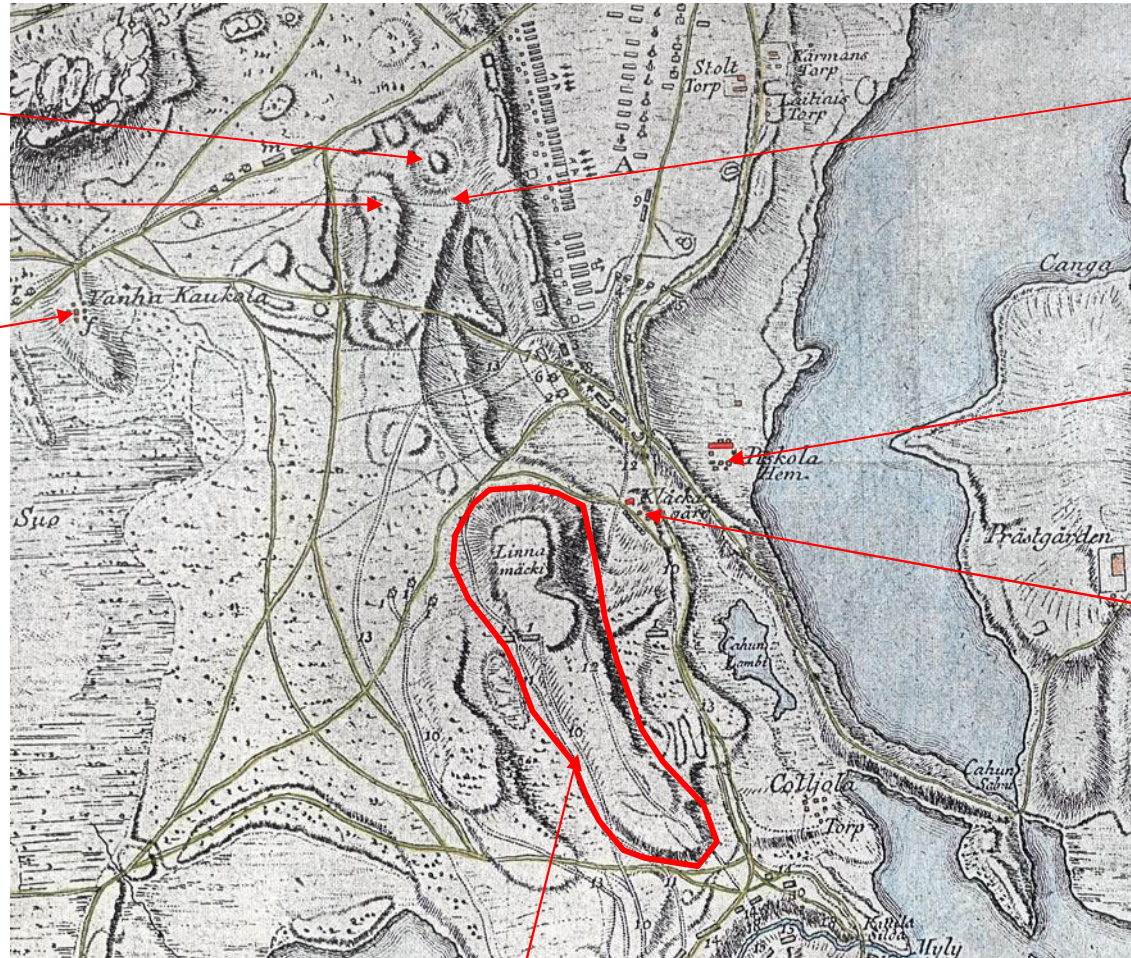

Rajaus Georg Magnus Sprengtportenin manööverikartasta noin 1775

Urheilupuiston kohdalla oli vanha mestauskukkula

Urheilupuiston koulun kohdalla oli korkea mäki aina 1950-luvulle saakka.

Kaukolan torpan pelloista vuokrattiin vuonna 1848 plantaaseja.

Nykyisen Urheilupuiston paikan ja Hänninkentän paikan välillä näyttäisi olleen rajoittava kannas ja kulkureitti.

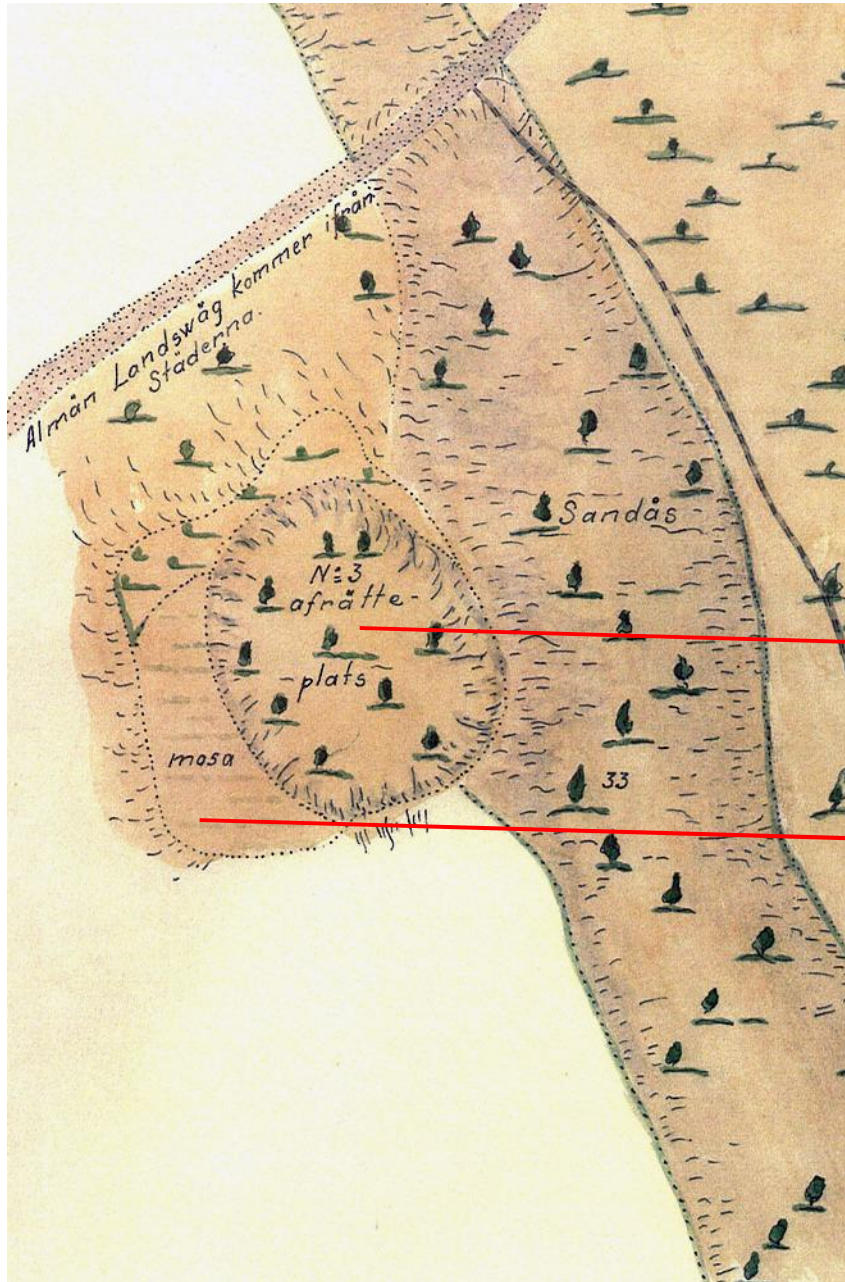
Piskolan torppana tunnettu rakennusryhmä on tässä kartassa merkitty taloksi..

Lukkarin torppa

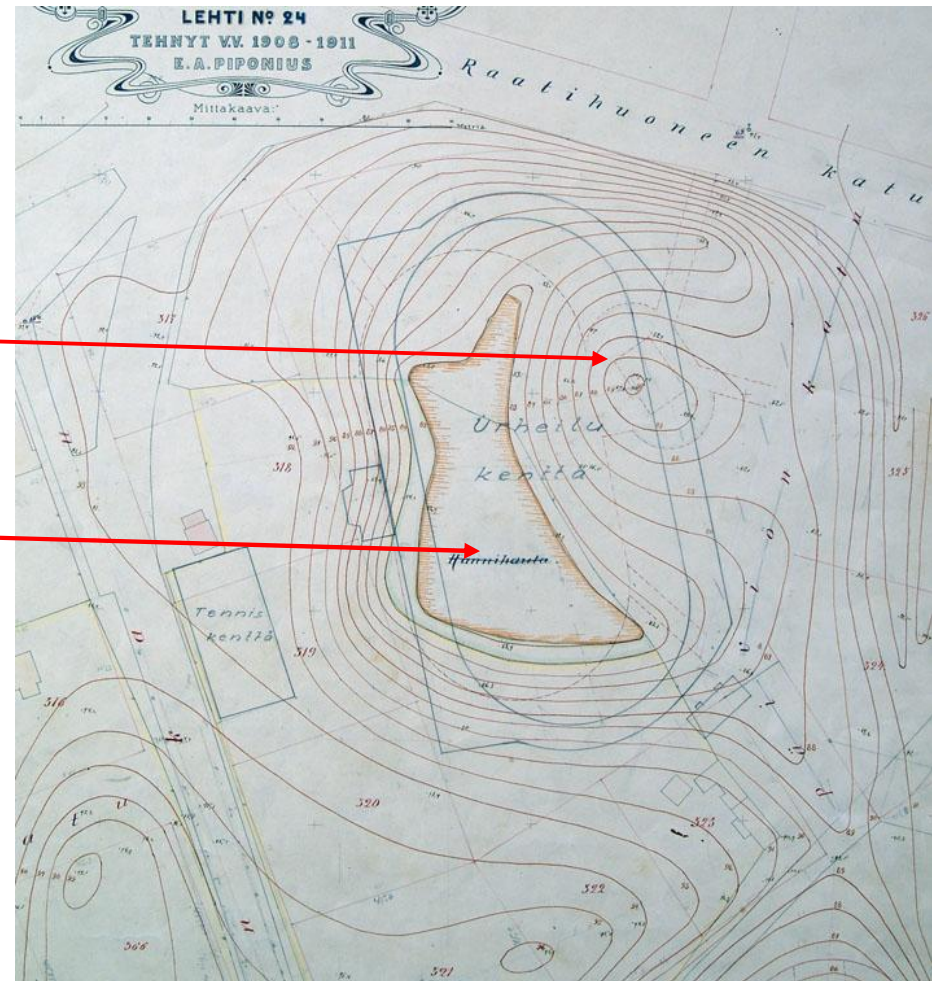
Linnanmäki oli ennen rautatien valmistumista 1889 osa pitempää, lähes Urpolanjokeen asti ulottuvaa mäkeä.

Mikkelin pitäjän mestauspaikka 1775 ja 1916

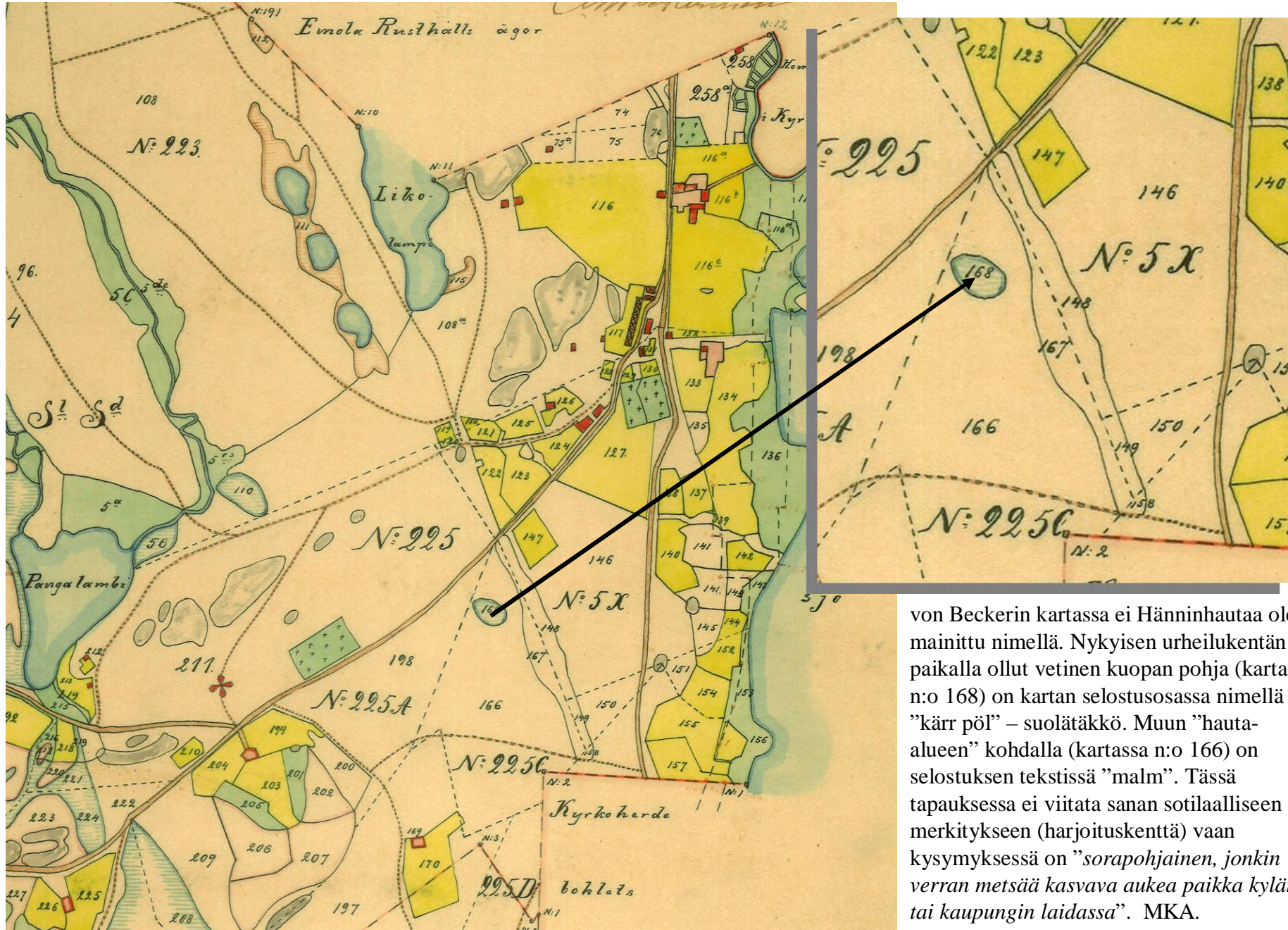
Kuvaliite 3.

Vuoden 1775 kartassa on esitetty Mikkelin pitäjän mestauspaikka (afrotteplats). Kartassa sen länsipuolelle on merkitty suo (mosa). Alla oleva kartta on Piponiuksen 1:500 kartta-aineistosta samalta kohtaa oleva lehti. Piponiuksen kartoitus oli tehty vuosina 1908-1911, mutta karttapohjiin on merkitty myös myöhemmin tehtyjä muutoksia, muun muassa vuosina 1915 ja 1916 rakennettu urheilukenttä. Kartasta voidaan nähdä, että vanha mestauspaikka kaivettiin ja siirrettiin kaivumaiden mukana pois kentän takasuoran tienoilta.

Mikkelin kaupungin maa-alueet G. von Becker 1819 / 1833

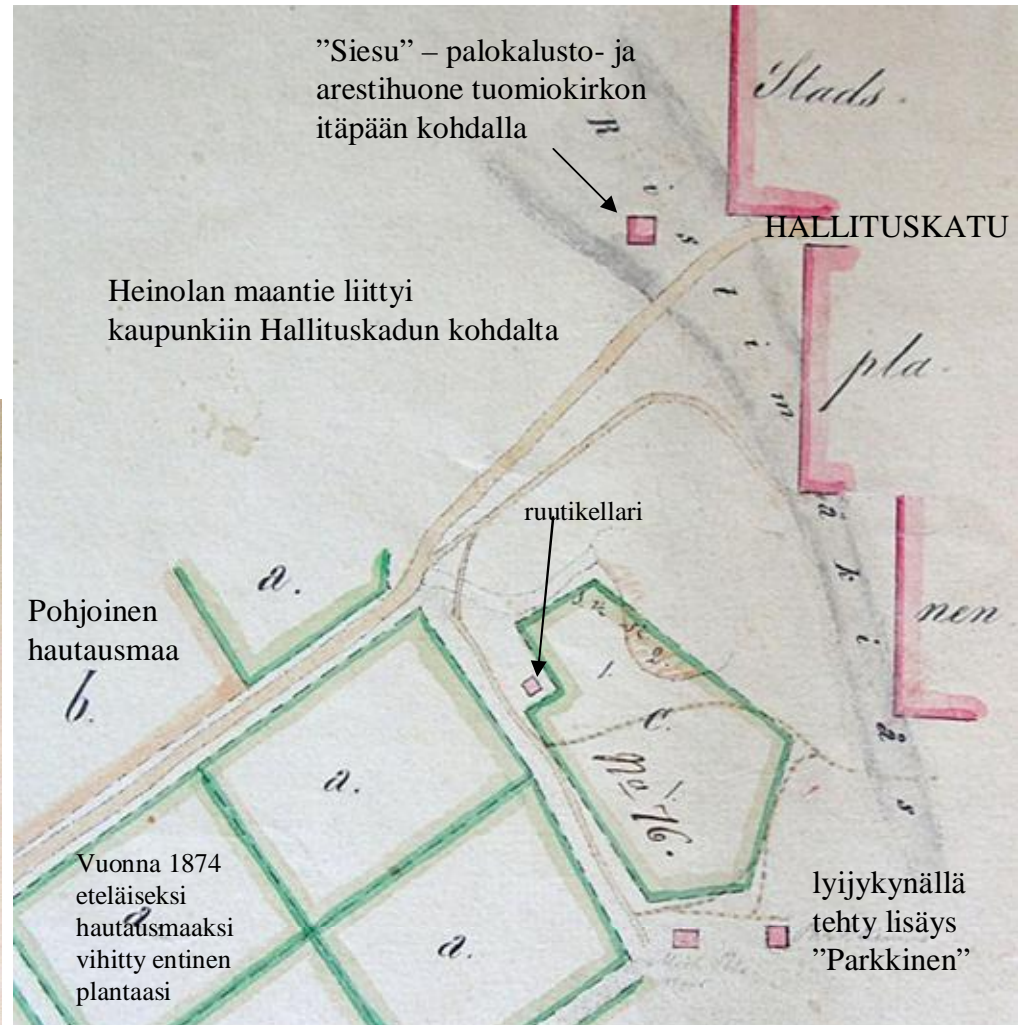
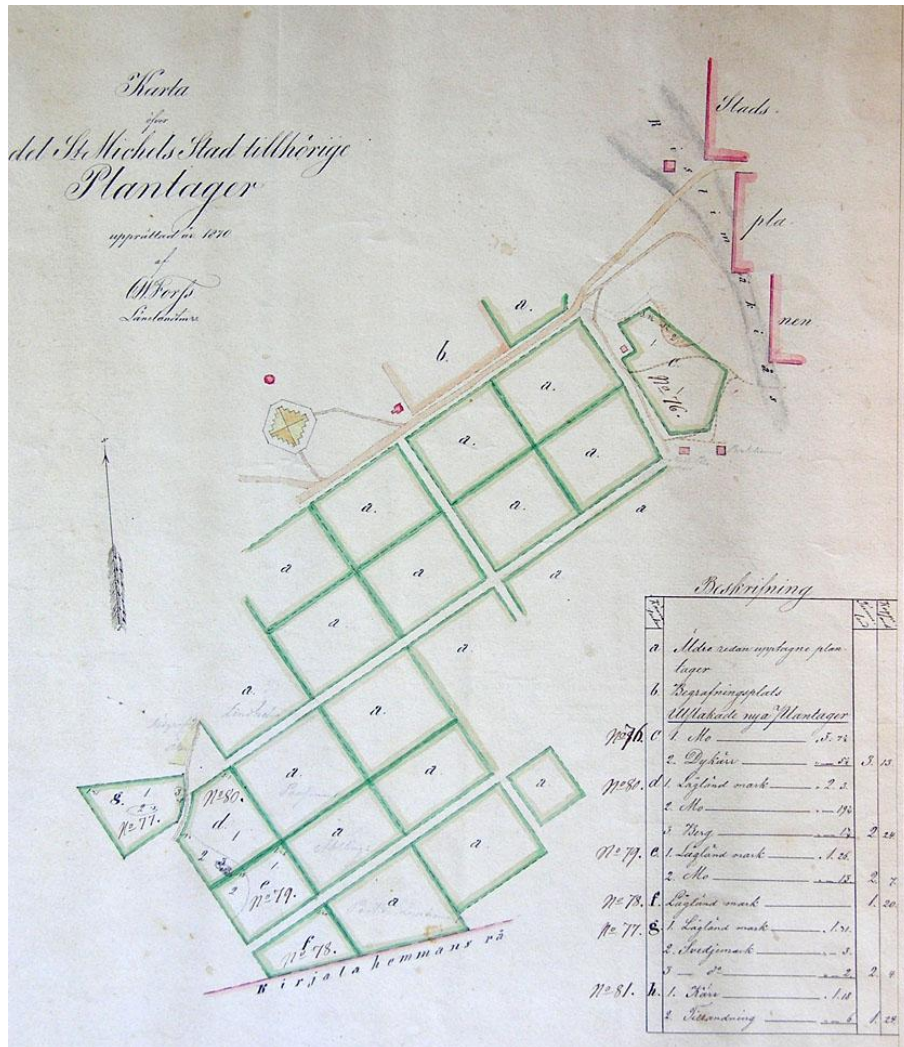

von Beckerin kartassa ei Hänninhautaa ole mainittu nimellä. Nykyisen urheilukentän paikalla ollut vetinen kuopan pohja (kartassa n:o 168) on kartan selostusosassa nimellä "kärr pöl" – suolätäkkö. Muun "hautaluheen" kohdalla (kartassa n:o 166) on selostuksen tekstissä "malm". Tässä tapauksessa ei viitata sanan sotilaalliseen merkitykseen (harjoituskenttä) vaan kysymyksessä on "sorapohjainen, jonkin verran metsää kasvava aukea paikka kylän tai kaupungin laidassa". MKA.

Kuvaliite 5.

Kartta kaupungin lounaisista plantaaseista – C. W. Forss 1870

- a) Vanhemmat, jo varatut plantaasit
- b) Hautausmaa
- c-h) Uudet plantaasit

Maanmittari C.W. Forssin plantaasikartassa näkyy nykyisen urheilu-puiston alueella ollut "uusi" plantaasi n:o 76 (vanhat plantaasit merkitty a-kirjaimella), joka on selostustekstissä todettu suurimmaksi osaksi olevan kangasmaata 1. ("mo"). Koilliskulmassa plantaasi tavoittaa "Hänninhaudan" pohjalla olleeseen vetiseen "mutasuohon" 2. ("dykär"). Plantaasin lounaissivulla on kulkenut tie nykyisen Anni-Swaninkadun kohdalla. Tältä tieltä on eronnut plantaasin etelä- ja kaakkoispuolella kulkenut polku, jonka kohdalle syntyi tarkk'ampujapataljoonan kasarmeille johtava tie, joka sittemmin rakennettiin Nuijamiestenkaduksi.

Nykyisen Suur-Savon aukio on myös ollut ainakin osittain plantaasina. Mikkelin maistraatin rakennuspiirustukset. Sekalainen. Maakunta-arkisto.

Kuvaliite 6.

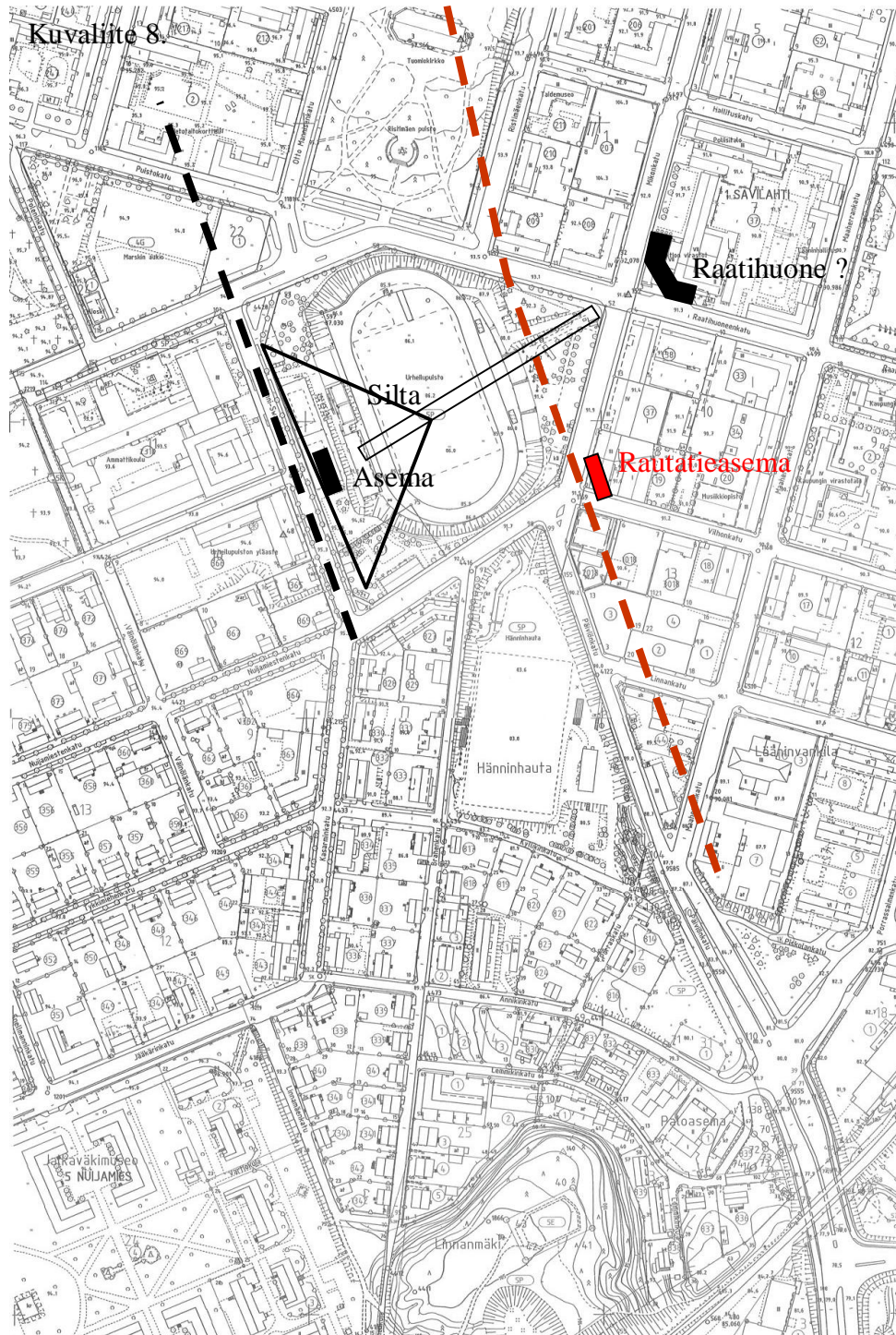
Mikkelin asemakaava 1883

Kaksi versiota Mikkelin vuonna 1883 vahvistetusta asemakaavasta. Vasemman puoleinen kartta on kaavan laatineen vanhemman komissiomaanmittari C. A. Müllerin vuonna 1881 allekirjoittama. Oikean puoleinen kartta on päivätty ja allekirjoitettu Yleisten rakennusten ylihallituksessa huhtikuussa 1883. Kartoissa on pieniä eroavaisuuksia. Muun muassa rautatieasema-aukio on hiukan eri tavoin käsitelty. Hänninhauta.-alue ei sisällä kaava-alueeseen. Sitä rajaa kaavoitetun alueen suunnassa istutetut puurit ja kadut. MKA.

C. A. Müllerin asemakaava 1883

Kuvallite 8.

Varhaisia läntisiä rautatielinjaussuunnitelmia vuonna 1880

Siviili-insinööri Constantin Carstens ja lääninarkkitehti Axel Gustaf Loenbom saivat vuoden 1879 lopulla tehtäväkseen pohtia kaupungin asemakaava-alueen laajentamista. Työn tuloksena oli karttapiirros ja tekstiselostus. Valitettavasti vain tekstiosuus on säilynyt.

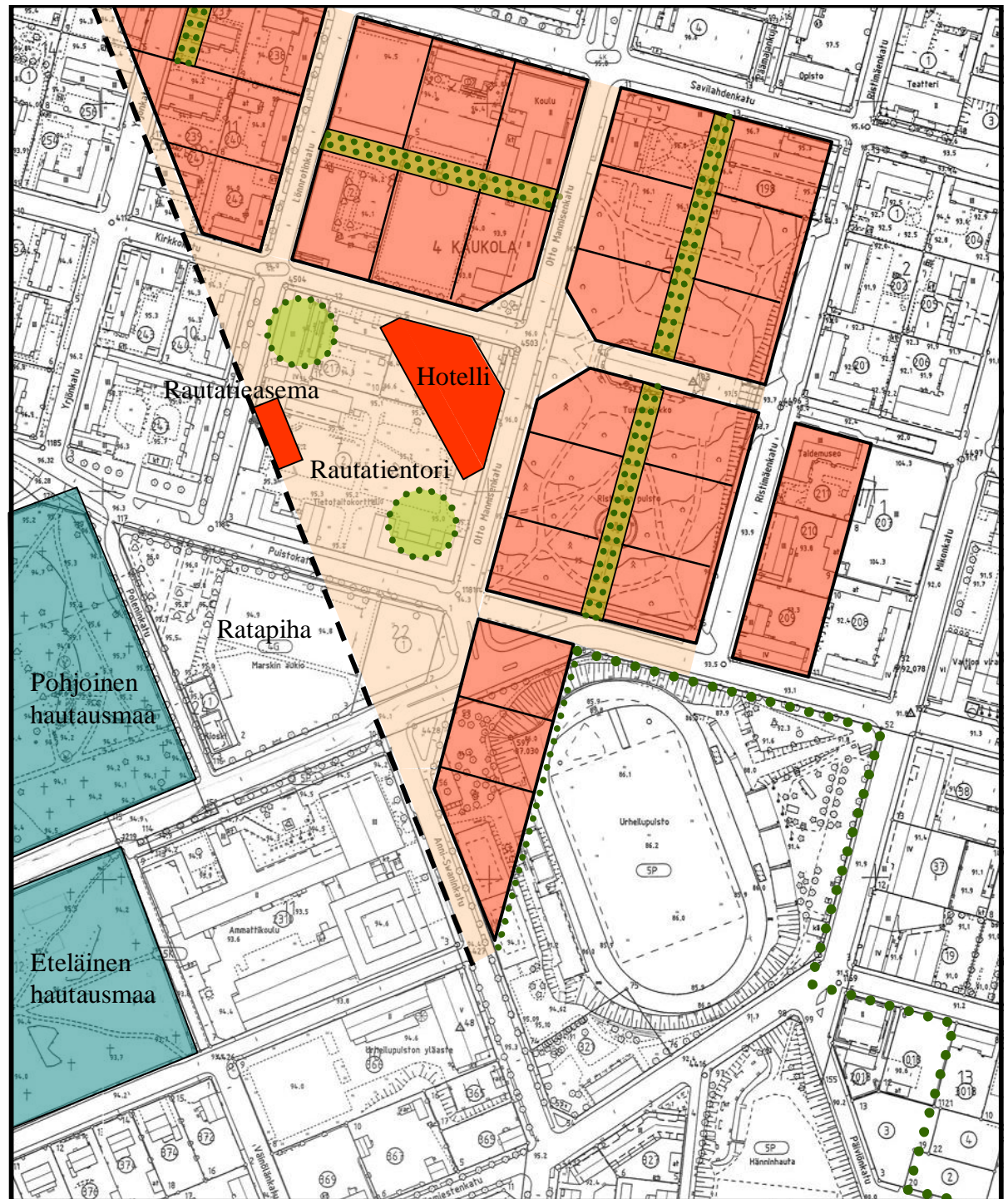
Carstens ja Loenbom kertovat esityksensä alussa ”valtion insinöörien ” tekemästä vahvistamattomasta ratalinjausesityksestä. Linjauksen kulku (punainen katkoviiva) vankilan eteläpuolelta Ristimäelle Hänninhaudan itäpuolella on ennallistettavissa samoin aseman paikka.

Carstens ja Loenbom esittivät ratalinjan tehtäväksi Hänninhaudan länsipuolelle. Yhteys kaupunkiin saavutettaisiin Hänninhaudan yli rakennettavalla sillalla, jonka suunta oli määritelty lääninresidenssikorttelin koilliskulmasta lounaiskulman kautta piirretyn diagonaalil suuntaiseksi. Mainitun korttelin lounaiskulma olisi viistetty ja kulmaan rakennettu näyttävä julkinen rakennus esim. raatihuone. Rautatieaseman kohdalle olisi tehty aukio, jonka reunalla olevat rakennukset esitettiin tehtäväksi kivrakenteisiksi tai muuten arkkitehtuuriltaan erityisen laadukkaiksi. Hänninhaudan reunat oli tarkoitus reunustaa pensilla ja puilla ja haudan pohjalle oli tarkoitus rakentaa ”suurempi kaivo tai pienempi pato”.

Lopullinen asemakaava vahvistettiin vuonna 1883 ja siinä rautatieasema ja –tori esitettiin tehtäväksi nykyisen Tietotaitokorttelin kohdalle. Hänninhauta jäi lopullisessa asemakaavassa kaava-alueen ulkopuolelle.

Kuvaliite 9.

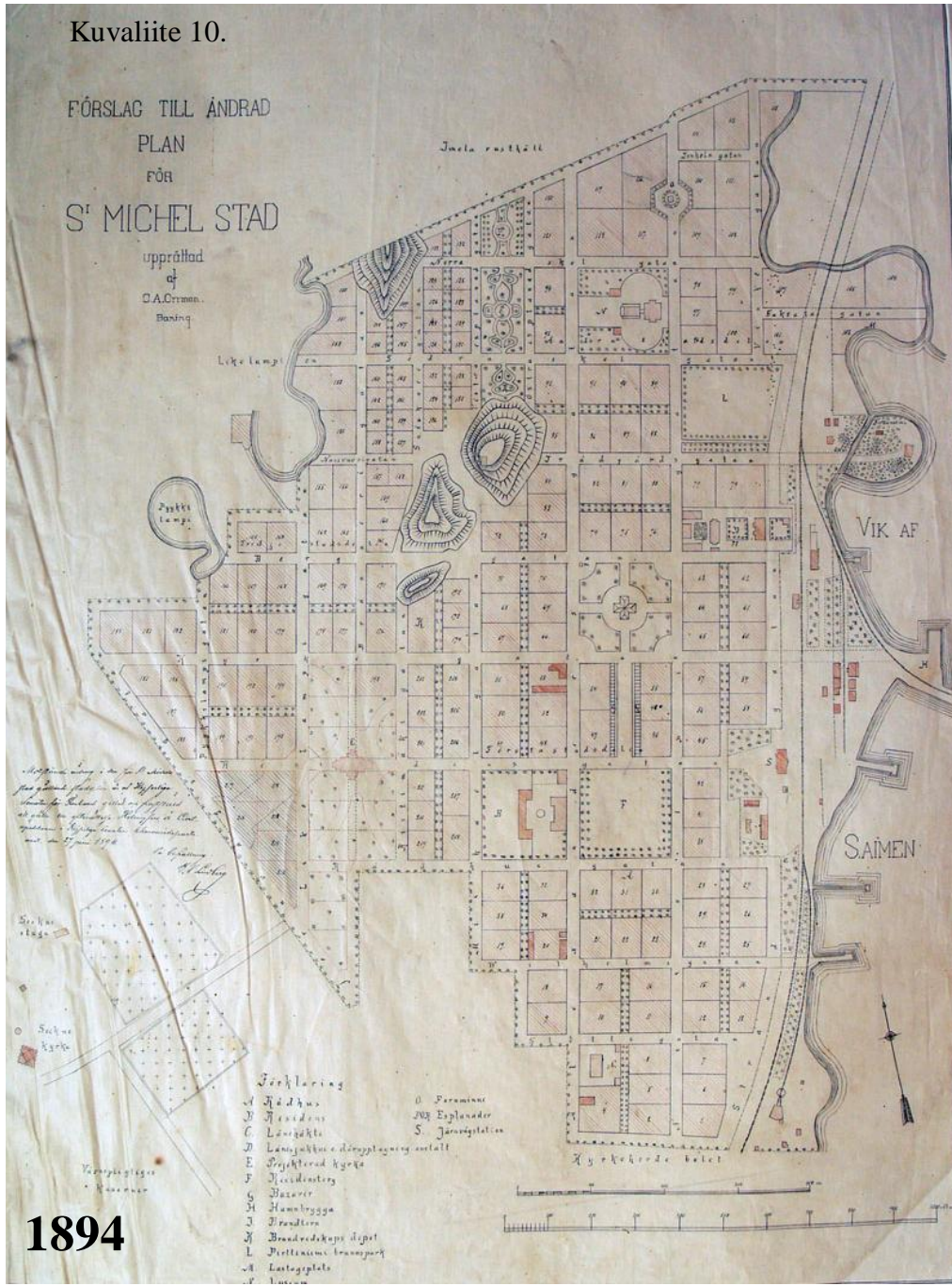
Vuoden 1883 asemakaavan
rautatien, aseman ja
rautatientorin sijoitus
nykytilannekartalla

Kuvaliite 10.

FÖRSLAG TILL ÄNDRAD
PLAN
FÖR
S^T MICHEL STAD

upprättad
af
O.A. Orrman.
Borlänge

1894

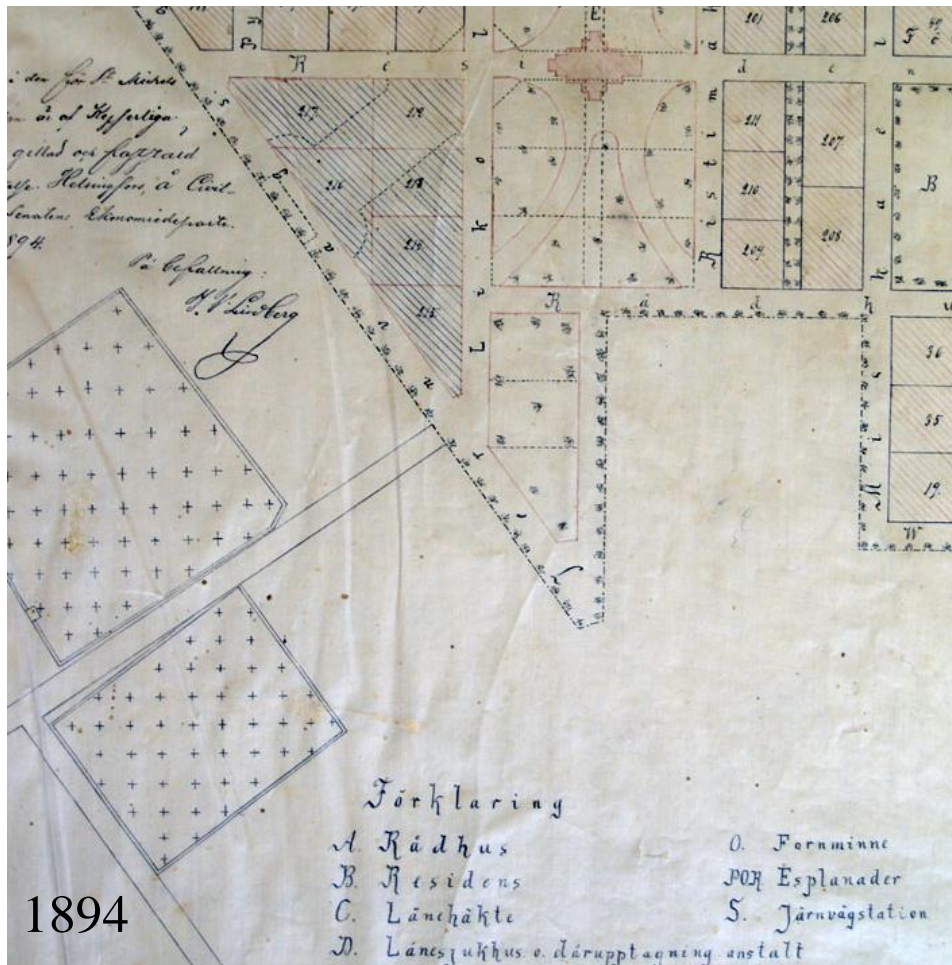
Ratainsinööri Orrmanin asemakaavat
1894 ja 1898

1898

Sofdolus
stadskontor och byggnadsbyrå
S^T MICHEL I KAUPUNGIN
Asemakaavissa
Ehjänne vuonna 1898.
E. A. Orrman.

Mittelmänn

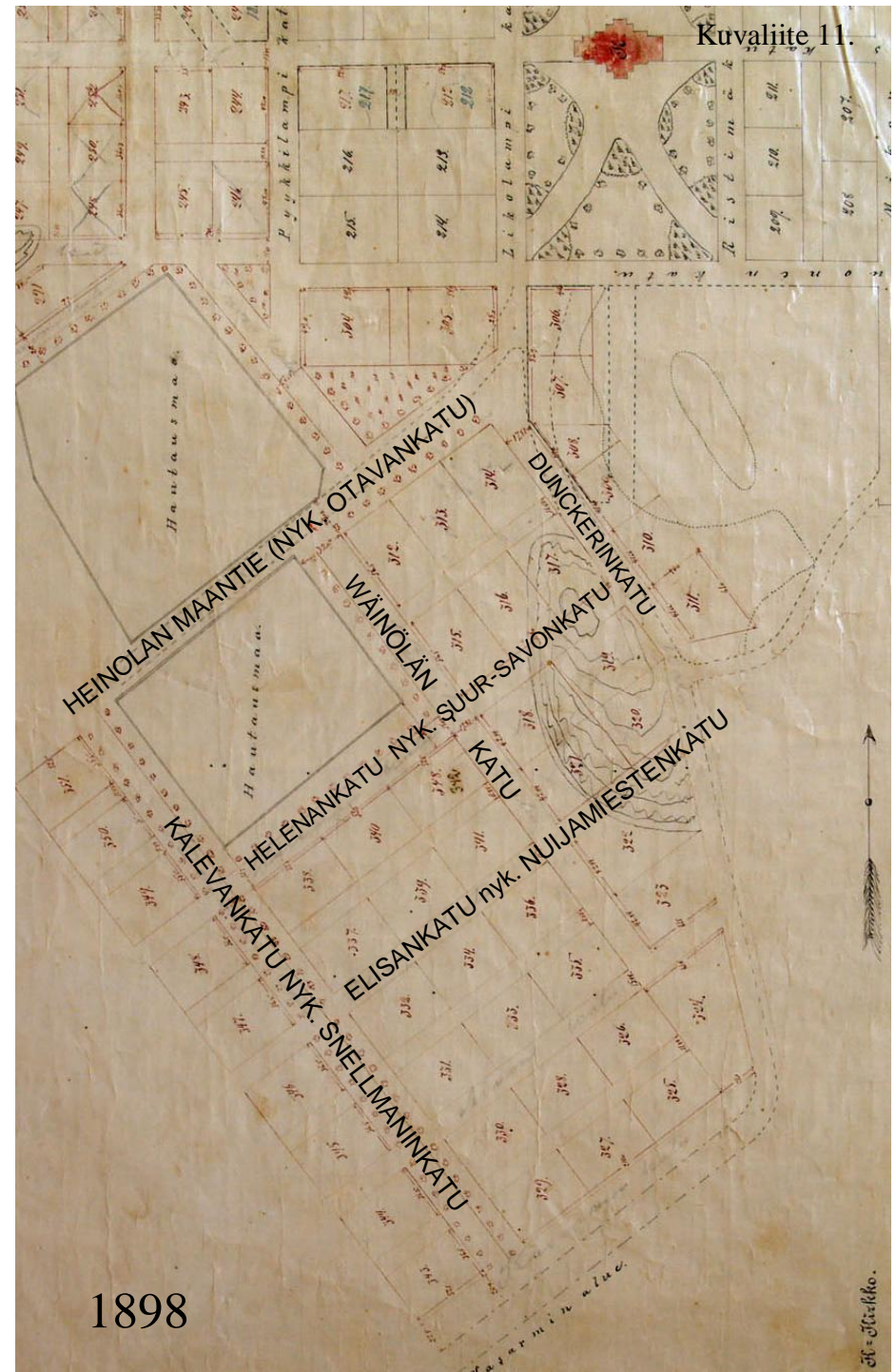

1894

Ratainsinööri Orrmanin kaavat 1894 ja 1898

Vuonna 1894 vahvistetussa muutoskaavassa (kuva yllä) lähinnä poistettiin kaupungin länsipuolella tarpeettomaksi käynyt rautatieasema- ja hotellikortteli (vinoviiivoitettu). Samassa kaavassa esitettiin kaupungin kirkon tuleva paikka Ristimäellä. Hänninhaudan alue säilyi vuoden 1883 kaavan mukaisessa asussa.

Orrmanin vuonna 1898 vahvistettu muutoskaava laajensi kaava-aluetta länteen Pankajokeen saakka ja aivan uutena alueena lounaaseen Hänninhaudan toiselle puolelle. Osalle vanhoja plantaaseja muodostettiin katu- ja kortteliverkosto. Uusi alue rajautui luoteessa Heinolan maantiehen, lounaassa vanhaan Heinolan tieltä kasarmialueelle johtavaan vanhaan plantaasitiehen (nyk. Snellmaninkatu), koillisessa Hänninhaudan reunalla kulkevaan kasarmille johtavaan tiehen ja kaakossa kasarmialueeseen. Kaavakarttaan on käsin lyijykynällä lisätty katunimet, jotka on vahvistettu viereiseen kuvaan. Orrmanin kaavan korttelijako ja katuverkko säilyi periaatteessa myöhemmissä asemakaavoissa vain vähäisiä tarkennuksia kokien.

Kuvaliite 11.

1898

Mikkelin kaupungin ensimmäinen ”korkeuskurvakartta” - Ratainsinööri Adolf Backberg 1908

Vuonna 1908 annettiin kaupunginrakennusmestarille (August Oikarainen) tehtäväksi asemakaavakilpailua varten punnita suunniteltavaksi aiotut alueet. Punnitustulosten pohjalta rautatieinsinööri Adolf Backberg ”piirsi kartalle korkeuskurvat”. Kartassa pohjoinen on oikealla. MKA.

Hänninhaudan kaupungin puoleinen alue insinööri Backbergin korkokartassa 1909 ja samaa aluetta C. W. Forssin plantaasikartassa 1870.

Mikkelin asemakaavakilpailu 1909 – palkitut ehdotukset

II palkinto à 500 mk. Kilpailuehdotus n:o 15 "Mikkeli III" – arkkitehtuuritoimisto Jung & Bomansson.

IV palkinto à 300 mk. Kilpailuehdotus n:o 7 "Kettu" – arkkitehti Valter Thomé ja insinööri Huogo Lilius.

III palkinto à 400 mk. Kilpailuehdotus n:o 14 "Kas" – arkkitehdit A. H. Vickström ja Carl Staf.

V palkinto à 300 mk. Kilpailuehdotus n:o 2 "Ketunpää (piirretty)" – arkkitehdit Verner von Essen ja Oiva Kallio sekä rakennusmestari E. Ikäläinen.

II palkinto (Jung & Bomansson). Hänninhaudan ympäristön osalta suuri osa lopulliseen asemakaavaan (1917) päätyneistä ajatuksista on peräisin tästä ehdotuksesta: Raatihuoneenkadun loiva liittyminen Otavankatuun, urheilukenttä ja sitä ympäröivät tontit. Suur-Savon aukion kulmassa oleva julkisen rakennuksen tontti jätettiin pois, mutta se palautettiin myöhemmin. Tosin tontille silloin rakennettiin huoltoasema. Nuijamiestenkadun eteläpuoliseen Hänninhautaan sijoitettu puisto ulottuu tässä kilpailuehdotuksessa Dunckerinkadulle (nyk. Anni-Swaninkatu ja kasarmikatu) saakka.

IV palkinto (Thomé ja Lilius). Hänninhaudan osalta ehdotus on hyvin samankaltainen II palkinnon saaneen ehdotuksen kanssa. Hänninhaudan eteläpuoleinen puistoalue on vain huomattavasti pienempi. Raatihuoneenkatu liittyy Otavankatuun Runeberginkadun (nyk. Otto Mannisenkadun kautta). Huomiota kiinnittää Dunckerinkadun (nyk. Anni-Swaninkatu ja Kasarminkatu) lounaispuolen (kuvasa ylhäällä) koordinaatistosta poikkeavat katulinjaukset. Esim. Suur-Savon aukiolta kasarmeille johtava katulinja, jonka puolella välissä laajenee aukioksi, jonka varteen on sijoitettu julkinen rakennus.

III palkinto (Vickström ja Staf). Urheilukenttä on sijoitettu poikkeuksellisesti Hänninhaudan eteläiseen osaan. Kentän pohjoispuolella on koulurakennus, joka toimii Mikonkadun eteläisenä päätepisteenä. "Hautojen" välillä on syvä kortteli ja pohjoisessa haudassa pienehkö puistoalue. Nuijamiestenkatu on esitetty esplanadina.

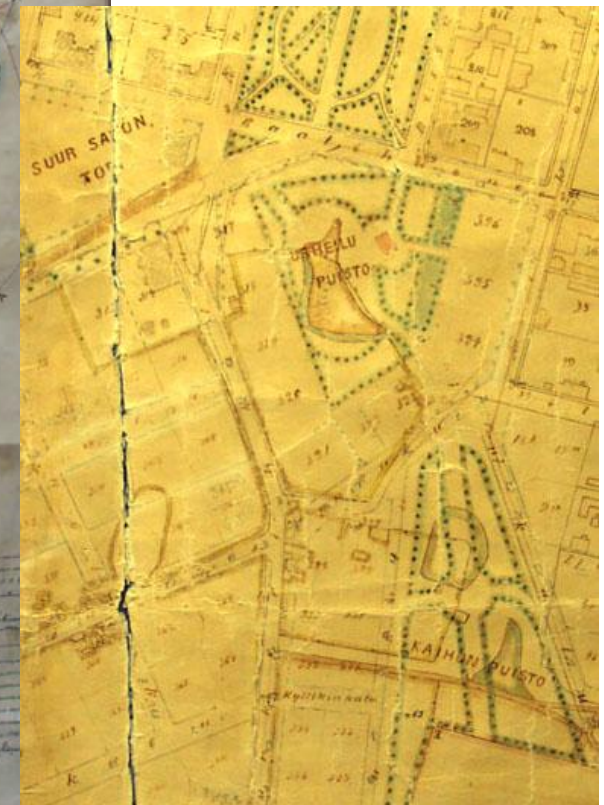

V palkinto (von Essen - Kallio - Ikäläinen). Ainoa palkituista ehdotuksista, jossa Hänninhauta on enemmän tai vähemmän täytetty ja kokonaan rakennuskortteleiksi jaettu. Teatteritalo on sijoitettu Raatihuoneenkadun varteen Ristimäen puiston eteläpäähän kirkon poikkiakselin päätteeksi.

Kuvaliite 16.

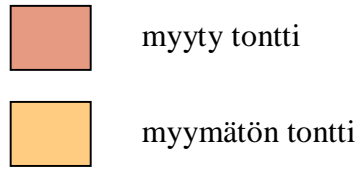
Piponiuksen asemakaava 6.12.1917

Vuonna 1909 ratkennan asemakaavakilpailun palkittujen ehdotusten pohjalta laati erityisesti asemakaavan laatimista varten nimitetty rakennusvaliokunta oman ehdotuksen uudeksi asemakaavaksi. Kaupungin mittauksen ja kartoituksen tehdäkseen saanut insinööri (myöh. professori) Piponius laati lopullisen kaavan valiokunnan ehdotusten perusteella. Kaava valmistui vuonna 1914 ja sai senaatin vahvistuksen 6.12.1917.

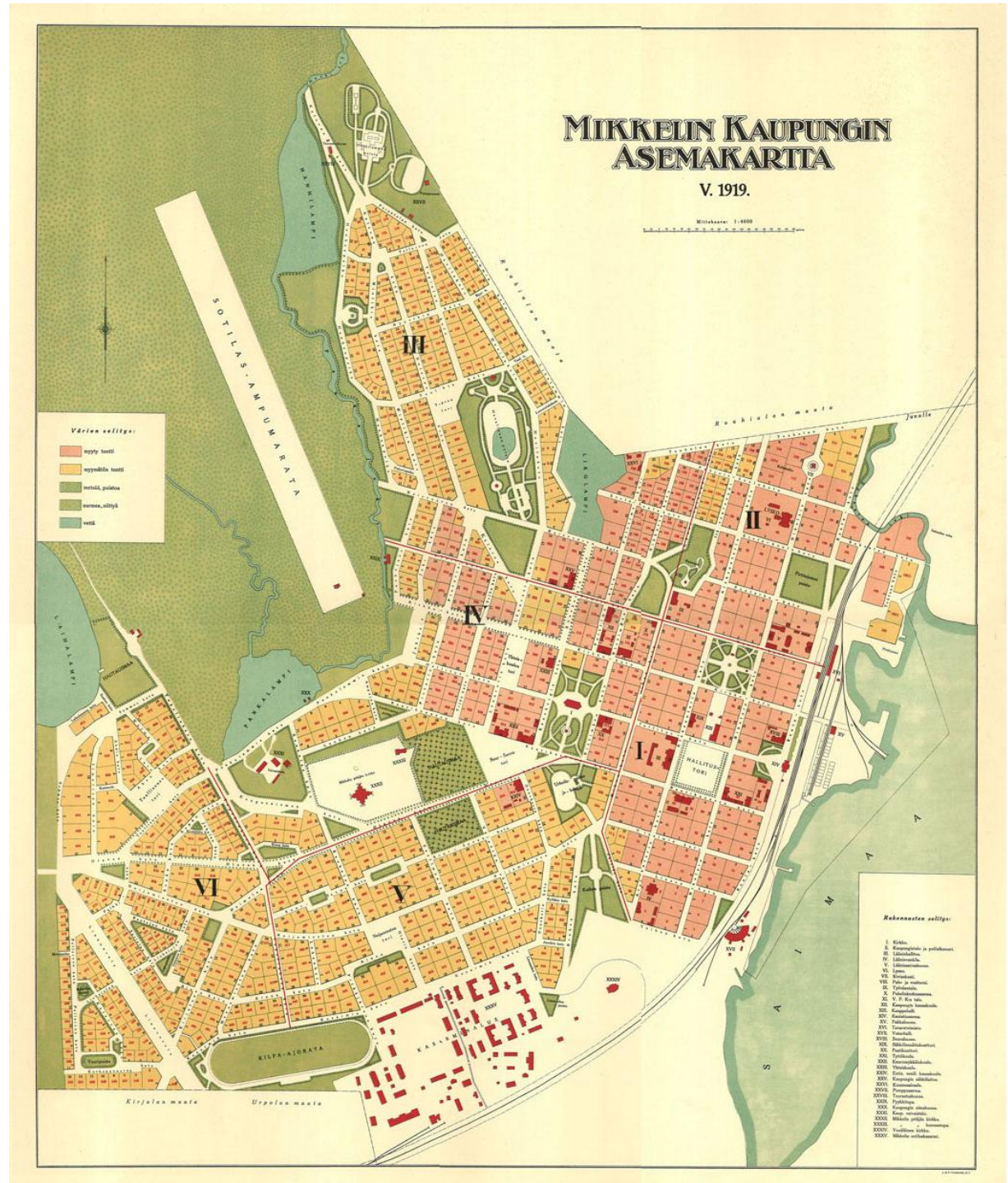

Kuvaliite 17.

Piponiuksen asemakaavasta laadittu painettu asemakartta 1919

7. Elokuuta 1919 ”oli saapunut 1020 kpl uuden asemakaavan väripainosta”. Piponiuksen vuonna 1917 vahvistetusta asemakaavasta laadittua karttaa päätettiin myydä yleisölle 10 markan hinnasta kolmessa paikassa: Toini Strengin ”jälkeläisten” kirjakaupassa, Kalle Räihän kirjansitomossa ja J. H. Rosenqvistin paperikaupassa. Kartan myyntihinta oli kymmenen markkaa, josta kauppiaat saivat markan.

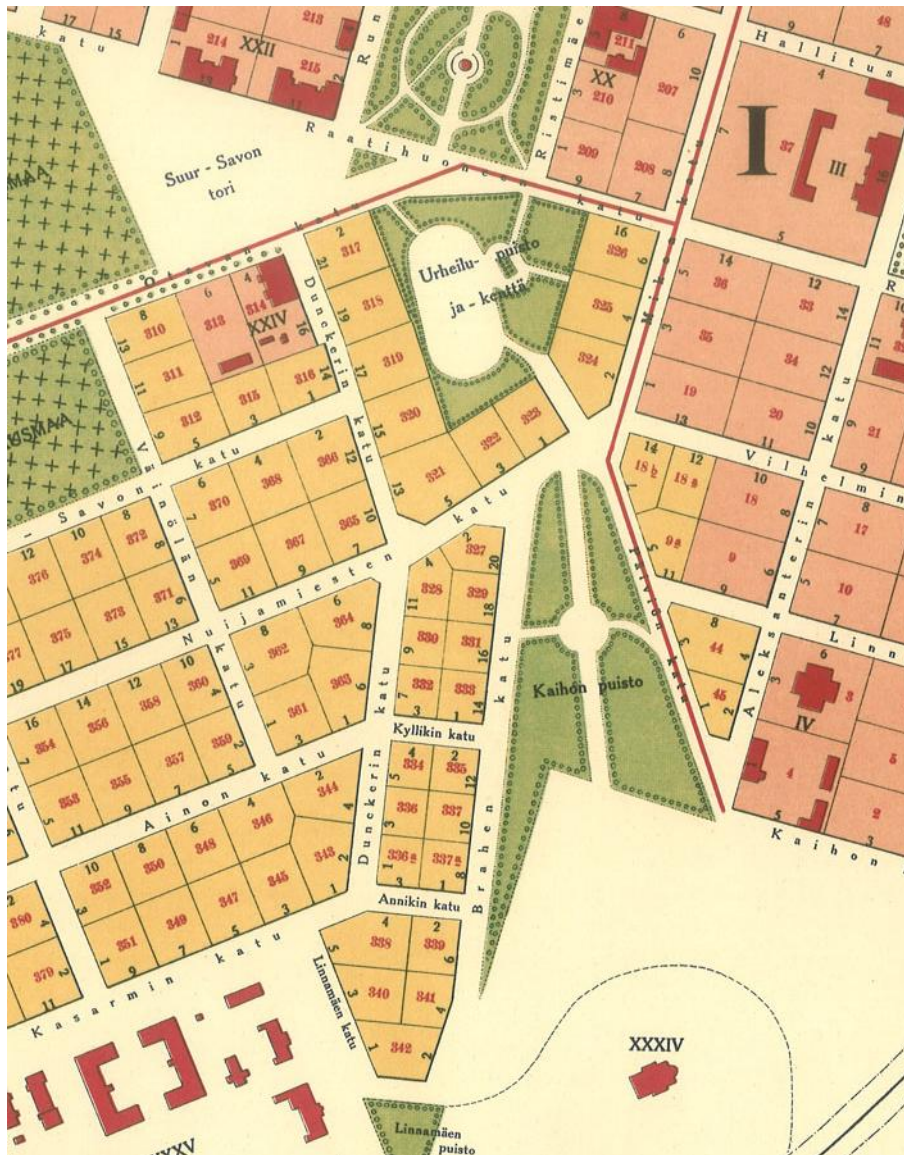

Kuvaliite 18.

Vuoden 1917 asemakaava - Piponius

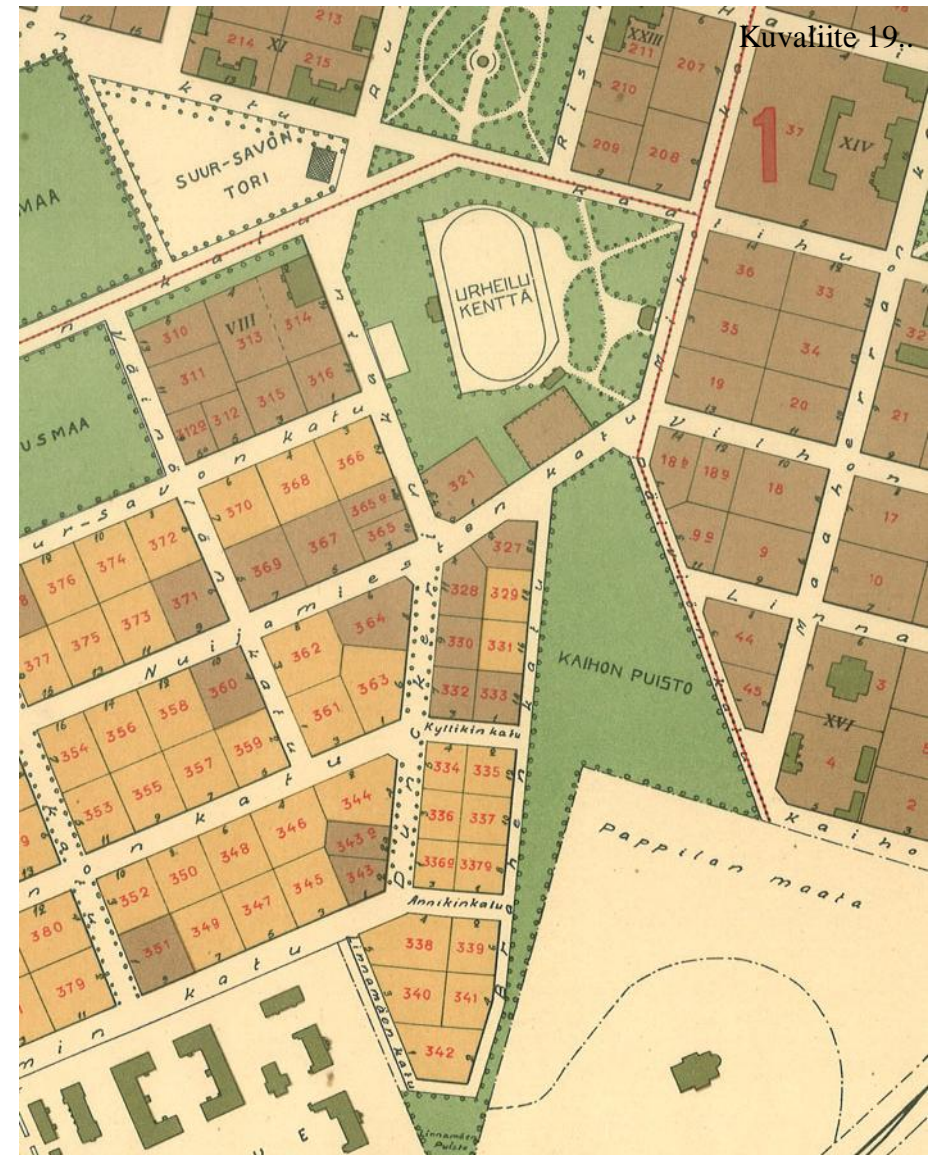
Mikkelin kaupunginarkistossa on Piponiuksen kaavasta tehty voimakkaasti haalistunut värillinen seinäkartta. Karttaan on merkitty paitsi kaavamerkinntät, myös vanhojen plantaasien rajat (vahvistettu keltaisella) vanha tiestö osittain ja olemassa ollut rakennuskanta. Viereiseen karttarajaukseen on tehostettu plantaasimerkintöjen lisäksi Nuijamiehen alueella ennen kaavan valmistumista olleet rakennetut talot ja ulkorakennukset (vahvistettu punaisella värillä).

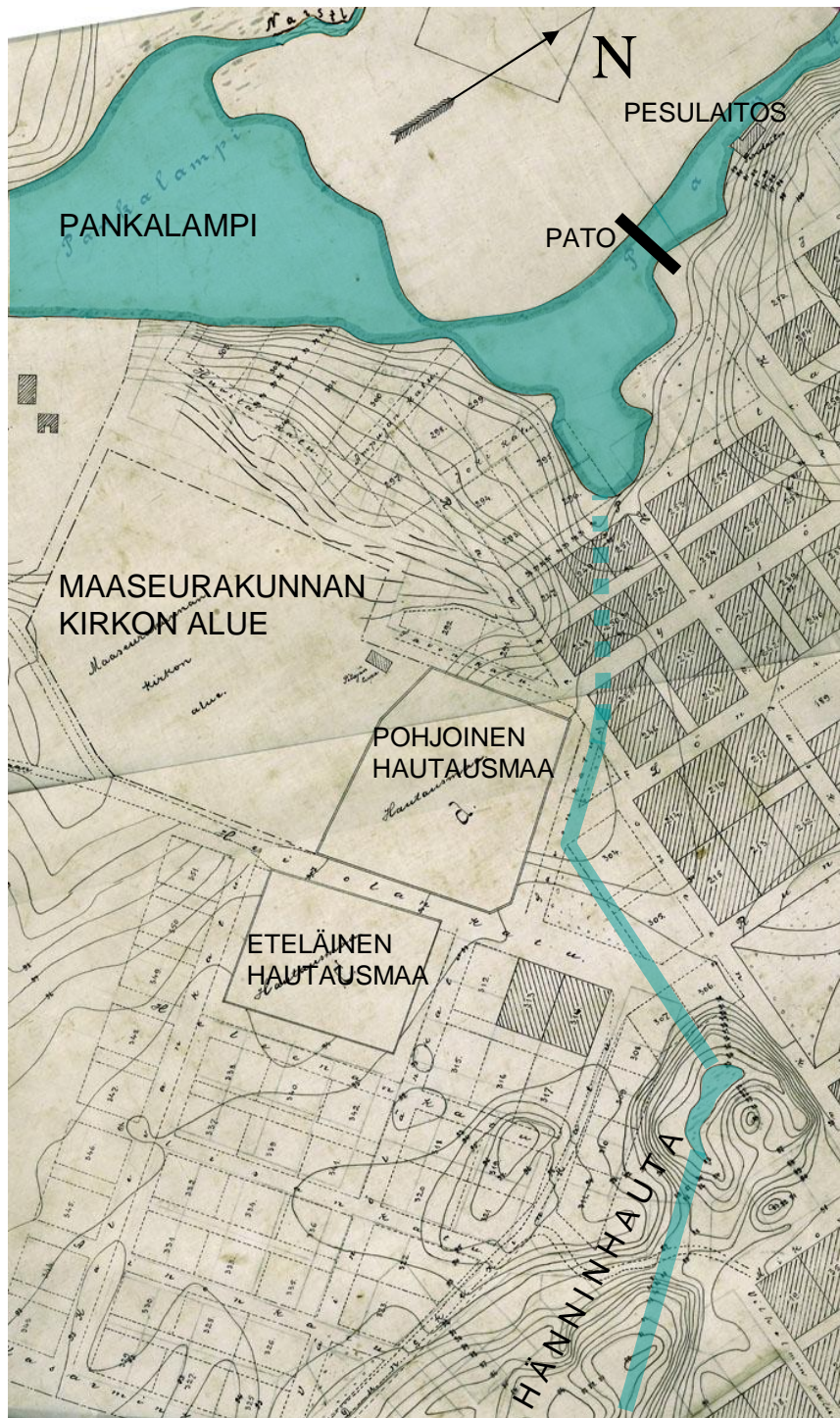
Hänninhauta 1917 ja 1931 kaavoissa

Vuoden 1919 kaupunkikartassa näkyy vuonna 1917 vahvistetun Piponiuksen asemakaavan mukainen kortteli- ja tonttijako. Hänninhaudan pohjoisosassa on urheilupuistoksi nimetty urheilukenttä, joka on ympäröity kolmelta sivulta asuinrakennustonteilla. Nykyään Hänninhauta- nimellä oleva alue on merkitty Kaihon puistoksi (nimi esiintyy myös muodossa Kaihun puisto). MKA.

Urheilupuiston asemakaavamuutos vahvistettiin 20. tammikuuta 1931. Urheilupuiston ympäröivät tontit poistettiin lukuun ottamatta tonttia numero 321, jolle kaupunki oli vuonna 1923 rakentanut valtion avustaman kaksikerroksisen asuinrakennuksen (nyk. liikuntatoimiston talo). Sen oikealla puolella olleella tontilla oli vanhoja talusrakennuksia – tontti varattiin kaupungin käyttöön Urheilutalon paikaksi.

Kaihon puiston käytävät ”unohdettiin” ja Brahenkatu toteutettiin huomattavasti alkuperäistä kapeampana. Dunckerinkadulle (nyk. Kasarmikatu) on merkitty puuistutukset. MKA.

Kuvaliite 20.

Hänninghaudan voimalaitossuunnitelma 1914

Viereiseen vuoden 1908 pohjakarttaan on esitetty sinisellä viivalla vuonna 1914 suunnitellun Pankalammista Hänninghaudaan johtavan kanavan oletettu paikka. Pankalampi ja -joki ja Hänninghaudan suolampi ovat myös värillä tehostettu

Mikkelin Talonmistajainyhdistys teki 11. huhtikuuta vuonna 1914 esityksen Mikkelin valtuusmiehille:

”...jos Pankajoki, äskenmainitun Hanhijoen ja samalla kaupungin omistaman pesulaitoksen yläpuolella padottaisiin, sekä Pankajoen ylimmästä polvekkeesta kaiwettaisiin noin 450 metriä pitkä kanava vanhan hautausmaan ohi Raatihuoneenkataua seuraten n.s. Hänninghaudaan, samalla kaiwaen sotilaskasarmille johtuwa tienpaikka Wilhonkadun länsipäässä sanotun Hänninghaudan pohjan tasalle. Täten olisi awattu uusi ja lyhempi wesireitti Pankalammesta Saimaaseen, sekä samalla saatu syntymään kaupungin keskelle, Hänninghaudan partaalle 12,28 metriä korkea vesiputous kaupungin omaksi.

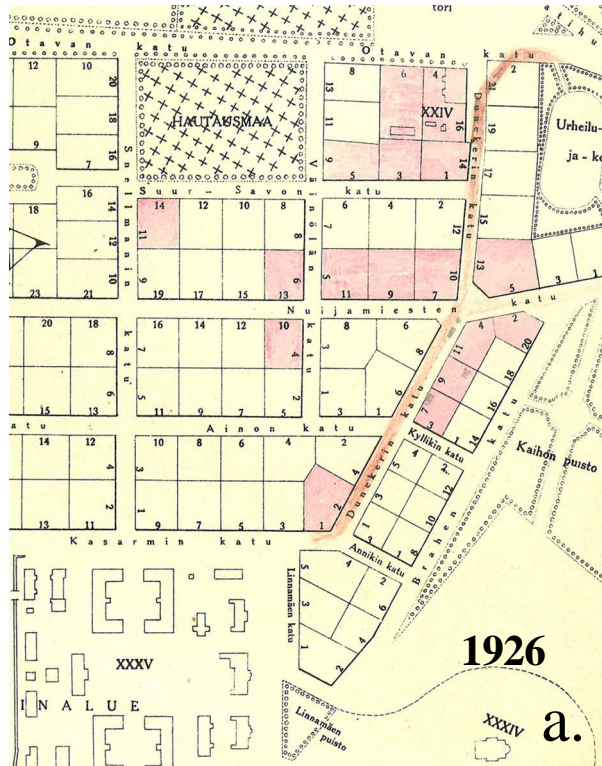
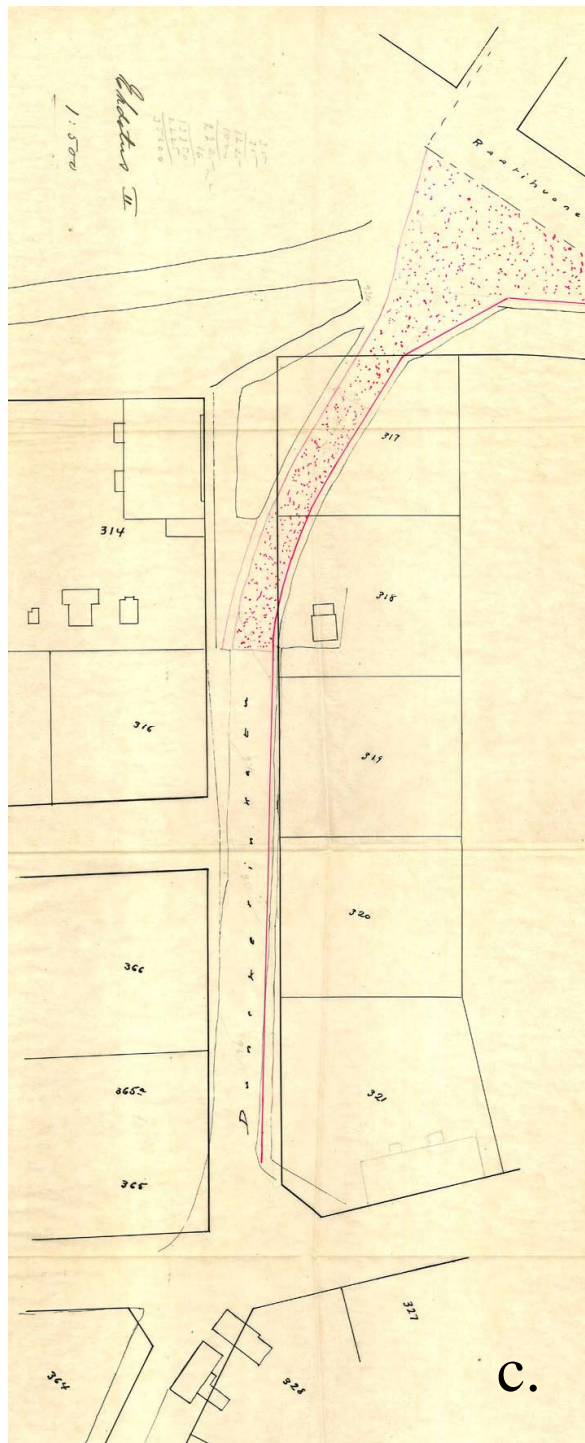
Kun näin suuressa putouksessa, jos siihen rakennettaisiin joko turbiini taikka wesiratas, vähempikin wesimäärä woisi synnyttää ainakin sen woiman, mitä tarwitaan käyttämään kaupungin walaistus ja wedennostolaitolsia, niin on selwää, että siten säästyisi kaupungille vuosittain se rahamäärä, joka nykyisin kuluu sähkölaitoksen höyrykattiloiden lämmityksiin ja joka nykyisin tekee noin 10.000 markkaa vuodessa.”

Suunnitelmaan kuului lisäksi vesireitin ylempien osien perkaamista ja tärkeimpänä noin kilometrin mittaisen kanavan rakentaminen Haukilammesta Verijärveen.

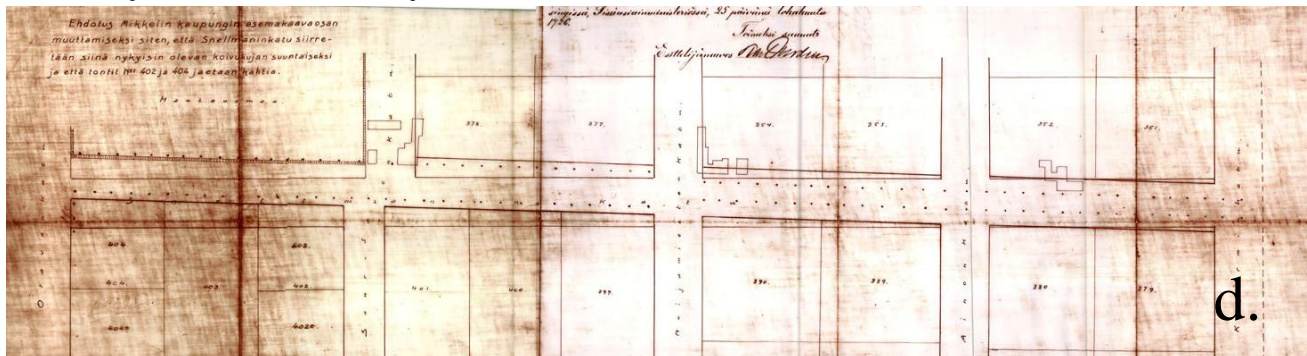
Ehdotettu kanava ja voimalaitos jäivät suunnitelmaksi, kun kaupungininsinööri von Fieandt osoitti laskelmillaan, että *”ehdoitettua vesivoiman siirtolaitteistoa korkeiden rakennuskustannusten ja vesimäärän vaihtelevaisuuden takia mahdottomaksi toteuttaa.”*

Rajaus ratainsinööri Adolf Backbergin korkokartasta vuodelta 1908. MKA.

Nuijamiesten alueen rakentumisen alkuvaiheet

Vuoden 1917 Piponiuksen asemakaavan mukainen rakentaminen Nuijamiesten alueella urheilukentän länsipuolella käynnistyi heti 1920-luvun alusta lähtien. Rakennustonttien myynti ja alkoi Nuijamiestenkadun ja Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu ja Kasarminkatu) risteysten tienoilla (a ja b). Vanhojen plantaasikujien rakentaminen kaavan mukaisiksi kaduiksi aiheutti vuonna 1926 kiistan varuskunnan kanssa, joka halusi säilyttää vanhojen ”garnisooniteitten” Snellmaninkadun ja Dunckerinkadun koivurivit. Snellmaninkadun kohdalla päädyttiin lopulta puurivit säilyttävään kaavamuutokseen (d). Dunckerinkadun (c) kohdalla katu rakennettiin kaavan mukaisesti ja ilmeisesti puurivit uusien. Kartat a, c ja d Rahatoimikamarin kirjeistö 1926, Ea:17. Kartta b. mittausosaston arkisto.MKA.

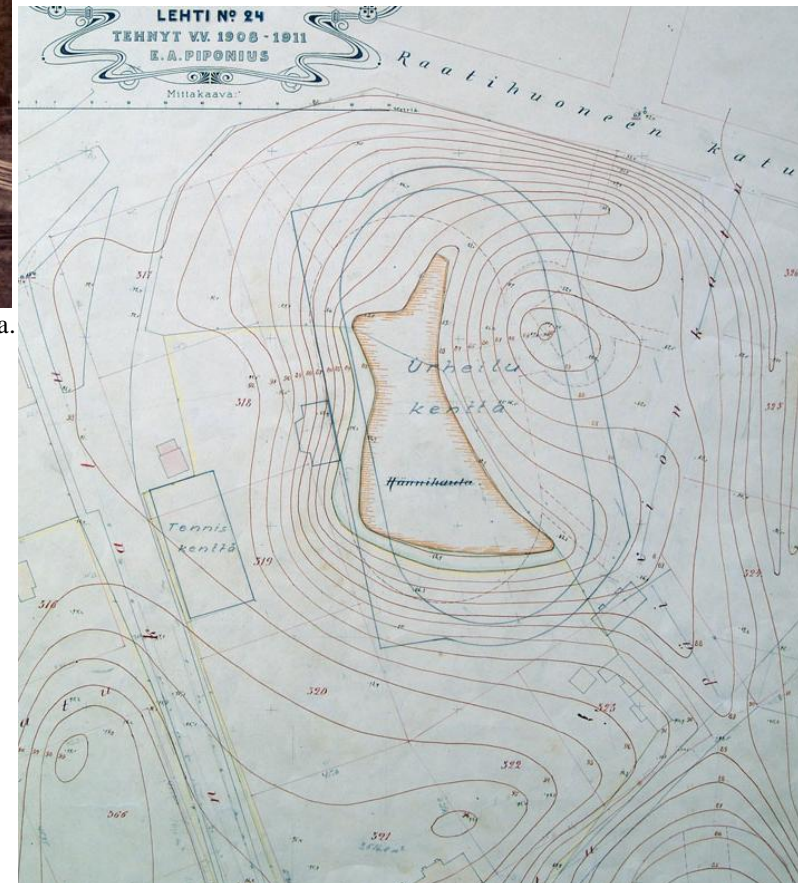

Mikkelin maakunta-arkisto: Mikkelin-valokuvakokoelma.

Urheilukentän sijoittaminen Hänninhautaan

Rakennusvaliokunnan kokous 19. toukokuuta 1915: ”Kun oli käyty Hänninhaudassa tarkastamassa kaupungininsinöörin paaluttamaa osaa urheilukenttää varten, niin katsottiin tarpeelliseksi, että siellä oleva mäntymetsää kasvava saareke on myös kenttää varten käytettävä ja jätettiin uudelleen kaupungininsinöörin tehtäväksi laatia sen mukainen suunnitelma ja kustannusarvio urheilukenttää varten.”

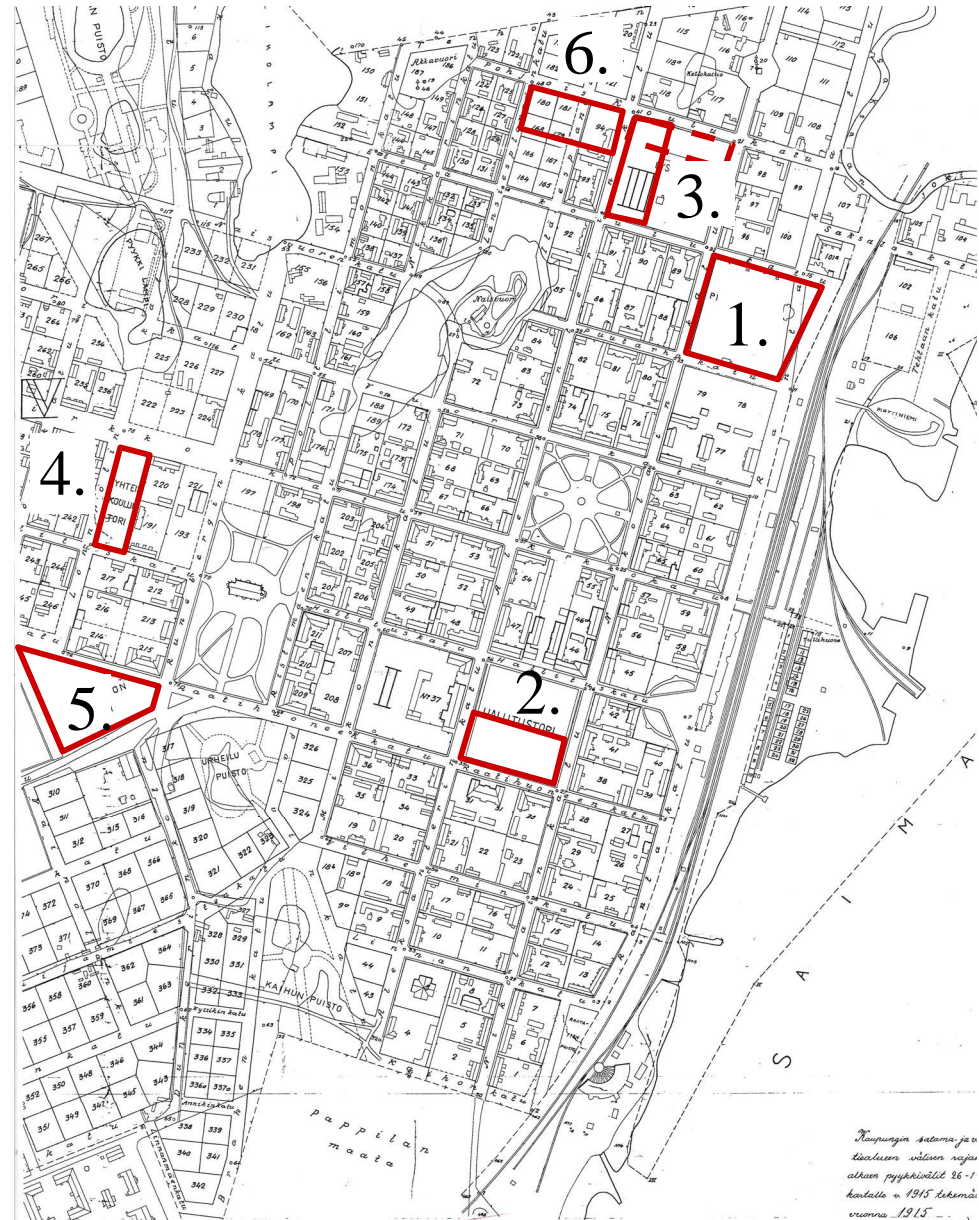

Rajaus Piponiuksen pohjakartasta (1:500). MKA.

Vaihtoehtoisia urheilukentän paikkoja Mikkelissä 1900-luvun alussa

Kuvaliite 23

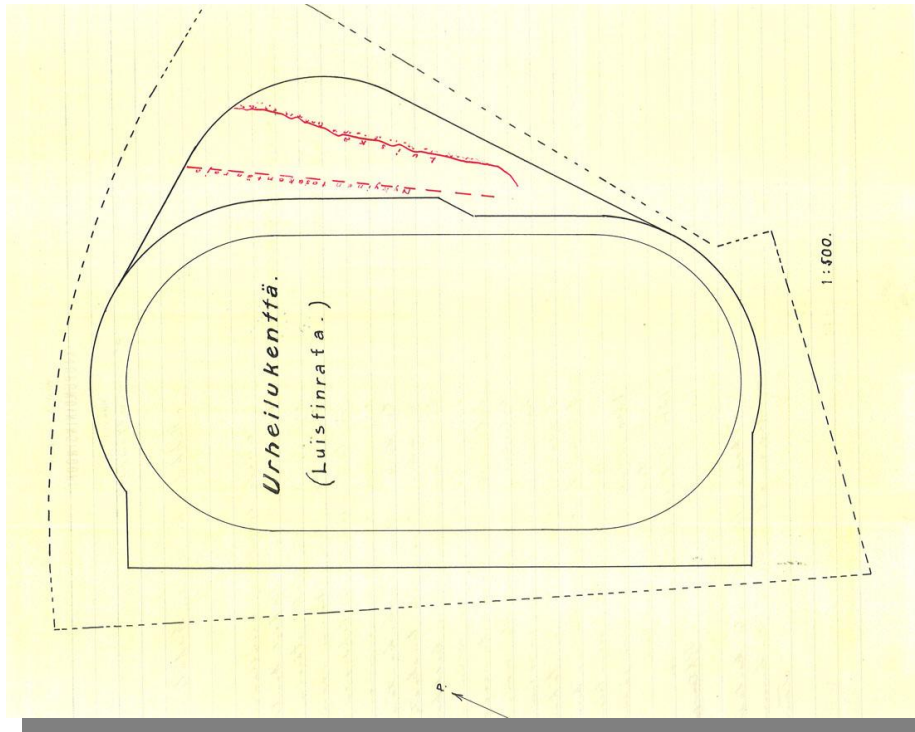
1. Pirttiniemen puisto
2. Kuvernöörin tori
3. Lyseon kenttä
4. Yhteiskoulun tori
5. Mykkäkoulun kenttä –Suur-Savon aukio
6. Rakentamattomat tontit
7. Vuonna 1912 valmistunut Hevosjalostusliiton ”Kesäkilpajhorata” – ”noin 15 minuutin kävelymatkan päässä keskikaupungilta”

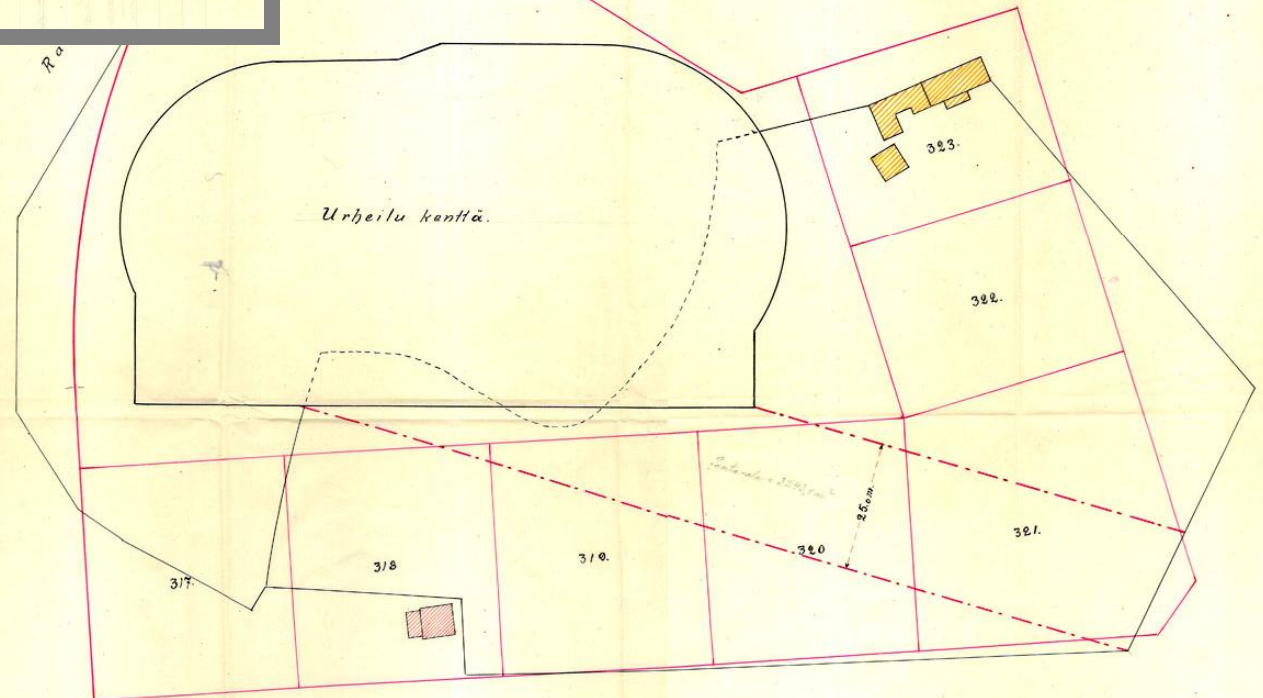
Kaksi varhaista suunnitelmaa urheilukentän ympäristöön

Kuvaliite 24.

Kaupungininsinööri Taneli Pessan suunnitelma (29.11.1919) urheilukentän tasoitetun alueen laajentamiseksi itään (kartta vasemmalla). Karttaan on merkitty urheilukentän juoksurata Tahko Pihkalan ehdotuksen mukaisesti taloudellisesti toteuttuna. Etusuora ja 200 metrin juoksuun sisältyvä kaarre ovat kuuden radan levyisiä. Eteläkaarre on vain kolmen radan levyinen. Rahatoimikamarin saapuneet kirjeet 17 / 54 1920. Ea:11. MKA.

Mikkelin kaupungin vt. kaupungininsinööri Bäckström laati vuonna 1918 suunnitelman kelkkamäen rakentamisesta urheilukentän lounaiskulmaan (oikeanpuoleinen kartta). Kuvassa on punaisella pistekatkoviivalla esitetty kelkkamäen tarpeisiin varattu alue, jonka kaupunki päätösvaiheessa kavensi 12 metriin. Yhtenäisellä punaisella viivalla on esitetty kaavan (Piponius) mukainen tilanne. Mustalla viivalla on merkitty vanhat plantaasirajat. Keltaisella merkitty taloryhmä on plantaasin vuokraaja Pekka Sattilaisen. Piirustuksessa näkyy ensimmäinen urheilukenttä jostakin syystä virheellisesti piirrettynä (peilikuvana). Rahatoimikamarin saapuneet kirjeet 145/50 1919. Ea:10. MKA.

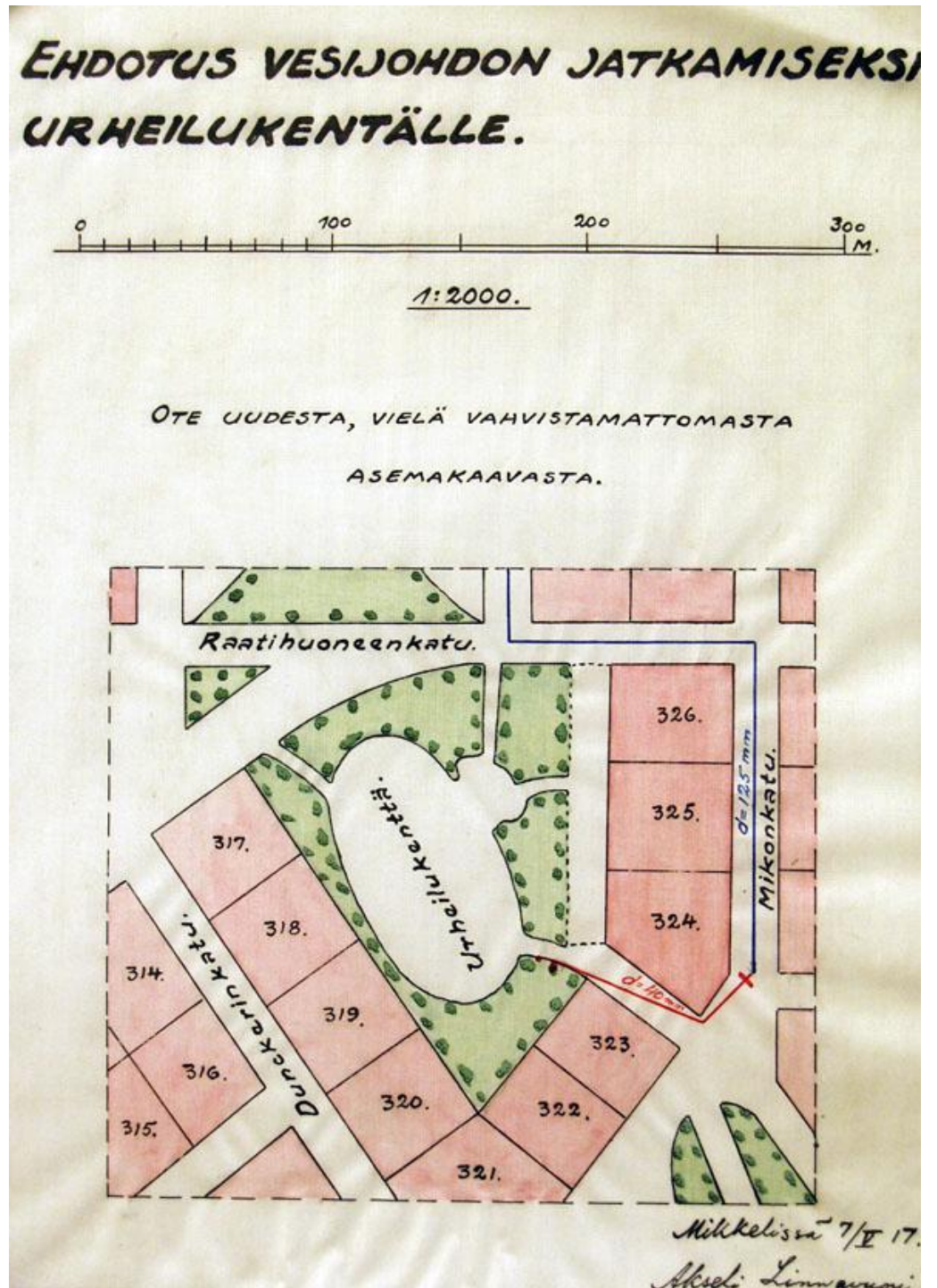

Kuvaliite 25.

Kaupungininsinööri Akseli Linnavuoren suunnitelma vesijohdon vetämiseksi urheilukentälle (9.5.1917). Karttana on ote tuolloin vielä vahvistamattomasta Piponiuksen asemakaavasta. Karttaotteessa näkyy Mikonkadun varrelle sijoitettujen tonttien ja urheilukentän väliltä vuonna 1916 poistettavaksi esitetty katu (rajattu kuvassa pisteviivoilla).

Suunnitelmassa näkyy, että kentän pääsisäänkäynniksi ja kulkuväyläksi kentälle on edelleen ajateltu tonttien 323 ja 324 välinen Päiviönkadun jatke, jota myöten myös vesijohto on esitetty vedettäväksi Mikonkadulla kulkevasta vesijohtolinjasta.

Valtuusmiehet hyväksyivät vesijohdon rakentamisen kentälle, mutta kieltäytyivät tekemästä urheilijoiden toivomaa ”ryöpylaitosta”. Rahatoimikamari, saapuneet kirjeet 71/8 –17. Ea:9. MKA

Kaupungininsinööri Taneli Pessan suunnitelama (20.4.1922) urheilukentän lähitonttien rakentamisesta. Keltaisella viivoituksella tehostettu rakennus- MKA. ”Kaupungin virkailijoiden asuntotalo” (nyk. liikuntatoimiston talo) toteutettiin tontille 321 vuonna 1923. Kartassa näkyy selkeästi myös urheilukentän eteläisen ja läntisen reunan luiskien muoto. Rahatoimikamari, saapuneet kirjeet Ea:13. 1922.

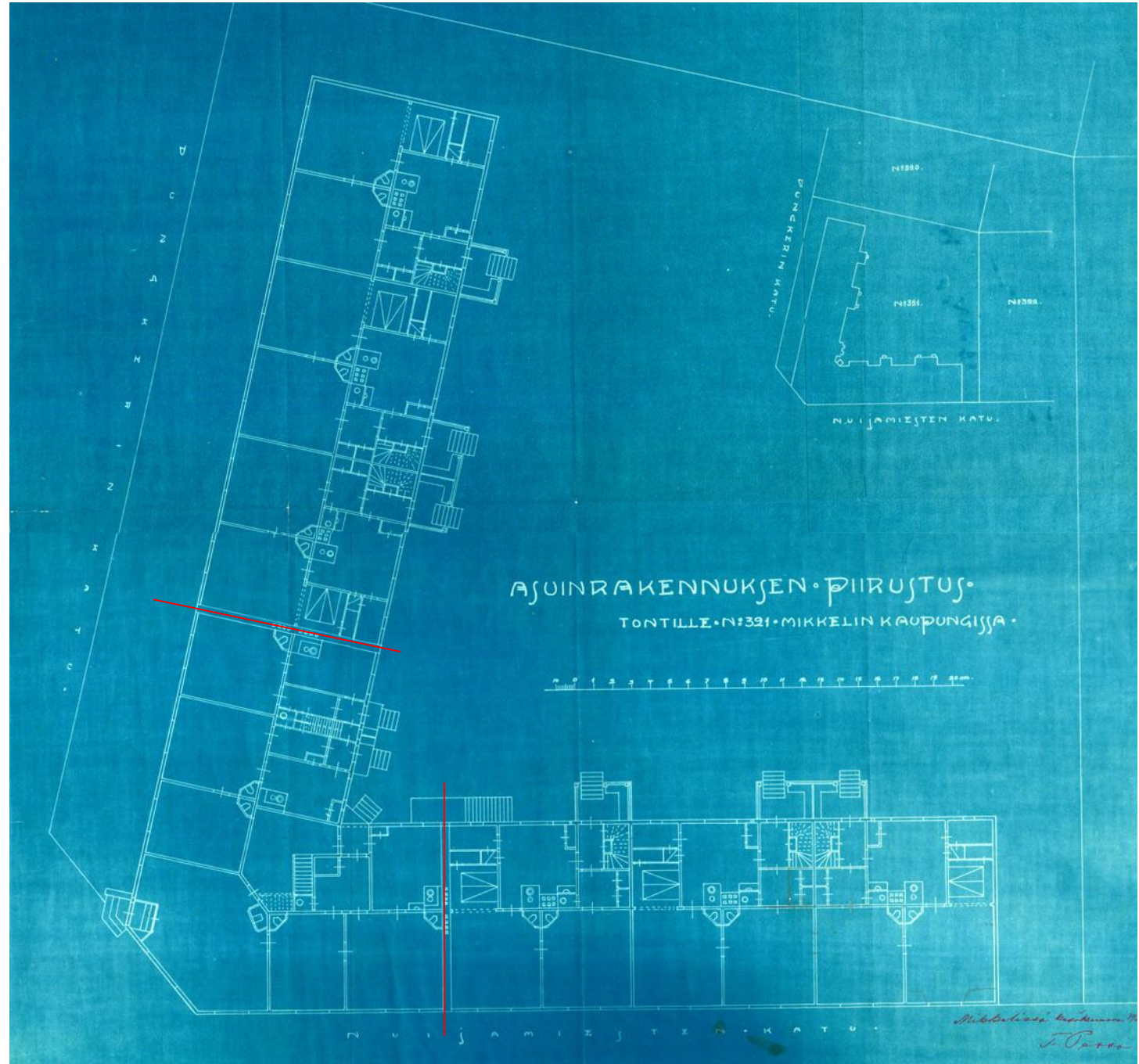
”Kaupungin virkailijoiden asuntotalo” 1923 – Nuijamiestenkatu 1

Kuvaliite 27.

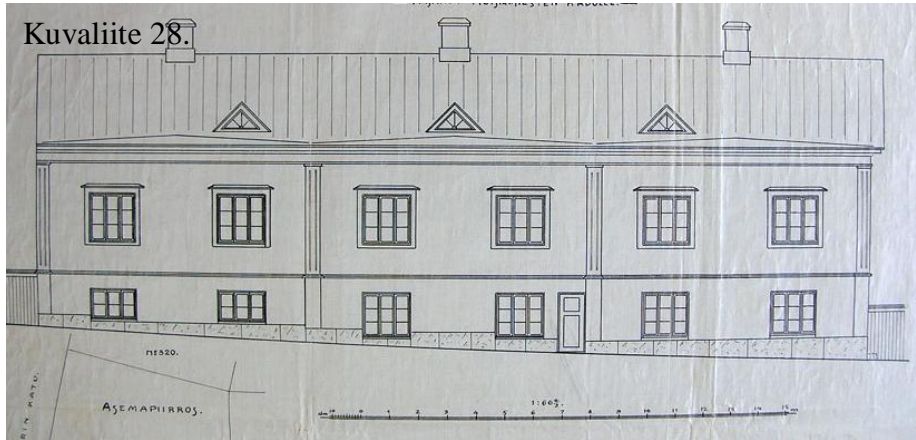
Kaupungininsinööri Taneli Pessan suunnitelma kaupungin virkailijoiden taloa varten tontille n:o 321 Nuijamiestenkadun ja Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) kulmaukseen. Pessan viereisen suunnitelman mukaan oli rakennus mahdollista toteuttaa kolmella eri tavalla. Ensimmäisen ehdotuksen mukaan olisi rakennettu vain Nuijamiestenkadun varren siipi oikealta punaiseen viivaan asti. Toisen ehdotuksen mukaan olisi rakennettu ensimmäisen ehdotuksen mukainen osa ja jatko kulman ympäri Dunckerinkadun puolelle toiseen punaiseen viivaan saakka. Kolmas ehdotus oli rakentaa koko tontti molempien katujen reunasta.

Rahatoimikamari esitti valtuustolle, että ensi vaiheessa rakennettaisiin vain ensimmäisen ehdotuksen mukainen rakennus. Muun osan rakentaminen jätettäisiin ”tuonemmaksi vastedes saatavan kokemuksen perusteella päätettäväksi”. Käytännössä toteutettiin vain ensimmäinen ehdotus viereisellä sivulla (kuvaliite 28) olevien suunnitelmien mukaan .

Kaupunginhallituksen piirustukset V 8: 321:1. MKA.

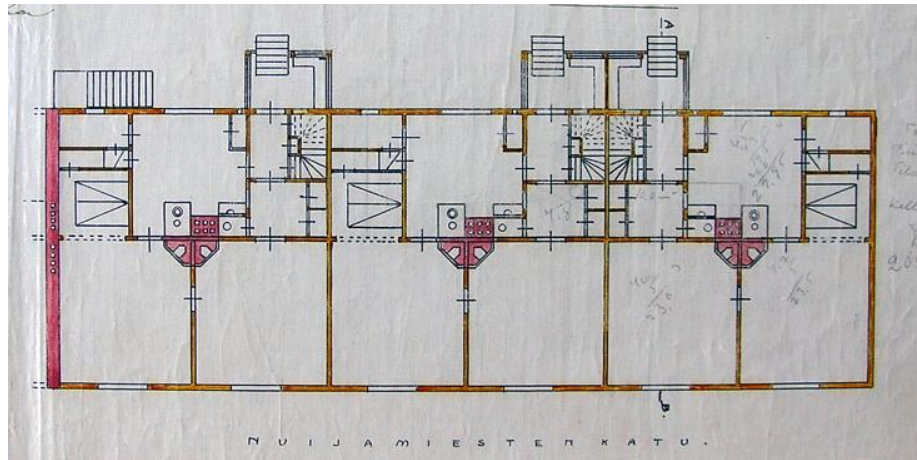

Kuvaliite 28.

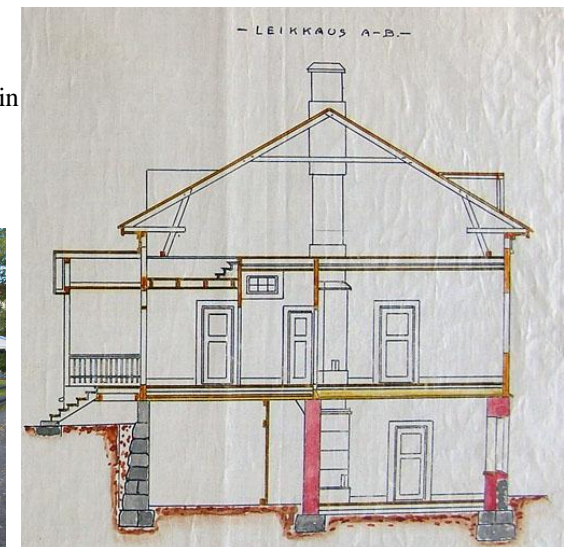
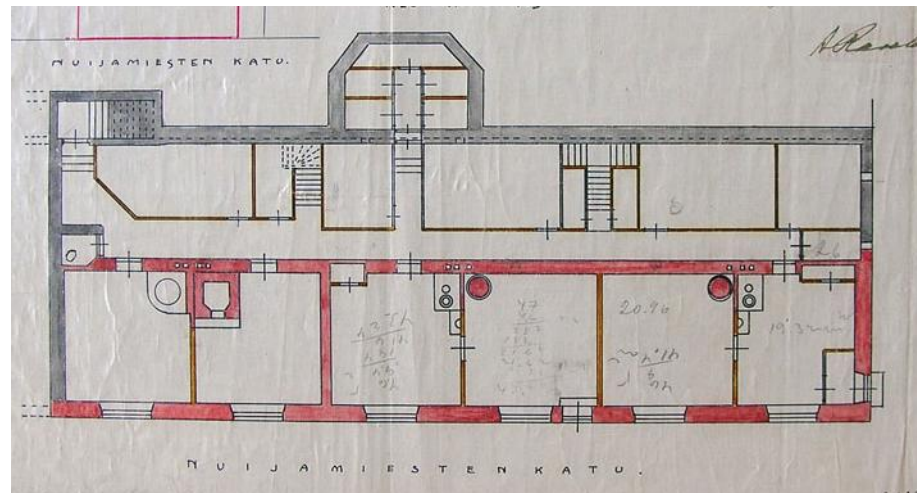

”Kaupungin virkailijoiden asuntotalo” 1923

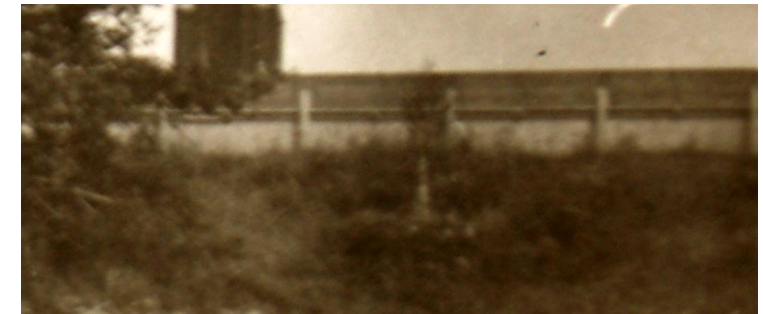
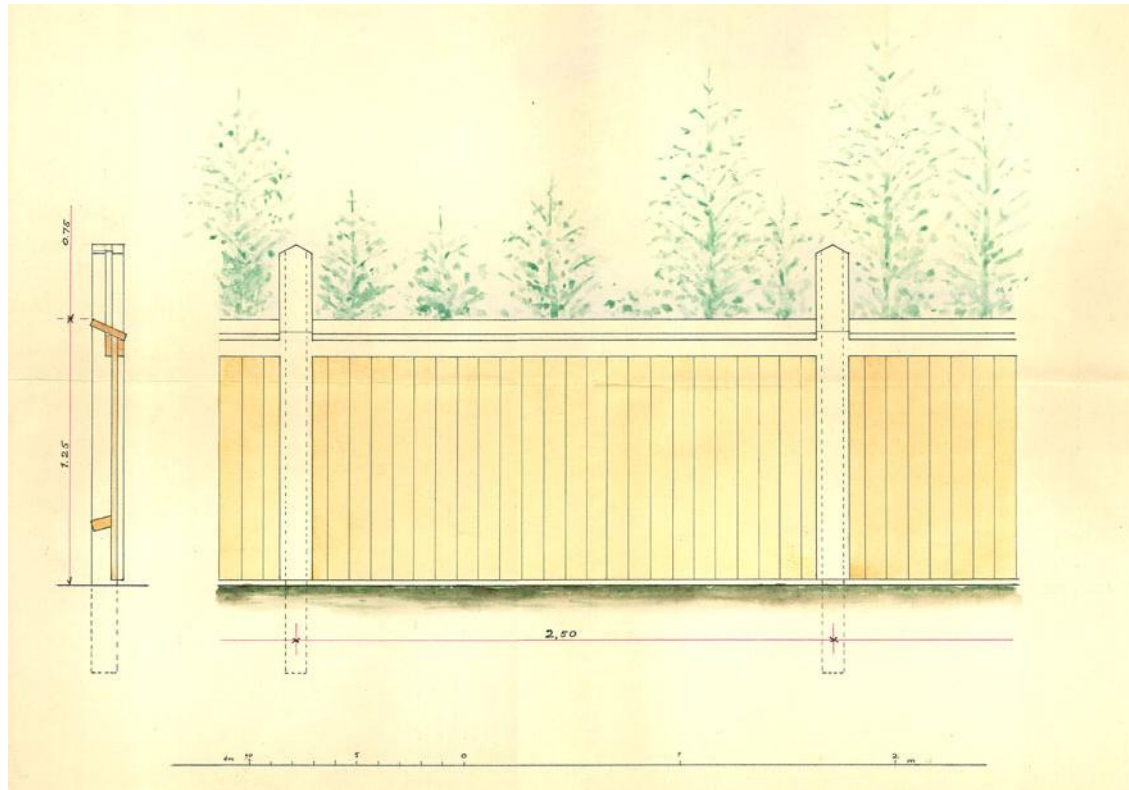
”Suurempi rakennus, johon saatiin valtiolta avustus sekä kuoletuskaina, rakennettiin Nuijamiestenkadun varteen tontille n:o 321 ja on siinä 3 huoneustoa, 2 huonetta, alkovi ja keittiö y.m. sekä kaksi huoneustoa, huone ja keittiö pohjakerroksessa, jossa on myös leipomo ja pesutupa sekä tarpeelliset kellarit, yhteensä 15 tulisijahuonetta, eteisiä y.m.” Kunnalliskertomus 1923 III. Kertomus kaupungin yleisistä töistä v. 1923.

Rakennuksen piirustukset laati kaupungininsinööri Taneli Pessa vuonna 1922. Samaan aikaan suunniteltiin ja rakennettiin kaupungin käyttöön toinenkin asuinrakennus – nykyinen teatterin pukuvuokraamon talo. Maistr. rak. piirustukset MA.

Urheilukentän ympäröysaita 1922

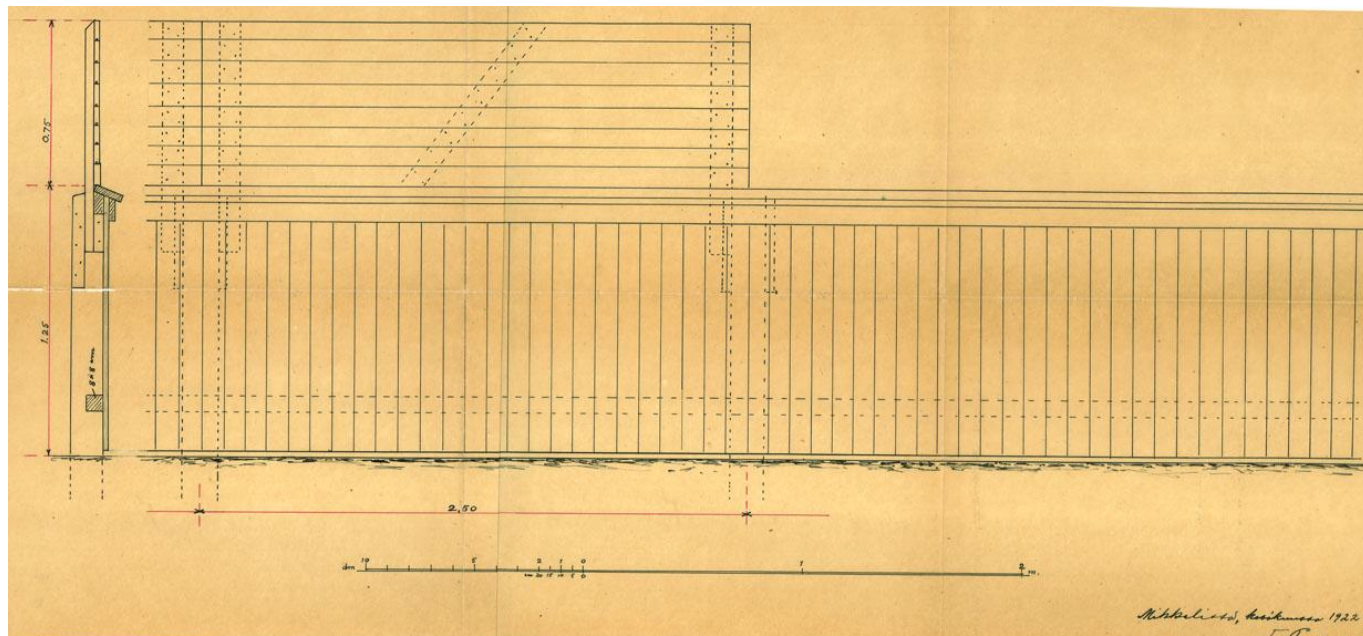
Rajaus maakunta-arkiston Mikkeli-kokoelman valokuvasta.

Hänninhaudan ympärille oli vuonna 1894 määrätty rakennettavaksi riukuaita, jolla pyrittiin estämään kuopan käyttöä kaatopaikkana. Aita uusittiin vielä kentän rakentamisen yhteydessä vuonna 1916 – luultavasti vanha riukuaita kunnostettiin?

Urheilukentän kohdalla aitaamisen tarve oli toinen. Sekä Tahko Pihkala että liikunnanopettaja Pesonen olivat jo vuonna 1915 korostaneet kentän aitaamisen välttämättömyyttä. Aidalla estettäisiin maksamattomien pääsy kentälle kilpailujen ja juhlien aikana.

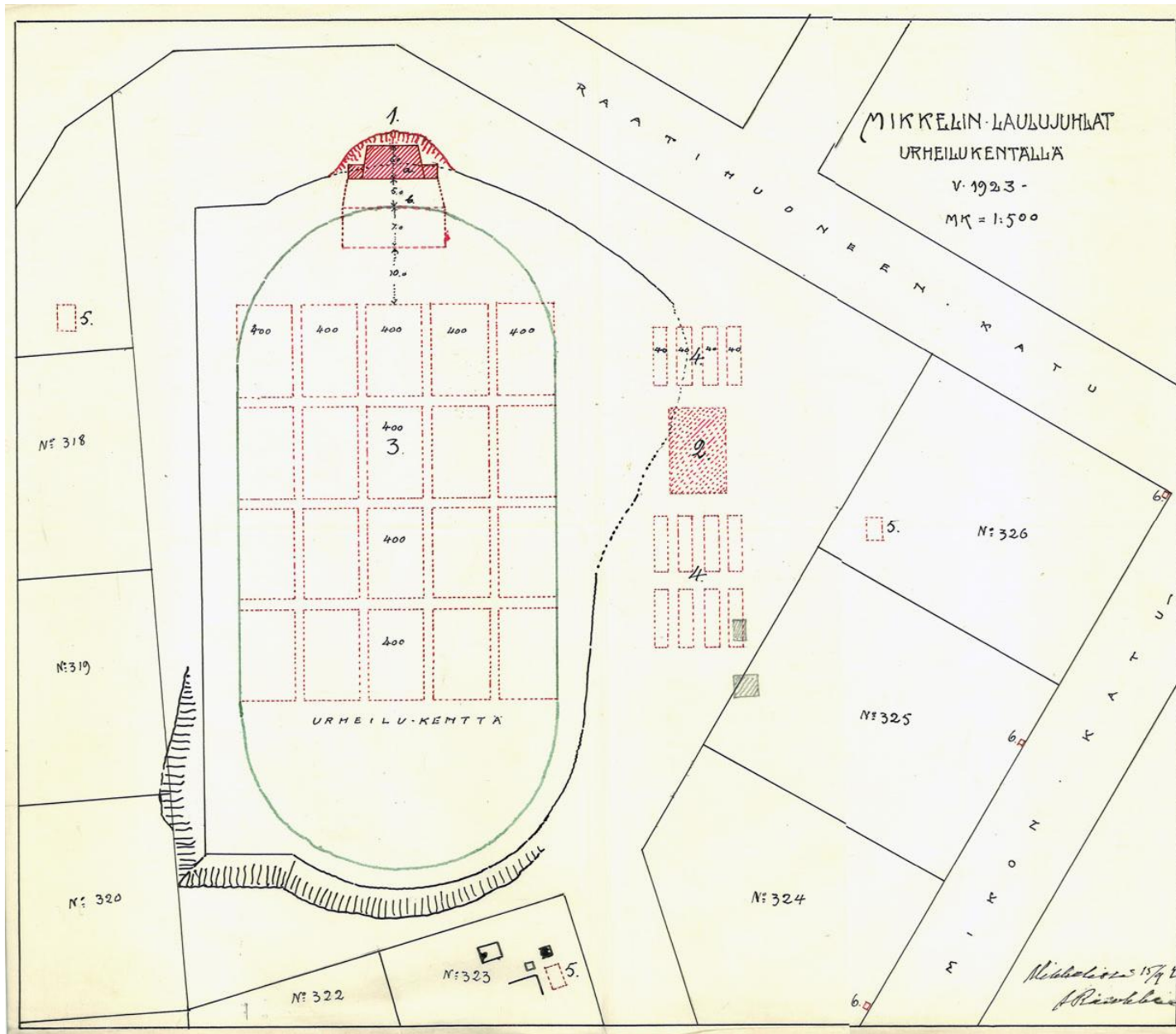
Vuonna 1922 päätettiin rakentaa uusi peittävä lauta-aita kentän ympärille. Suunnitelman laati kaupungininsinööri Taneli Pessa (kesäkuu 1922). Viereisissä piirustuksissa on esitetty aita normaalitilanteessa ja kilpailutilanteessa korokeosilla varustettuna.

Aita toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäiset 200 metriä rakennettiin Raatihuoneenkadun varteen jo syksyn 1922 aikana ja aitaa jatkettiin laulujuhlija varten kesällä 1923.

Mikkeli-arkisto, aikakaus 1922
J. Pessa

Kansanvalistusseuran XVIII yleiset laulujuhlat Mikkelissä 1923

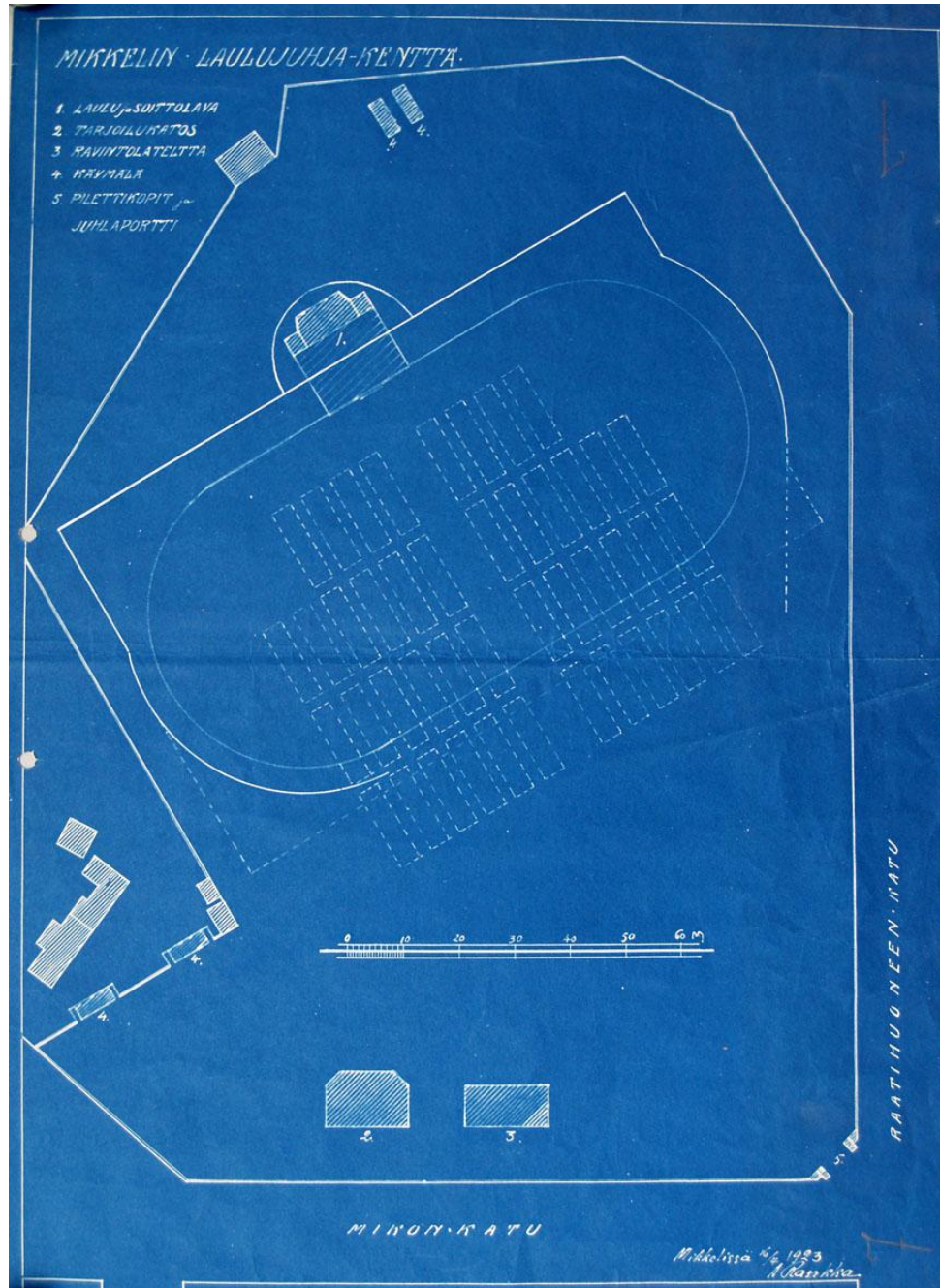
1. Laulu- ja soittoalava
a) pysyväinen osa,
b) purettava osa
2. Ravintolakatos
3. Istuimet kentällä
8000 hengelle
4. Istuimia ja pöytiä
ravintolan lähellä
480 hengelle
5. 3 kpl
mukavuuksilaitteita
6. 3 kpl
lipunmyyntikoppia
7. Juhlaportit

Lääninarkkitehti Armas Rankan ensimmäinen luonnos laulujuhlarakenteiden sijoittamisesta urheilukentälle 15.9.1922.

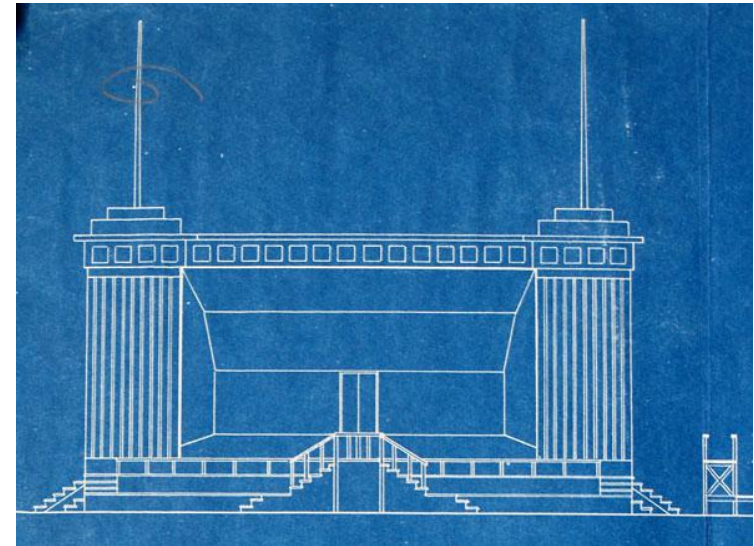
Piirustuksessa laulu- ja soittoalava on sijoitettu keskelle pohjoiskaarretta. Juhlaporttia ei näy piirustuksessa mutta oletettavasti se oli ajateltu sijoitettavaksi piirustuksessa tonttien 323 ja 324 välissä kulkevan kentälle johtavan väylän alkuun.

Kaupunki edellytti avustuksesta päättäessään, että laululava oli sijoitettava silloisen etusuoran keskelle (piirustuksessa vasemmalla) ja että kaikki irtonaiset ja kiinteät laitteet jäivät juhlien jälkeen kaupungin omaisuudeksi.

Rahatoimikamari, saapuneet kirjeet
149 / 7. Ea: 13 1922. MKA.

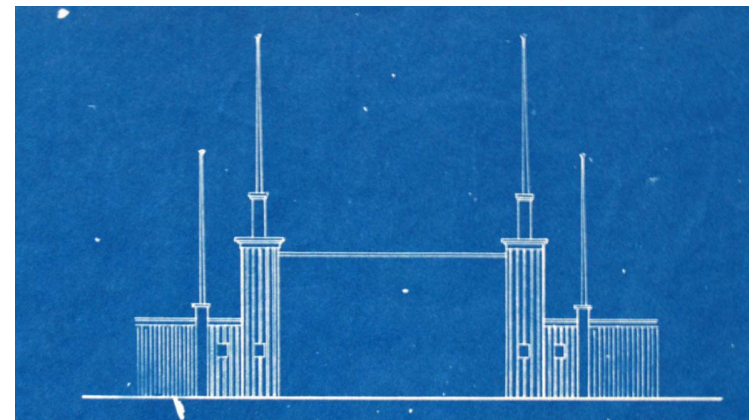

Lopullinen suunnitelma laulujuhlakentästä. Lääninarkkitehti Armas Rankka. MKA.

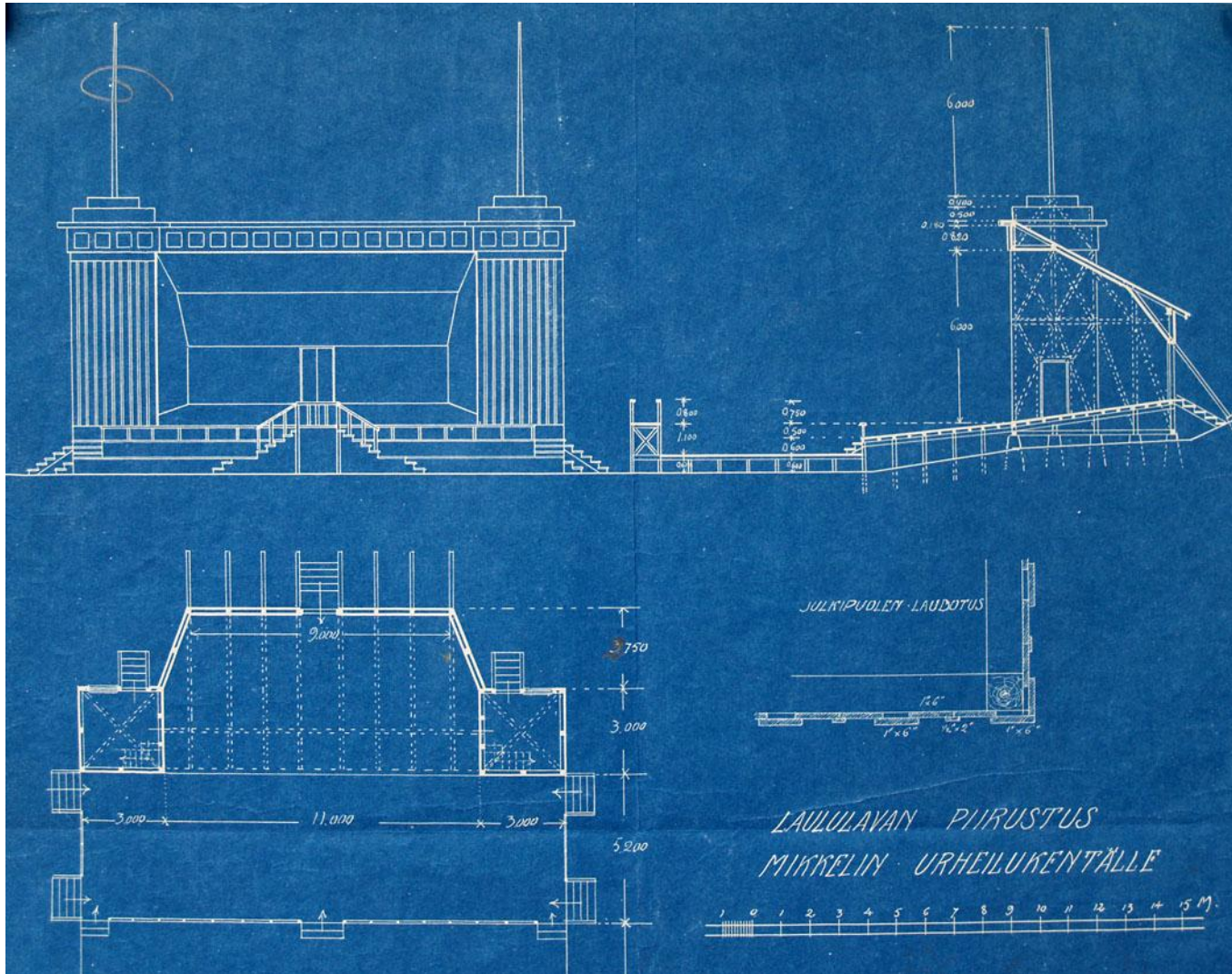

”Juhlakenttä sijaitsee kaupungin eteläpuolella, n.s. Hänninhaudassa, jota voidaan pitää erittäin ihanteellisena juhlapaikkana nyt kun siellä on rakennustoimikunnan aloitteesta tehty suurenmoisia korjaus- ja tasoitustöitä.” ...”Juhlaportilta (alla) johtaa leveä tie juhlakentälle, joka on hieman alempana kuin kadunpinta kentän ulkopuolella. Suurenmoisen ihanana näyttäytyy silmillemme warsinainen juhlalawa (yllä) aiwan kentän länsireunan keski-osassa. Ruohoinen leikkaus lähtee juhlalawan molemmin puolin ylösmäkeä, ja taustassa valkorunkoiset koiwut wehreydellään kohottavat melkein walkoiseksi maalatun juhlalawan kauneutta” Mikkelin Sanomat 6.6.1923.

Lääninarkkitehti Armas Rankan piirustukset MKA.

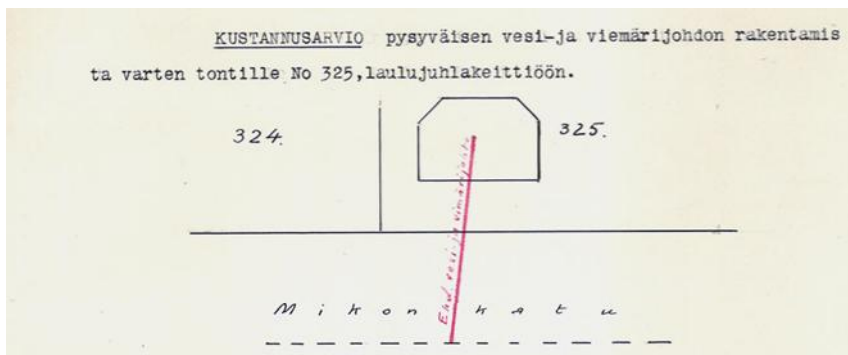
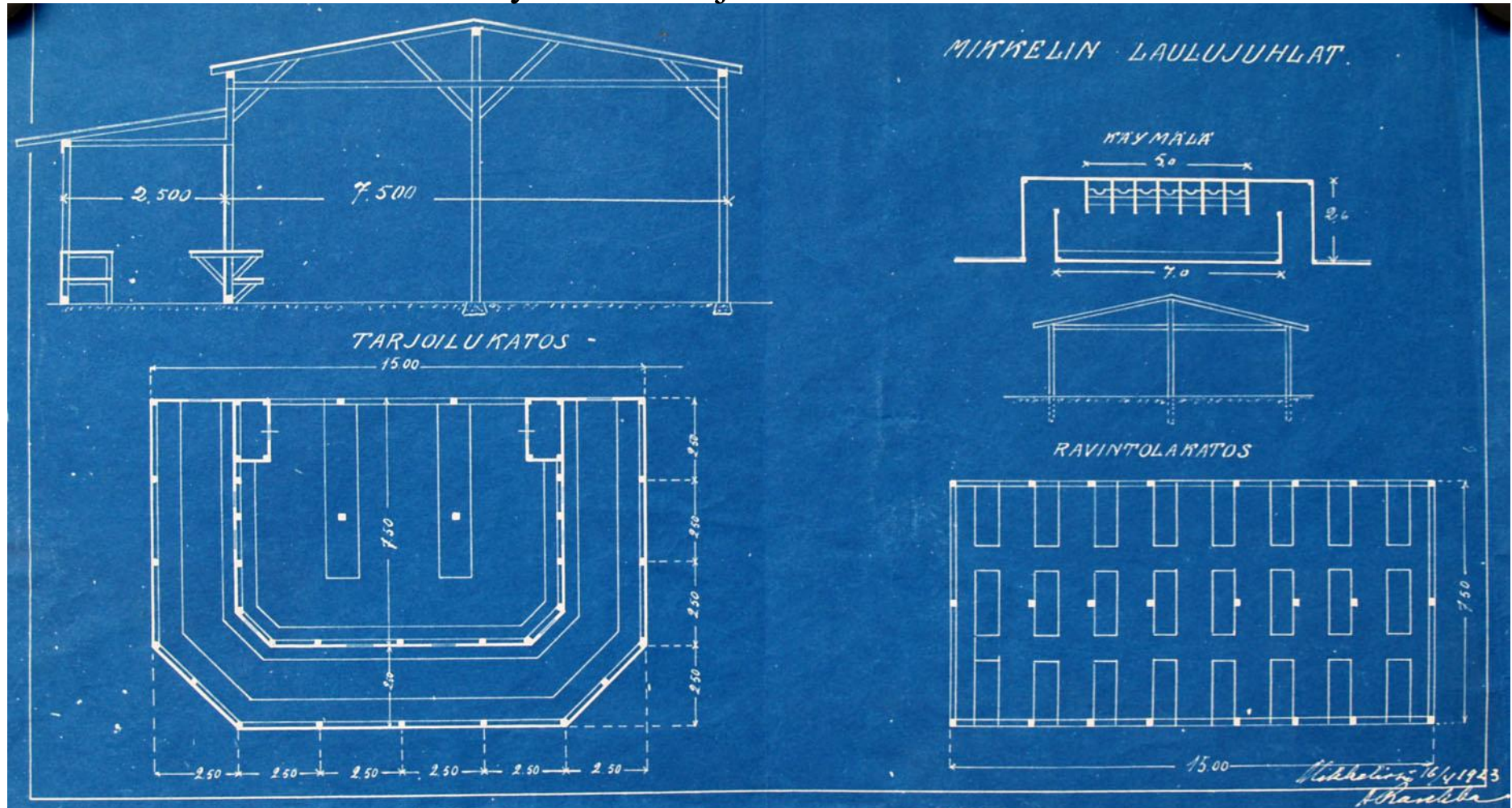

Kansanvalistusseuran XVIII yleiset laulujuhlat Mikkelissä 1923

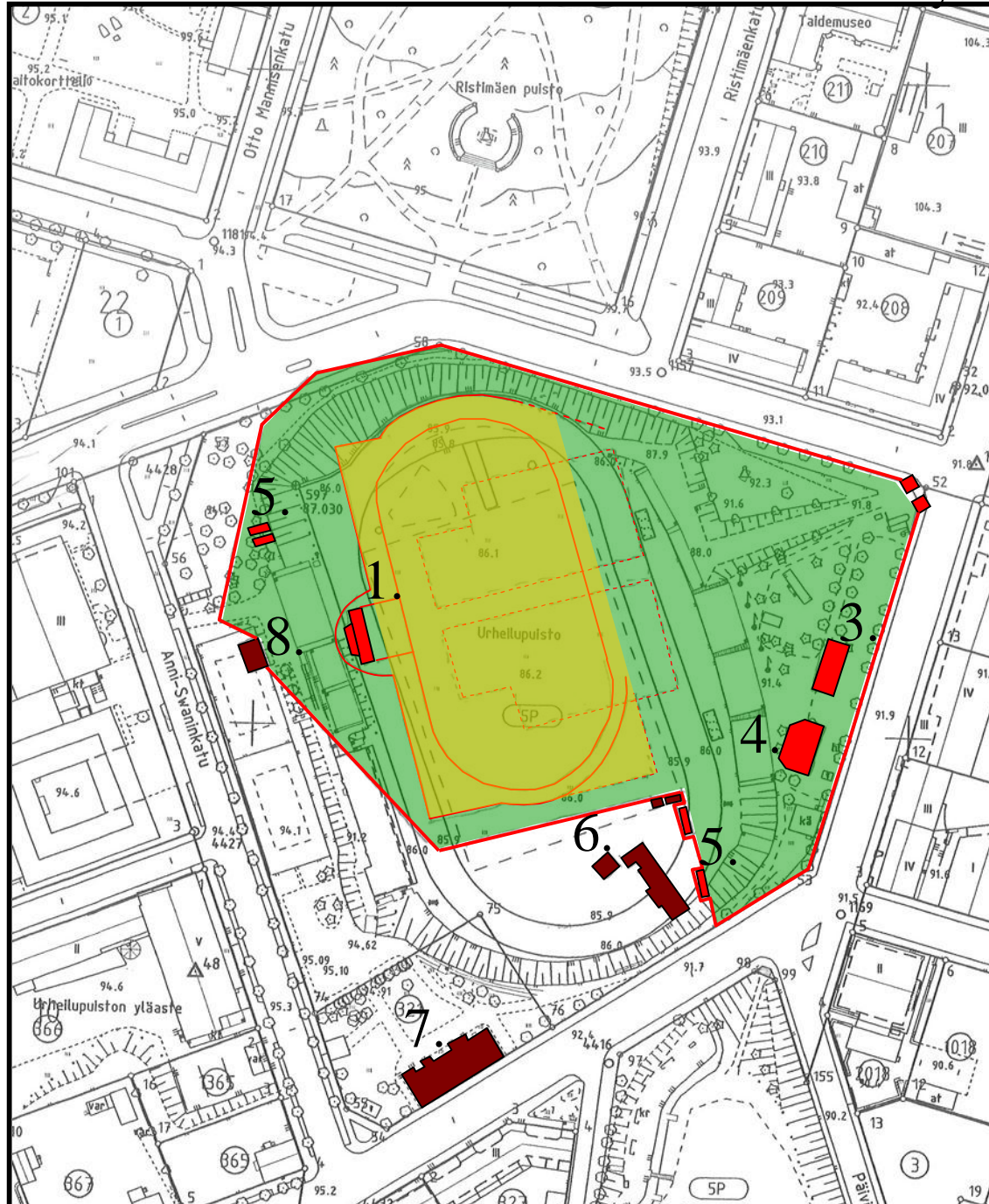
Laululavan sijainti määräsi aikoinaan myös Mikonkadun ja Raatihuoneenkadun kulmasta tulevan pääsisäänkäyntitien suunnan. Lava muodosti tielle ”point de vue” -aiheen. Nykyinen jäljellä oleva tukimuuri ja avokatsomo eivät enää pysty päätetöihin toimimaan. Jatkosuunnittelussa on kyseinen kohta oleellisen tärkeä huomioon otettava.

Lääninarkkitehti Armas Rankka suunnitteli laulujuhlien rakennukset ja niiden sijoituksen urheilukentän ympäristöön. Tärkein rakennus oli laulu- ja soittolava. 20-luvun klassismin tyyliin toteutettu rakennus siirrettiin urheilukentän laajennuksen yhteydessä 1932 syvemmälle rinteeseen, jolloin jouduttiin rakentamaan betoninen tukimuuri (valokuva) lavan taustaksi maapenkkaa vasten. Laululava oli sillä paikallaan aina vuoteen 1959, jolloin se urheilukentän laajennus- ja korjaustöiden yhteydessä purettiin. Laululavaa käytettiin paitsi juhlissa myös urheilutarkoituksiin. Yllä olevan piirustuksen oikeassa yläkulmassa olevan leikkapiirustus näyttää alkuperäisen vinon lattian. Lattiakorjauksen yhteydessä esitettiin toivomus lattian tekemisestä tasaiseksi, jotta lavaa voisi käyttää muun muassa painiarenana. Laululavan ”sivutorneissa” oli 3x3 metrin suuruiset varastotilat, joista toisessa säilytettiin MKV:n voimistelijoitten hevosta. Piirustus MKA.

”Kun on astuttu Mikon- ja Raatihuoneenkadutujen kulmauksessa sijaitsevasta juhlaportista kentälle on vasemmalla kädellä kaksi rakennusrta, jotka ovat ravintolatoimikunnan käytettävänä juhluvieraitten syöttämistä ja juottamista varten. Toisessa rakennuksessa, joka on 8-kulmion muotoinen pohjapiirustukseltaan, tulee sijaitsemaan varsinainen tarjoilu, toisessa katoksessa pöydät ja penkit, joitten ääressä ja joilla istuen antimet hyvin maistuvat.” Mikkelin Sanomat 6.6.1923.

Tarjoilukatosta vahvistettiin jo laulujuhlien jälkeisenä syksynä 1923. Rakennus toimi vuokrattavana ravintolapaviljonkina aina vuoteen 1952, jolloin se muutettiin varastoksi. Vuonna 1963 rakennettiin uusi maanalainen varasto ja vanha paviljonki purettiin.

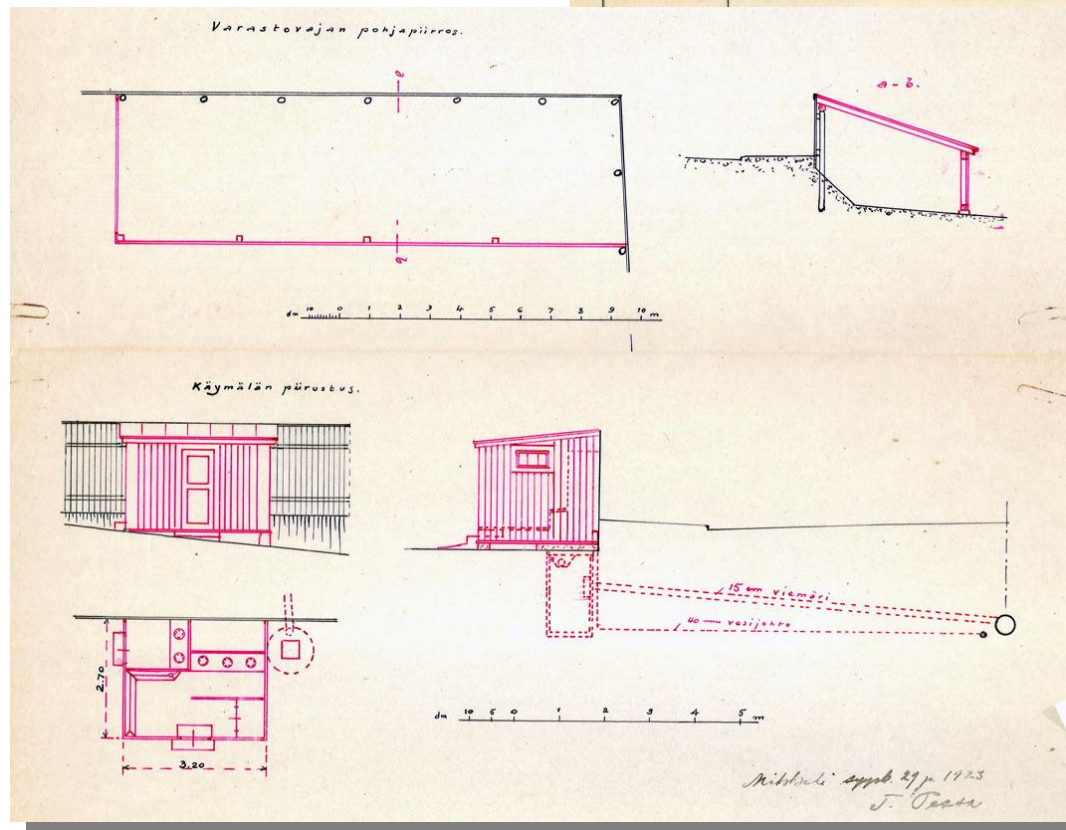
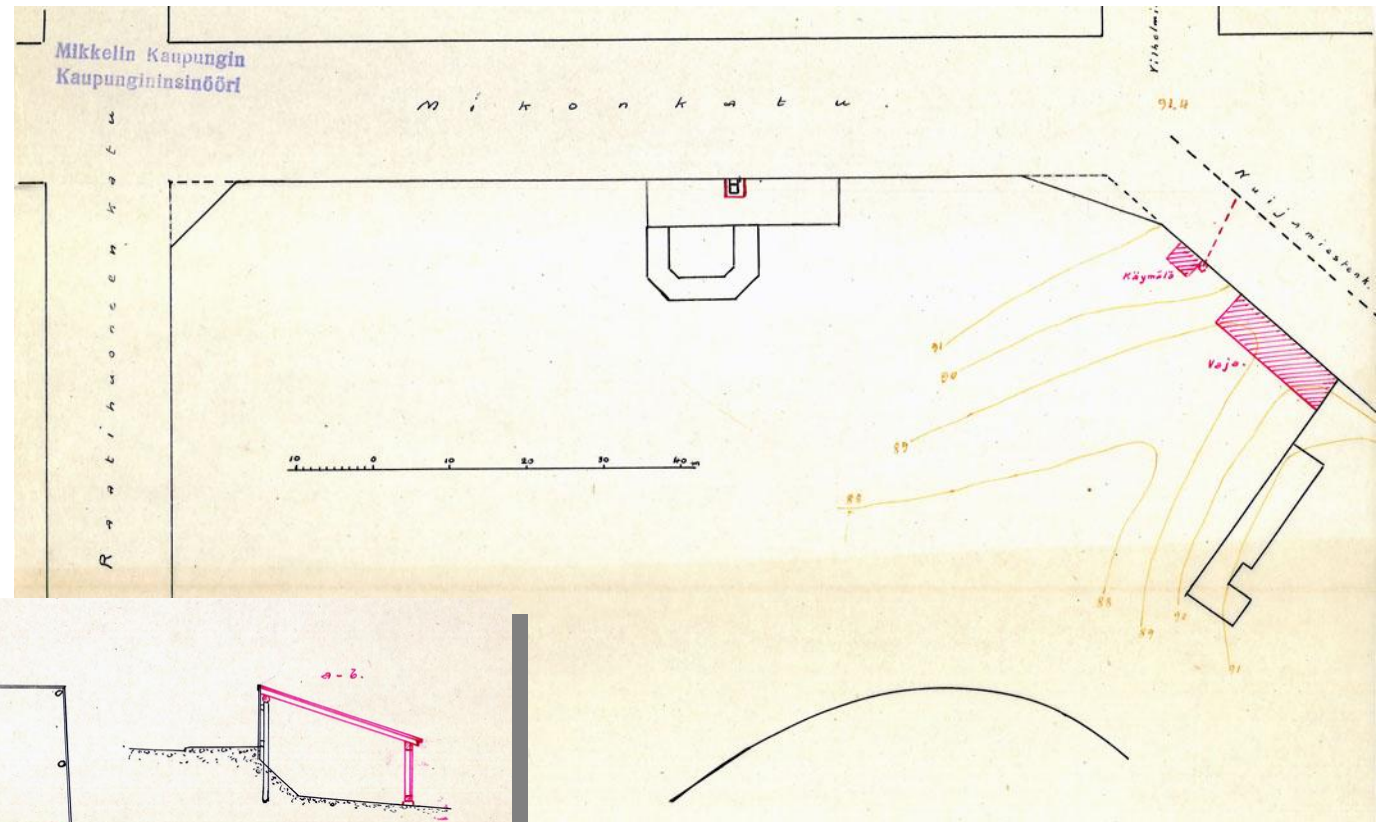

- Vuonna 1916 valmistunut urheilukenttä
- Laulujuhlia varten aidatuksi aiottu alue
- Laulujuhlia varten tehdyt rakennukset (lääninarkkitehti Armas Rankka):

1. Laululava (siirrettiin vuonna 1933 kentän laajennuksen yhteydessä ja purettiin vuonna 1959)
2. Juhlaportti ja ”pilettikopit” (korvattiin vuonna 1934 Martti Välikankaan suunnitteleamalla porttirakennuksella)
3. Ravintolatelta
4. Tarjoilukatos
5. Käymälät

- Muita vuonna 1923 urheilukentän ympäristössä olleita rakennuksia:

6. Ajuri Sattilaisen rakennukset.
7. ”Valtion avustama” asuinrakennus (viisi asuinhuoneistoja) valmistui vuonna 1923 (kaupungininsinööri Taneli Pessa). Nykyään kaupungin liikuntatoimiston käytössä.
8. Kauppias Esa Muinosen makasiini, joka määrättiin siirrettäväksi ”verkkopallokentän” tieltä vuonna 1928. Rakennus oli alun perin kaupungin ruutikellari.

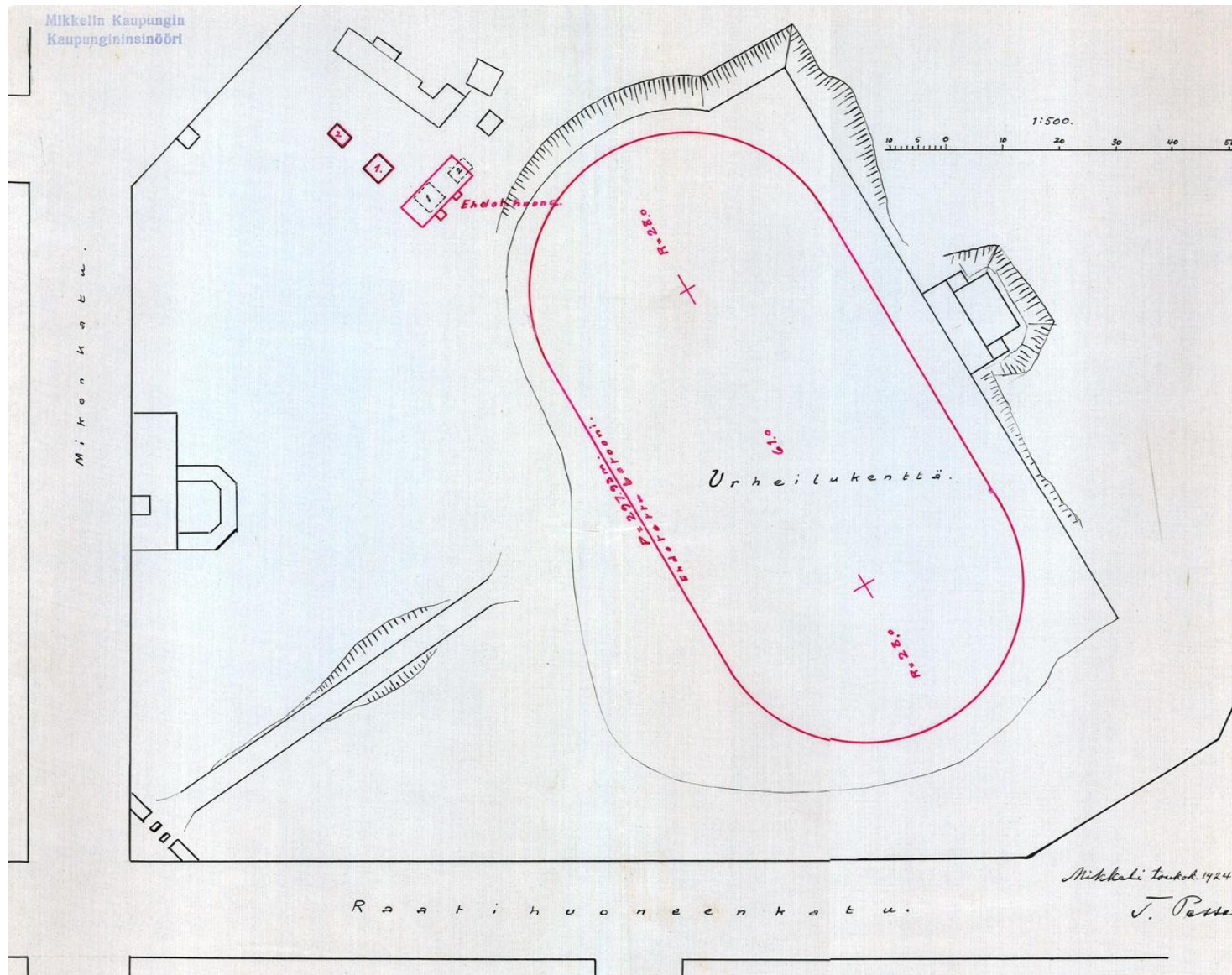

Urheilukentän varasto ja käymälärakennus 1923

Rahatoimikamari kokoontui 28. syyskuuta 1923 urheilukentälle ”tarkastamaan ja päättämään siellä tarpeelliseksi katsottavista säilytys y.m. paikkojen laittamisesta”. Kaupungininsinööri Taneli Pessalle annettiin tehtäväksi laatia kustannusarvio ”kentän kaakkoiskulmaan aidan viereen rakennettavalle laakakattoiselle vajalle penkkien säilyttämiseksi”. Samassa tarkastuksessa päätettiin laulujuhille keväällä rakennettujen käymälöiden purkamisesta ja suunnitelman laatimisesta ”kentän itäisivulle rakennettavaa kahdella astialla ja vedenheittopaikoilla varustettavaa käymälää varten”.

Kaupungininsinööri Pessa sai suunnitelmat valmiiksi jo seuraavana päivänä. Valtuusto myönsi 1.11.1923 kokouksessaan määrärahan rakennusten toteuttamista varten. Rahatoimikamarin arkisto. Saapuneet kirjeet 232 / 31. Ea: 14.1923. MKA.

Urheilukentän pukuhuonerakennus 1924 – ”urheilijain huone urheilukentän kaakkoisosaan”

Huhtikuun 9. päivänä 1924 rahatoimikamari määräsi kaupungininsinööriin ja –kamreerin ”urheilukentälle tarpeellisiksi katsottuja pukuja pesuhuoneita kiireellisesti suunnittelemaan”.

Kaupungininsinööri Taneli Pessa päiväsi suunnitelmat 16. toukokuuta samana vuonna ja kamreeri etsi ilmeisesti tarvittavat varta ”odottamattomia töitä varten varatusta määrärahasta”. Valtuusto hyväksyi hankkeen 27.5.1924.

Pessan suunnitelman asemapiirroksessa on lisäksi kentän juoksuradan reunaan merkitty tehtäväksi reunus - ”ehdotettu betooni”.

Asemapiirroksessa näkyy laulujuhlien aikaisen ravintolapaviljongin taakse rakennettu aitaus, jonka sisäpuolella on erillinen keittopaikka. Aitaus ja keittopaikka päätettiin syksyllä 1929 purkaa.

Rahatoimikamari. Saapuneet kirjeet 74 / 45. Ea: 15. 1924. MKA.

Urheilukentän pukuhuonerakennus 1924 – ”urheilijain huone urheilukentän kaakkoisosaan”

Taneli Pessan suunnitelman mukainen pukuhuonerakennus sijoittui silloisen kentän kaakkoisreunalle ajuri Sattilaisen rakennusten tuntumaan. Viereisessä valokuvassa näkyy keskellä kuvaa Sattilaisen rakennukset ja vasemmassa reunassa osa pukuhuonerakennuksesta. Ikkunan puitejako näyttäisi olevan suunnitelmasta poikkeava.

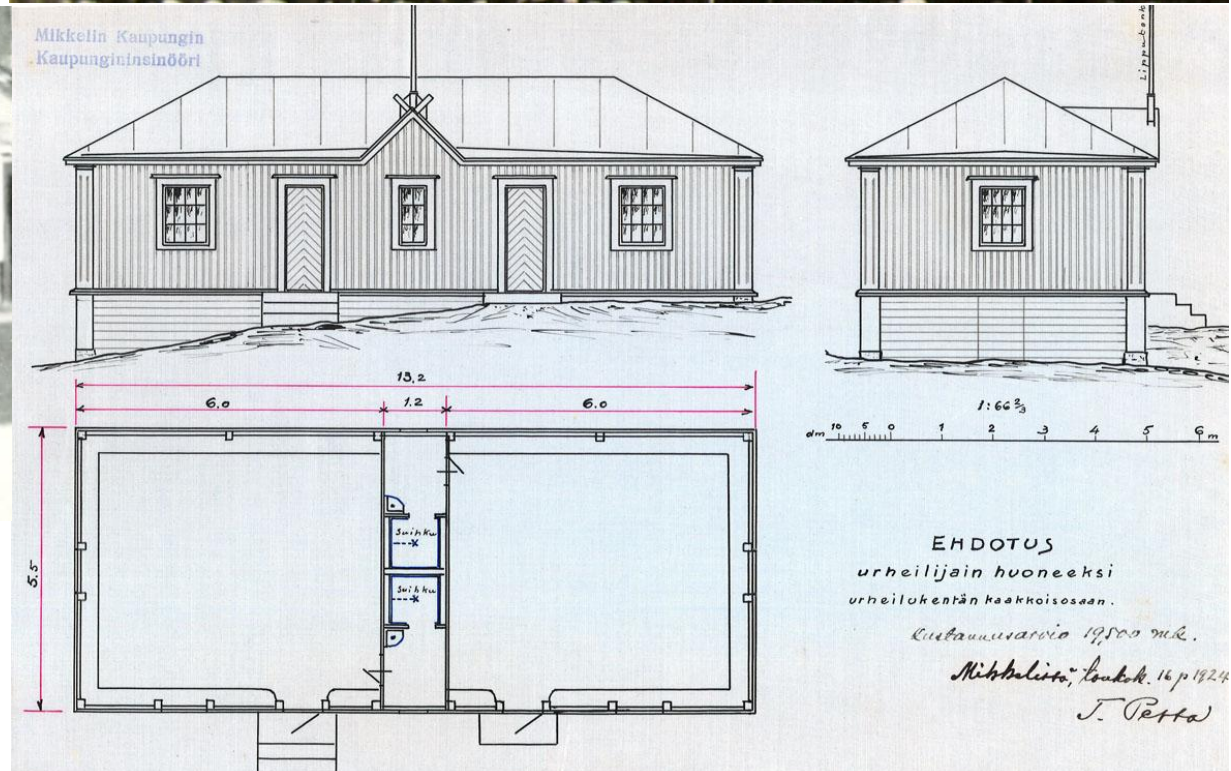
Pohjapiirustuksessa näkyy keskellä rakennusta olevat suihkutilat – vuonna 1917 ei ”ryöppylaitosta” vielä urheilijoille tehty. Suihkuihin tuli vain kylmä vesi. Vasta vuonna 1931 tehtiin säiliö, jossa suihkuun tuleva vesi saatiin lämpiämään ulkoilman lämpöiseksi.

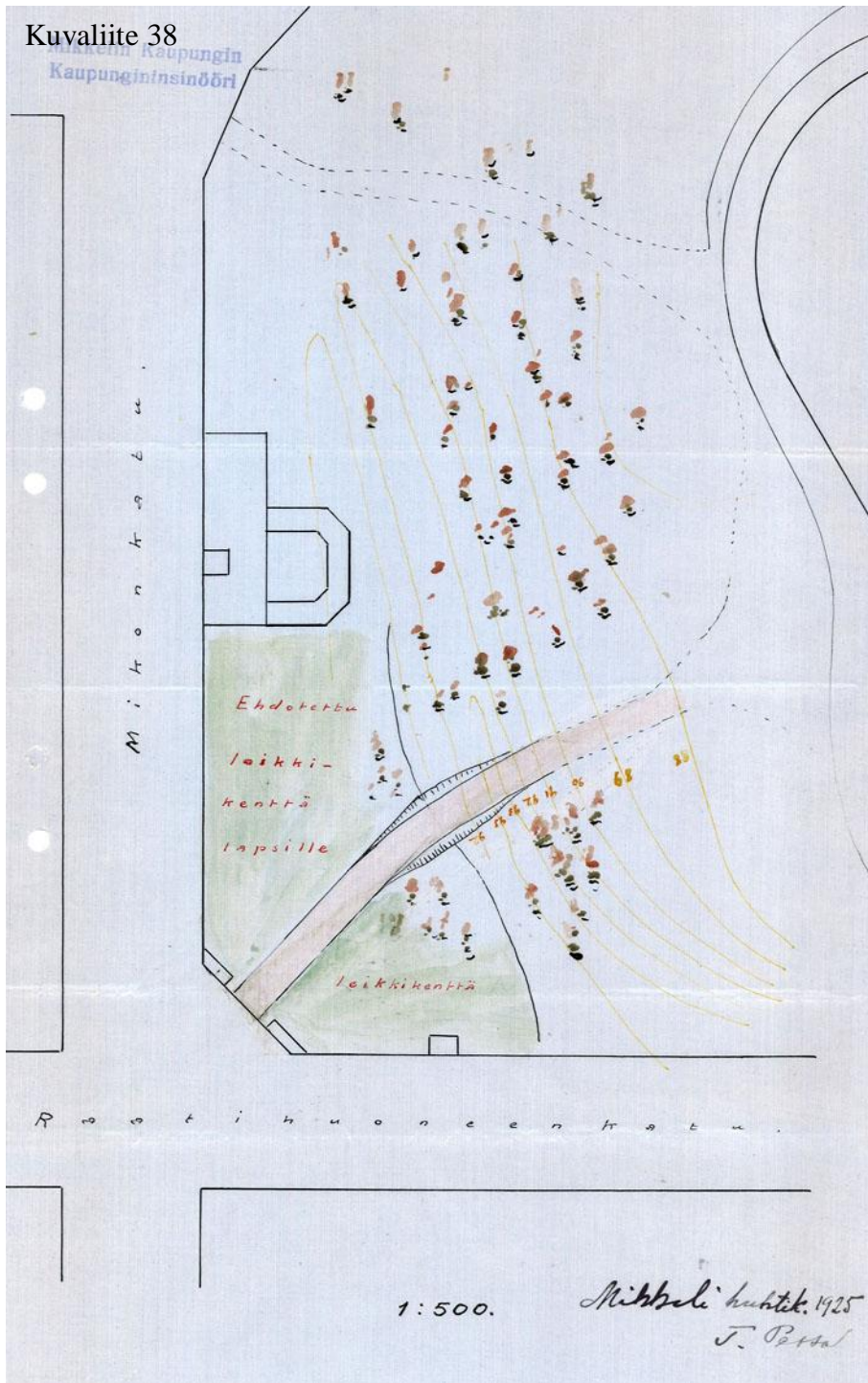
Rajattu valokuva, Maakunta-arkiston Mikkeli-kokoelma.

Pukuhuonerakennus jäi vuonna 1932 kentän laajennuksen alle. Vanha rakennus siirrettiin uuteen paikkaan laajennetun kentän kaakkoiskulman luiskaan Yllä olevassa 1950-luvun valokuvassa on keskellä räystästä ollut frontoni (vrt. piirustus) jo purettu ja rakennettu uusi ilmanvaihtopiippu. Muutokset tehtiin luultavasti jo vuonna 1938 rakennuksen uudelleen kattamisen yhteydessä.

Rajattu valokuva, Liikuntaltk:n arkisto.

Suunnitelma lasten leikkikentäksi 1925

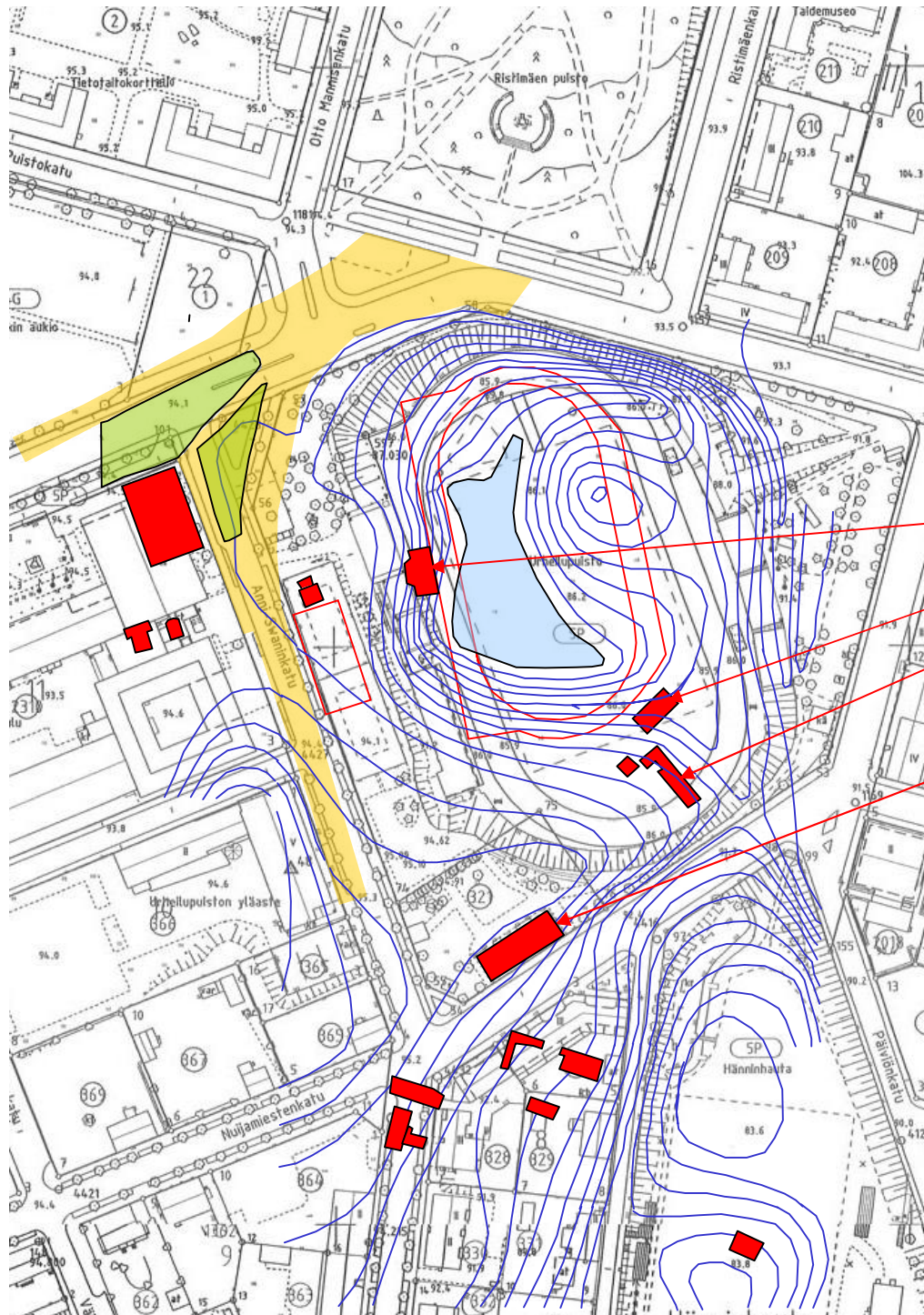
Tahko Pihkala oli lausunnossaan vuonna 1915 todennut, että ”Itäiseen urheilukenttäalueen kulmaukseen jää riittävästi tilaa leikkipaikaksi varhaisemmassa kasvuväessä oleville lapsille. se olisi pensasaidalla eroitettava muusta alueesta hieman erilleen. sen sisustuksesta voimme luetella:

1. 1. Hiekkarinne päivän paistattamista ja rakentelemista varten.
2. 2. Sementtipohjainen, noin 6x6 m. kahluu- ja rypemisallas.
3. 3. Pieni avonainen alue juoksuleikkejä varten.
4. 4. Puiden varjoon kipeämätankoja, kiikkurenkaita, tikapuita, rekki, nojapuut y.m. voimistelutelineitä”.

Kymmenen vuotta myöhemmin laati kaupungininsinööri Taneli Pessa suunnitelman lasten leikkikentän rakentamiseksi Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun kulmauksessa olleen urheilukentän pääsisäänkäynnin molemmin puolin. Valtuusto hylkäsi suunnitelman pitäen paikka ”sopimattomana”.

Pessan piirustuksessa näkyy kentälle johtavan päätien lisäksi myös alkuperäiseksi pääväyläksi ajateltu Mikonkadun ja Nuijamiestenkadun risteyksestä tuleva tie.

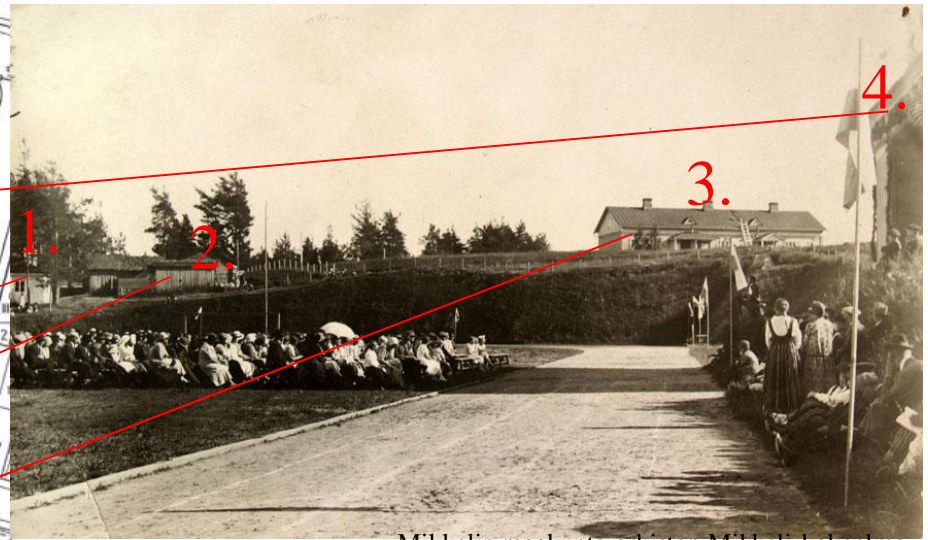

Kuvallite 39.

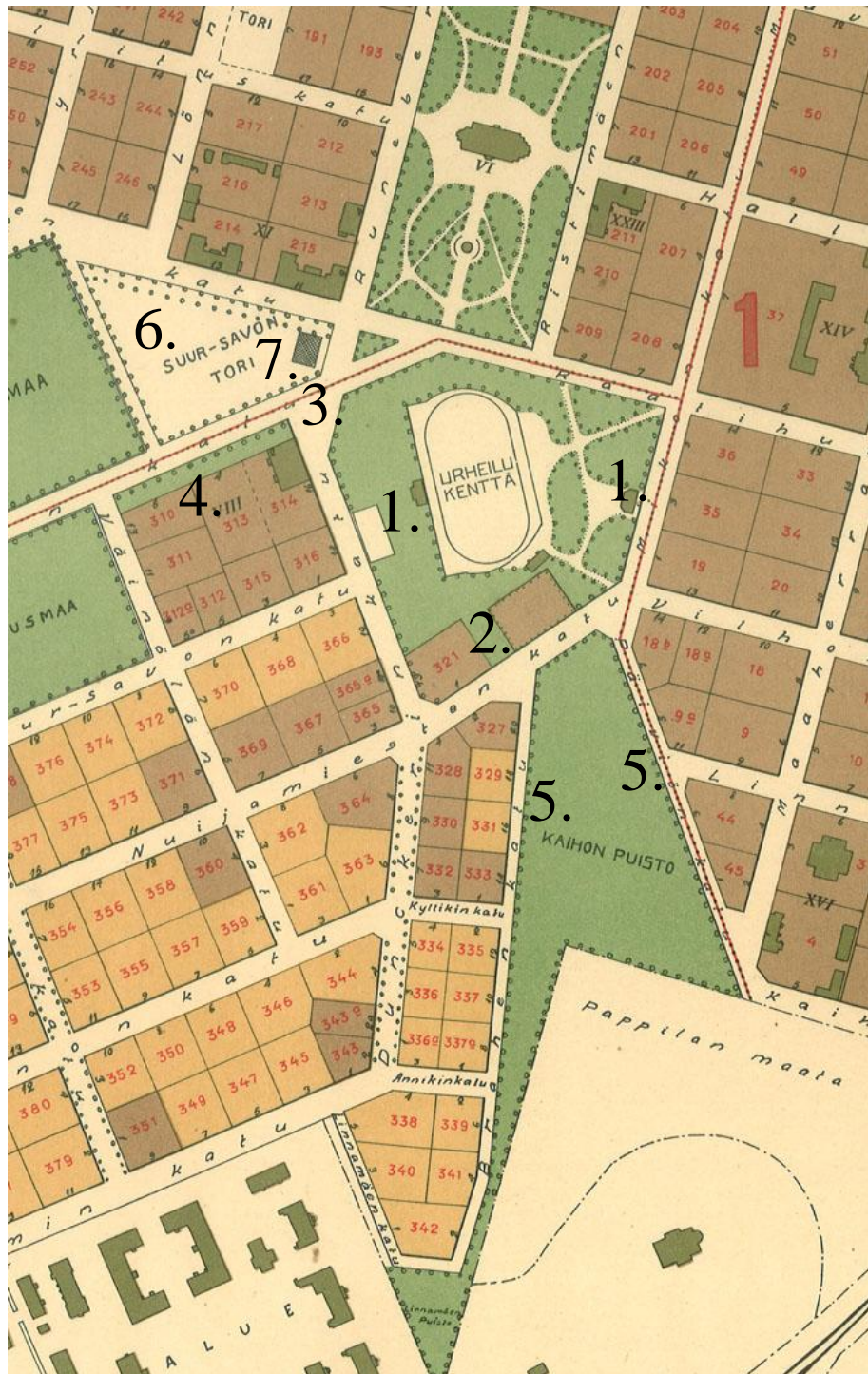
Alkuperäinen Hänninhauta ja vuoden 1916 urheilukenttä nykytilannekartalla

Nykypohjakartan (mustat viivat) päälle on merkitty sinisellä vuvoden 1908 korkeuskäyrät. Punaisella viivalla on esitetty Hänninhaudan ensimmäinen urheilukenttä Piponiouksen pohjakartan mukaisessa muodossa. Kentön rata oli todellisuudessa hiukan erilainen mutta paikka ja laajuus lienevät todenmukaiset. Punaisella on merkitty kentän rakentamisaikaan ja vähän sen jälkeen lähiympäristössä olleet rakennukset.

Mikkelin maakunta-arkiston Mikkelit-kokoelma.

1. Urheilijoiden puku- ja pesuhuoneet päätettiin rakentaa vuonna 1924. Ei ole varmuutta siirrettiinkö pukuhuonerakennus kentän laajentamisen yhteydessä 1932 vai rakennettiin kokonaan uusi rakennus.
2. Piponiuksen asemakaavan tontilla 323 oli ajuri Pekka Sattilaisen vanha rakennusryhmä, joka purettiin 1920-luvun viimeisinä vuosina.
3. Valtion avustama kaupungin virkailijoille suunniteltu asuinrakennus (Taneli Pessa 1923) on edelleen olemassa ja vanhin kentän alueella oleva rakennus.
4. Vuoden 1923 laulujuhla verten tehty laululavarakennus siirrettiin kentän laajentamisen yhteydessä 1932 ja purettiin vuonna 1959 silloisen kentän laajentamisen ja katsomorakennuksen teon yhteydessä.

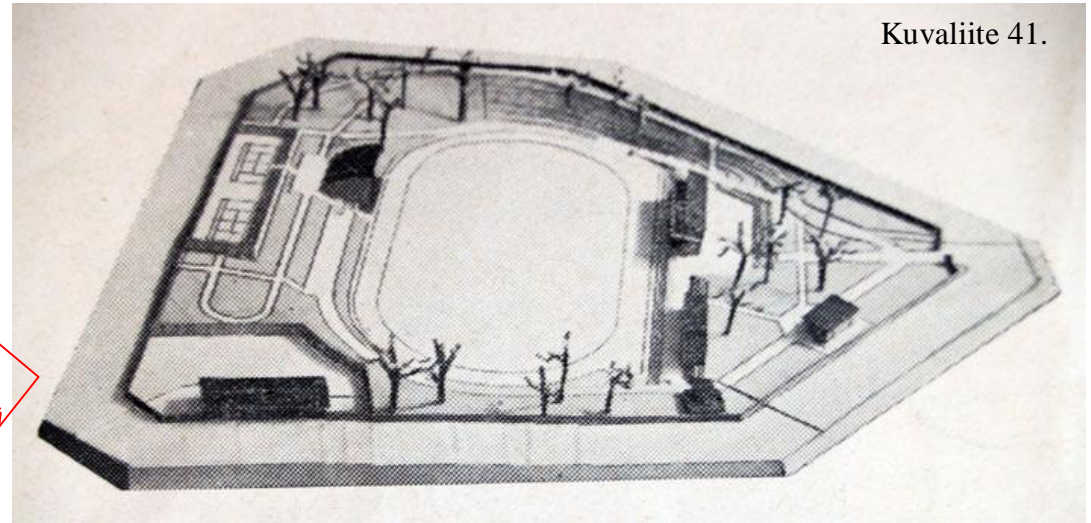
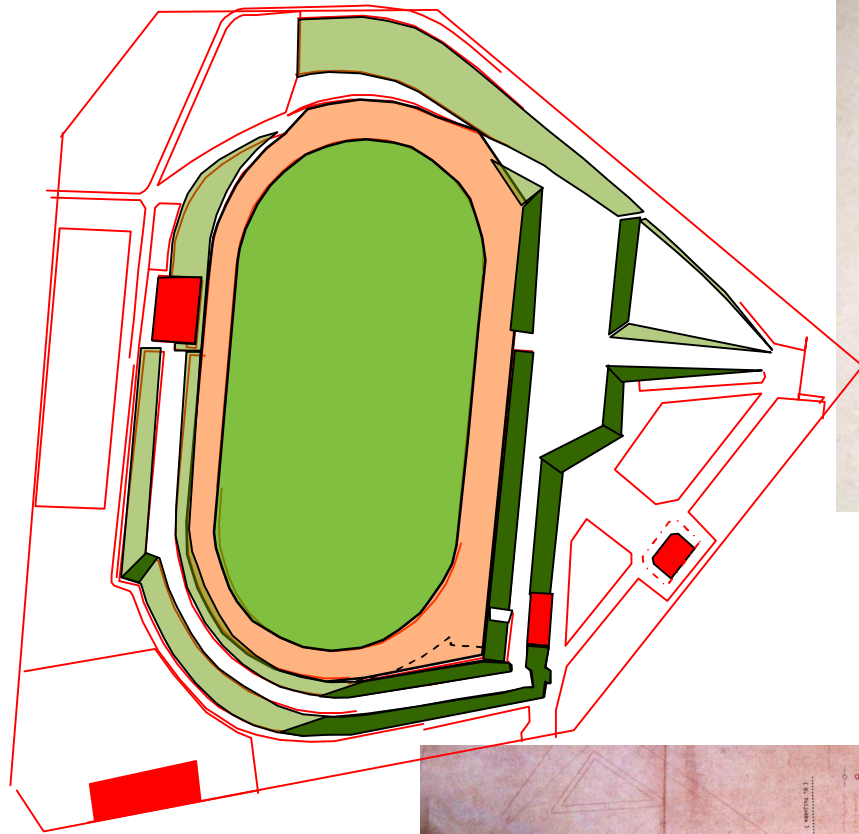

Kuvaliite 40.

Urheilupuiston asemakaavamuutos 1931 Valtioneuvoston vahvistus 20.1.1931

Asemakaavamuutos urheilukentän alueelle laadittiin kaupungin rakennuskonttorissa kaupungininsinööri Erkki Tammiston johdolla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavamuutoksen 9.10.1930 ja Valtioneuvosto vahvisti kaavan 20.1.1931. Varsinainen kaavakartta on kadonnut mutta Tammiston kaavaselostuksen ja viereisen karttaotteen (kaupungin asemakartta 1931) perusteella voidaan todeta kaavan sisällöstä:

1. Urheilukentän ympärillä olleiden tonttien 317-320 ja 322-326 poistaminen.
2. Tontin 321 pienentäminen ja rakennusalan varaaminen urheilutalolle Nuijamiestienkadun varteen.
3. Otavankadun rakentaminen 18 metriä leveäksi ja ”aivan suoraksi Raatihuoneenkadulta Kiiskinmäelle saakka”. Kadun linjaus siirsi urheilupuiston rajaa ”ulommas” ja Dunckerinkadun (nyk Anni Swaninkatu) ja Otavankadun kulmauksessa ”sisäänpäin”.
4. ”Otavankadun laajentamisen tähden sekä sen vuoksi, että tonttiraja olisi yhdensuuntainen katulinjan kanssa, on kaupungin hallussa olevien tonttien 311, 313 ja 314 rajaa siirretty jonkun verran sisäänpäin.”
5. Päiviönkadun ja Brahenkadun kaventaminen, edellinen 16 – 11 m ja jälkimmäinen 16 – 8 m.
6. Suur-Savon tori rajattiin ympäröivistä katualueista ja reunustettiin puuriveillä.
7. Suur-Savon torin itäkulmaan muodostettiin ”pienempi rakennusala yleistä tarvetta silmällä pitäen” – ”sopiva esim. autojen huoltoasemaksi”.

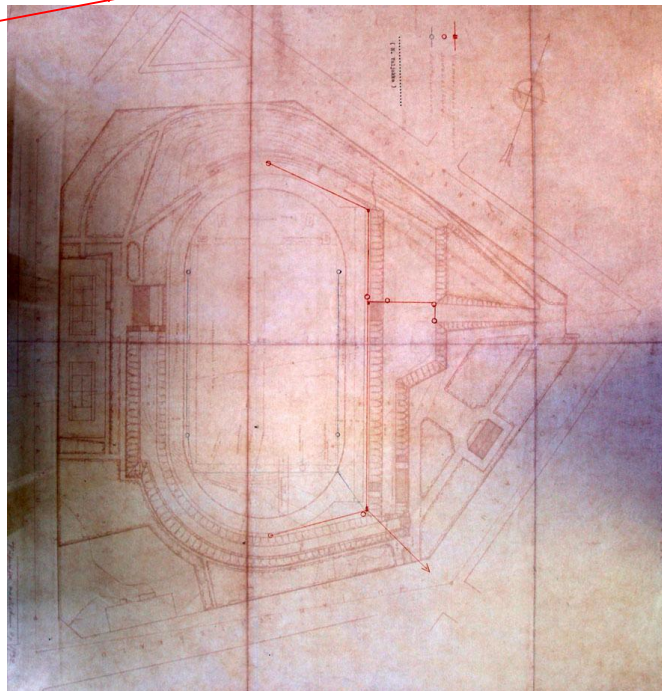

Urheilukentän laajennus 1932-1933

O.-I. Meurmanin suunnitelman mukaan urheilukenttä laajennettiin juoksuradaltaan 350 metrin pituiseksi. Samalla kentän etusuora (pääsuora) muodostettiin vanhasta kentästä poiketen itäisivulle (nykyinen takasuora). Pääsuoran sijaintimuutoksen aiheutti suunniteltu katettu katsomorakennus, jonka oli tarkoitus sijoittua pääsisäänkäynniksi valitun Mikonkadun ja Raatihuoneenkadun kulmauksesta tulevan tien puolelle. Kun katsomorakennuksen rakentamisesta piti luopua suunnattiin tien linjaus vanhan laululavan mukaan. Laululavaa siirrettiin radan laajennuksen vuoksi syvemmälle maapenkkaan.

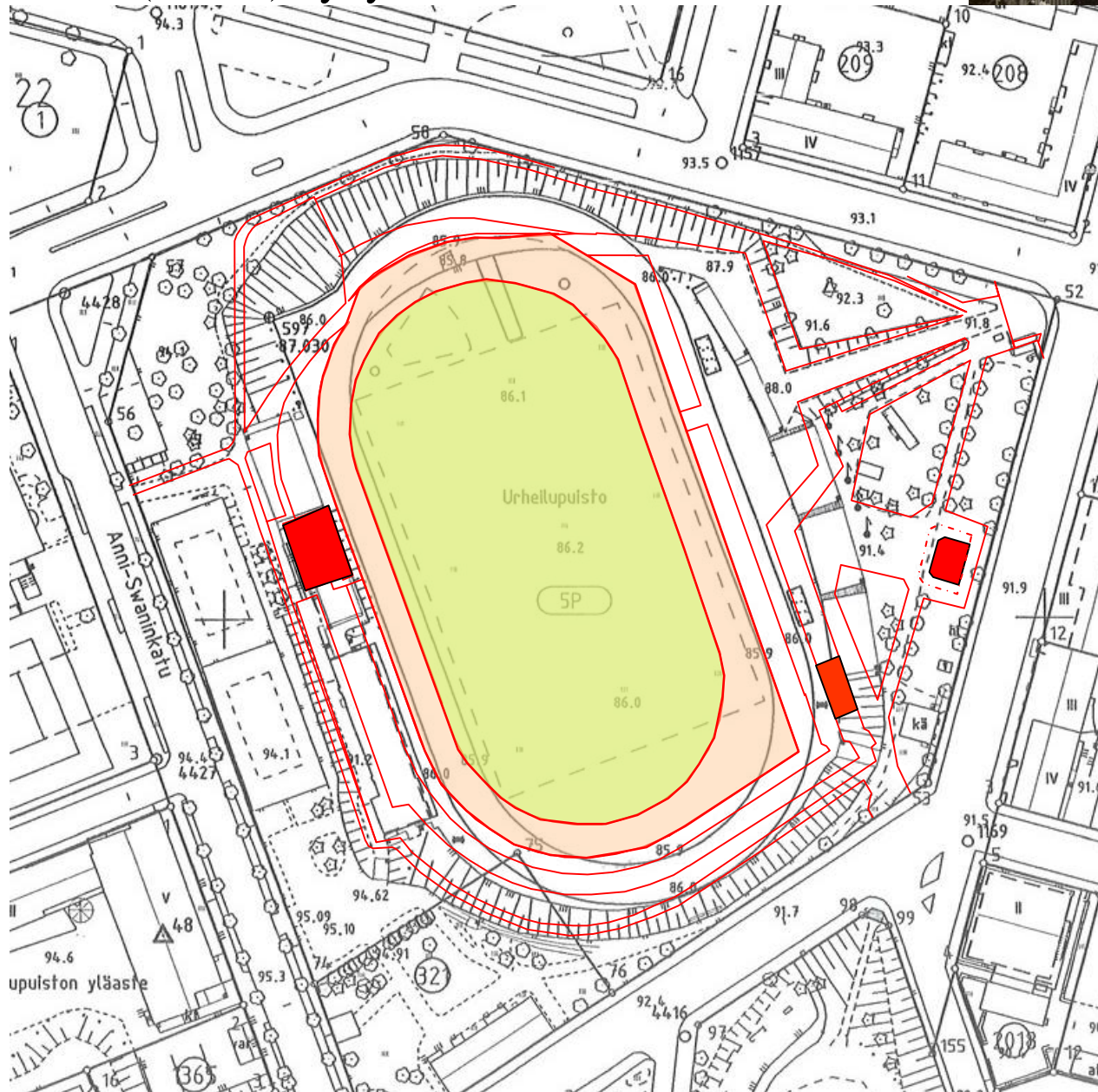
Meurmanin alkuperäisistä suunnitelma-asiakirjoista on Mikkelin kaupungin arkistoissa säilynyt ainoastaan viereinen asemapiirustus, joka on liikuntatoimiston seinällä kehystettynä. Aikanaan suunnitelmasta oli laadittu myös pienoismalli, josta on jäljellä ainoastaan kuvia lehdissä ja julkaisuissa.

Vasemmalla ylhäällä oleva piirustus on rekonstruktio Meurmanin kentästä. Radan ja keskikentän värit ovat harhaanjohtavat. Rata sai tiilimurskapinnoituksen ja keskikenttä nurmen vasta 1951.

Kuvaliite 42.

Meurmanin suunnitelman mukainen (1932-1933) kenttä (350 m) nykytilannekartalla

Vuoden 1923 lauluhulalava siirrettiin Meurmanin suunnitelman mukaisesti kentän laajennuksen yhteydessä. Koska lava ajautui siirrossa rinteesen oli tehtävä betoninen tukimuuri, jonka sisään vanha lava ”työnnettiin”. Maakunta-arkiston Mikkeli-kokoelma.

Meurmanin suunnitelman mukainen kenttä katsottuna pohjoiskaarten puolelta etelään päin. Geometrisen täsmällisesti muotoiltujen luiskien takaa näkyy tontin 321 rakennus oikealla ja huoltorakennus vasemmalla ylempään luiskaan upotettuna. Maakunta-arkiston Mikkeli-kokoelma.

Urheilukentän laajentaminen 1932-1933

Kuvaliite 43.

Rajaus ilmakuva 1931. Kaupunginmuseon kuva-arkisto.

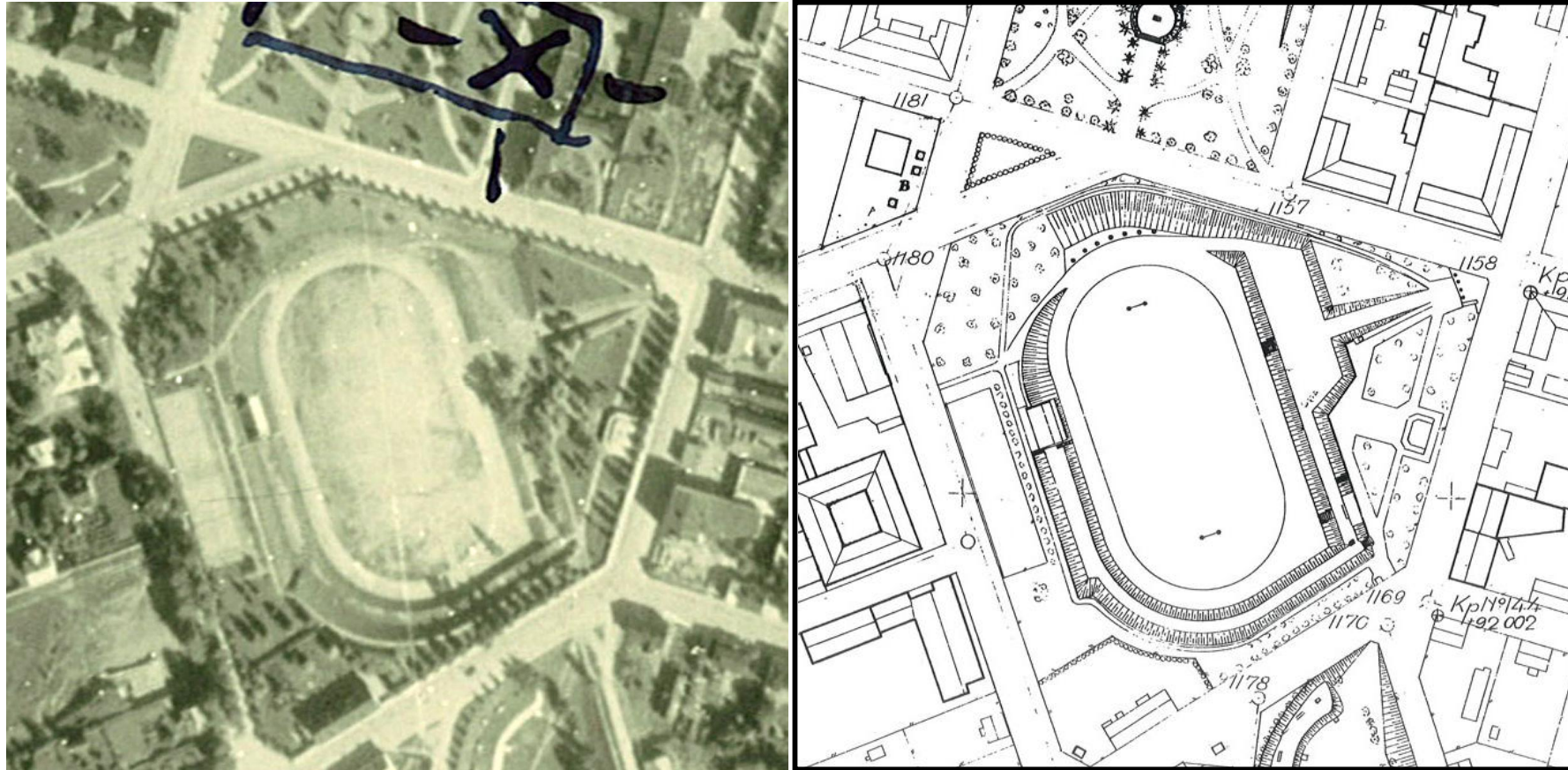
Urheilukenttä etelästä 1931. Ensimmäisen urheilukentän juoksurata liittyi vapaasti ympäröiviin penkkoihin. Kentän takasuora (kuvassa oikealla) liittyi loivasti nousevaan penkkaan, jonka kohdalta kaivettiin ja siirrettiin pois vanha teloituskukkula. Takana kulkevan Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun sekä Nuijamiestenkadun varteen on jo tehty puuistutukset. Vuoden 1923 laulujuhlien aikainen pääportti ja siitä kentälle johtava tie erottuvat hyvin, samoin puuttomalla nurmialueella Mikonkadun varrella sijaitseva Laulujuhlien ravintolapaviljonki. Kentän ja ravintolapaviljongin välisen tiheän metsäalueen eteläreunassa (kuvassa keskellä) erottuu vuonna 1924 rakennettu pukuhuonerakennus. Nuijamiestenkatu ja Dunckerinkatu (nyk. Kasarminkatu) ovat jo rakennetut Kaupungin viranhaltijoiden asuinrakennus (Nuijamiestenkatu 1, v. 1923) erottuu tummakattoisena. Sitä vastapäätä on Esa Hokkasen asuinrakennus (rkm. A. Uotila 1928), jonka vasemmalla puolella Dunckerinkadun reunalla on ajuri Emil Parkkisen uusi asuinrakennus (rkm. A. Uotila 1928) – Parkkisen vanhat rakennukset sijaitsivat keskellä kaavoitettua katulinjaa. Nuijamiestenkadun ja nykyisen Anni Swaninkadun kulmauksessa näkyy edelleen olemassa oleva lääninarkkitehti Kalle Kontion suunnittelema asuinrakennus (Kusti Piispanen).

Rajaus ilmakuva 1936. Kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Urheilukenttä lännestä 1936. Vuosina 1932-33 tehdyn laajennuksen jälkeen kentän ulkoasu muuttui oleellisesti. Geometrisen säännölliset nurmetetut luiskat ja säännölliset käytävät ja kulkutiet ryhdistivät koko aluetta. Kuvassa kentän takana erottuu Raatihuoneenkadun ja Mikonkadun kulmauksesta tuleva päätie, joka johtaa laajemmalle aukiolle, jonka kentän puoleiseen reunaan etusuoraksi muutetun entisen takasuoran kohdalle oli tarkoitus sijoittaa katettu katsomorakennus (ei toteutettu). Uuden etusuoran 100 metrin lähtöpaikan kohdalle (kuvassa oikealla) siirrettiin entinen pukuhuonerakennus. Pukuhuonerakennuksen ja ravintolapaviljongin välissä ollutta puustoa on poistettu huomattavasti. Mikonkadun ja Nuijamiestenkadun varren puuistutukset ovat lähteneet hyvään kasvuun – sen sijaan Raatihuoneenkadun varressa on osa jo istutetuista puista poistettu (mahdollisesti aidan rakentamisen vuoksi). Kuvan vasemmassa reunassa kulkevan Otavankadun varteen on istutettu puurivit vanhojen puiden lisäksi. Suurehko rakennus Otavankadun ja Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) kulmassa on entinen venäläinen kansakoulu, joka muutettiin kaupunginsairaalaksi. Rakennuksen paikalla on nykyisin ammattikoulun (MAST) juhlasalirakennus.

Urheilukentän laajentaminen 1932-1933

Ilmakuva 1941.
Mittaussosaston arkisto.

Vasemman puoleinen urheilukentän ympäristön ilmakuva on vuodelta 1941. Pohjakartta samasta kohtaa on vuodelta 1943, mutta siihen on tehty täydennyksiä vielä 1950-luvulla. Kentän alueen osalta ne ovat kuitenkin yhtäpitäviä. Ilmakuvasta voidaan havaita, että kahdeksan vuotta valmistumisensa jälkeen laajennettu urheilukenttä (1933) on alkanut jo hiukan ”pehmentyä”. Luiskien väliset kulkutiet ja tasanteet ovat alkaneet villiintyä. Erityisesti ”aukio” kentälle tulevan päätien ja juoksuratarata-alueen välissä ei enää ilmakuvasa kunnolla erotu ja siihen näyttää muodostuneen vapaamuotoinen kulkutie.

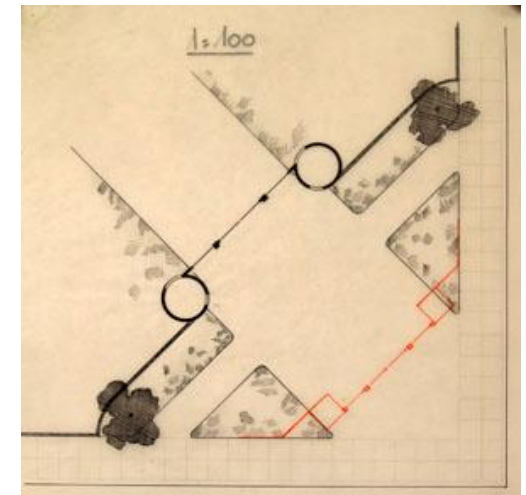
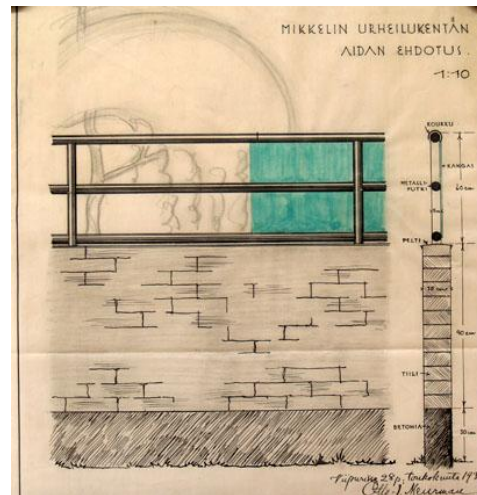
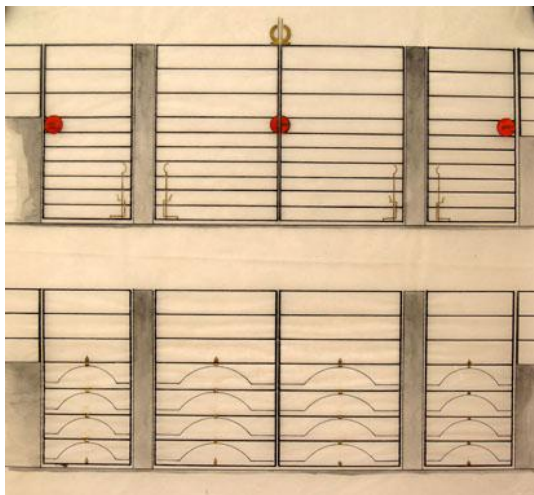
Ylläpidetty pohjakartta 1943-
Mittaussosaston arkisto.

Vaikka karttaan ei ole merkitty vuonna 1951 valmistunutta käymälärakennusta on kenttää ympäröivälle alueelle merkitty lukuisia 1950-luvulla tapahtuneita muutoksia. Suur-Savon aukion itäreunaan on merkitty vuonna 1953 valmistunut huoltoasema. Kentän länsipuolelle on merkitty uusi tyttökoulu (1952) ja ammattikoulun uudisrakennus (1956). Viimeisimmät merkinnät ovat Raatihuoneenkadun kerrostalot. Ilmakuvassa on rukoushuone Elimin tontti vielä talvisodan pommituksen jäljiltä tyhjänä.

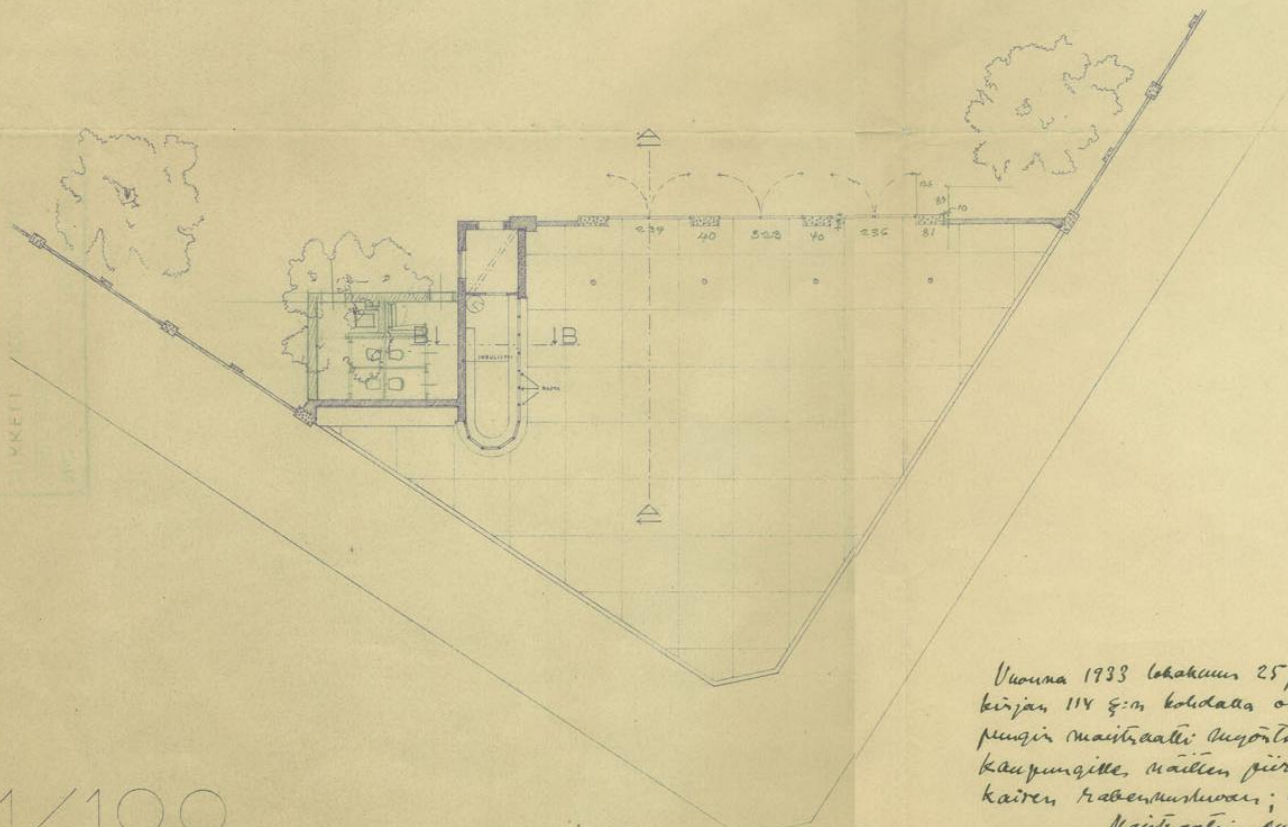
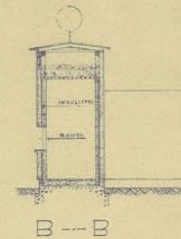
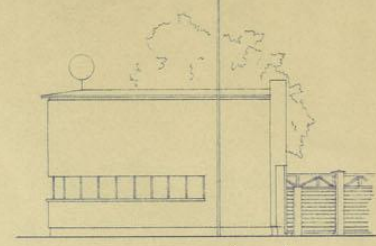
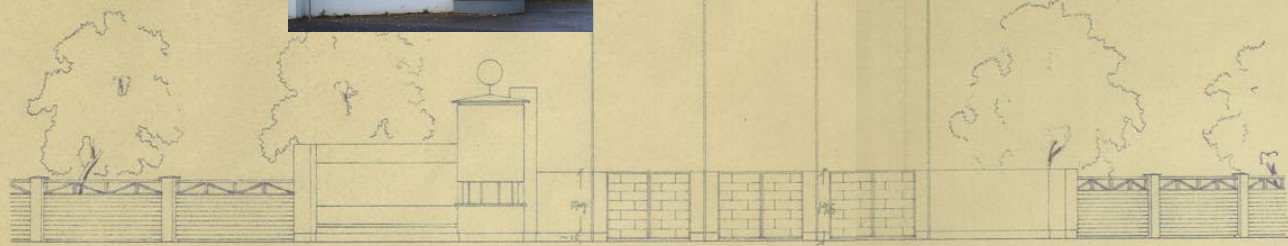
Urheilupuiston aidan ja pääportin suunnittelu 1933

Urheilukentän ympärille oli rakennettu uusi lauta-aita vuonna 1922 (Kuvaliite 29.). Vuoden 1923 laulujuhlia varten oli lääninarkkitehti Armas Rankka suunnitellut Mikonkadun ja Raatihuoneenkadun kulmaukseen sijoitetun juhlaportin. Urheilukentän laajennustyön (1932-33) yhteyteen päätettiin liittää myös uuden aidan ja pääportin rakentaminen. Kaupungin rakennustoimistossa tehtiin lukuisia ehdotuksia, joista ohessa on vain muutamia. Myös kentän laajennuksen suunnittelija Meurman teki oman ehdotuksensa (keskellä alla). Lopulta aidan ja pääportin suunnitelma teetettiin arkkitehti Martti Välikankaalla (kuvaliitteet 47 ja 48).

Urheilupuiston aidan ja pääportin suunnittelu – Martti Välikangas 1933

Vuonna 1933 lokakuun 25 päivänä, päälä-
kirjan 114 §:n kohdalla on Mikaelin kau-
pungin maistraatti suostunut Mikaelin
kaupungille, näiden jierastusten nu-
kaisen trabeenustuvan; todistaa
Maistraatin puolesta:

Helsinki, lokak. 17. 1933.

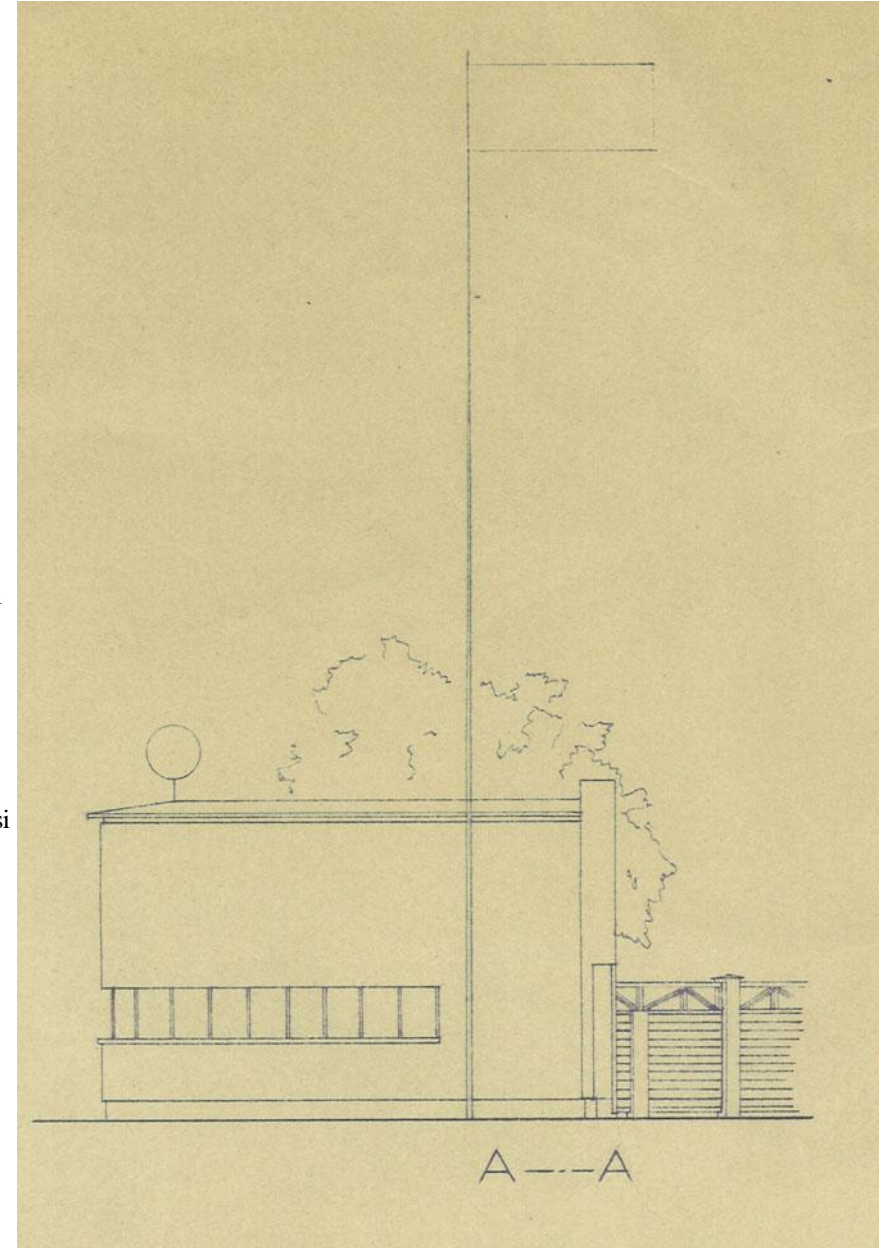
Martti Välikangas

Otto-Iivari Meurmanin suunnitelman urheilukentän laajennuksen yhteydessä pääportti säilyi alueen koillisnurkkauksessa Mikonkadun ja Raatihuoneenkadun kulmauksessa, jossa jo vuoden 1923 laulujuhlien juhlaportti oli sijainnut. Porttirakennuksen suunnitelmaa ei kuitenkaan laatinut Meurman vaan arkkitehti Martti Välikangas, joka suunnitteli Mikkeliin lukuisia rakennuksia 1930-luvulta alkaen. Useissa Välikankaan Mikkeliin tekemissä suunnitelmissa heijastui vielä 20-luvun klassismin. Urheilukentän porttirakennus edustaa nauhaikkunoineen selkeämmin funktionalistia periaatteita. Rakennuksen katolla olevan pallon sanotaan viittaavan pallokentän suuntaan – kuulaksi se onkin hieman kookas.

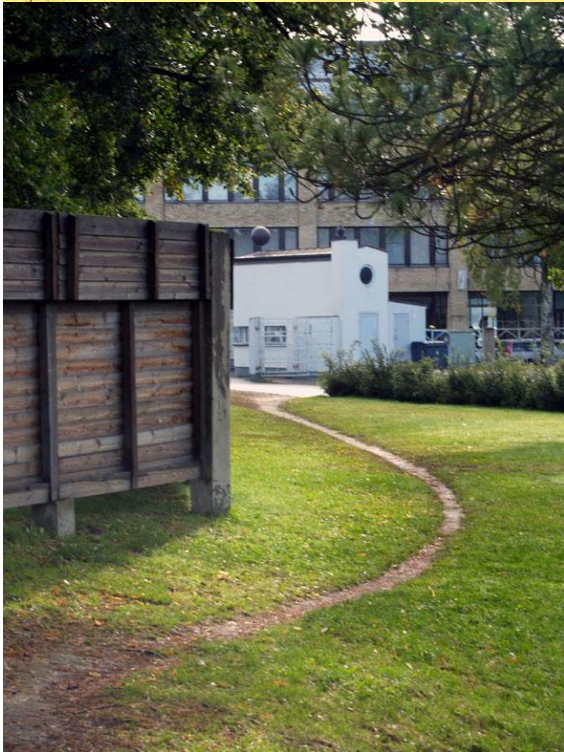
Käytännössä porttirakennuksen pohjaratkaisu oli esitetty jo Meurmanin kenttäsuunnitelmassa 1932 (vasemmalla). Rajaus Liikuntatoimiston seinällä olevasta asemapiirustuksesta. – Välikankaalle jäi rakennuksen julkisivujen suunnittelu. Kaupunginhallituksen piirustukset. MKA.

Urheilupuiston kioskin laajennus 1:50.

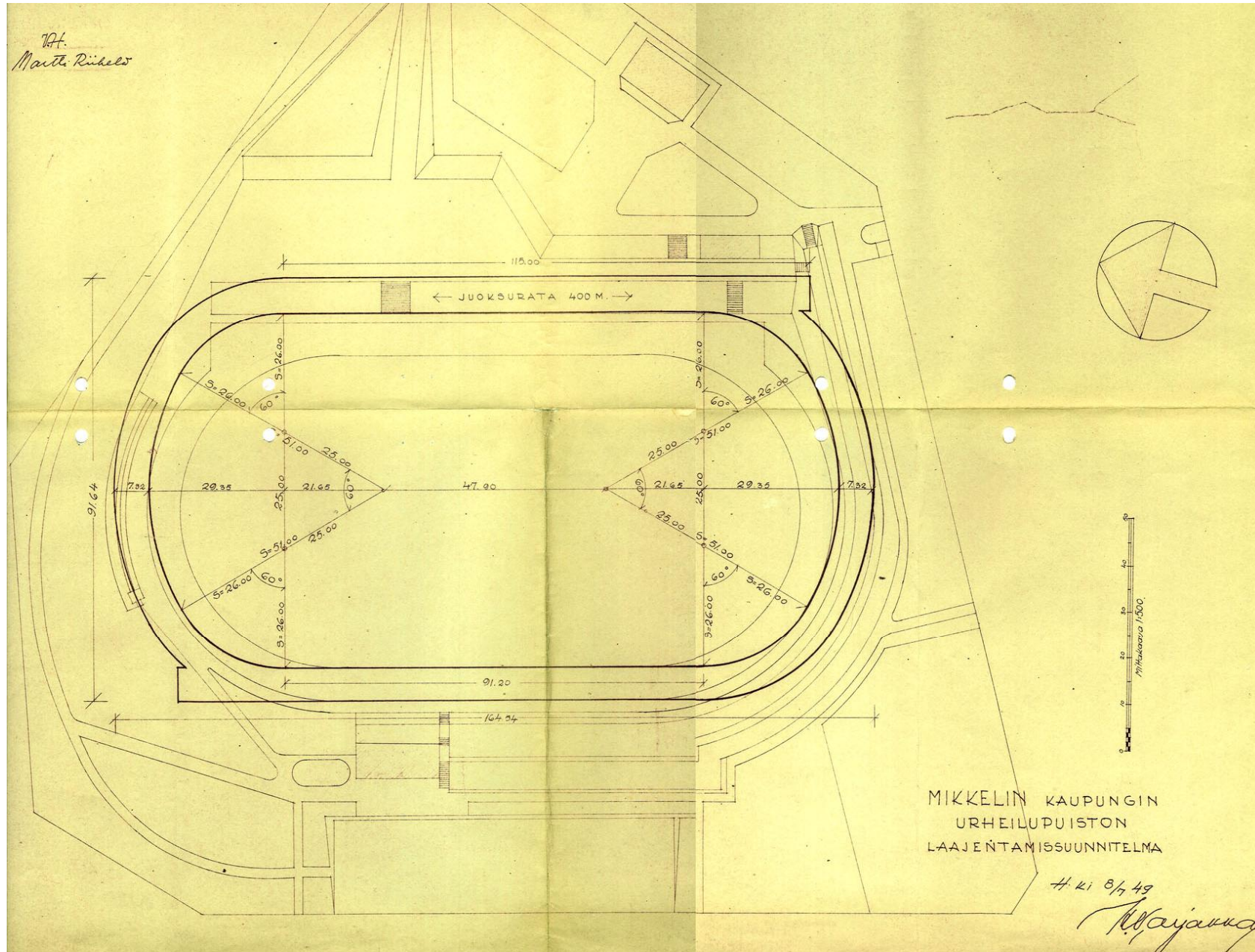
Urheilupuiston porttirakennuksen laajennussuunnitelma – Martti Riihelä 1956

Kuvaliite 48.

Kaupungin rakennustoimistossa tehtiin vuonna 1956 kaupunginarkkitehti Riihelän johdolla suunnitelma Välikankaan porttirakennuksen laajentamisesta varastohuoneella, jonka alla oli kellaritila. Maan päällisen kerroksen seinät tehtiin purutäytteisinä lautaseininä.

Välikankaan suunnitelmassa (kuvaliite 46.) oli rautaportin kehysten välinen alue koristeltu suorakaiteisilla aiheilla. Riihelän suunnitelmassa näkyy pyöreä koristeaihe, joka porteissa nykyään on. Porttien alkuperäisestä toteutuksesta ei ole varmuutta. Kaupunginhallituksen piirustukset. MKA.

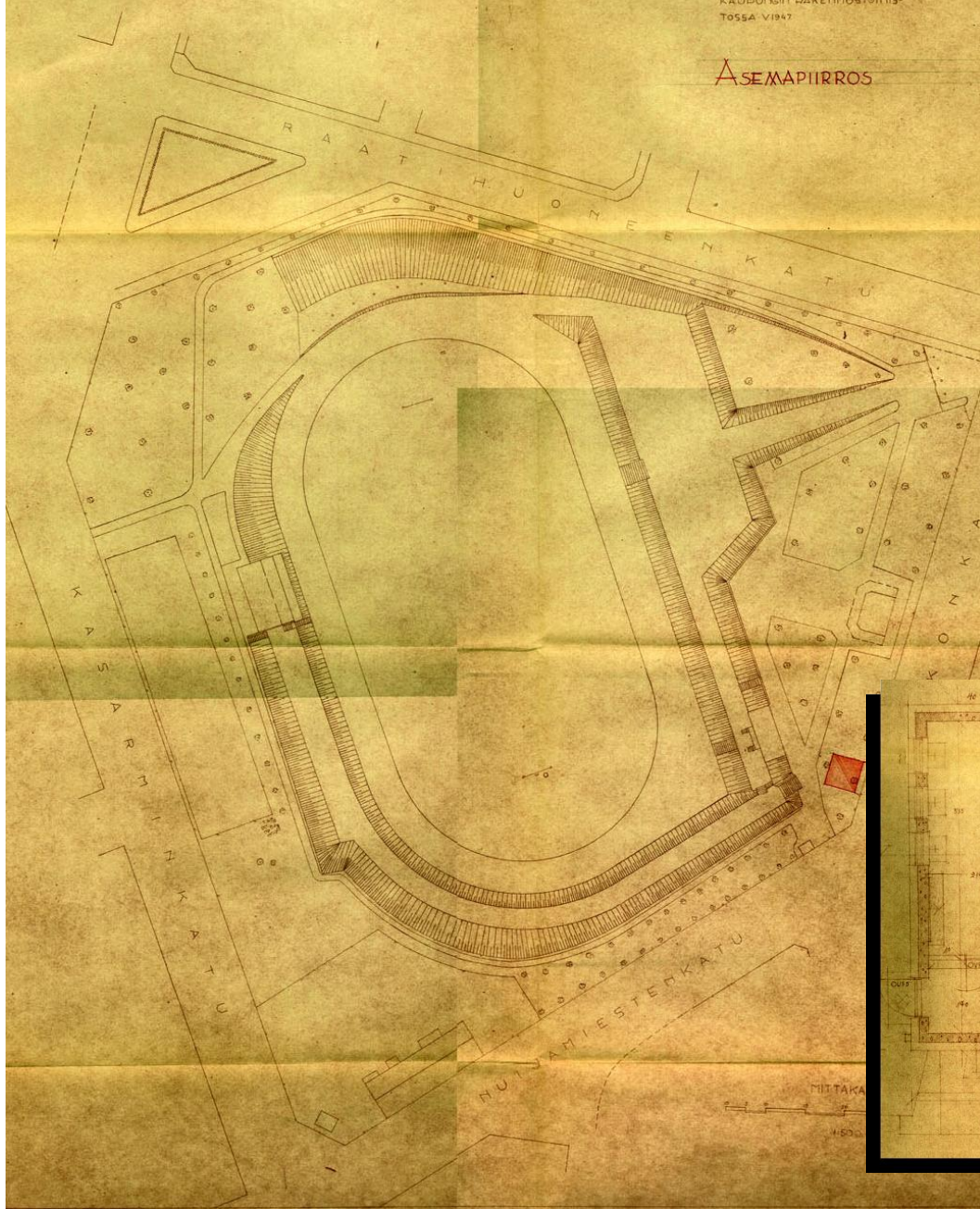
Insinööri H. Valjakka ”olympiastadionin rakentaja” laati jo ennen sotia suunnitelmat Mikkelin urheilukentän uudistamiseksi. Sodan jälkeen suunnitelmia päästiin toteuttamaan vasta 1950 ja 1951. Yllä olevaa laajennusta 400 metrin juoksuradaksi ei kuitenkaan vielä tuossa vaiheessa toteutettu. Sen sijaan kentän juoksurata sai vihdoin ja viimein kunnollisen päällysteen – tiilimurskan. Kaupunginhallituksen piirustukset. MKA.

Kuvaliite 50.

MIKKELIN URHEILUKENTTÄ- JA PUISTO

KARTTA LAADITTU MIKKELIN
KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMIS-
TOSSE 1947

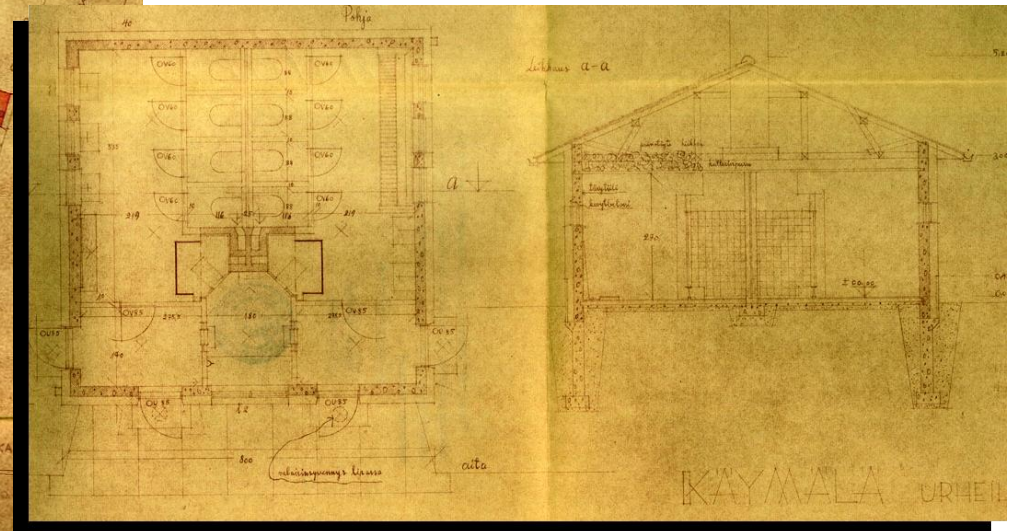
ASEMAPIIRROS

Käymälärakennus 1950

Urheilupuiston nykyinen yleisökäymälärakennus suunniteltiin kaupungin rakennustoimistossa vuonna 1950. Juoksuradan ja pelikentän pintarakenteita uusittiin samaan aikaan, mutta muuten kenttä oli tuolloin vielä Meurmanin vuoden 1932 suunnitelman mukaisessa asussa. Rakennus sijoitettiin Mikonkadun varteen pukuhuonerakennuksen ”yläpuolelle”. Käymälät olivat alun perin maksullisia – kassanhoitajan huoneesta hoidettiin myös puu-uunien lämmitys. Käymälöitä ei tehty pelkästään urheilukentän käyttöä varten, vaan niihin päästiin myös suoraan Mikonkadulta. Kaupunginhallituksen rakennuspiirustukset MKA. Valokuvat P.E. 2007.

Julkisivu kaakkoon.

Käymälärakennus 1950

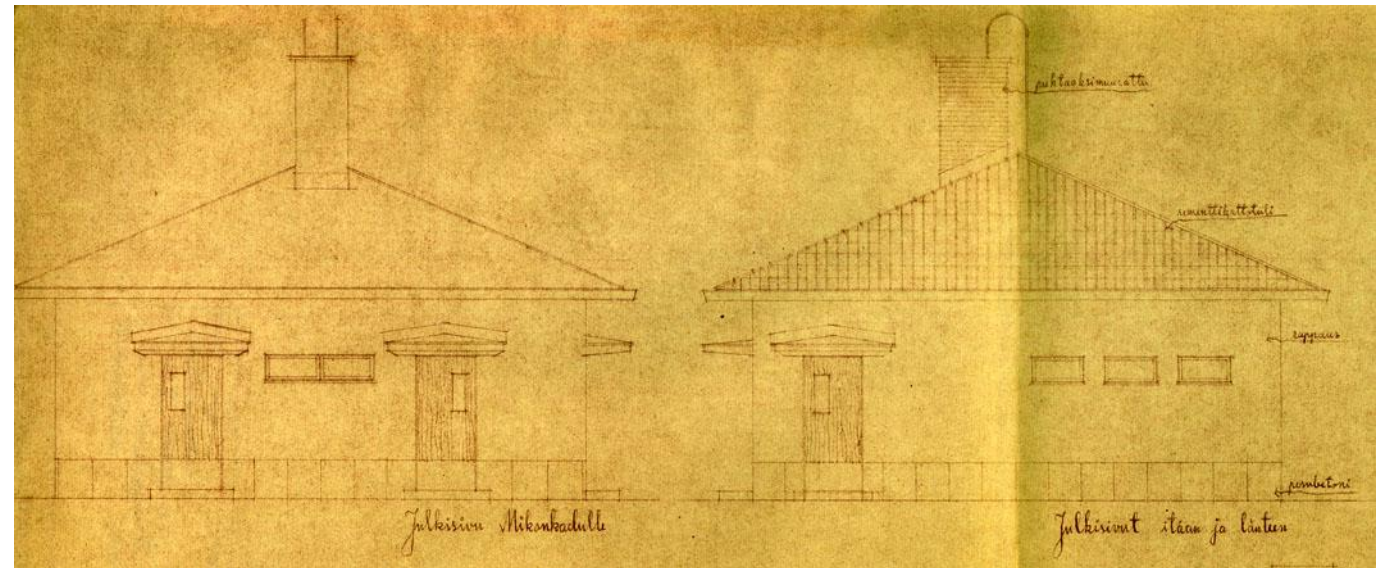
Kuvaliite 51.

Julkisivut Mikonkadulle ja luoteeseen.

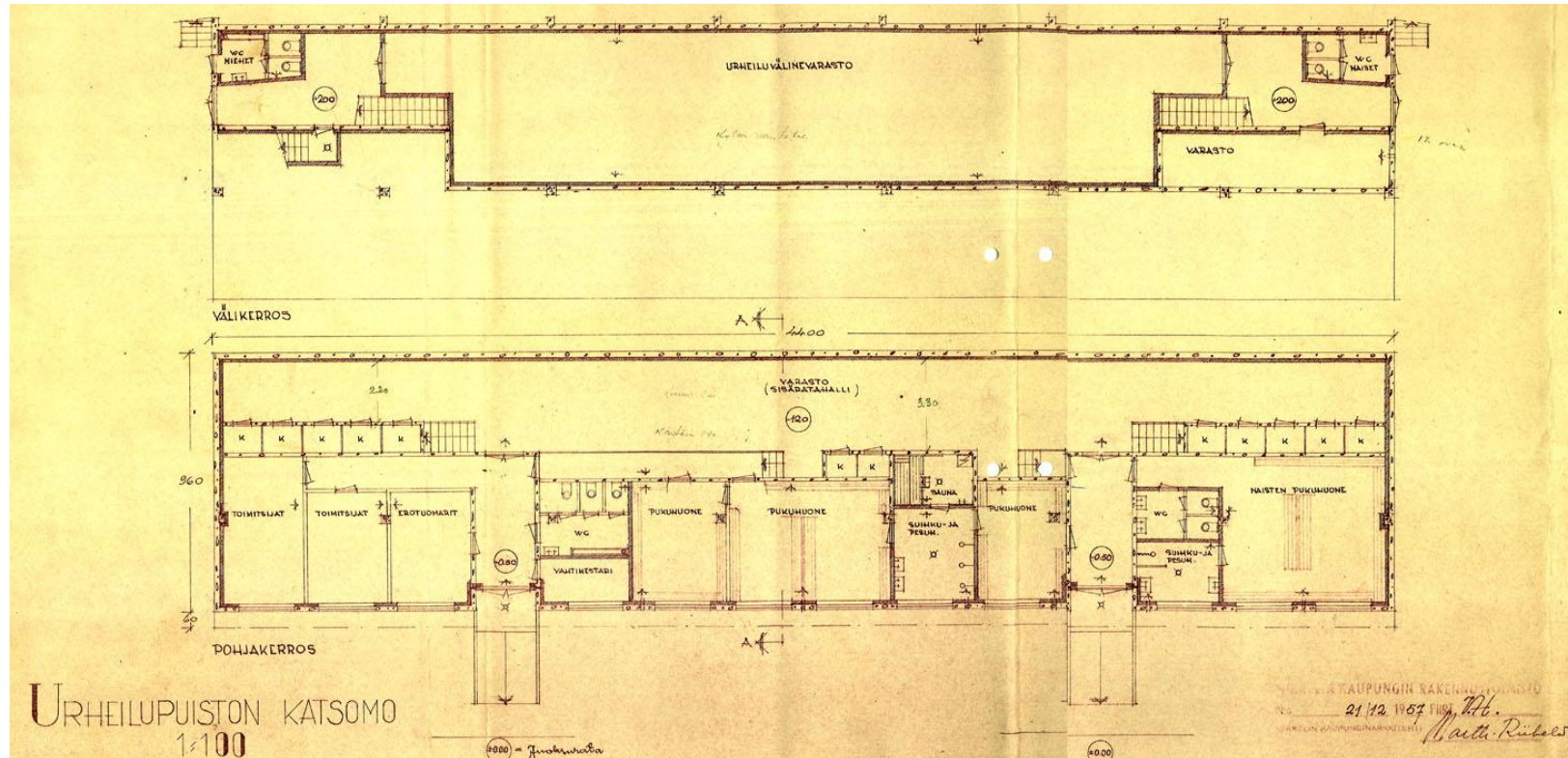

Luoteisseinän ovi ja luiska.

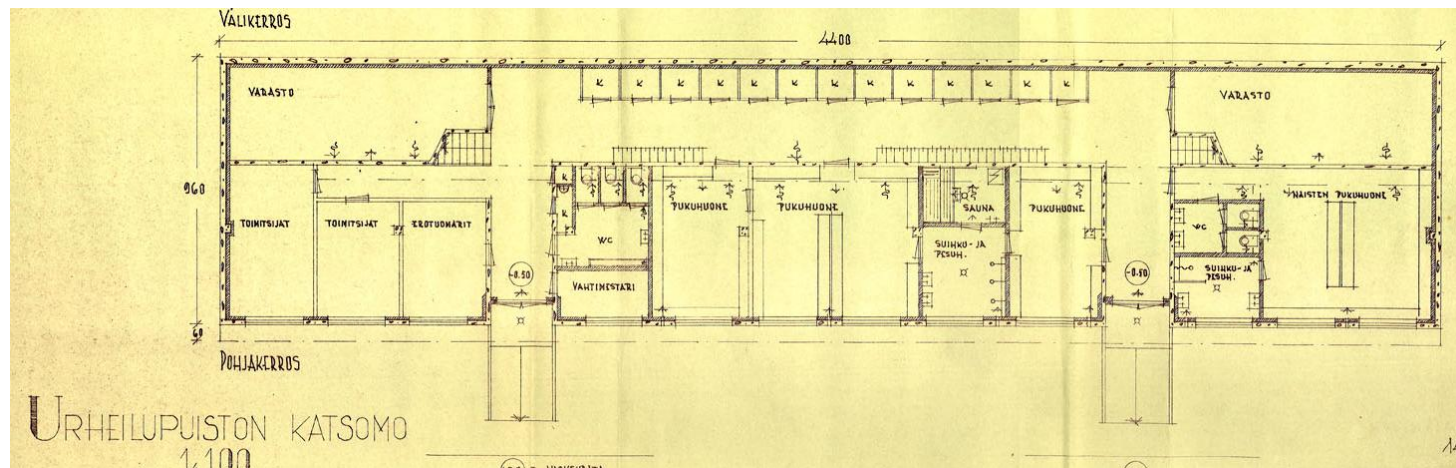

Kaupungin rakennustoimistossa vuonna 1950 päivätty julkisivupiirustus. Kaupunginhallituksen piirustukset.MKA.

Urheilupuiston katsomo – Martti Riihelä 1957-59

Mikkelin kaupunginarkkitehti Martti Riihelä oli laatinut ensimmäiset suunnitelmat katettua katsomorakennusta varten jo vuonna 1953. Joulukuussa 1957 Riihelä päiväsi yllä olevan suunnitelman, johon sisältyi pohjakerrokseen sijoitettu maapohjahalli Kuopion Väinölänniemen katsomon innoittamana. Maapohjahallista kuitenkin luovuttiin ja lopullinen alla oleva suunnitelma (14.11.1958) sisälsi hallin paikalla varastotiloja. Kaupunginhallituksen piirustukset. MKA.

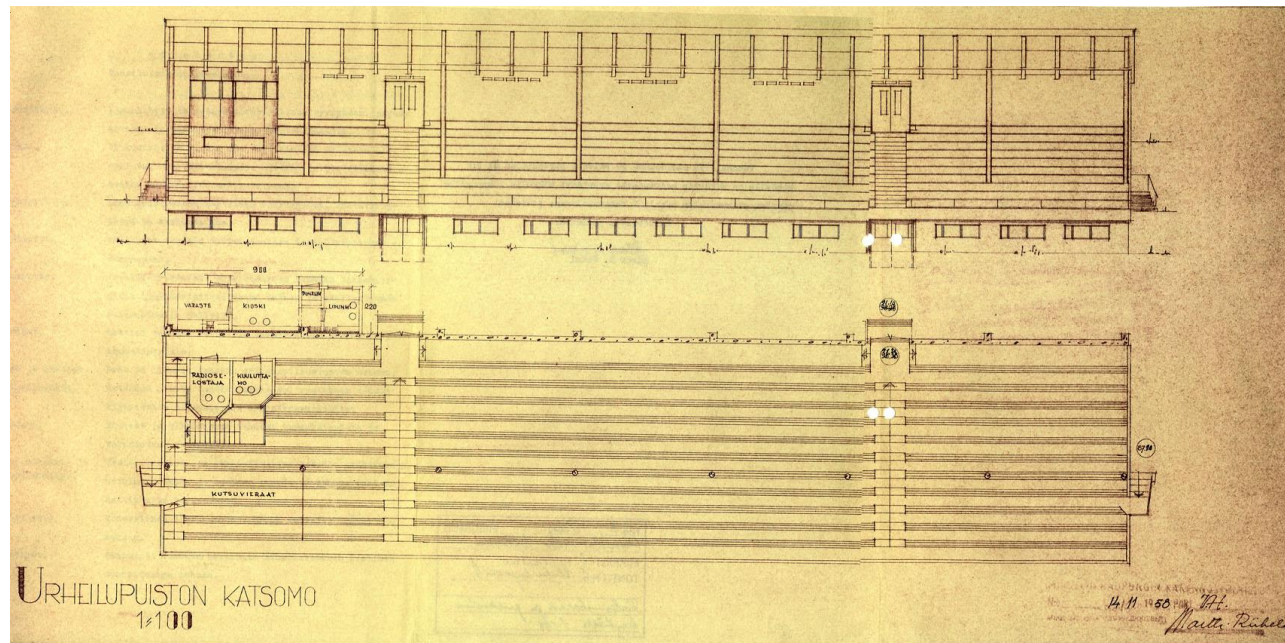
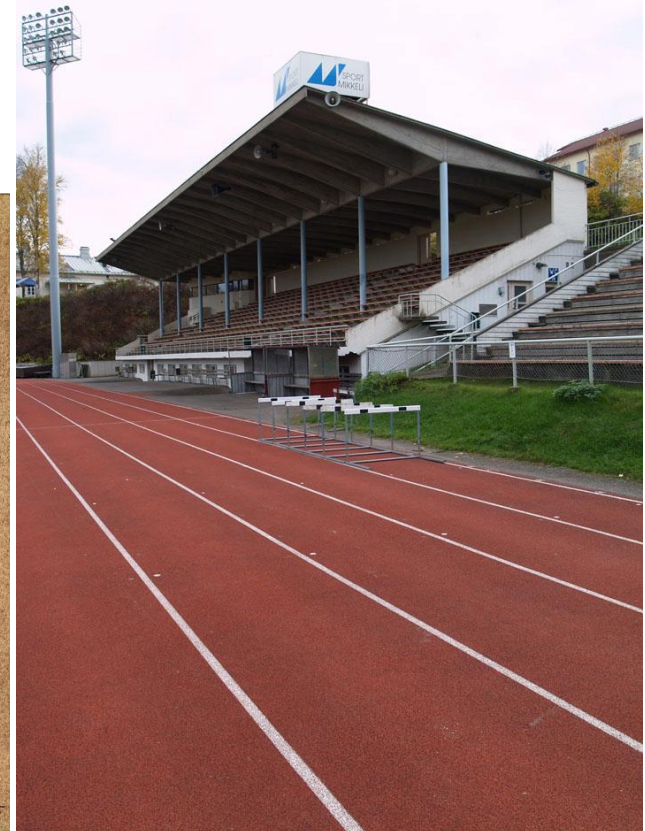
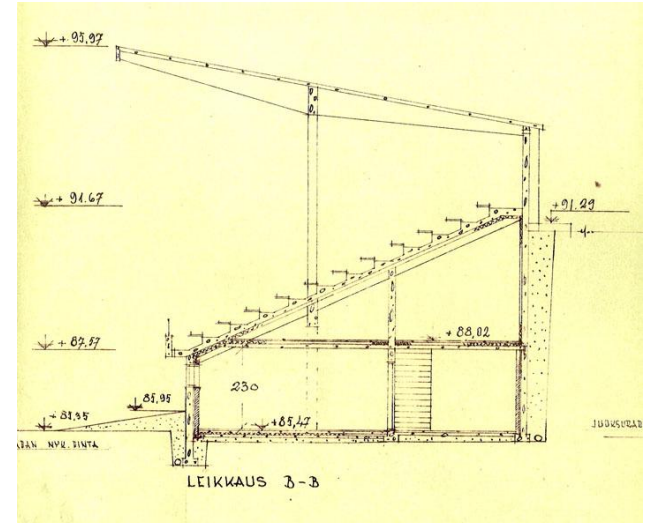

Urheilupuiston katsomo – Martti Riihelä 1957-59

Kuvaliite 53.

Katettu katsomorakennus toteutettiin kentän länsireunalle vanhan laululavan eteläpuolelle, paikkaan johon arkkitehti von Ungern-Sternberg oli vuonna 1942 suunnitellut silloin toteuttamatta jääneen katsomorakennuksen. Katsomon sijoitus länsireunalle aiheutti kentän juoksuradan muuttamisen niin, että etusuora siirtyi takaisin kentän länsireunaan. Katsomorakennuksen vastaanottotarkastus pidettiin syyskuun ensimmäisenä päivänä 1959. Kaupunginhallituksen rakennuspiirustukset. MKA.

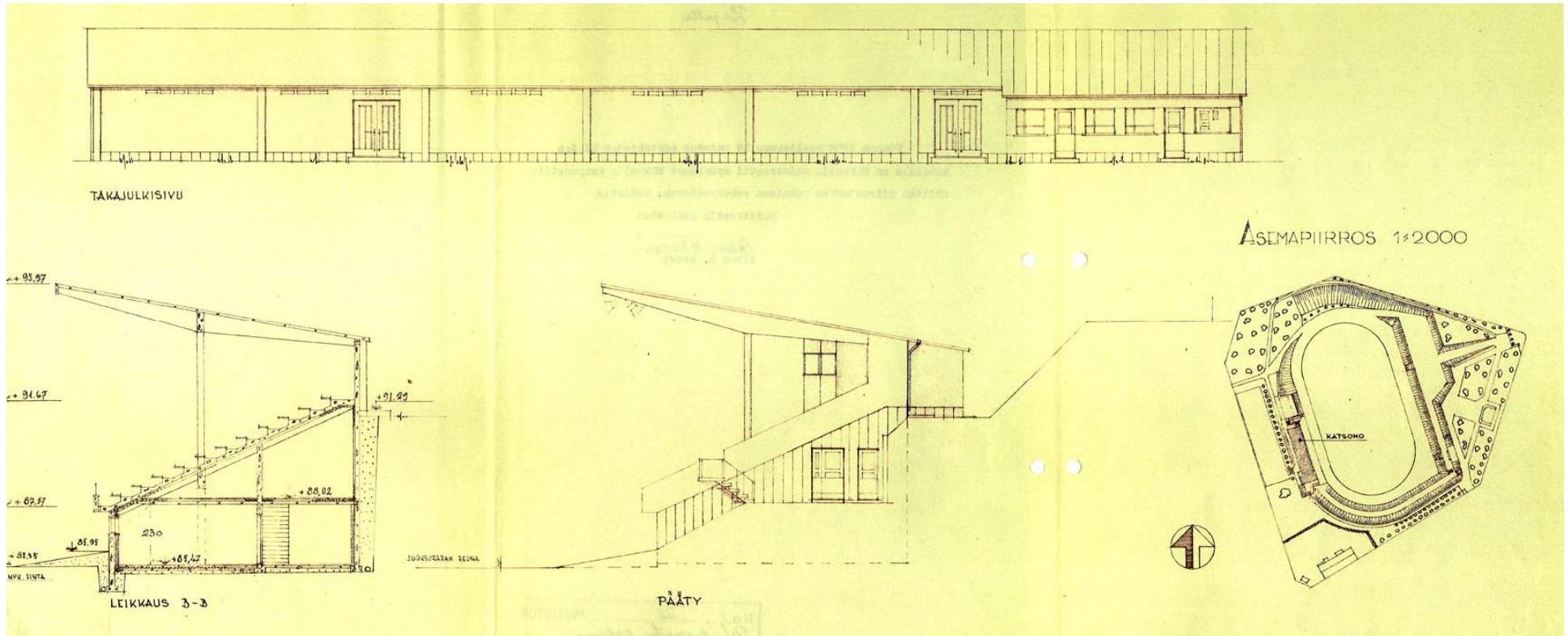

Kuvaliite 54.

Urheilupuiston katsomorakennus – Martti Riihelä 1957-59

Julkisivu länteen, poikkileikkaus, pohjoispääty ja asemapiirros. 14.11.1958. Kaupunginhallituksen rakennuspiirustukset. MKA..

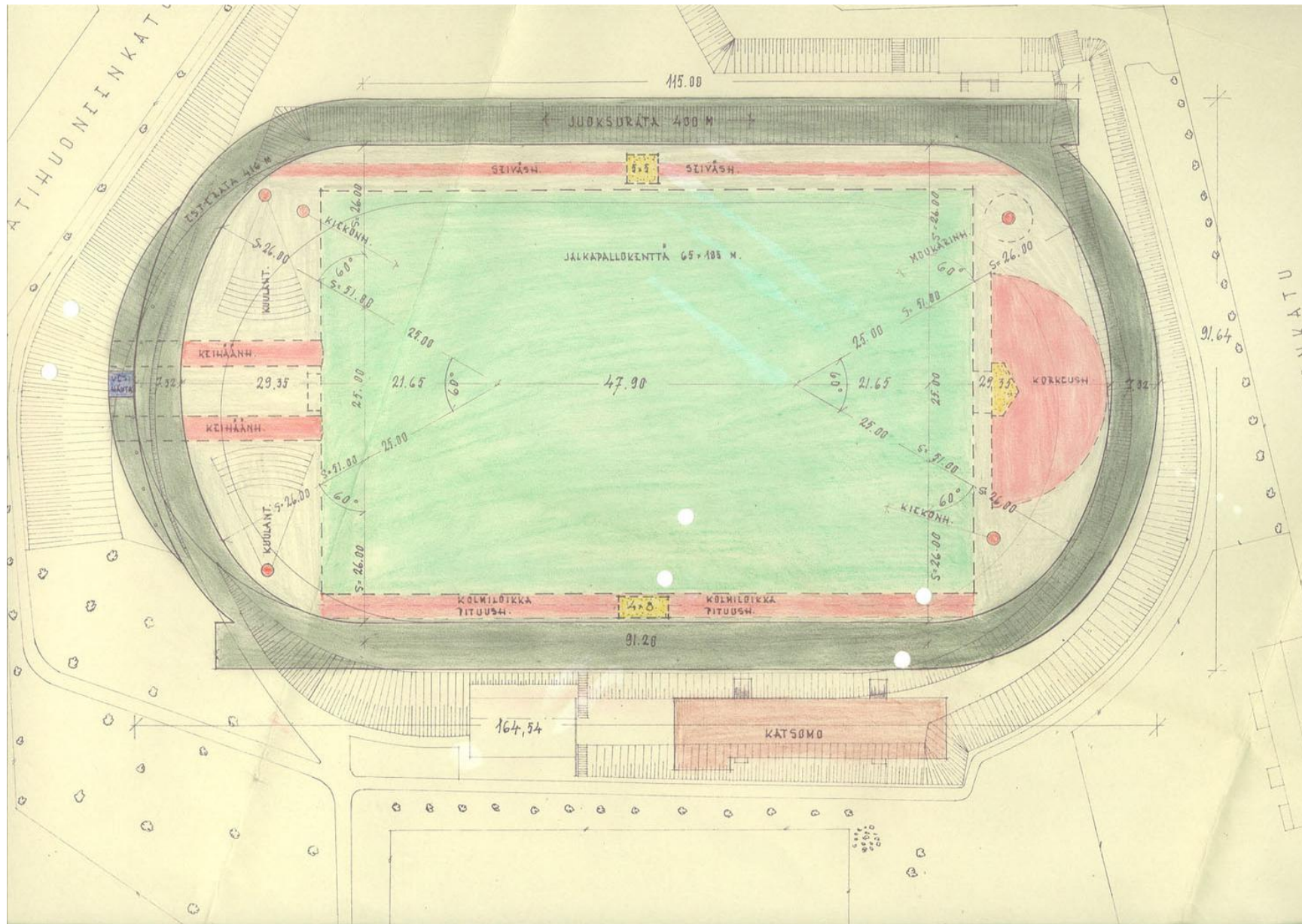
Urheilupuiston katsomorakennus – Martti Riihelä 1957-59

Katetun katsomorakennuksen vierestä purettiin vuoden 1923 laulujuhlien aikainen laululava. Sen paikalle suunniteltiin rakennettavaksi avokatsomo (ylhällä oikealla), jonka rakentaminen kuitenkin siirtyi vuoteen 1961, jolloin Mikkeli sai järjestääkseen Kalevan Kisat. Puretun laululavan takana ollut betoninen tukimuururi jäi vahvistettuna paikalleen ja sen eteen suunnitteli Martti Riihelä paikan lipputankoja varten. Vanha tukimuururi yhdistettiin katettuun katsomoon luonnonkivitukimuurilla (kuva yllä).

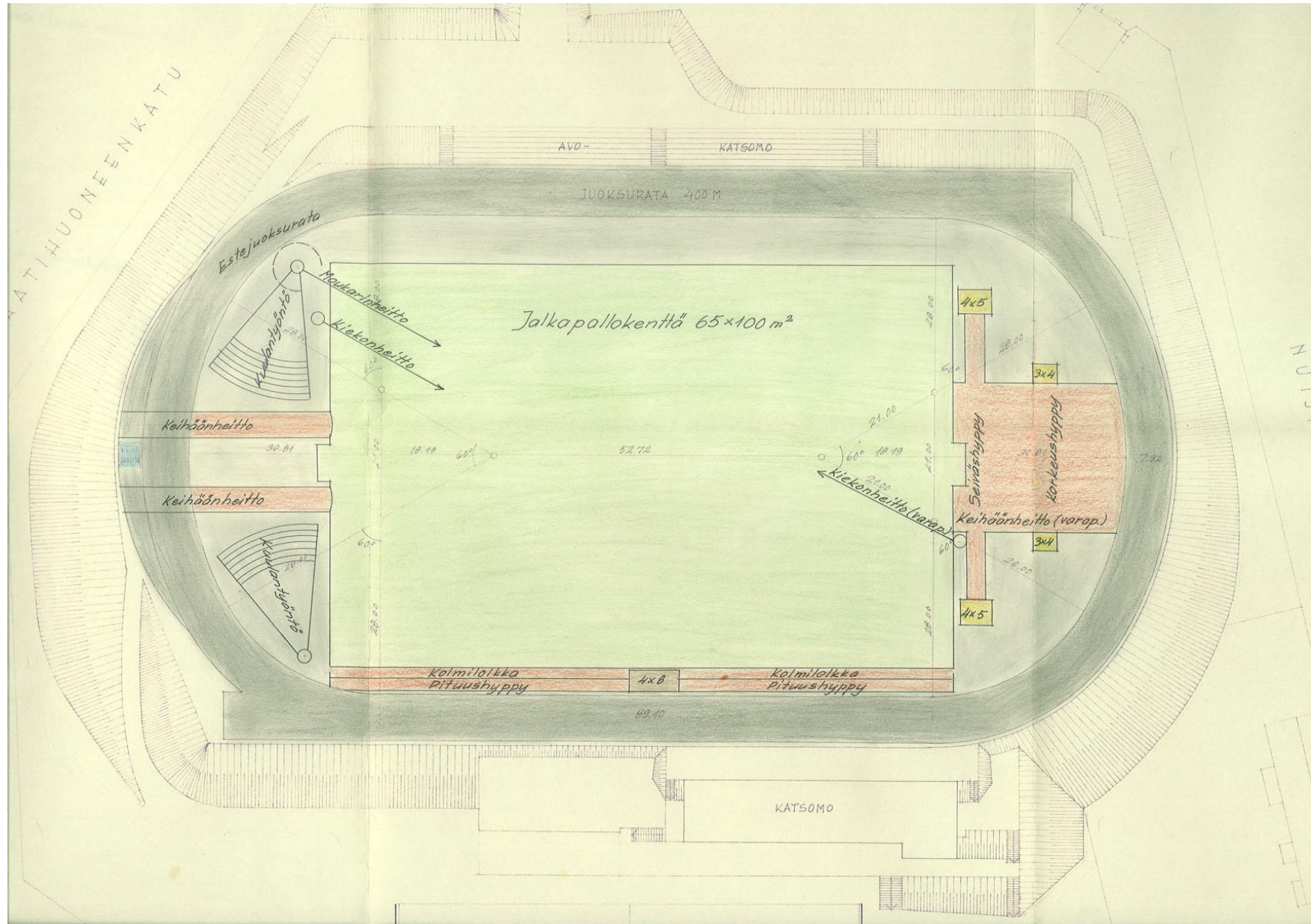
Avokatsomon jatkamista varten tehtiin suunnitelmat vuonna 1970. Hanke toteutettiin kuitenkin vasta vuoden 1990-luvun alussa.

Kuvaliite 56. Urheilukentän laajennussuunnitelma – Valjakka ja Riihelä 1958

Kaupunginarkkitehti Martti Riihelä teki insinööri Valjakan saman vuoden puolella tekemän suunnitelman pohjalta oheisen esityksen urheilukentän laajentamisesta ja uusimisesta. Kaupunginhallituksen rakennuspiirustukset. MKA.

Martti Riihelän laatima lopullinen suunnitelma urheilukentän laajentamiseksi. Juoksurata, joka laajennettiin 400 metrin pituiseksi, pinnoitettiin entisen tiilimurskan asemesta hiilimurskakaslla. Vanha tiilimurska siirrettiin suorituspaikkojen pinnoitteeksi. Kaupunginhallituksen piirustukset. MKA.

Urheilukentän laajennus 1959

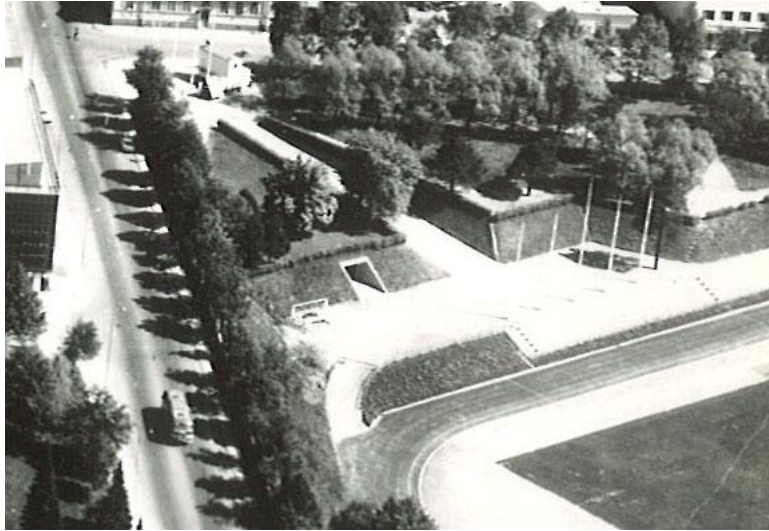
1941

Rajaus ilmakuva 1941. Mittausosaston arkisto.

1963

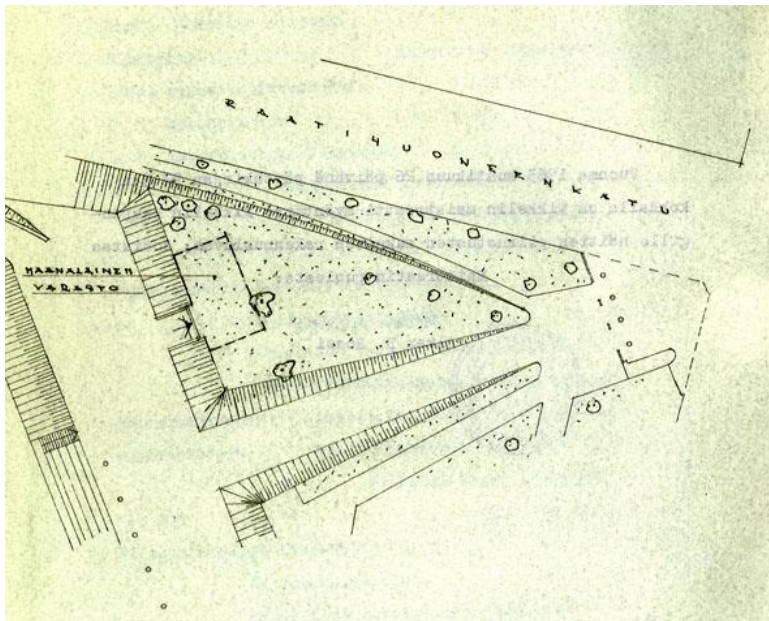
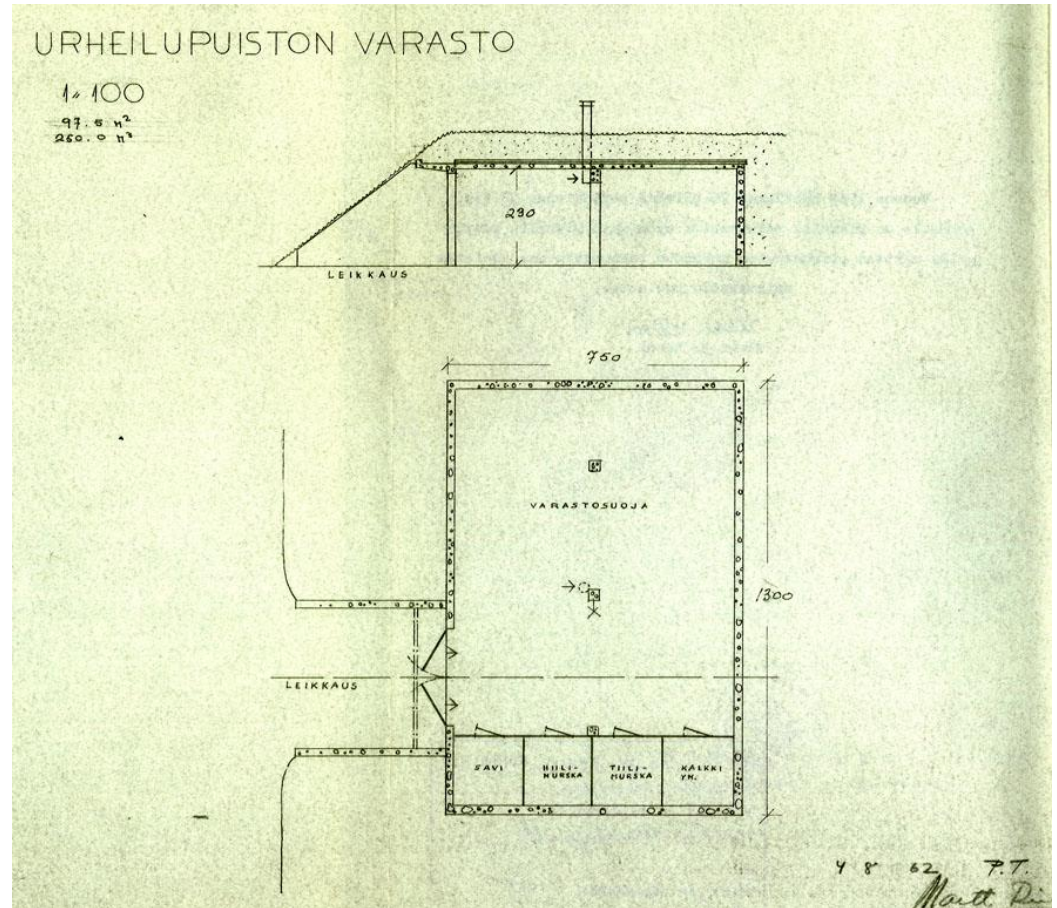
Rajaus ilmakuva 1941. Mittausosaston arkisto.

Maan-alainen varasto 1963

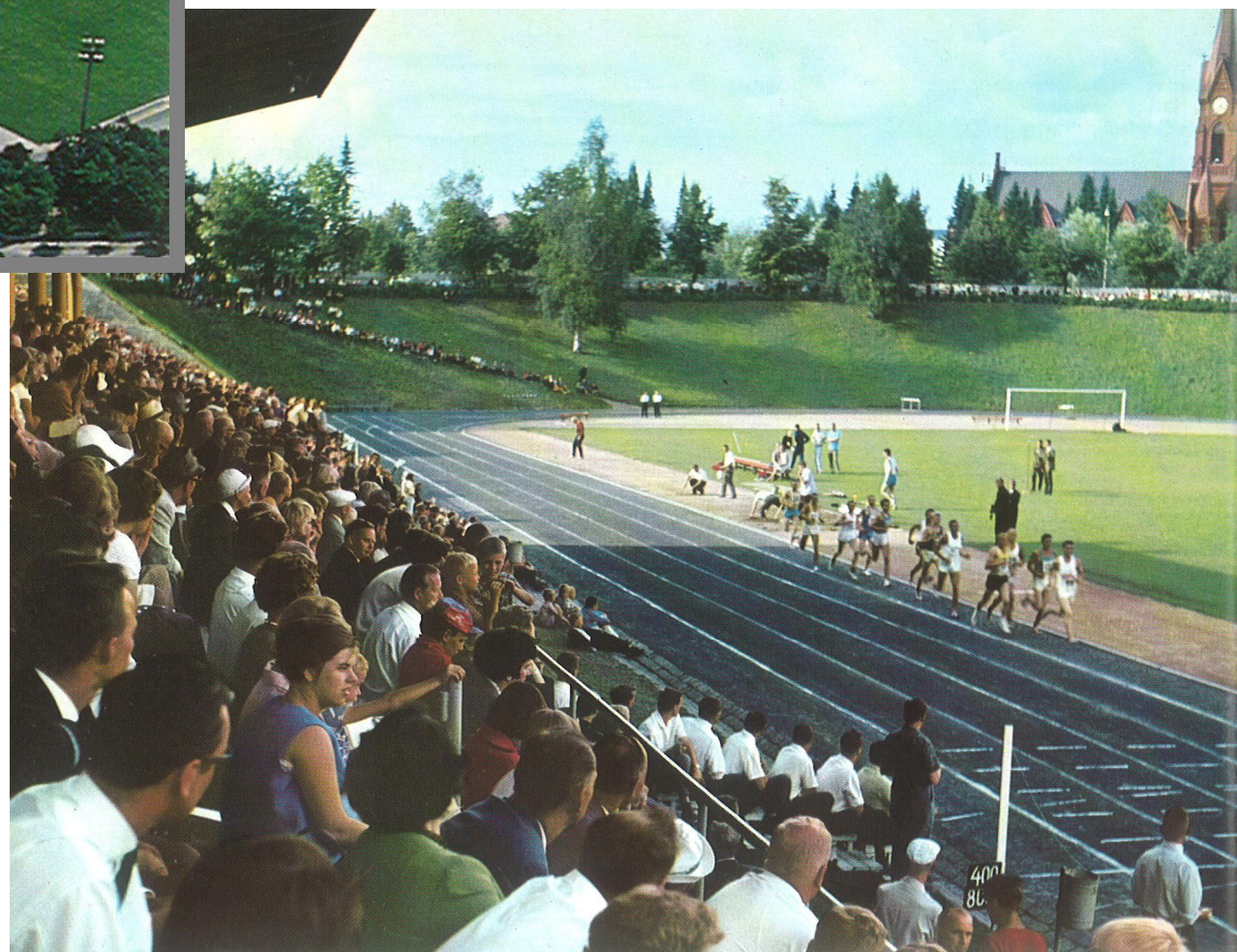

Vuonna 1963 suunniteltiin kaupungin rakennustoimistossa varastorakennus, joka upotettiin urheilukentän pääkäytävän pohjoispuoliseen maapenkkaan. Ilmakuvasta näkyy miten 30-luvun kentän rakennustyössä tehdyt geometrisen säännölliset luiskat muodostavat lähes 1700-luvun linnoitusten kaltaisen arkkitehtuurin. Piirustukset kaupunginhallituksen piirustukset MKA. Mustavalkokuva rajattu postikorttikuvasta. Värikuvat P.E. 2007.

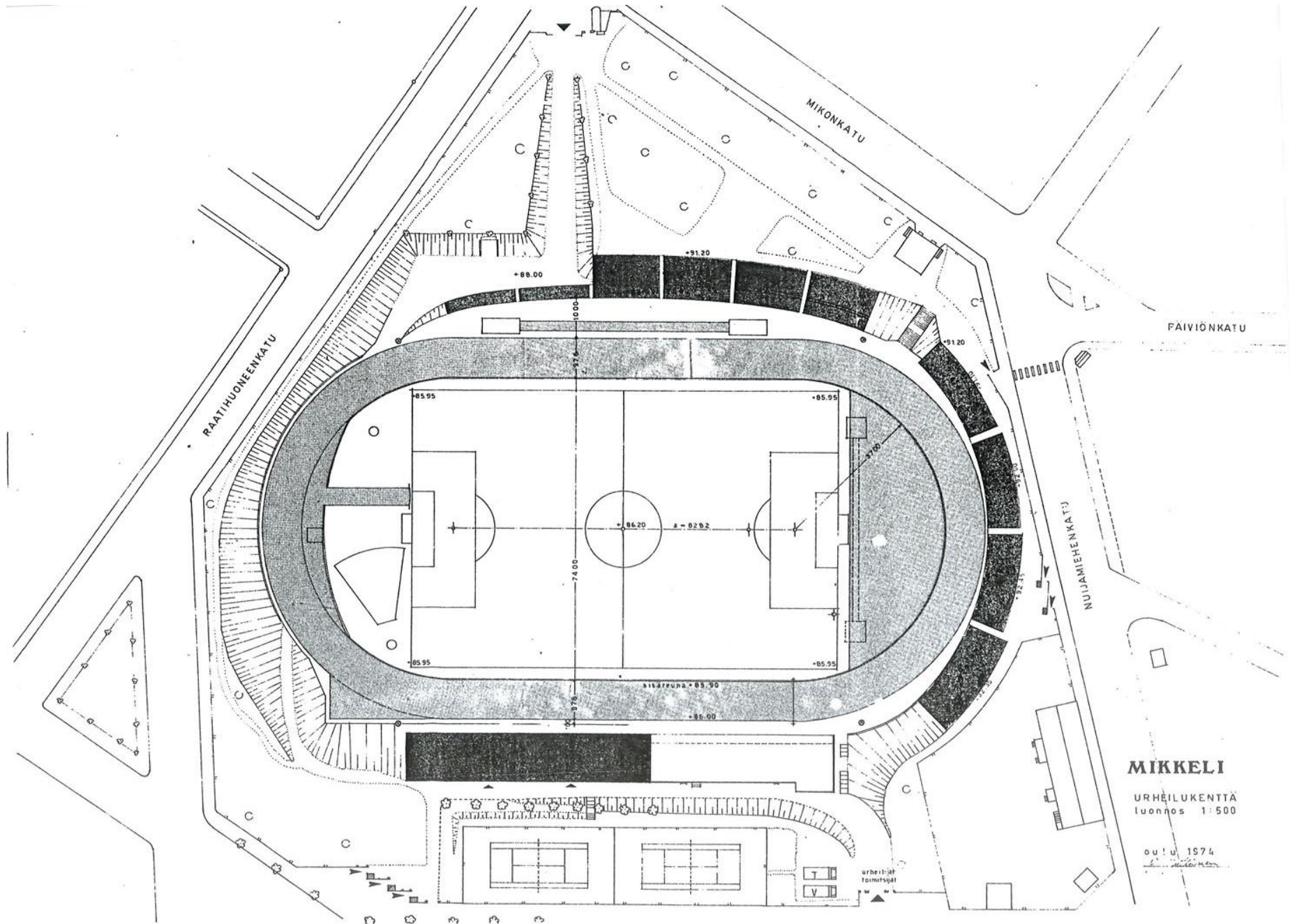

Vuoden 1959 laajennuksen mukainen
Urheilupuisto 1970-luvun
kuvateoskuvissa

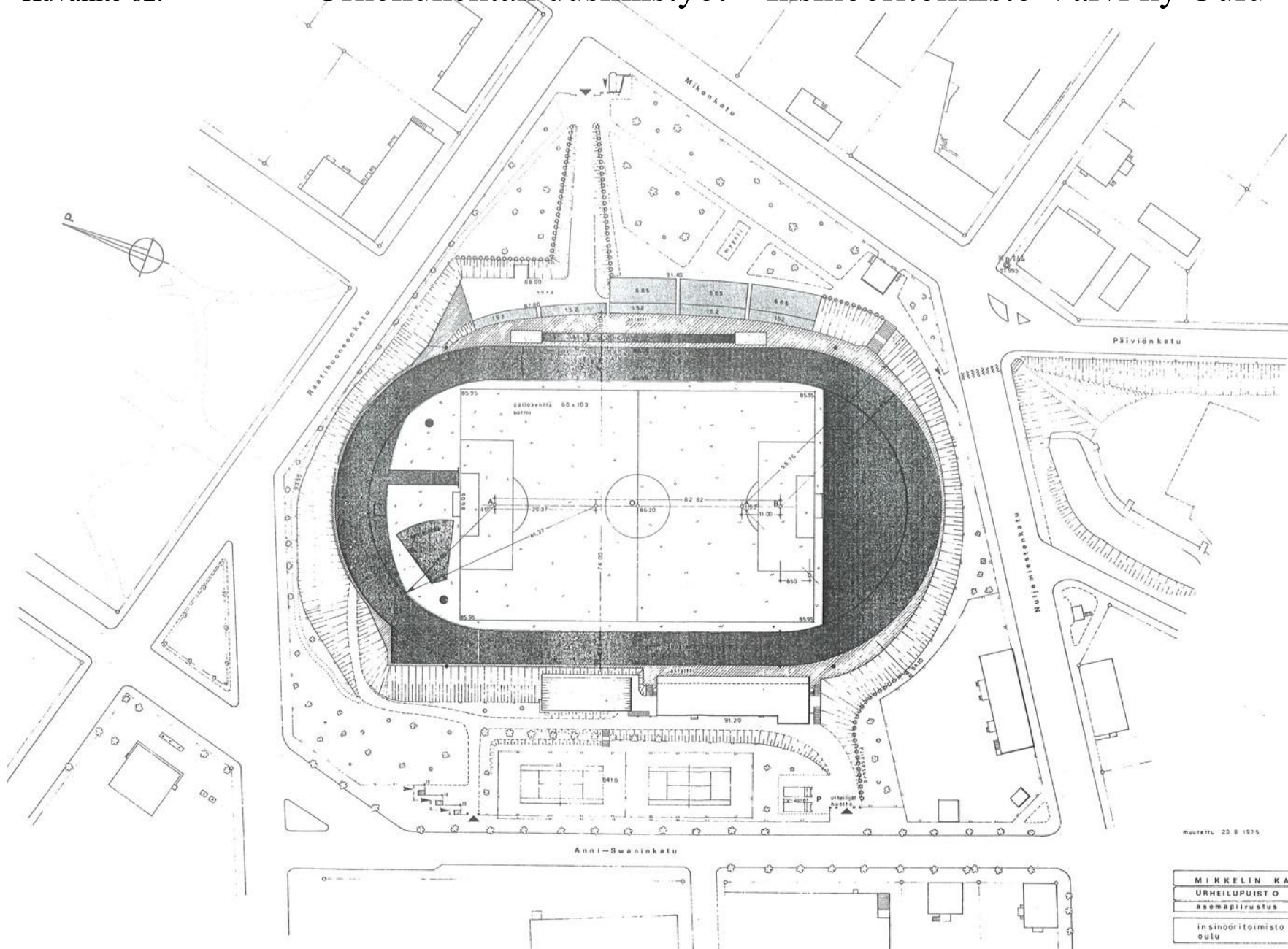

Urheilukentän muutosluonnos 1974

Kuvaliite 61.

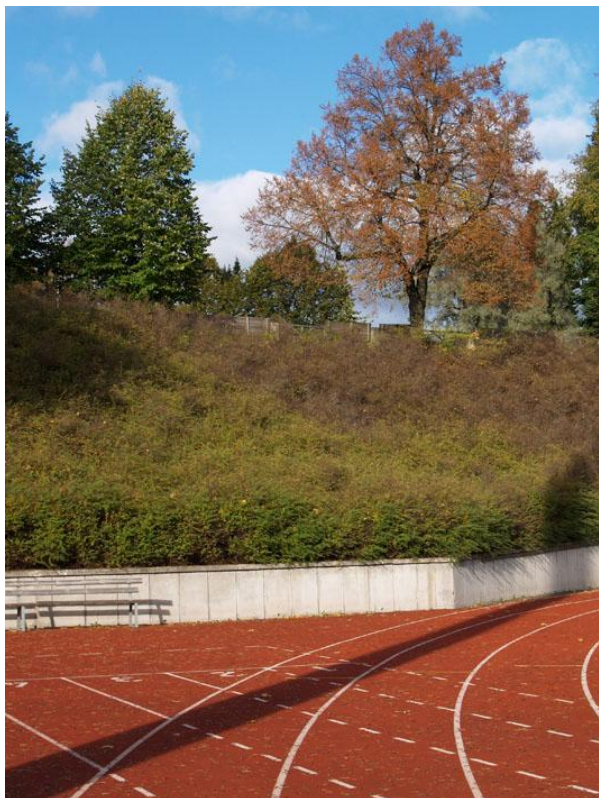

Urheilukentän uusimistyöt – Insinööritoimisto Valvi ky Oulu

muutettu 23.8.1975

MIKKELIN KAUPUNKI	
URHEILUPIISTO	01
asemapiirustus	1:500
insinööritoimisto valvi oulu	1.3.1975

Vuoden 1978 uusimistyön kohteita

Vuoden 1978 korjaus- ja laajennustyössä kentän juoksurata laajennettiin kauttaaltaan kahdeksanrataiseksi.

Molemmissa kaarteissa leikatut luiskat tuettiin valetuilla tukimuureilla.

Pituushyppy- ja kolmiloikkapaikat siirrettiin takasuoran taakse.

Uusi betoninen porras kentän tasosta käymälän tasolle rakennettiin eteläkaartein ja takakatsomon väliin.

Estejuoksun vesihauta siirrettiin keskikentän puolelle.

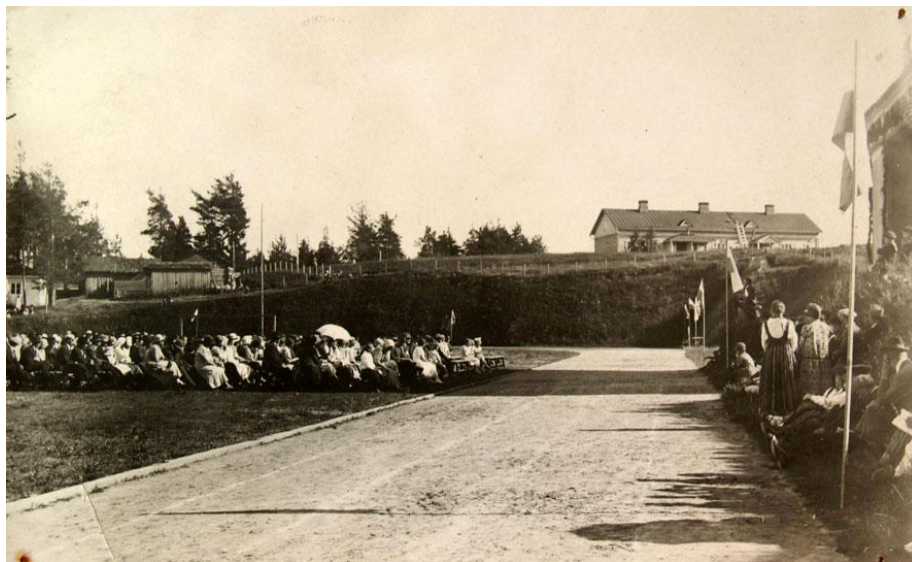
Takasuoran katsomo 1978 ja 1993

Urheilupuiston takasuoran katsomo rakennettiin nykyiseen laajuuteensa kahdessa vaiheessa. Vuoden 1978 uusimistyön yhteydessä rakennettiin betonisista porraselementeistä tehty pohja ja neljän alimman rivin puiset, teräskonsolien kannattamat penkit. Ylemmät rivit olivat vielä tässä vaiheessa seisomapaikkoja. Vuoden 1993 Kalevan kisoihin muutettiin seisomakatsomo istumakatsomoksi alarivien penkkien mukaisesti.

Vuoden 1978 uusimistyöhön tähtäävissä ensimmäisissä luonnoksissa (1974) oli esitetty myös koko etukaarte (eteläkaarre) käsittävän katsomon rakentaminen. Hankkeesta kuitenkin luovuttiin.

Urheilukentän etusuora 1923 ja 2007

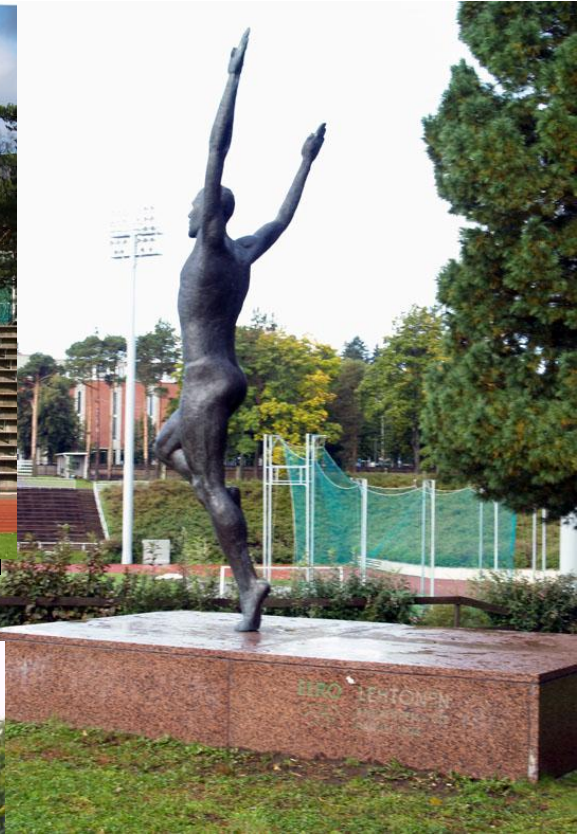
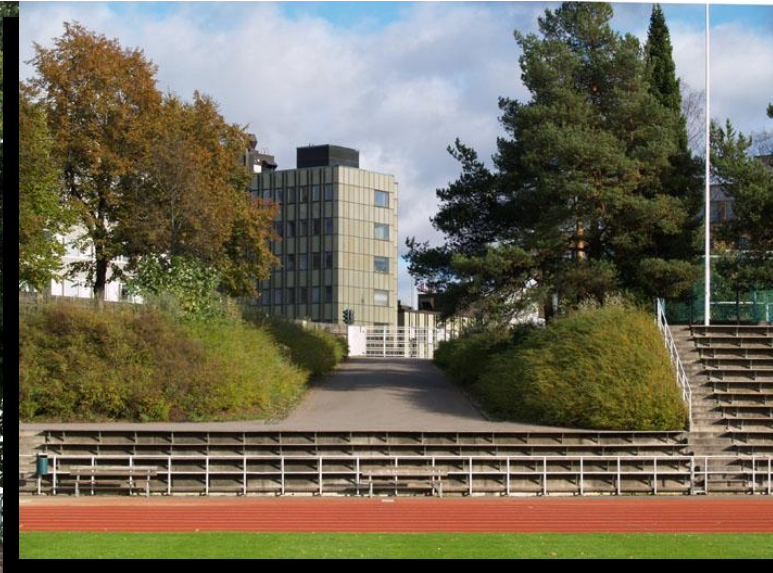
Vuonna 1916 valmistuneen ensimmäisen urheilukentän etusuora oli kuten nykyäänkin kentän lounaissivulla. Vuosina 1933-1959 kenttä oli Meurmanin suunnitelman mukaisesti käännetty niin, että pääsuora oli ”kaupungin puolella” eli nykyisen takasuoran puolella. Ylä- ja alakuvaa verrattaessa voidaan löytää yksi yhdistävä tekijä. Vuonna 1923 valmistunut ”kaupungin virkailijoiden talo” on edelleen olemassa. Vanha kuva maakunta-arkiston Mikkeli- kokoelmasta. Nykykuvat P.E. 2007.

Vanha pääsisäänkäynti ja olympiavoittaja Eero Lehtosen patsas

Kaksinkertaisen olympiavoittajan Eero Lehtosen patsas paljastettiin Urheilupuistossa 14. kesäkuuta 1984.

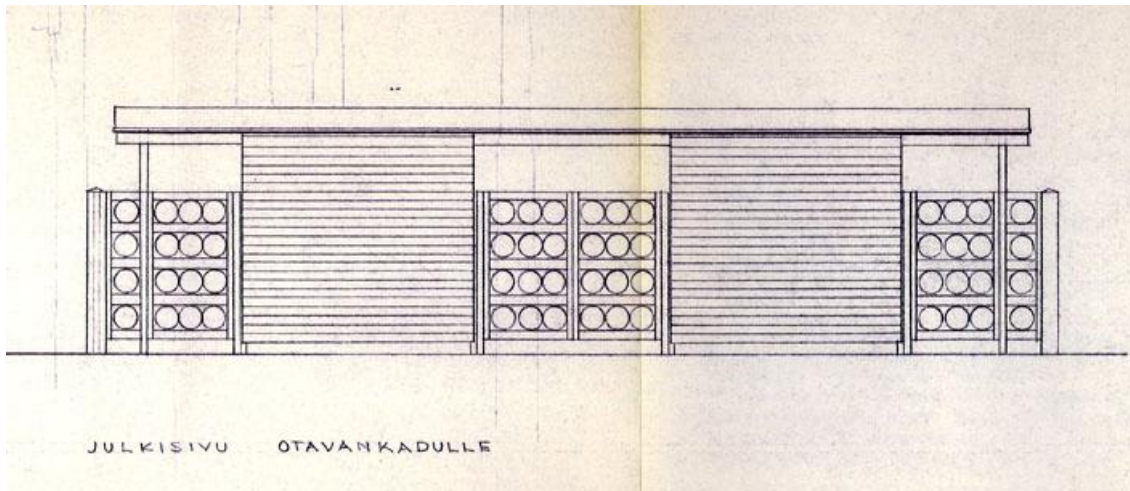

Kentän vanhan päätien reunaluiskat on istutettu luiskaa suojaavilla pensasistutuksilla. Tie luiskineen on pääportin lisäksi ainoa jäänne Meurmanin suunnitelman mukaisesta 1930-luvun urheilukentästä. Alun perin luiskat olivat geometrisen täsmälliset ja nurmetetut. Nykyinen, sinänsä hieno pensaisto ”pehmentää” ja hävittää alkuperäisen luiskan ilmeen.

Vuoden 1923 laulujuhlien laululavan purkaminen vuonna 1959 poisti sisääntulotien päästä tärkeän pääteaiheen.

Luoteisen portin lippukopit

Kaavoitus- ja talonsuunnitteluosastossa laadittiin maaliskuussa 1980 suunnitelma Anni Swaninkadun varteen tehtävistä lipunmyyntikopeista. Jonotustilan saamiseksi aita siirrettiin kentälle päin. Koppien paikka oli esitetty jo vuoden 1975 suunnitelmassa mutta hieman toisella tavoin järjestettynä. Kaupunginhallituksen piirustukset MKA.

Urheilupuiston ”verkkopallokenttä”

Mikkelin maakunta-arkiston Mikkelin-kuvakokoelma.

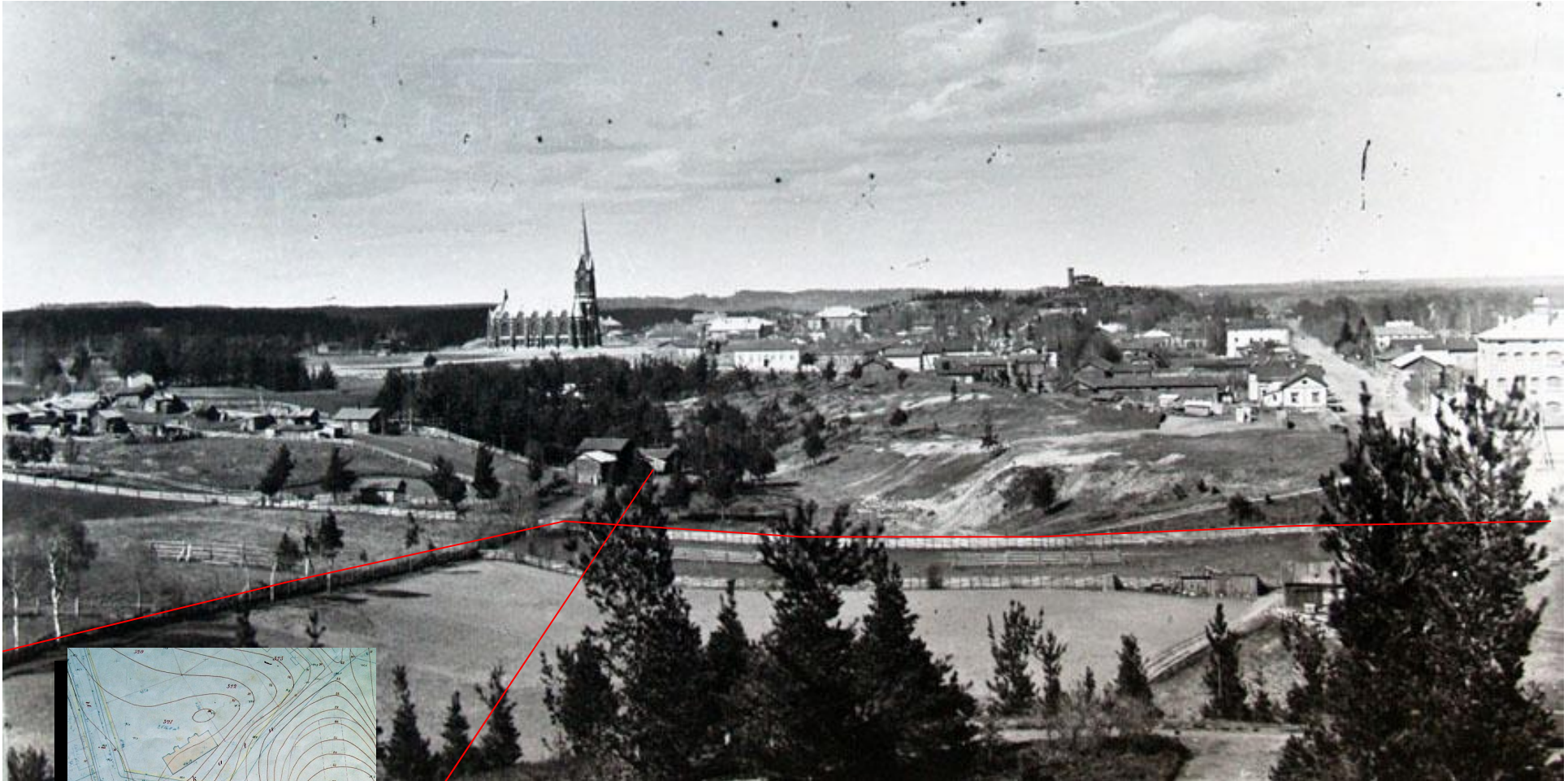
”Verkkopalloiluharrastuksen ollessa nykyään kaikkialla suuresti levenemässä on Mikkelissä jouduttu entistä tuntuvammin kärsimään sopivan verkkopallokentän puutteesta. Paikkakunnallammehan on lukuisasti tätä reipasta ja kehittävää urheilua harrastavia henkilöitä ja vielä enemmän siihen halukkaita – mutta ei minkäänlaista jokaisen käytettävissä olevaa kenttää.” Ote varatuomari Roosin ym. aloitteesta verkkopallokentän rakentamiseksi marraskuussa 1928.

Ensimmäinen ”verkkopallokenttä” valmistui vuonna 1929 urheilukentän länsipuolelle silloisen Dunckerinkadun (nyk. Anni Swaninkatu) varteen. Tuolloin kentän taustana oli vuonna 1905 rakennettu venäläinen kulmatorneilla varustettu kansakoulu. Rakennus otettiin vuonna 1918 kaupungin haltuun ja se muutettiin kaupunginsairaalaksi, jossa myös toimi synnytysairaala.

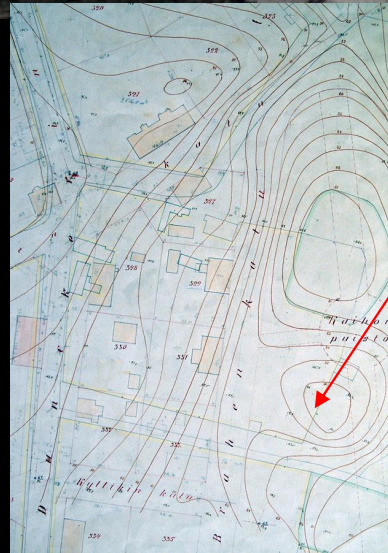
Urheilukentän laajentamisen yhteydessä 1932-1933 rakennettiin toinen tenniskenttä entisen eteläpuolelle.

Tenniskenttien taustana pohjoisessa on aikoinaan voimistelijoiden telineitten sijoituspaikkana ollut männikkö.

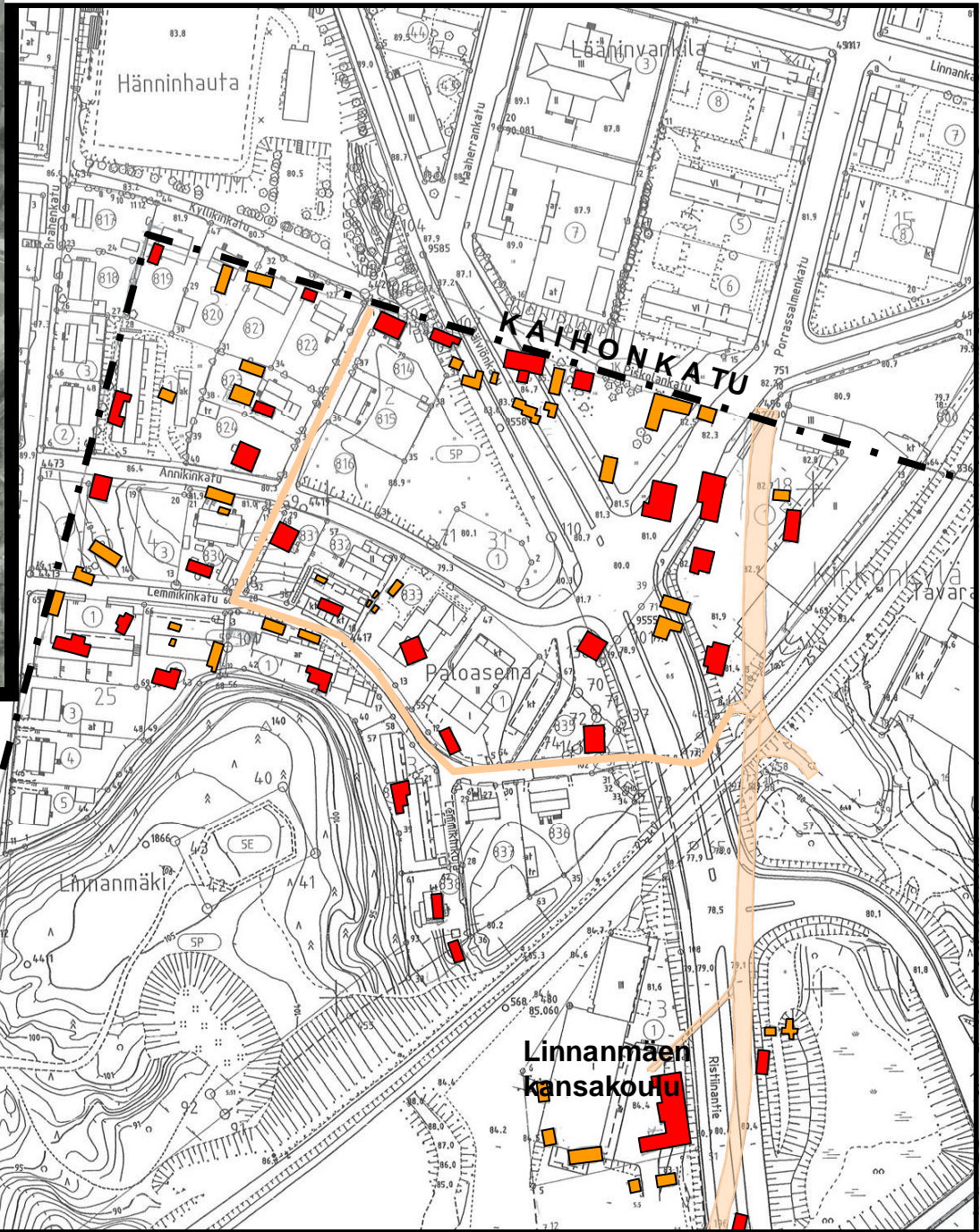
Maakunta-arkiston Mikkeli -kuvakokoelma.

Rajaus Piponiuksen pohjakartasta
MKA

Näkymä Linnanmäeltä pohjoiseen kaupungin suuntaan. Kuva on otettu aivan 1890-luvun lopulla – luultavimmin kuvaaja on ollut tarkk'ampujapataljoonan Linnamäellä sijainneen paviljongin tornissa. Kuvasta näkyy, että tuolloin oli vielä Maaherrankadun länsipuolinen alue Vilhonkadun eteläpuolella rakentamatonta Ristimäen harjua. Kuvan etualalla näkyy tuolloin vielä pappilan maita oleva peltoalue, joka 1930-luvun alussa kaupunkiin liitettynä kaavoitettiin ns. Linnanhaudan alueeksi. Pappilan ja kaupungin välinen aidattu raja on kuvaan tehostettu punaisella viivalla. Pohjoisen raja-aidan, joka kulki nykyisen Kyllikinkadun kohdalla, edessä on toinen riukuaita ja aitojen välillä näkyy heinähaasia. Toinen heinähaasia näkyy läntisen raja-aidan kaupungin puoleisella alueella. Raja-aidan kulmauksesta hieman ylöspäin oleva rakennusryhmä, sijaitsi nykyisen Hänninkentän paikalla olleella kumpareella (punainen nuoli). Rakennuksista jokin lienee 1850-luvulla rakennettu riihi. Kuvan vasemmassa reunassa näkyvät rakennusryhmät ovat nykyisten Kasarminkadun ja Nuijamiestenkadun risteuksen tuntumassa olleita, plantaasien yhteyteen tehtyjä rakennuksia.

Linnanhauta – vuoden 1932 rakennuskanta nykytilannekartalla

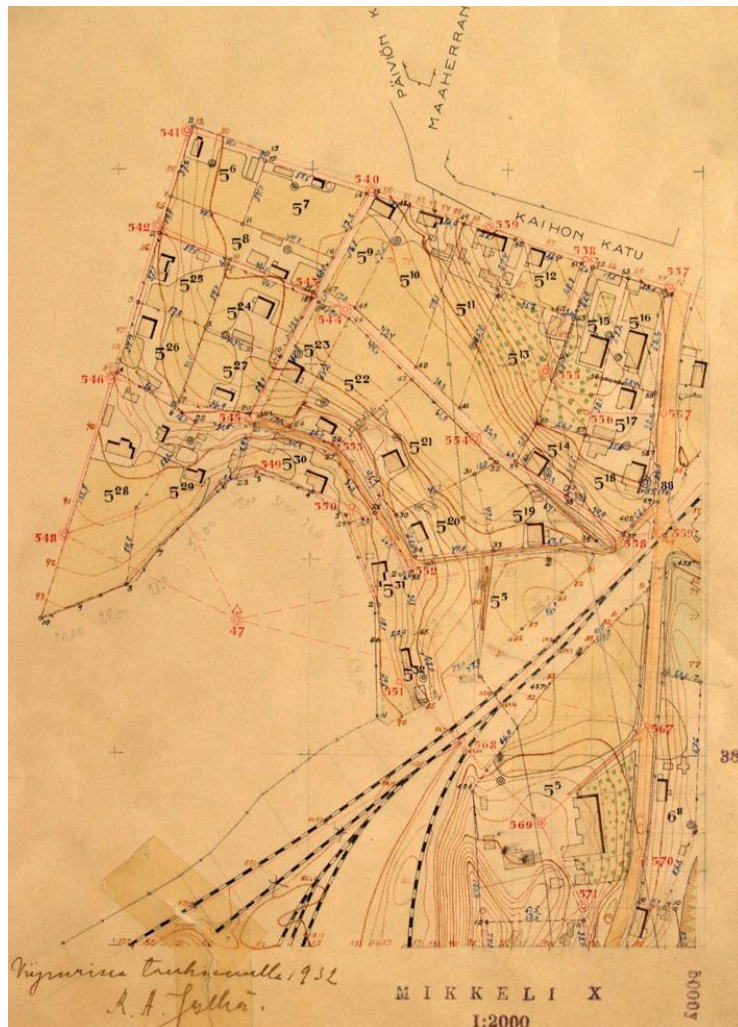
Linnanhaidan rakennuskanta vuonna 1963. Rajaus ilmakuvasta. Kaupungin mittausosaston arkisto.

- Asuinrakennus
- Talousrakennus

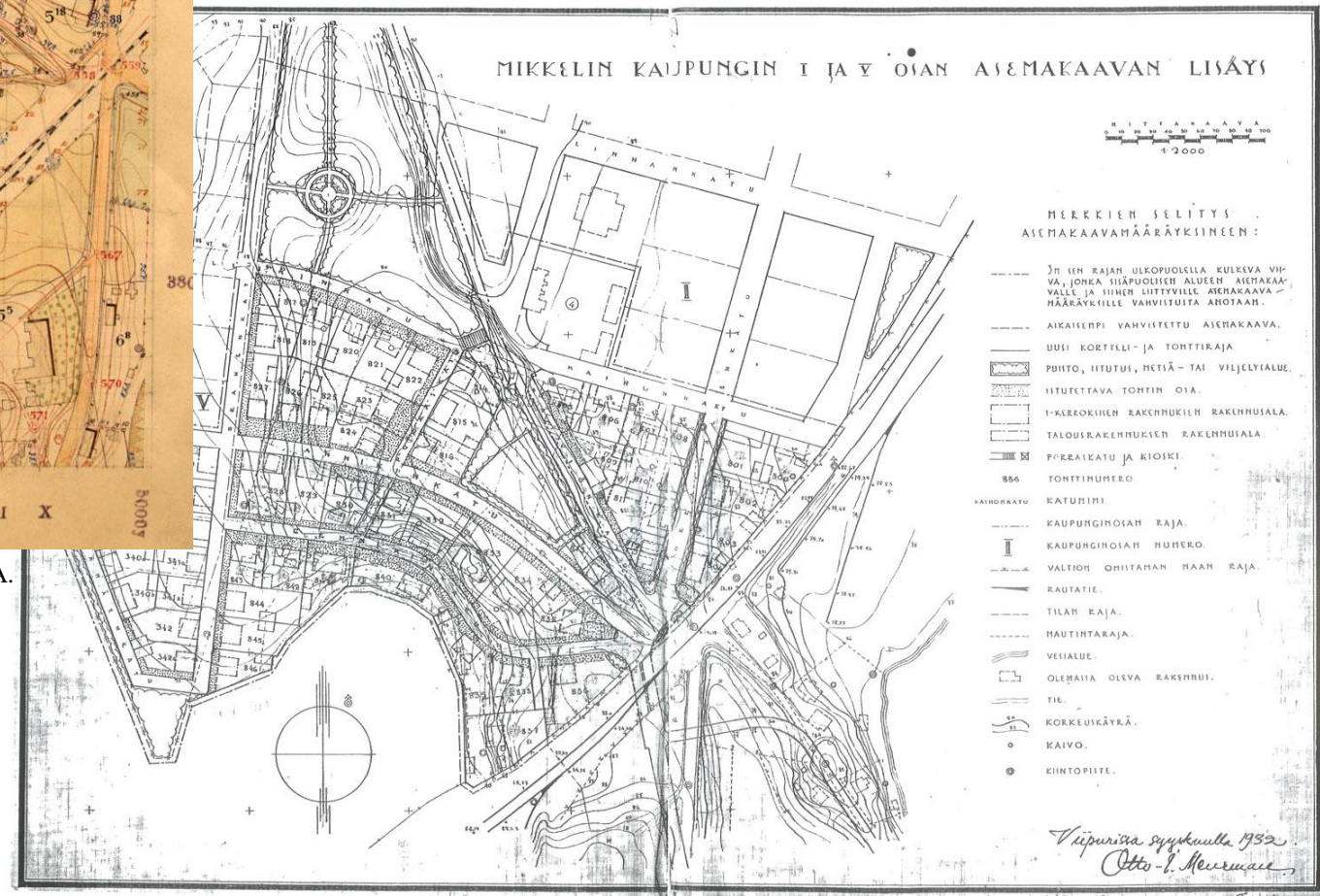
Tiedot Jylhän pohjakartasta 1932. MKA.

Linnanhaudan asemakaava – Meurman 1933

Linnanhaudan asemakaavalla pyrittiin ryhdistämään entiselle pappilan maalle syntyneen vuokrataloalueen tonttijakoa ja katuverkkoa. Samalla järjestettiin alueen vesijohdotus ja viemäröinti kaupungin edellyttämälle tasolle. Kaava-alueeseen liittyi myös osa Kaihonpuistosta, jonka kohdalla uudistettiin Piponiuksen kaavassa (1917) ollut puistokäytäväverkosto ja vanhalle riihikukkulalle sijoitettu pyöreä aukioaihe. Kaavamääräys puiston kohdalla oli ”puisto-, istutus-, metsä- tai viljelysalue. Ei ole tietoa miksi kaava-alueen raja vedettiin keskelle puistoa Linnakadun tasalle eikä puiston yläreunaan Nuijamiestenkatuun saakka.

Jylhän pohjakartat 1:500 1932. MKA.

Kaihonpuiston väestönsuoja 1941

Talvisodan kuluessa rakennettiin kaksi varsinaista väestönsuojaa Mikkelin kaupungin alueelle. Ensin aloitettiin Akkavuoreen louhittavan suojan teko ja 22. helmikuuta myönsi valtuusto määrärahan ”yleisen pommisuojan rakentamista varten Kaihonpuistoon kaupungin eteläistä osaa varten”. 600 henkeä varten suunniteltu suoja valmistui vasta jatkosodan aikana 1941. Sotien jälkeen väestönsuoja muutettiin perunakellareiksi, joita sai vuokrata, ehdolla, että vuokraaja itse kunnosti suojan sopivaksi perunoiden säilyttämistä varten..

Kaihonpuiston
väestönsuoja

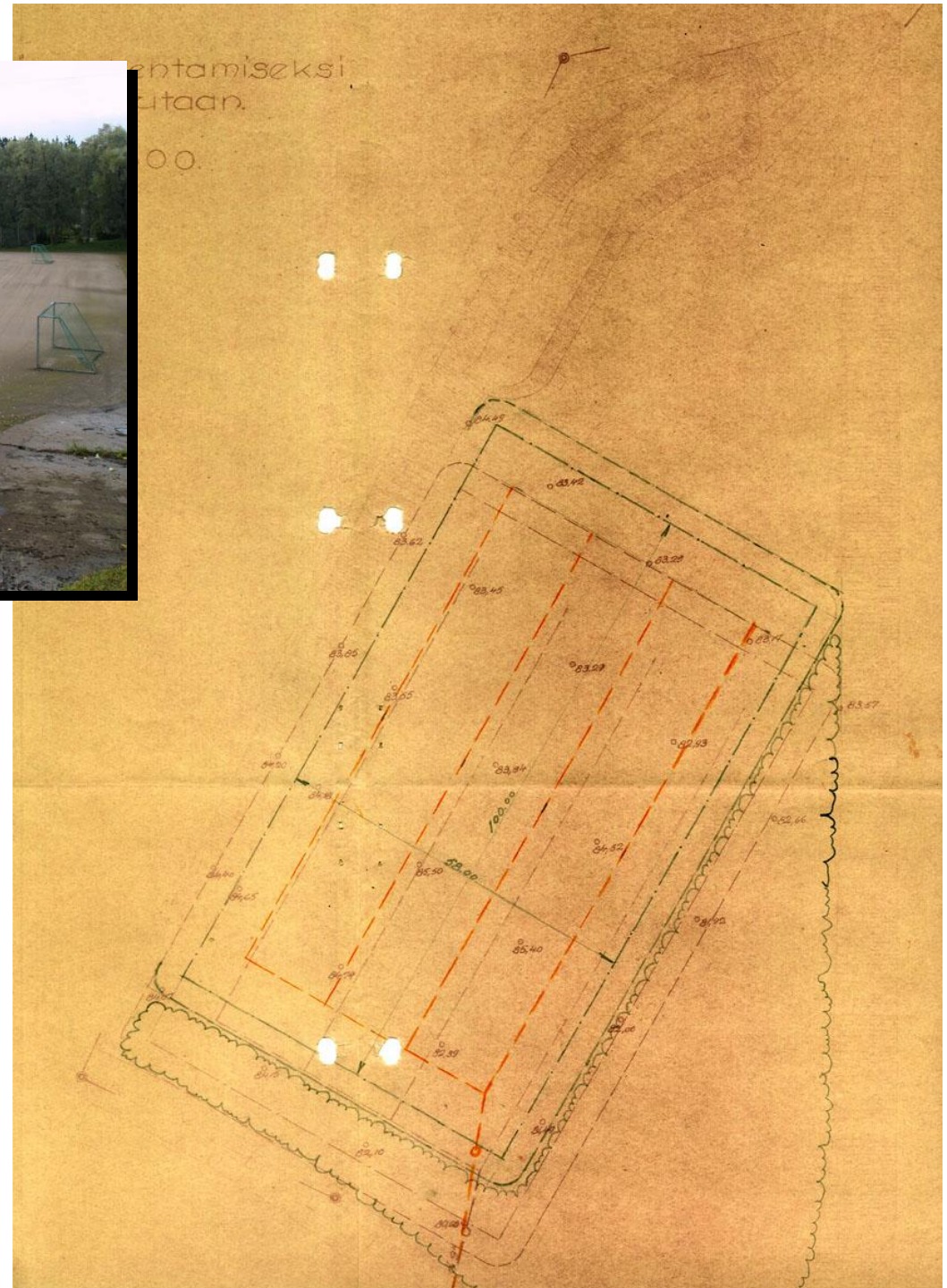

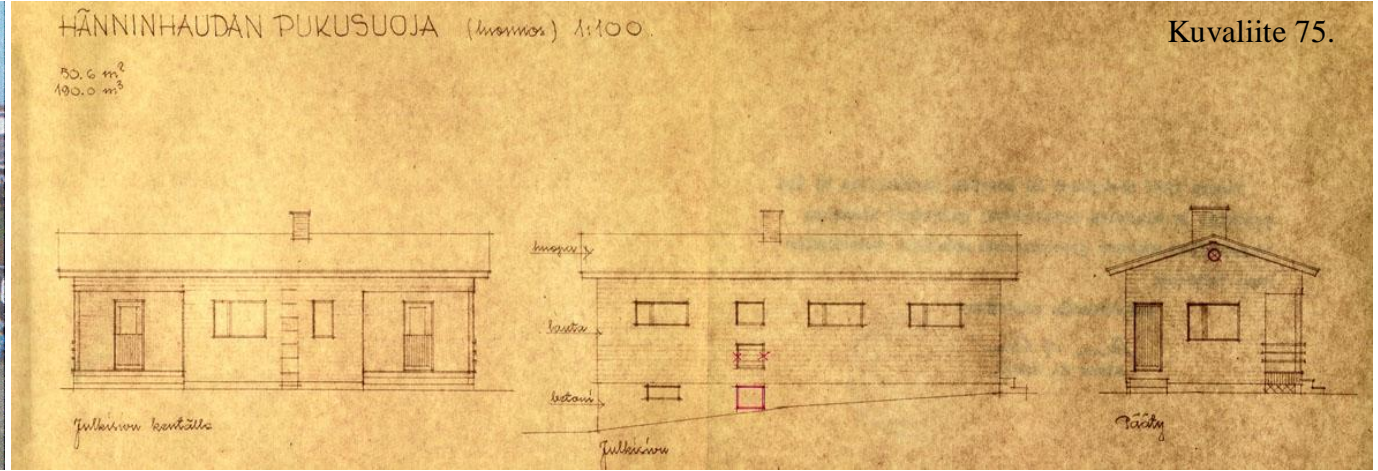
Kaihonpuistosta Hänninkentäksi

Kaihonpuistoon oli 1930-luvun lopulla tasoitettu jonkinlainen alue pesäpallokenttää varten. Jalkapallokentän suunnittelu ja rakentaminen liittyi Urheilupuiston uudistussuunnitelmiin. Juuri ennen Talvisotaa valmistunut ja hyväksytty urheilupuiston korjaussuunnitelma sisälsi myös nurmikentän rakentamisen. Kun suunnitelma sotien jälkeen otettiin uudelleen esille, havahduttiin, että tarvitaan toisaalta harjoituskenttä ja toisaalta pelipaikka niitä tilanteita varten, jolloin nurmikenttä ei ole käytettävissä. Urheilukentän korjaus siirtyi vuosiin 1950-51, mutta hiekkakentän teko Kaihonpuistoon aloitettiin jo vuonna 1948. Kentän suunnitteli (10.11.1947) kaupungininsinööri Seppo Sajaniemi. Hän käytti suunnitelmassaan Kaihonpuiston asemasta nimeä Pikku-Hänninhauta.

Vuoden 1948 kuluessa tehtiin salaojitus- ja tasoitustyöt. Pintakäsittelytyöt jäivät vuoden 1949 kevääseen.

Vuonna 1956 kentän nimeksi vahvistettiin ”Hänninkenttä”.

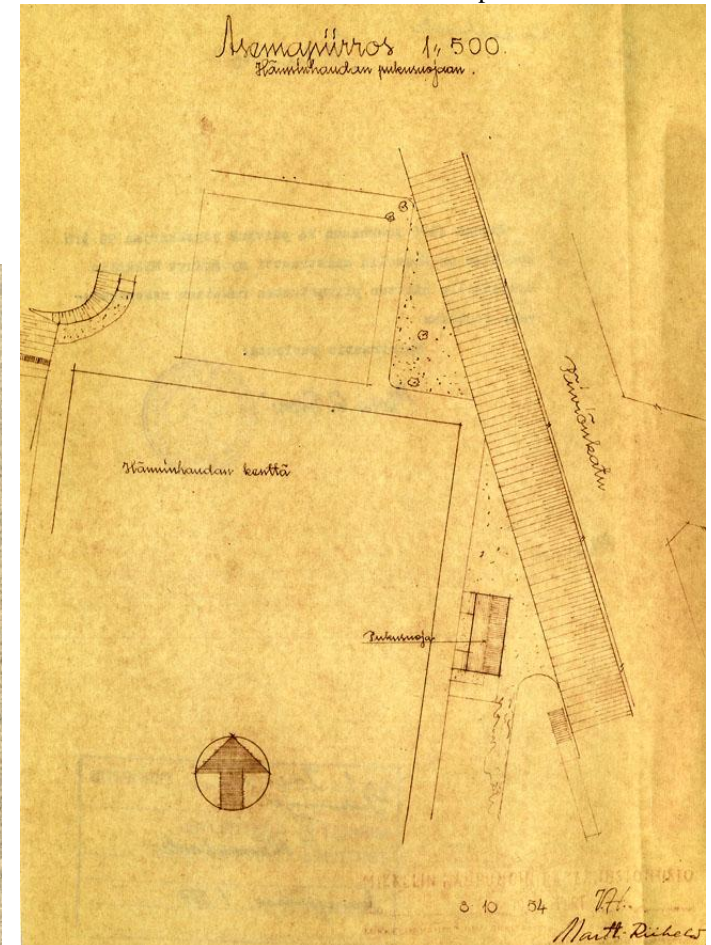
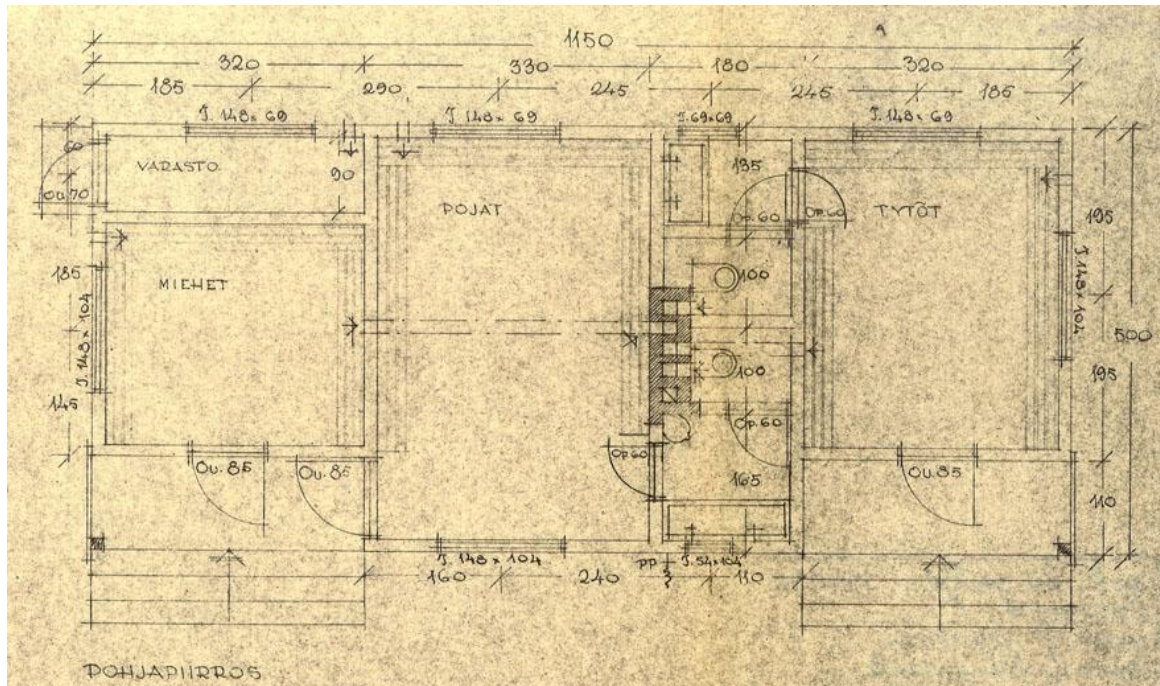

Hänninkentän vanha pukuhuonerakennus 1956

”Kaihunpuiston harjoituskentän” (nyk. Hänskin kenttä) valmistui vuonna 1949. Samoihin aikoihin oli rakennettu jonkinlaiset pukukopit. Koko 1950-luvun alun oli ”huutava puute pukeutumis- ja peseytymistiloista”, koska vanhat pukukopit eivät antaneet suojaa edes vesisateelta. Vuonna 1956 rakennettiin uusi lämmitettävä pukuhuonerakennus. Oheiset suunnitelmat laadittiin kaupunginrakennustoimistossa ja rakennus valmistui vielä vuoden 1956 puolella. Samalla poistettiin vanhat ”rumentaneet” vanhat kopit.

Maistraatin rakennuspiirustukset.MKA.

Kuvaliite 76.

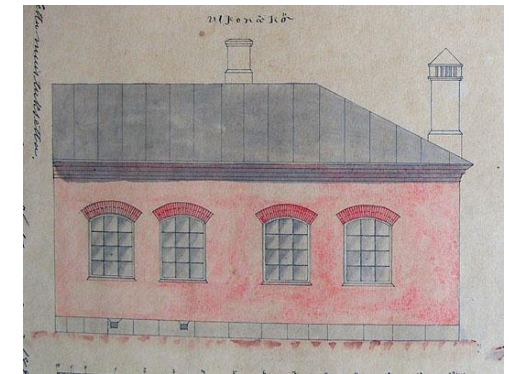
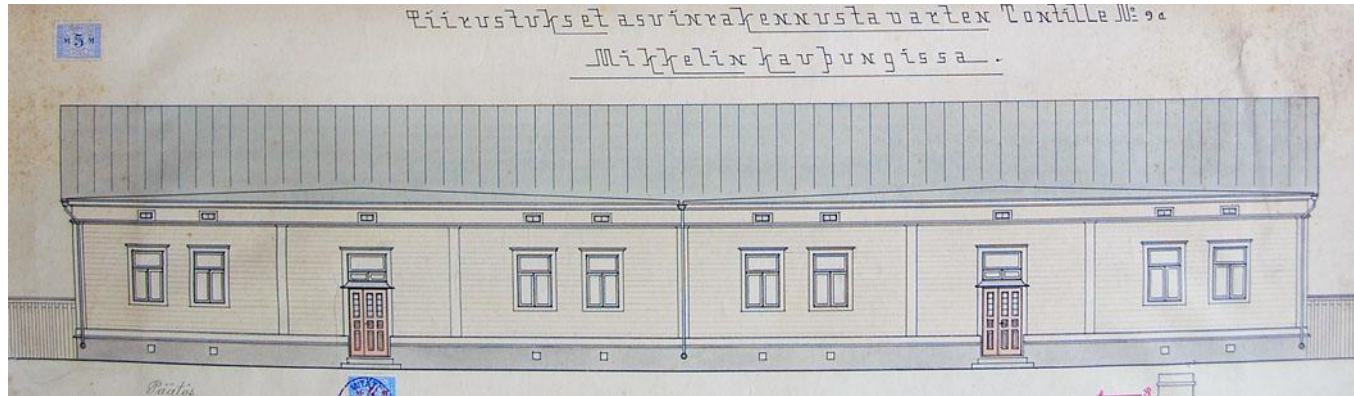

FOTO TEUVO K. KARJALAINEN

Vuoden 1971 Mikkelin kuvateoksen kuvassa Hänninkentän taustalla erottuu kaksi rakennusta, joista pitempi on rakennusmestari A. Uotilan suunnitelman mukaan (1927) rakennettu asuintalo Linnankadun ja Päiviönkadun kulmassa. Kuvassa oikealla oleva mustakattoinen rakennus on Taavi Pokin vuonna 1899 suunnittelema pajarakennus. Rakennusten piirustukset Mikkelin maakunta-arkistossa. Nykyään vastaavan taustan muodostaa vastavalmistunut kerrostalo. Vanha mänty on edelleen olemassa Brahenkadun varrella.

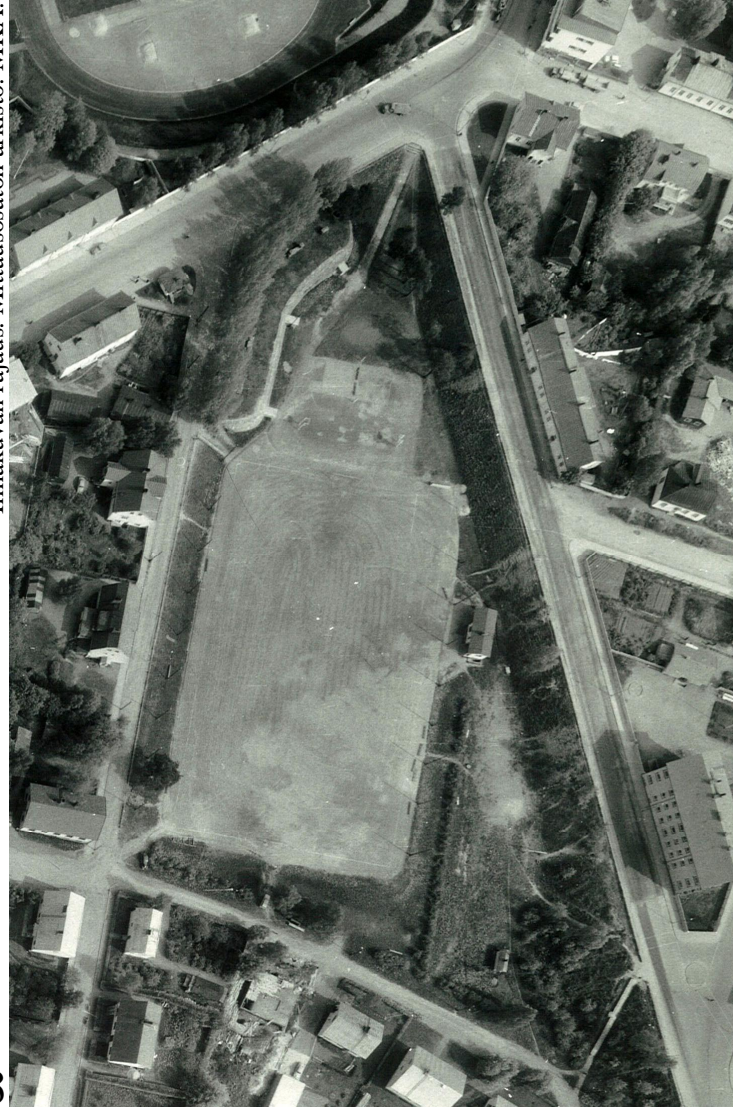
Ilmakuvan rajaus. Mittausosaston arkisto. MKA.

1941

Väestösuoja on juuri valmistunut haudan pohjalle. Suojan kohdalle katujen varteen on istutettu poppelirivi. Vanhalta riihikukulalta on viimeisetkin rakennukset hävinneet mutta runsas puusto on vielä tallella. Polku koilliskulmasta Kyllikinkadun ja Brahenkadun risteykseen näyttää olevan säännöllisessä käytössä. Brahenkatu on jo rakennettu. Sen sijaan Päiviönkatu on vain osittain suoristettu. Kyllikinkatu näyttää myös olevan vielä pappilan aikaisena tienä. Kuvasta ei pysty erottamaan pesäpallokenttää, joka olisi pitänyt olla raivattu jo 1930-luvun lopulla.

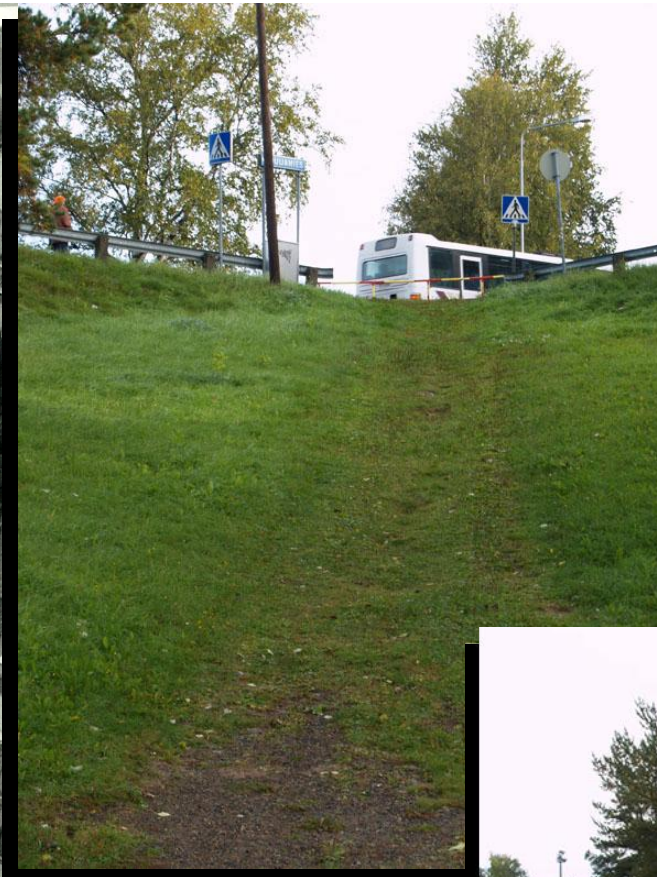
Ilmakuvan rajaus. Mittausosaston arkisto. MKA.

1963

Päiviönkatu ja Kyllikinkatu on rakennettu. Jalkapallokenttä on jo ollut viisitoista vuotta valmiina ja sen yläpuolelle on rakennettu lentopallo- ja koripallokenttä. Kentän itäreunaan penkan juuren on valmistunut vuonna 1956 pukuhuonerakennus, joka sittemmin kolme vuosikymmentä myöhemmin korvattiin nykyisellä huoltorakennuksella. Haudan länsireuna on Päiviönkadun rakentamisen myötä muotoiltu säännöllisimmalla nurmi ei ole kestänyt oikeasevaa liikennettä huoltorakennukselle.

Kuvaliite 78.

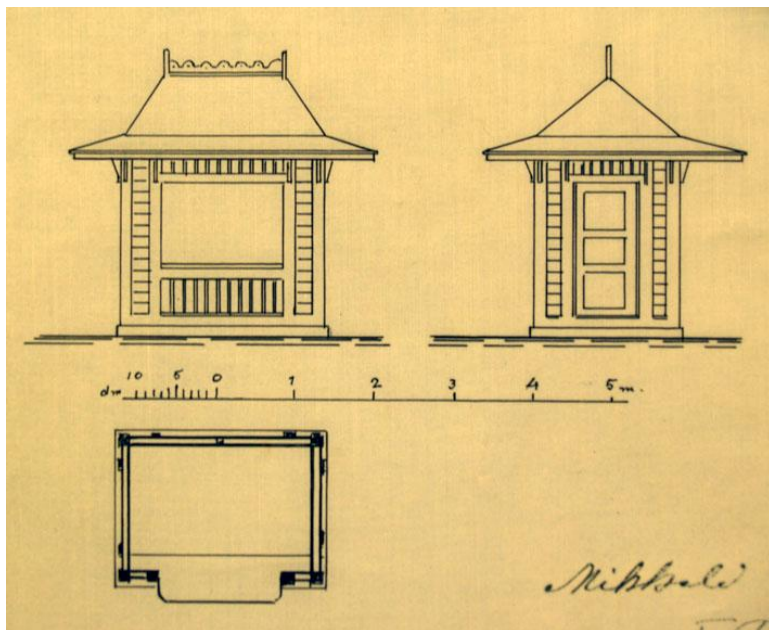
Kaihonpuistosta Hänninkentäksi

Vuoden 1963 ilmakuvassa näkyy selkeästi Nuijamiehenkadulta väestösuojan eteen johtava tie. Samoin erottuu pallokentän pohjoispuolella oleva lentopallokenttä ja koripallokenttä telineineen. Brahenkadun ja Nuijamiestenkadun risteysen puistokolmiossa on kioskirakennus.

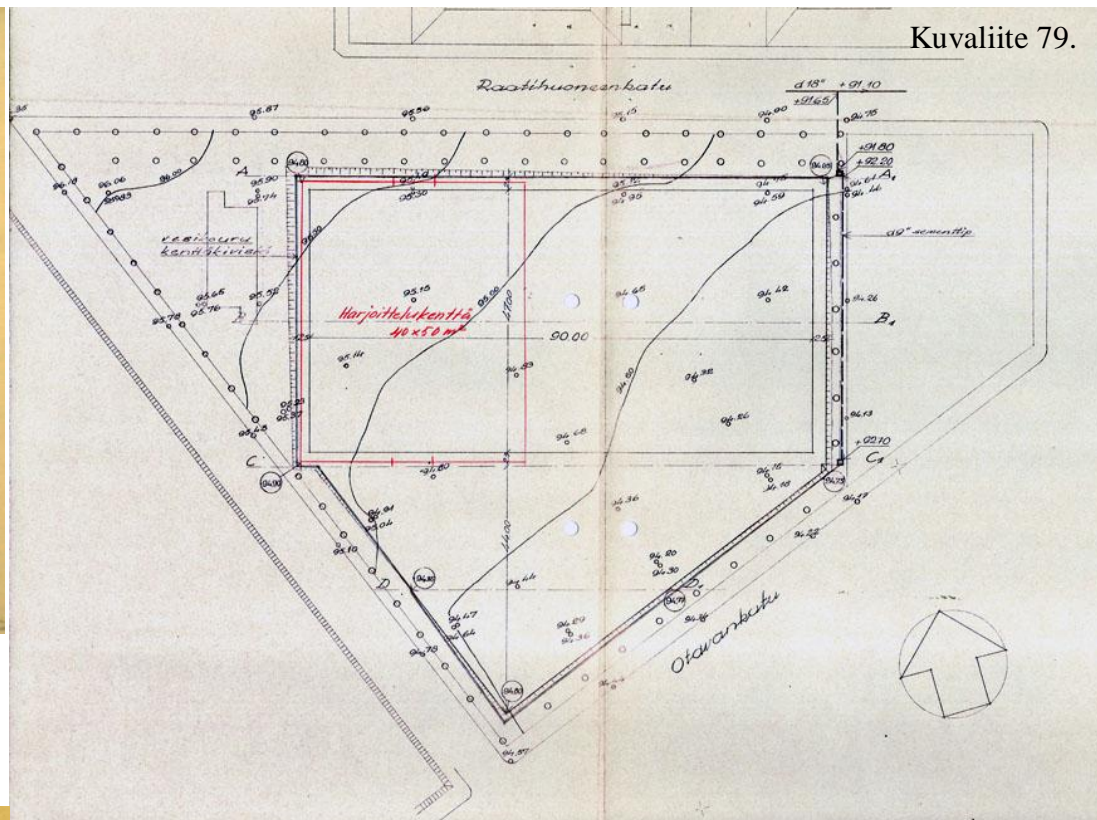
Nykyään on pohjoisen rinteen käyttö kulkutienä vähentynyt siinä määrin, että vanhat tiet ja polut ovat nurmettuneet. Saman kohtalon ovat kokeneet myös kori- ja lentopallokentät.

Ilmakuva Hänninkentän kohdalta 1963 (rajaus). Mittausosaston arkisto. MKA.

Vuonna 1922 kaupunki päätti rakentaa Suur-Savon aukiolle kioskin. Piirustukset teki kaupungininsinööri Taneli Pessa. Alla olevan karttaotteen mukaan kioski sijaitsi ”Kuuromykkäkoulun” kohdalla silloisen Raatihuneenkadun (nyk. puistokatu) varrella.

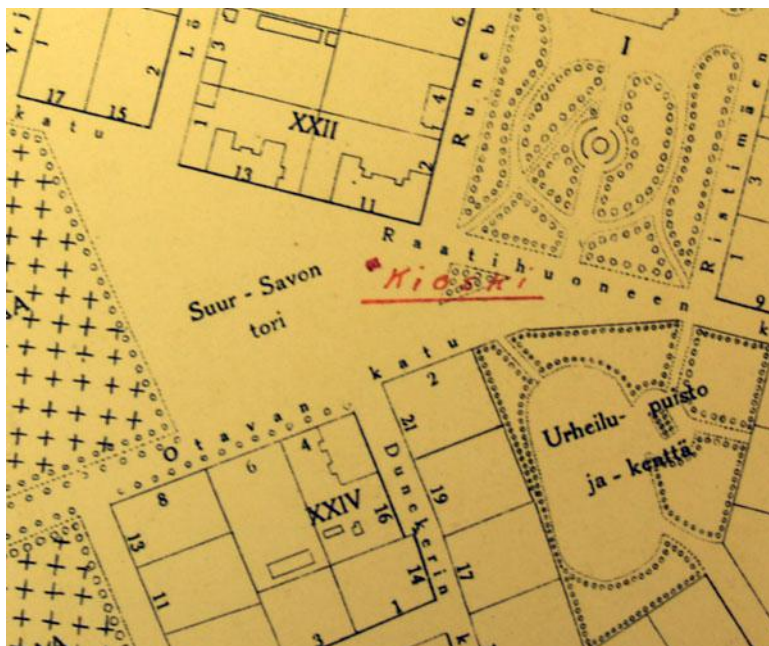
Maistraatin rakennuspiirustukset.MKA.

Suur-Savon aukio

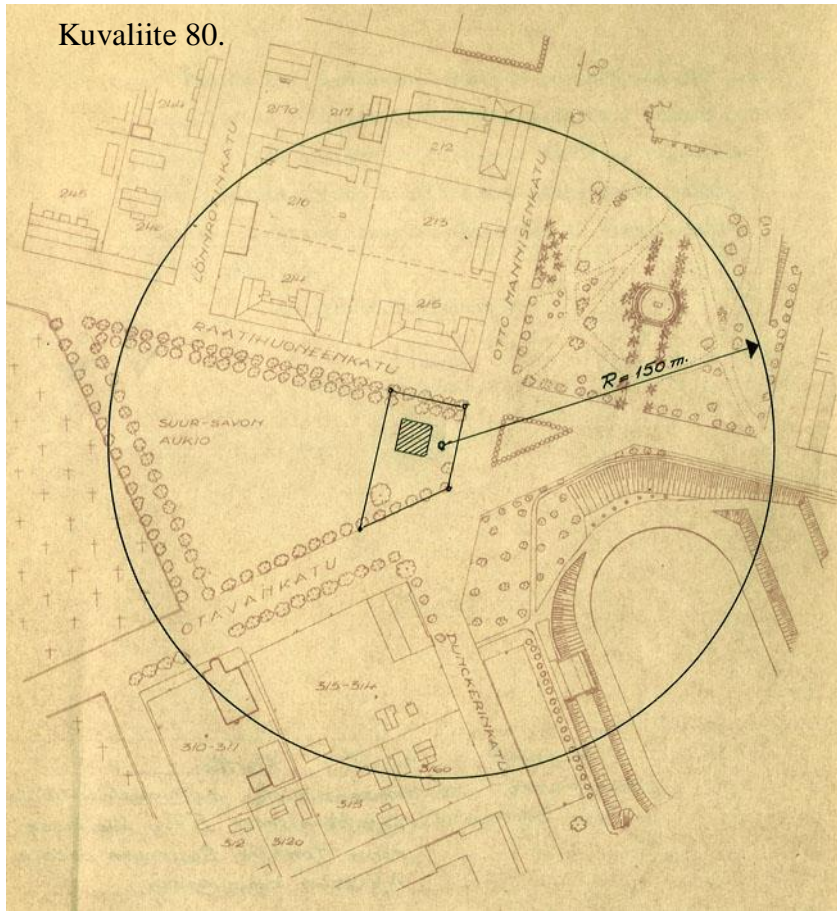
Suur-Savon aukio tai Suur-Savon tori, niin kuin se alun perin vuoden 1917 Piponiuksen asemakaavassa nimettiin, oli alun perin yksi lukuisista plantaaeista. Vuoden 1883 asemakaavassa alue suunniteltiin kaupungin länsipuolelta kulkevaksi ajatellun rautatien ratapiha-alueeksi ja asema-aukion paikaksi. 1900-luvun alkuvuosina aukio, jota edelleen käytettiin hiekanottoaikkana, oli yksi varhaisista urheilukentistä. Kun urheilukenttää rakennettiin nykyiselle paikalleen Hänninhautaan, oli Suur-Savon aukio väliaikaisen urheilukentän paikkana.

Vielä vuonna 1954 laadittiin yllä oleva suunnitelma jalkapallokentän rakentamiseksi aukiolle.

Taneli Pessan kioskisunnitelma ja asemakartta.
Rahatoimikamarin saapuneet kirjeet. Ea:13.1922.MKA.

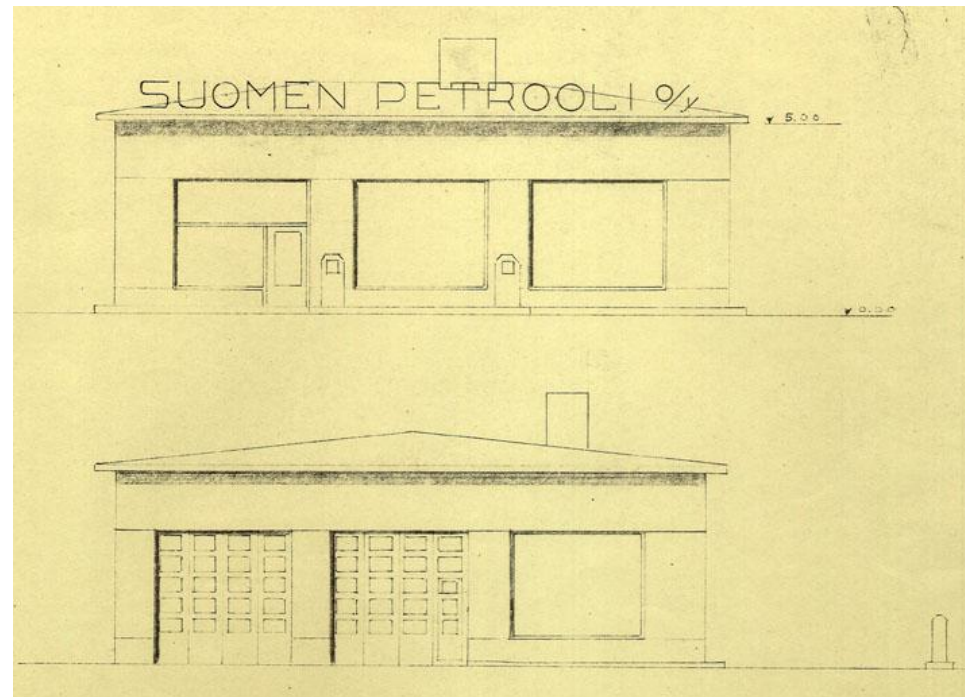
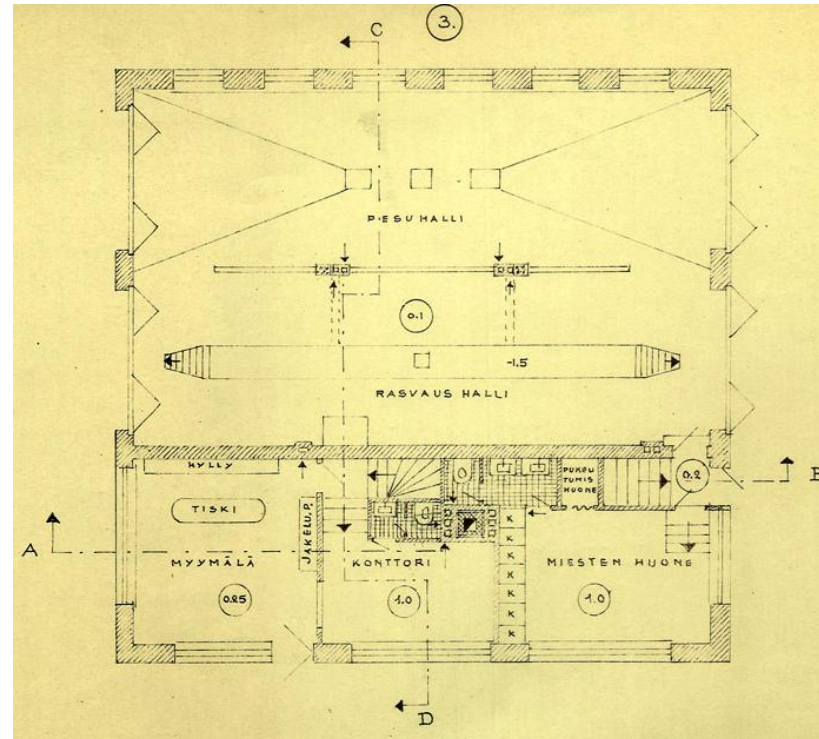

Kuvaliite 80.

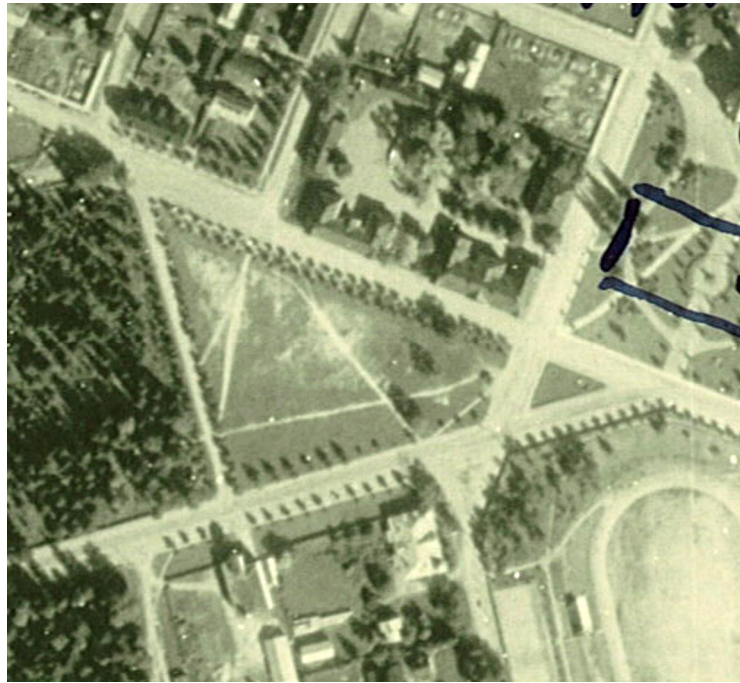
Suur-Savon aukio

Suur-Savon aukion itäreunaan oli esitetty jo Piponiuksen asemakaavan laadintavaiheessa rakennustonttia, josta kuitenkin luovuttiin. Vuonna 1931 vahvistetussa urheilukentän asemakaavamuutoksessa rakennuspaikka palautettiin. Kaavaselostuksessa se oli ”pienempi rakennusala yleistä tarvetta silmällä pitäen” ja ”asemansa puolesta hyvin sopiva esim. autojen huoltoasemaksi”. Paikalle rakennettiin huoltoasema vasta 1950-luvulla. Vuonna 1953 myönnettiin ”Suomen Petrooli Oy:lle” rakennuslupa oheisten arkkitehti V. Kudrāvzevin laatimien suunnitelmien mukaan.

Suur-Savon aukio

Kuvaliite 81.

1941

1963

n.1975

